بسم الله الرحمن الرحیم

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدنی قانون

څلورم ټوك

رسمي جريده(۳۵۳)نېټه

نېټه ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ هــ. ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر"مجموعه قوانین افغانستان" با شیوۀ تنظیم موضوعی، اکنون بخاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسلۀ دیگری از قوانین نافذۀ کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

څارنپوه حبیب الله "غالب"

وزیر عدلیه

نام: قانون مدنی- جلد چهارم
ناشر: وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان
تهیه و ترتیب: ریاست نشرات
مدیر پروژه: قانونمل محمد رحیم"دقیق" سرپرست ریاست نشرات
تدارکات و اداری: سیدمحمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد عزیزی معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدلیه
طراح جلد وصفحه‌آرا: امان الله صداقت، عباس رسولی و حسین امینی
مصححین: نورعلم خان، حلیم سروش، احسان الله نیکزاد و محمد رفیع عمری
مشاورین: اسماعیل حکیمی و محمد یما قاسمیار
تاریخ نشر: ۱۳۹۰
تیراژ: ۸۰۰۰
چاپ: اول (قطع جیبی)
قیمت: ۹۰ افغانی
مطبعه: مطبعه طباعتی و صنعتی احمد
تلفن ریاست نشرات: ۰۷۰۰۰۵۸۷٤۵۷
ویب سایت: www.moj.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پشتو فهرست

لومړی باب: اصلي عيني حقوق ۱۳
لومړي فصل: د ملکيت حقوق ۱۳
لومړي قسمت: د ملکيت تعريف، ساحه او ساتنه............ ۱۳
دوه يم قسمت: د ملکيت قيود ۱۴
درېيم قسمت: شريک ملکيت........................ ۲۰
څلورم قسمت: دويشلو په اثر دشريکي ليرې کېدل............ ۲۴
پنځم قسمت: د ګټو ويش ۲۹
شپږم قسمت: اجباري شرکت او د کورونو د طبقو ملکيت ۳۰
لومړی مبحث: اجباري شرکت........................ ۳۰
دوه يم مبحث: د کورونو دطبقو ملکيت ۳۰
دوه يم فصل: د ملکيت د کسبولو سببونه........................ ۳۲
لومړی قسمت: د تسلط لاندې راوړل........................ ۳۲
دوه يم قسمت: د مړيني په سبب د ملکيت نقلېدل............ ۳۳
لومړی مبحث: ميراث ۳۳
لومړی فرعه: عمومي حکمونه ۳۳
دوه يمه فرعه: متروکه او د هغې توزيع ۳۴
درېيمه فرعه: د ميراث موانع ۳۵
څلورمه فرعه: د ميراث سببونه........................ ۳۵
لومړی جزء: د فرض په طريقې ميراث ۳۶
دوه يم جزء: د عصوبت په طريقې ميراث ۳۹
درېيم جزء: حجب........................ ۴۲
څلورم جزء: رد ۴۶
پنځم جزء: د رحم د خاوندانو ميراث وړل........................ ۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم جزء: چاته چه په نسب اقرار شوی وي ۵۰
اووم جزء: متفرقه حکمونه ۵۱
لومړی- حمل ۵۲
دوه یم: ورک شوي ۵۲
دریم: خنثی ۵۲
څلورم: د زنا او دلعان ولد ۵۳
پنځم: سوځیدل شوی، غرق شوی او نړیدل شوی ۵۳
شپږم: تخارج ۵۳
پنځمه فرعه: د متروکې تصفیه ۵۴
شپږمه فرعه: د ترکې تجرید ول ۵۶
اوومه فرعه: د متروکې د پورونو ورکول ۵۸
اتمه فرعه: د متروکې د مالونو تسلیمول او دهغې ویشل ۶۰
دوه یم مبحث: وصیت ۶۳
لومړی فرعه: عمومي حکمونه ۶۳
دوه یمه فرعه: د وصیت څخه رجوع کول ۶۷
دریمه فرعه: د وصیت قبلول یا رد ول ۶۷
څلورمه فرعه: د وصیت آثار ۶۹
لومړي جزء: وصیت کړه شوی شخص ۶۹
دوه یم جزء: وصیت کړه شوی شی (موصی به) ۷۲
دریم جزء: په ګټو اخستلو وصیت ۷۶
څلورم جزء: په معاش وصیت ۸۱
پنځم جزء: په وصیت کړه شوي مال کښې زیات والی ۸۴
پنځمه فرعه: واجب شوی وصیت ۸۶
شپږمه فرعه: د وصیتونو تزاحم ۸۸
اوومه فرعه: متفرقه حکمونه ۹۰
دریم قسمت: دالتصاق په سبب د ملکیت انتقال ۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی مبحث: دعقارپورې دغير حق نښلېدل ۹۱
دوه یم مبحث: دمنقولو پورې نښلیدل ۹۳
څلورم قسمت: د عقد په سبب د ملکیت انتقال ۹۴
پنځم قسمت: د شفعی په سبب د ملکیت انتقال ۹۴
لومړي مبحث: عمومي حکومونه ۹۴
دوهم مبحث: د شفعې ثبوت ۹۶
دریم مبحث: د شفعي غوښتنه ۹۸
څلورم مبحث: د شفعې حکمونه ۱۰۰
پنځمم مبحث: دشفعې ساقطيدل ۱۰۳
شپږم قسمت: د حیازت په سبب د ملکیت انتقال............... ۱۰۵
لومړی محبث: د حیازت کسبول، نقلول او زا یلیدل ۱۰۵
دوه یم مبحث: د حیازت ساتنه ۱۰۸
دریم مبحث: د حیازت آثار ۱۱۰
څلورم مبحث: د حیازت په اساس د منقولو شیانو حیازت...... ۱۱۳
پنځم مبحث: په حیازت باندې د ثمر تملک.................... ۱۱۳
اووم مبحث: د حیازت لاندې شي د هلاکېدو مسئولیت........ ۱۱۵
دریم فصل: دملکیت دحق څخه متفرع حکمونه ۱۱۵
لومړی قسمت: د ګټې اخستلو حق.......................... ۱۱۵
لومړی مبحث: عمومي حکمونه............................. ۱۱۵
دوه یم مبحث: دګټې اخستلو دحق پای....................... ۱۱۹
دوه یم قسمت: داوسیدلو او استعمال حق ۱۱۹
دریم قسمت: د حکر حق ۱۲۱
څلورم قسمت: مجرد حقوق................................ ۱۲۵
لومړی مبحث: د ارتفاق حق ۱۲۵
دوه یم مبحث: داوبو کولو حق............................ ۱۲۶
دریم مبحث: د تلو راتلو، داوبو د جریان اومسیل حق ۱۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورم مبحث: د ارتفاق حکمونه ۱۲۸
پنځم مبحث: د ارتفاق پای ۱۳۰
دوه یم باب: تبعي عیني حقوق ۱۳۲
لومړی فصل: د مال د حبس حق (قید) ۱۳۲
دوه یم فصل: داختصاص حق ۱۳۴
لومړی قسمت: د اختصاص د حق پیدا ایښت ۱۳۴
دوه یم قسمت: داختصاص آثار، تنقیص او تېرېدل ۱۳۶
درېیم فصل: دوراندی والي حقوق ۱۳۷
لومړی قسم: عمومي حکمونه ۱۳۷
دوه یم قسمت: دوراندې والي د حقوق نوعې ۱۳۹
درېیم قسمت- دوراندې والي هغه حقوق چه په عقار ورقع کېږی
.... ۱۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست (دری)

باب اول: حقوق عینی اصلی ۱۵۱
فصل اول: حقوق ملکیت ۱۵۱
قسمت اول: تعریف، ساحه و حمایت ملکیت ۱۵۱
قسمت دوم: قیود ملکیت ۱۵۲
قسمت سوم: ملکیت مشاع ۱۵۸
قسمت چهارم: رفع مشاع به اثر تقسیم ۱۶۲
قسمت پنجم: تقسیم منافع ۱۶۷
قسمت ششم: مشاع اجباری و ملکیت طبقات منازل ۱۶۸
مبحث اول: مشاع اجباری ۱۶۸
مبحث دوم: ملکیت طبقات منازل ۱۶۸
فصل دوم: اسباب کسب ملکیت ۱۷۰
قسمت اول: تصاحب ۱۷۰
قسمت دوم: انتقال ملکیت به سبب وفات ۱۷۲
مبحث اول: میراث ۱۷۲
فرع اول: احکام عمومی ۱۷۲
فرع دوم: متروکه و توزیع آن ۱۷۳
فرع سوم: موانع میراث ۱۷۳
فرع چهارم: اسباب میراث ۱۷۴
جزء اول: میراث به طریق فرض ۱۷۴
جزء دوم: میراث به طریقه عصوبت ۱۷۷
جزء سوم: حجب ۱۸۱
جزء چهارم: رد ۱۸۴
جزء پنجم: ارث ذوی الارحام ۱۸۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

جزء ششم: مقرله به نسب..۱۸۹
جزء هفتم: احکام متفرق...۱۸۹
دوم: مفقود..۱۹۱
سوم: خنثی..۱۹۱
ششم: تخارج...۱۹۲
فرع پنجم: تصفیه متروکه..۱۹۲
فرع ششم: تجرید ترکه ۱۹۴
فرع هفتم: تسویه دیون متروکه...۱۹۶
فرع هشتم: تسلیم امـوال متروکه و تقسیم آن..۱۹۸
مبحث دوم: وصیت ۲۰۲
فرع اول: احکام عمومی...۲۰۲
فرع دوم: رجوع از وصیت ۲۰۶
فرع سوم: قبول یا رد وصیت ۲۰۶
فرع چهارم: آثار وصیت..۲۰۸
جزء اول: شخصی که به وی وصیت شده...۲۰۸
جزء دوم: شی وصیـت شده (موصی به) ۲۱۰
جزء سوم: وصیت به...۲۱۵
جزء چهارم: وصیت به معاش ۲۱۹
جزء پنجم: احکام زیادت در مـال وصیت شده ۲۲۳
فرع پنجم: وصیت واجبه...۲۲۴
فرع ششم: تزاحم وصایا..۲۲۷
فرع هفتم: احکام متفرقه...۲۲۸
قسمت سوم: انتقال ملکیت به سبب التصاق..۲۲۹
مبحث اول: التصاق بر حق غیر عقار ۲۲۹
مبحث دوم: التصاق، اتصال بر منقول...۲۳۱
قسمت چهارم: انتقال ملکیت به سبب عقد...۲۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت پنجم: انتقال ملکیت به سبب شفع ۲۳۲
مبحث اول: احکام عمومی ۲۳۲
مبحث دوم: ثبوت شفع ۲۳۴
مبحث سوم: طلب شفع ۲۳۶
مبحث چهارم: احکام شفع ۲۳۸
مبحث پنجم: سقوط شفع ۲۴۱
قسمت ششم: انتقال ملکیت به سبب انتقال ۲۴۳
مبحث اول: کسب انتقال و زوال حیازت ۲۴۳
مبحث دوم: حمایت حیازت ۲۴۶
مبحث سوم: آثار حیازت ۲۴۹
مبحث چهارم: تملک اشیاء منقول به اساس حیازت ۲۵۱
مبحث پنجم: تملک ثمر به حیازت ۲۵۲
مبحث ششم: استرداد مصارف ۲۵۲
مبحث هفتم: مسئولیت از بین رفتن شی تحت حیازت ۲۵۳
فصل سوم: حقوق متفرع از حق ملکیت ۲٥٤
قسمت اول: حق انتفاع ۲۵۴
مبحث اول: احکام عمومی ۲۵۴
مبحث دوم: انتهای حق انتفاع ۲۵۷
قسمت دوم: حق استعمال و سکونت ۲۵۸
قسمت سوم: حق حکر ۲۵۹
قسمت چهارم: حقوق مجرد ۲۶۳
مبحث اول: حق ارتفاق ۲۶۳
مبحث دوم: حقابه ۲۶۵
مبحث سوم: حق مرور مجرا و مسیل ۲۶۶
مبحث چهارم: احکام ارتفاق ۲۶۷
مبحث پنجم: انتهای ارتفاق ۲۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب دوم: حقوق عینی تبعی ۲۷۰
فصل اول: حق حبس مـال (قید).. ۲۷۰
فصل دوم: حق اختصاصی ۲۷۲
قسمت اول: انشاء حق اختصاصی ۲۷۲
قسمت دوم: آثار تنقیص و انقضای اختصاص.. ۲۷۴
فصل سوم: حقوق تقدم.. ۲۷۵
قسمت اول: احکام عمومی... ۲۷۵
قسمت دوم: انواع حقوق تقدم.. ۲۷۷
قسمت سوم: حـقوق تقدمی که بر عقار وارد می‌شود ۲۸۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريیم کتاب
عيني حقوق

لومړی باب
اصلي عيني حقوق

لومړي فصل
د ملکيت حقوق

لومړي قسمت- د ملکيت تعريف، ساحه او ساتنه

۱۹۰۰ ماده:

ملکيت داسې حق دی چه د هغې په مقتضا شی د شخص د ارادي او تسلط لاندی واقع کيږي. يوائې مالک کولی شي چه د قانون د حکمونو په حدودو کښې د هغې استعمال، ګټه اخستل او هره نوعه مالکانه تصرف ته اقدام وکې.

۱۹۰۱ ماده:

د يو شي مالک د ټولو هغو څه چه د هغې د اصلي عناصرو د جملي څخه حسابيږی او د شي څخه د هغې انفصال بې د شي د هلاکيدو، تلفيدو يا تغيريدو ممکن نه وي، مالک ګڼل کيږي.

۱۹۰۲ ماده:

(۱) د ځمکې د ملکيت ساحه هغه څه ته چه د ژوروالي او لوړوالي له حيثه عادت او مجاز دی، شامله ده.
(۲) د ځمکې د سطحې ملکيت د موافقې يا د قانون د حکم سره سم د هغې د لوړوالي اوژوروالي د ملکيت څخه جلا کيدای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۰۳ ماده:

د هېڅ ملکیت د هغه د لاسه نه شي ایستل کېدای، مګر د قانون د حکم په موجب.

دوه یم قسمت- د ملکیت قیود

۱۹۰۴ ماده:

مالک کولی شي پخپل ملکیت کښې د قانون په حدودو کښې تصرف وکړي.

۱۹۰۵ ماده:

که د ملکیت سره د بل چا حق تعلق ونیسي نو مالک نه شي کولی په هغې کښې داسې تصرف و کړي چه د بل چا د ضرر موجب وګرځي، مګر د حق د خاوند په اجازې.

۱۹۰۶ ماده:

فاحش ضرر پخوانی وي او که نوی د مینځه وړل کېږي.

۱۹۰۷ ماده:

فاحش ضرر هغه دی چه د بنأ د ماتېدو یا نړېدو سبب شي یا داچه د اصلي احتیاجونو چه د هغې د مقصوده ګټو څخه عبارت دی، مانع وګرځي.

۱۹۰۸ ماده:

د کور څخه په کلي توګه د رڼا مانع کېدل، فاحش ضرر ګڼل کیږي. هېڅوك نه شي کولی چه داسې بنأ جوړه کي چه د ګاونډي د کور کړکۍ بنده کي او په هغې کښې په کلي توګه د رڼا مانع شي که چا داسې بناجوړه کړه نو ګاونډی کولی شي د امکان په صورت کښې د ضرر د لیرې کېدلو او که یې امکان نه لرلو، نو د ضرر د لیري کیدلو د پاره د بنأ د مینځه وړلو غوښتنه وکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۰۹ ماده:

که څوك عمارت جوړ وي، نو باید چه هغه په داسې توګه جوړ کې چه د ګاونډي د عمارت د پخواني کړکۍ څخه متضرر نه شي.

۱۹۱۰ ماده:

که څوك پخپل مصرف د اوبه کولو منبع یا دزیاتګي اوبو مجری د دې دپاره جوړوي چه ورڅخه خپلې مځکې او به کې، نو نور خلک حق نه لري چه بې د هغه د اجازې څخه ورنه ګټه واخلي.

۱۹۱۱ ماده:

عامو خلکو ته د ضرر نه رسولو په مراعات کولو سره، د عمومي ویالې څخه د اوبو د ګټې اخستلو د حق او د هغې د توزیع ټاکل به د هغې ځمکې په اندازې وي چه اوبه کول ایجابوي.

۱۹۱۲ ماده:

د هغو ځمکو مالک چه د آلاتو یا نهرپه وسیلې خپله ځمکه او به کوي، نوکه دبل چا په ځمکو د اوبو تېرولو حق و نه لري، نه شي کولی چه بې د ذکر شوي ځمکې د مالک د اجازې څخه، هغه د خپلو اوبو په تېرولو مجبوره کې.

۱۹۱۳ ماده:

که څوك دبل چا په مځکې د اوبو د تېرولو حق ولري، نو د ذکر شوي مځکې مالک نه شي کولی چه پخپلې مځکې کښې د هغه داوبو د تېرولو مانع شي.

۱۹۱۴ ماده:

که څوك خپله ځمکه په عادي صورت چه مځکه یې زغم و کولی شي او به خوړکي او د هغې په اثر او به دبل چاپه مځکې کښې جریان پیداکي او کښت یې د مینځه لاړشي، ضامن نه ګڼل کیږي. که خپله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مځکه په غير عادي صورت او به کې او بل چا ته ورڅخه ضرر ورسيږي، ضامن ګڼل کيږي.

۱۹۱۵ ماده:

د اوبو حق په ميراث وړل کيږي. د هغې څخه په ګټه اخستلو وصيت کول جواز لري.

۱۹۱۶ ماده:

(۱) داوبو حق د مځکې تابع دی.
(۲) د مځکې د خاوند داوبه خوړ د ضرورت څخه د زياتو اوبو د حق خرڅول، هبه او اجاره، د مځکې د اوبه خوړ د پاره جواز نه لري.
(۳) د مځکې د حق آبې او اوبو کولو نور مربوط حکمونه چه په دي قانون کښې پيشبيني نده شوی د خاص قانون د حکمونو تابع دی.

۱۹۱۷ ماده:

د مځکې مالک مکلف دی چه د اوبو د منبع څخه د هغو خلکو د مځکو داوبه کولو دپاره د خپلو مځکو څخه د کافي اوبو د تېريدلو اجازه ورکي چه مځکی يي ليري پرتې دي. همدارنګه مکلف دی چه د نږدی مځکو خاوندانو ته اجازه ورکي چه د هغوی زياتګي اوبه په ډيري نږدې عمومي ويالې کښې توې شي، خو په دې شرط چه د هغې په بدل کښې عادلانه تعويض ورکړه شي.

۱۹۱۸ ماده:

که د اوبو ټول شريکان پخپله رضا د نهر يا ويالې ضروري اصلاحاتو ته اقدام ونه کي نو که د شريکانو څخه هريو د دي کار غوښتنه وکړه، نور شريکان په هغې مجبوره کول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۱۹ ماده:

د هغې مځکې مالک چه د عمومي لارې سره بيخي اتصال نه لري يا د هغې ته دتلو راتلو لار کافي نه وي اوسخته وي، په دې توګه چه د کافي لارې جوړ ول بې د زياتو مصرفونو يا بې د زياتو سختيو څخه ممکن نه وي، نوکولی شي چه د عادلانه تعويض په بدل کښې د ګاونډي په مځکې کښې په لازمي اندازې تصرف وکي،او هغه استعمال کي. خوپه دې شرط چه د معتادې اندازې څخه تېرې ونه کي، او دا حق په هغې ځای کښې استعمالېدی شي چه تګ او راتګ ورباندې په ډيرکم ضرر ممکن شي.

۱۹۲۰ ماده:

که د عمومي لارې سره د وصلېدو مانع د عقار د قانوني ويشلو او تجزيې څخه پيدا شوی وي او د کافي لارې جوړول د ذکر شوي عقار په اجزاوو کښې ممکن وي، نو د تلو او راتلو د حق غوښتنه بې د همغې اجزاوو څخه جواز نه لري.

۱۹۲۱ ماده:

د ګاونډيو مځکو د مالکانو څخه هر يو کولی شي بله خوا د وصل شوو مځکو د حدودو په ټاکلو مجبوره کي، د حدودو د ټاکلو مصرفونه به د دواړو خواوو ترمنځ شريک وي.

۱۹۲۲ ماده:

که د دوه نفرو د مينځ يو ديوال شريک وي نو د دواړو خواوو څخه هېڅ يو نه شي کولی، بې د بلې خوا د اجازې څخه د ديوال لوړوالي ته تغيير ورکي او يا ور باندې بله بنأ زياته کي.

۱۹۲۳ ماده:

هر شريک کولی شي چه په شريک ديوال باندې د شريک په اندازې لرګي يا نور استنادي مواد کښېږدي، خو په دې شرط چه د ذکر شوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوال د مقاومت د حدود و څخه زیات نه وي. د دیوال دسلامتیا د مراعات کولو سره که یو شریک بې د بل شریک د اجازې څخه د لرګو ځای ته تغییر ورکي او یا په کښې زیاتوالې راوړي، جواز نه لري.

۱۹۲۴ ماده:

که شریک دیوال خپل مقاومت دلاسه ورکي او د رنګېدو ویره یې موجوده وي، نو که یو شریک د هغې د خرابولو اراده وکي او بل شریک یې ممانعت وکي،منع کوونکی د دیوال په خرابولو مجبور کول کیږي.

۱۹۲۵ ماده:

که شریکان د دیوال نړیدو ته اقدام وکي یا ذکر شوی دیوال و غور ځیږي او هر شریک په هغې یو استنادي شی ایښی وي او د هغې دبیا جوړولو څخه یو شریک ممانعت وکي، نو منع کوونکی شریک په مطلق صورت د هغې په جوړولو مکلف کیږي. که یو شریک د محکمې په اجازې د هغې بیاجوړولو ته اقدام وکي نو د شریک د حصې په اندازې د هغې د مصرف غوښتنه کولی شي، ترڅو چه ذکر شوی شریک خپله حصه ورنه کي، بل شریک کولی شي چه هغه د دیوال څخه د ګټې اخستلو نه منع کي.

۱۹۲۶ ماده:

که یو دیوال د بنأ په وخت کښې د دوه عمارتونو ترمنځ فاصل حد وي، د دواړو بنا ګانو د جداکولو تر وخته پورې، دیوال شریک ګڼل کیږي، مګر دا چه د هغې په عکس بل کوم دلیل پیدا شي.

۱۹۲۷ ماده:

کوم ګاونډی چه ددیوال د جوړولو په مصرفونو کښې برخه نه وي اخستی، نو هغه وخت په دیوال کښې شریک ګڼل کیږي چه د بنأ مصرف او د هغې مځکې قیمت چه دیوال ورباندې ولاړ دی ورکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۲۸ ماده:

یو ګاونډی نه شي کولی چه خپل ګاونډې د هغه د ملکیت په حدودو کښې د دیوال یا د بل کوم شي په جوړولو مکلف کي، همدارنګه نه شي کولی چه هغه د دیوال په یوې برخې په ورکولو او یا د هغې مځکې د برخې په ورکولو مکلف کي چه دیوال ور باندې ولاړ دی مګر د دې قانون د (۱۹۲۷) مادې د حکم په حدودو کښې.

۱۹۲۹ – ماده:

ګاونډی حق نه لري دیوه متر څخه په کمې اندازې کښې د ګاونډي په طرف کړکۍ یاوړه کړکۍ ولري. مسافه د هغې د یوال د شا چه کړکۍ یاوړه کړکۍ په کښې واقع ده یا ددیوال دباندنې غاړې څخه اندازه کیږي.

۱۹۳۰ ماده:

ګاونډی کولی شي چه د ګاونډي د داسې عقار په مقابل کښې کړکۍ یاوړه ملاقي کړکۍ ولري چه په عین وخت کښې د عمومي لارې په مقابل کښې وي.

۱۹۳۱ ماده:

دړښا ور کولو ځای چه قاعده یې د اطاق د سطحې څخه د انسان د قد څخه زیات لوړ والی ولري او د هغې څخه د هوا جریان او د رڼا ننوتل منظور وي په داسې توګه چه عادتاً دهغې څخه دګاونډي د عقار کتنه ممکنه نه وي، نو په هغې کښې دمسافې اندازه شرط نه ده.

۱۹۳۲ ماده

فابریکه، دستګاه یا کوهي یا نور داسې تأسیسات چه ګاونډي ته ضرر رسوي، باید په داسې مسافې کښې آباد شي چه ګاونډي ته یې ضرر ونه رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۳۳ ماده:

که عقد یا وصیت د داسې شرط متضمن وي چه د هغې په مقتضا په مـال کـښې تـصرف منعـې شـوي وي، ذکـر شـوی شـرط چـه ترڅـو په مـشروع سبب او د معقـولې مـودې پـورې منحصر نـه وي، صـحیح نـه دی. سبب هغـه وخت مـشروع ګڼل کیـږي چـه د هغـې څخـه د تـصرف کوونکي حایز یا د متصرف الیه یا د بل چا دګټې ساتنه منظور وي. مـوده هغـه وخـت معقولـه ګڼـل کیـږي چـه د تـصرف کـوونکي یـا د متصرف الیه یا دبل چا د ژوند پورې مقیده وي.

۱۹۳۴ ماده:

که د تصرف څخه د منع کولو په باره کښې په عقد یا وصیت کښې وارد شوی شرط ددې قانون د (۱۹۳۳) مادې د حکم سره سم صحیح وي د هغې څخه هره نوعه مخالف تصرف باطل دی.

درېیم قسمت- شریک ملکیت

۱۹۳۵ ماده:

کـه دیـوه عـین ملکیـت د دوه نفـرو یـا د هغـوې څخـه د زیـاتو تـرمنځ شـریک وي نـو هریـو د خپلـې حصـې پـه انـدازې د هغـې څخـه د ګټـې اخستلو حق لري، او کولی شي په هغې کښې داسې تصرف وکي چه بـل شـریک تـه ورڅخـه ضـرر ونـه رسیـږي همدارنګـه کـه د شـریک عـین انـدازه معلومـه وه نـو پـه شـریکه توګـه د هغـې خرڅـول، اسـتثمار او استعمال جواز لري، خو په دې شرط چه د نورو شریکانو حقوقو تـه ضرر ونه رسیږي.

۱۹۳۶ ماده:

که یو شریک د شریک مال یوه ټاکلی برخه تصرف کي، او ذکـر شـوې برخه د ویشلو په وخت کښې د هغه په حصې کښې واقع نـه شي، نـو د متـصرف الیـه حـق همغـې جـزء تـه نقلیـږي چـه دویـشلو وروسـته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متصرف پورې تعلق نيسي، په هغه صورت کښې چه تصرف کوونکي په شريک ملکيت کښې خپله نا خبرتيا په تصرف کړه شوي عين کښې ثابته کي، کولی شي چه د تصرف باطليدوته اقدام وکي.

۱۹۳۷ ماده:

د شريک مال اداره کول د ټولو شريکانو حق دی، مګر دا چه موافقه بل رنګه شوی وي.

۱۹۳۸ ماده:

شريکان په شريک مال کښې د اکثريت د رأيو تابع وي او اکثريت د حصو د قيمت په اندازو محاسبه کيږي، نوکه اکثريت محقق نه شو، محکمه کولی شي د يوه شريک په غوښتنه ضروري تدبيرونه ونيسي. همدارنګه محکمه کولی شي د ضرورت په وخت کښې يو شخص و ټاکي چه شريک مال اداره کي.

۱۹۳۹ ماده:

د شريک مال هر شريک کولی شي چه د ذکر شوي مال د ساتنې د پاره د لازمي وسيلو څخه کار واخلي، که څه هم نور شريکان پرې موافقه ونه لري.

۱۹۴۰ ماده:

په شريک کور کښې هر شريک د خپلې حصې په اندازې د اوسيدلو حق لري.

۱۹۴۱ ماده:

د دوه شريکانو د جملې څخه ديوه شريک حصه دبل شريک سره د امانت حيثيت لري، نو که بې د هغه د قصور څخه هلاک شو، ضامن نه ګڼل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۴۲ ماده:

که شریک ملکیت اصلاح کولو او ترمیمولو ته محتاج وي، نو شریکان به په هغې کښې د خپلو حصو په اندازې برخه اخلي.

۱۹۴۳ ماده:

که یو شریک د نورو شریکانو په اجازې شریک ملکیت آبادکي، نو کولی شي چه د هر شریک د حصې په اندازې د هغې د مصرف غوښتنه وکي. که یې د شریکانو د اجازې په غیر آبادولو ته اقدام کړی وو، متبرع ګڼل کیږي او هر شریک چه دخپلې حصې د آبادولو اجازه نه وي ورکړی د هغې په قیمت ور باندي رجوع نه شي کولی.

۱۹۴۴ ماده:

(۱) که داسې شریک ملکیت چه دویشلو قابلیت نه لري، اصلاح کولو او ترمیمولو ته محتاج شي او یو شریک غایب وي نو د هغې د اصلاح کولو او ترمیمولو دپاره د محکمې د اجازې اخستل هرو مرو دی. په دې صورت کښې هغه چا چه اصلاح او ترمیم کړی ذکر شوي مصرفونه د حاضرو شریکانو څخه او دغایب څخه د هغه د حاضریدو وروسته د هغوي د حصو په اندازې وغواړي.
(۲) که ذکر شوی اقدام بې اجازې صورت موندلی وي نو د خپلو مصرفونو په باره کښې نورو شریکانو ته رجوع نه شي کولی.

۱۹۴۵ ماده:

که داسې ملکیت چه د ویشلو وړ نه وي ړنګ شي اویو شریک د هغې د آبادولو اراده وکي اوبل ورڅخه ځان وژغوري، ځان ژغورونکی په آبادولو نه مکلف کیږي. که یو شریک د بل شریک یا محکمې د اجازې په غیر د هغې جوړولو ته اقدام و کي، تبرع کوونکی ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۴۶ ماده:

که د داسې شريک مال يوه برخه چه دويشلو وړ نه وي ړنګه شي او يو شريک د هغې د آبادولو اراده ولري، او نور شريکان ورڅخه ځان وژغوري، نو که شريک د محکمې په اجازې د هغې آبادولو ته اقدام وکي، کولی شي چه نور شريکان د هغوی د مصرف د حصې د اداء کولو تر وخته پورې د ذکر شوي ملکيت د ګټې اخستلو څخه منعې کي. که شريک بې د محکمې د اجازې د هغې جوړولو ته اقدام وکي نو په نورو شريکانو باندې د هغه د رجوع کولو حق ساقطيږی.

۱۹۴۷ ماده:

که شريک ملکيت چه د ويشلو وړ نه دي بيخي ړنګ او آوار شي، هيڅ يو شريک د هغې په آبادولو مکلف نه دی او مځکه يې د هغوی ترمنځ ويشل کيږي.

۱۹۴۸ ماده:

په شريک مال باندې د اداري کولو، ساتنې، ماليو او نورو تکليفونو مصرفونه چه ورته رسيدلي يا تاکل شوي د هر شريک د حصې په اندازې تحميليږي، مګر دا چه موافقه بل رنګه شوې وي.

۱۹۴۹ ماده:

کوم شريکان چه کم ترکمه د شريک مال د درې ربعو مالکان وي، کولی شي چه نورو شريکانو ته د اعلان په کولو سره د ذکر شوي مال د تصرف په خصوص کښې تصميم ونيسي، خو په دې شرط چه په پخوانيو موجبه سببونو استناد وکي. کوم شريک چه په داسې تصميم اعتراض ولري، کولی شي چه د اعلان د نيټې څخه د دوه مياشتو په اوږدو کښې واک لرونکي محکمې ته رجوع وکي، محکمه کولی شي چه د تصرف په ضرورت حکم وکي او يا يې رد کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۵۰ ماده:

(۱) شریک په شریک منقول مال کښې یا په ټولو مالونو کښې کولی شي دویشلو ترمخه د هغې شریک حصې مال د بیرته رد ولو غوښتنه وکې چه دبل شریک له خوا خرڅ شوی دی خو په دې شرط چه دا غوښتنه د هغې د خرڅولو د خبریدو د نیټې څخه د دېرش ورځو په اوږدو کښې یاېې د خرڅولو د اعلان د نیټې څخه د خر څوونکې او اخستونکی د خبرتیا د پاره توجیه کړی وي . په دې صورت کښې د بیرته ردولو غوښتونکې په ټولو حقوقو او التزامونو کښې د اخستونکی قایم مقام کیږي، خو په دې شرط چه د هغه ټول مصرفونه تعویض کې.

(۲) که شریکان چه د پورتني فقرې د خرڅ کړه شوي مال د بیرته اخستلو غوښتنه کوي، متعدد وي، نو هر یو کولی شي چه د خپلې حصې په اندازې د هغې د بیرته اخستلو غوښتنه وکې.

څلورم قسمت- دویشلو په اثر دشریکي لیرې کېدل

۱۹۵۱ ماده:

ویش د شریکې حصې د ټاکلو او د هغې د ادأ کولو څخه عبارت دی، چه د شریکانو په رضائیت یا د محکمې په حکم صورت نیسي.

۱۹۵۲ ماده:

په رضا سره ویش د یوه ویشوونکي په غیاب کښې جواز نه لري د صغیر ولي یا وصي په ویش کښې د صغیر قایم مقام ګرځی. خو په دې شرط چه واک لرونکي محکمه د قانون د حکمونو سره سم په هغې موافقه وکي.

۱۹۵۳ ماده:

که شریکان د محکمې د حکم یا موافقې په اساس د شریک مال په پاتې کیدو باندې مکلف شوي نه وي، هر شریک کولی شي چه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکمې څخه د شريک مال د ويشلو غوښتنه وکي. د موافقې په اساس د شريک مال دويشلو منع کول د دومره مودې دپاره چه د پنځو کلونو څخه زياته وي، جواز نه لري. او په هغې صورت کښې چه د موافقې موده د پنځو کلونو څخه زياته نه وي، د شريک او د هغه د خلف په باره کښې نافذه ګڼل کيږي.

۱۹۵۴ ماده:

بايد چه مال د ويشلو قابليت ولري، او په ويشلو سره د هغې څخه غوښتل شوي ګټه اخستل د مينځه لاړه نه شي.

۱۹۵۵ ماده:

که مال د ويشلو وړ وي، محکمه د ويشلو د غوښتنې په وخت کښې کولی شي چه د هر شريک د حصې د ترتيب او ويش دپاره يو يا څو پوهان مؤظف کي.

۱۹۵۶ ماده:

پوهان به د ډيرې وړې برخې په اساس حصې ويشي، که څه هم ويش جزيې وي. که دې کار امکان نه لرلو نو د هر شريک حصه به ټاکي او جلا کوي به يې.

۱۹۵۷ ماده:

د استحقاق په اندازې د حصو معادله کول چه په هغې کښې فاحش کموالي نه وي، هرو مرو دی.

۱۹۵۸ ماده:

دويش لاندې اعيانو باندې، د ويشونکو شريک حقوق، دويش په وخت کښې مراعات کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۵۹ ماده:

د اعيانو ويش په دوه ډوله دی، يو دا چه د شريکو اعيانو د مالونو په هر فرد کښې شريکه حصه جمعه شي چه د جمعې د ويش په نامه يادېږي، بل دا چه په يوه شريک عين کښې شريکې حصې وټاکل شي چه د تفريق د ويش په نامه يا دېږي.

۱۹۶۰ ماده:

د حصو د کموالي معادله د هغه چا له خوا چه زياته حصه يې اخستې ده د اضافي مال په اداء کولو سره، جواز لري.

۱۹۶۱ ماده:

په رضايې ويش کښې د دواړو خواوو په موافقې او د قانون د حکمونو سره سم د شرط خيار، دلېدلو خيار او د عيب خيار تطبيقيږي.

۱۹۶۲ ماده:

که يو شريک بې د نورو شريکانو د اجازې په شريک ملکيت کښې تعمير جوړکي او په ويش کښې د بل شريک په حصې کښې راشي، نو په نړ ولو يې مکلف کيږي.

۱۹۶۳ ماده:

دويش په دعوي کښې هغه محکمه دواک لرونکي ده چه د تقسيم لاندې اعيان د هغې په حوزې کښې واقع دی.

۱۹۶۴ ماده:

د دې قانون د (۱۹۶۳) مادې درج شوي محکمه به د حصو د ټاکلوځخه پيدا شوې منازعې او نورې مربوطې منازعې چه د قانون له حيثه د هغې د واک په ساحې کښې داخلې وي، حل او فصل کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۶۵ ماده:

که کوم وخت چه ابتدائیه محکمه د ویش څخه په پیدا شوو منازعو غور کوي په دي وخت کښې نورې منازعې را څرګندی شي، نو محکمه مکلفه ده چه دویش دعوي ترهغې پورې متوقفه کي ترڅو چه د ذکر شوو منازعو قطعي انفصال راشي.

۱۹۶۶ ماده:

(۱) که جګړې پرې شي او حصې په رضایې صورت و ټاکلې شي، نو محکمه به د هر شریک په جلا شوي حصې حکم کوي.
(۲) په هغې صورت کښې چه حصې په رضایې توګه ونه ټاکلې شي، نو ویش به دشریکانو ترمنځ دپچي په اچولو سره ترسره کیږي، د محکمې په محضر کښې به درجیږي او د هر شریک د جلا شوي حصې په ورکولوبه حکم صادریږي.

۱۹۶۷ ماده:

که د مال د عین ویش متعذره وو یا هغه مال چه ویش یې مطلوب دی دویشلو په اثر یې قیمت ډیر ټیټیږی، نو مال به د مدني محاکمو د اصول د قانون د حکمونو سره سم خرڅول کیږي.

۱۹۶۸ ماده:

د ویش په دعوی کښې د هغو پور ورکوونکو داخلول چه حقوق ئې قید شوی او د هغو پور ورکوونکو داخلول چه د عین د ویش په ترسره کولو یا د مزایدي په توګه د مال په خرڅولو اعتراض لري، هرومرو دی. د هغې په غیر د هغوی په حق کښې ویش نافذ نه ګڼل کیږي.

۱۹۶۹ ماده:

که د مړي د ترکې دویش څخه وروسته پرهغه پور ظاهره شي نو دویش فسخ کول جواز لري، مګر دا چه وارثان پور اداء یا پور ورکوونکی د خپل پور څخه هغوی ته ابراء وکي یا داچه د مړي څخه دویشل شوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مال څخه غیر نور دومره مال پاتې شوی وي چه دپور د ادأ کولو دپاره کفایت کوي.

۱۹۷۰ ماده:

ویشونکی د شریک مال د ملکیت څخه دهغې حصې مالک ګڼل کیږي چه په ویش کښې یې د هغه پورې تعلق نیولې او په پاتې حصو کښې د هیڅ شي مالک نه ګڼل کیږي.

۱۹۷۱ ماده:

ویشونکي یو د بل په مقابل کښې د هغې تعرض یا استحقاق څخه ضامن دي چه دویش څخه تر مخه سبب باندې واقع شي. د هغوی هریو د خپلې حصې په تناسب د مال دویش دورځې د قیمت په اساس د ضمان مستحق ته د تعویض په ورکولو مکلف دی. که کوم یو ویشوونکي بې وزلی وي، نوکومه اندازه ضمان چه پر هغه لازم دی په ټولو شتمنو او د ضمان مستحقو باندې ویشل کیږي .

۱۹۷۲ ماده:

په لاندنیو حالونو کښې تضمین مورد نه لري:

۱ – که د صریحي موافقې په اساس د داسې موجبي په بنأ چه ضمان ورڅخه پیدا شوی وي، تضمین عفو شوی وي.

۲ – که استحقاق پخپله د ویشونکي خطا ته راجع وي.

۱۹۷۳ ماده:

(۱) د رضایي ویش نقضول په دې شرط جواز لري چه د ویشونکو څخه کوم یو ثابته کي چه د وېش څخه د غبن په اثر د پنځمې حصې د قیمت د اندازې څخه زیات ضرر ورته رسیدلی دی. د غبن د اندازې په ټاکلو کښې د مال د ویش د ورځې قیمت اعتبار لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) د ویش د کال پسې کال په تېرېدو سره د ویش دعوي نه اورېدله کېږي، مدعي علیه کولی شي د نقدو پیسو یا د عین پوره کولو سره چه د مدعي د حصې کموالی پوره کي، دعوی متوقفه کي.

پنځم قسمت– د ګټې ویش

۱۹۷۴ ماده:

د ګټې ویش یا زماني وي او یا مکاني، دواړه ډوله یې په رضایې او قضایې صورت ترسره کېدای شي.

۱۹۷۵ ماده:

د مکاني ګټې په ویش کښې شریکان موافقه کوي چه هر یو به د مال د ګټې د ټاکلي جزء څخه چه د شریک مال د حصې سره مساوي دی، ګټه اخلي او د هغې په بدل کښې به د خپلې پاتې حصې د اجزاوو دګټې اخستلو څخه نورو شریکانو ته تېرېږي. د دې موافقې موده د پنځو کلونو څخه نه شي زیاتېدلي. که موده نه وي ټاکل شوي نو موافقه تر یوه کاله پورې دوام کوي، نو که د کال د پای ته رسیدو د نېټې څخه دري میاشتې، ترمخه شریک د خپله نا رضائیت څخه نورو شریکانو ته خبرتیا ورنه کي، موافقه د بل کال دپاره هم نوې شوې ګڼل کېږي. که دا ویش په همدې ترتیب د پنځلسو کلونو پورې دوام وکي، ویش بشپړ ګڼل کېږي.

۱۹۷۶ ماده:

(۱) د زماني ګټې ویش هغه دی چه شریکان داسې موافقه وکي چه هر یو به د دومره مودې دپاره د ټول شریک مال د ګټې څخه په نوبتي توګه ګټه اخلي، چه د هغه د حصې سره متناسب وي.
(۲) که یو شریک په داسې شریک مال کښې دګټو دویشلو غوښتنه وکي چه دویشلو قابلیت نلري او نور شریکان ورڅخه ځان وژغوري، نو د ګټې ویش په جبري توګه صورت مومي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۷۷ ماده:

دګټو ویش په بل چا باندې دتمسک د جواز، دویشوونکو د اهلیت، د هغوی د حقوقو او التزامونو او د اثبات د طریقو له حیثه، داجارې د عقد د حکمونو تابع ګڼل کیږي، خوپه دې شرط چه ذکر شوي حکمونه د دې ویش د طبیعت سره معارض نه وي.

شپږم قسمت- اجباري شرکت او د کورونو د طبقو ملکیت

لومړی مبحث- اجباري شرکت

۱۹۷۸ ماده:

که د شریک مال د برابر ولو څخه دا مقصد وي چه ذکر شوی مال دې باید چه په دایمي توګه پاتې شي، نو شریکان نه شي کولی چه د هغې د ویشلو غوښتنه وکي.

دوه یم مبحث- د کورونو دطبقو ملکیت

۱۹۷۹ ماده:

که یو د عمارت دپورتني طبقې او بل دلاندنې طبقې مالک وي، نو دپورتني طبقې مالک په چت باندې داوسیدلو حق لري، خوچت دلاندنې طبقې د مالک ملکیت ګڼل کیږي. د پورتني طبقې مالک په عادي صورت د هغې د سطحي څخه د ګټې اخستلو حق لري. د عمارت د لاندني طبقې مالک په پورتني طبقې کښې د خپل حق د صیانت په حدو دو کښې، حق لري.

۱۹۸۰ ماده:

که د پورتني او لاندني طبقې دننوتلو دروازه یوه وي، د دواړو طبقو مالکان په شریکه توګه د هغې د استعمالولو حق لري . هیڅ یو نه شي کولی چه بل د هغې د ګټې اخستلو څخه منع کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۸۱ ماده:

که د عمارت د لاندني طبقې مالک ذکر شوې طبقه په تيري کولو سره خرابه کي، نو د بنأ په بيا جوړولو په جبري صورت مکلف دی.

۱۹۸۲ ماده:

(۱) که د عمارت لاندني طبقه بې د هغه د مالک د فعل څخه ړنګه شي د هغې په بنأ مکلف دی. که د لاندني طبقې مالک د هغې د نوي جوړولو څخه ځان و ژغوري، او د پورتني طبقې مالک دلاندني طبقې د مالک په اجازې يا د محکمې په اجازې هغه آباده کي، نوکولی شي چه د آبادولو مصرفونه د لاندني طبقې د مالک څخه و غواړي.

(۲) که د پورتني طبقې مالک بي د لاندني طبقې د مالک د اجازې يا بي د محکمې د اجازې د هغې جوړولو ته اقدام وکي، نو د لاندني طبقې په مالک باندې د هغې د رجوع کولو حق د بنأ د قيمت پورې منحصر کيږي او د پوهانو د نرخ ايښودلو په اساس د جوړولو د ورځې په قيمت تاکل کيږي نه د رجوع کولو د ورځې په قيمت.

۱۹۸۳ ماده:

د پورتني طبقې مالک ددې قانون د (۱۹۸۲) مادې په دواړو حالونو کښې کولی شي چه د لاندني طبقې مالک تر هغې پورې د ذکر شوي طبقې د اوسيدلو او ګټې اخستلو څخه منع کي ترڅو چه د هغه حق اداء کي. همدارنګه کولی شي چه د محکمې په اجازې هغه په اجاره ورکي او د اجارې څخه يې خپل حق ترلاسه کي.

۱۹۸۴ ماده:

د پورتني طبقې مالک بې دلاندني طبقې د مالک د اجازې څخه نه شي کولی چه د پورتني طبقې د پاسه نوې آبادي و کي او يا د خپل پورتني کور لوړ والي ته اقدام وکي، مګر داچه ثابته شي چه د هغه دا کار لاندني طبقې ته ضرر نه رسوي. په دې صورت کښې کولی شي چه بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لاندني طبقې د مالک د اجازې څخه د هغې آبادولو یا لوړوالی ته اقدام وکي.

دوه یم فصل
د ملکیت د کسبولو سببونه

لومړی قسمت- د تسلط لاندې راوړل

۱۹۸۵ ماده:
که څوك مباح مال تر نورو د مخه ترلاسه کي، د هغې مالک پېژندل کیږي.

۱۹۸۶ ماده:
که د منقول مال مالک د هغې د ملکیت څخه صرف نظر وکي، نو په مباح مال بدلیږی.

۱۹۸۷ ماده:
د ضرر لاندی راوړل به یا حقیقي وي چه په شي باندې د فعلي لاس ایښودلو په وسیلې محقق کیږي او یا به حکمي وي چه د سبب په برابر ولو تحقق پیدا کوي.

۱۹۸۸ ماده:
که د چا د ملکیت لاندې مځکو کښې معدن، خزانه یا تاریخي آثار کشف شي، د هغې ملکیت د دولت دی، په مکافات ورکولو علاوه، د استملاک د قانون سره سم مځکه استملاک کیږي.

۱۹۸۹ ماده:
که څوك په دولتي ځمکو کښې معدن، ښخه کړې خزانه یا تاریخي اثر پیدا کي، ددولت مال دی او واک لرونکي مقامونه به د هغې په بدل کښې ورته مناسب مکافات ټاکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۰ ماده:

د اوبو او مځکې په ښکار کښې، لقطي او تاريخي آثارو کښې حقوق د خاصو قوانينو په وسيلې تنظيمېږي.

۱۹۹۱ ماده:

بې مالکه زراعتي مځکې د دولت ملکيت دی، بې د دولت د اجازې او د قانون د حکمونو په خلاف د هغې تملک جواز نه لري.

۱۹۹۲ ماده:

وچې مځکې چه د کتې اخستلو قابليت نه لري او مالک ونه لري، د هغه چا ملکيت ګڼل کيږي چه حکومت په اجازې هغه تصرف او آبادې کي. که بي له مالکه وچې ځمکې دحکومت په اجازې آبادې شي او په هغې کښې کښت شي يا بنأ آباد شي، آبادوونکی د هغې مالک ګڼل کيږي او د ماليو په ورکولو مکلف کيږي، مګر دا چه خاص قانون بل رنګه حکم کړی وي.

دوه يم قسمت– د مړينې په سبب د ملکيت نقلېدل

لومړی مبحث– ميراث

لومړی فرعه– عمومي حکمونه

۱۹۹۳ ماده:

دمنقولو اوعقاري، مالونو ملکيت او هغه حقوق چه د مورث څخه په ميراث پريښودل کيږي د لاندنيو درج شوو مادو د قاعدو او حصو سره سم وارثانو ته انتقاليږي.

۱۹۹۴ ماده:

د ميراث استحقاق د مورث په مړينې يا په دې اعتبار چه د قاضي په حکم مړ شمارل شوی، تحقق پيدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۵ ماده:

د میراث د استحقاق د ثابتولو د پاره د مورث د مړینې یا د هغې د مړینې د حکم د صادریدو په وخت کښې د وارث د حقیقي یا حکمي ژوند تحقق، هرو مرو دی.

۱۹۹۶ ماده:

که دوه نفره مړه شي او معلومه نه کړی شي چه کوم یولومړی، مړ شوی نو یو د بل په متروکې کښې نه شي مستحق کېدلی، عام له دې چه د هغوی مرګ په یوې حادثې کښې وي یا په مختلفو حادثو کښې.

دوه یمه فرعه – متروکه او د هغې توزیع

۱۹۹۷ ماده:

د متروکې څخه په لاندني ډول تأدیه کیږي:

۱ – د ښخولو تروختـه پورې د کفن ورکولو او تجهیز مصرفونه.

۲ – د هغې پورونو ادأ کول چه د مړي په ذمي لازم دی.

۳ – د پور دادأ کولو وروسته د پاتې متروکې ددریمي حصې څخه دمړي وصیت.

۴ – د میراث د حکمونو سره سم په وارثانو باندې د پاتې متروکې ویشل.

۱۹۹۸ ماده:

(۱) که ددې قانون د (۱۹۹۷) مادې د (۴) فقرې د درج شوي حکم سره سم دمیراث مستحق پیدا نه شي نو د متروکې میراث پاتې حصه په لاندنې ډول توزیع کیږي:

۱ – د هغه چا استحقاق چه مړي د هغه په نسب بې د خپله ځانه اقرار کړی وي.

۲ – د هغې حدودو څخه زیات وصیت چه وصیت په کښې تنفیذیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) په هغې صورت کښې چه ددې مادې پورتني اشخاص موجود نه شي، متروکه یا هغه څه چه د هغې شخه پاتې شوې د دولت پورې تعلق نیسي.

دریمه فرعه – د میراث موانع

۱۹۹۹ ماده:

د میراث د موانعو څخه د مورث عمدي قتل دی عام له دې چه قاتل اصلي فاعل یا شریک یا داسې د ناحقوشاهدوي چه د هغه نا حقه شهادت د اعدام د حکم او د هغې د تنفیذ موجب شوی وي، خو په دې شرط چه قتل ناحقه او بې د عذر څخه وي، او قاتل عاقل او د اتلس کلنۍ عمر یې پوره کړی وي.

۲۰۰۰ ماده:

(۱) د مسلمان او نامسلمان ترمنځ د میراث استحقاق نشته. خو د نا مسلمانانو ترمنځ د میراث استحقاق شته. د مسلمانانو او نامسلمانانو ترمنځ د هېوادونو اختلاف د میراث مانع نه ګرځي، مګر دا چه د پردي هېواد قانون د پردو میراث وړل منع کړی وي.
(۲) پردي نه شي کولی د پورتني فقرې ددرج شوي میراث د استحقاق په اساس په عقاري مالونو کښې د ملکیت حق کسب کي.

څلورمه فرعه – د میراث سببونه

۲۰۰۱ ماده:

د میراث سببونه: زوجیت او خپلوي ده.

۲۰۰۲ ماده:

د زوجیت د میراث وړلو استحقاق یوائې د فرض په طریقې دی، او په خپلوي کښې د فرض، عصوبت یا په دواړو یا رحم د حجب او رد د قاعدو د مراعات کولو سره دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۰۳ ماده:

کـه یـو وارث ددوه پلـوو د میـراث د حـق مـستحق وي، ددې فـصل د حکمو د مراعات سره ددواړو پلوو څخه میراث وړلی شي.

لومړی جزء – د فرض په طریقې میراث

۲۰۰۴ ماده:

فرض د متروکې په توزیع کښې د هر وارث ټاکلې اندازې ته وایـي، او پـه میـراث کـښې د فروضـو د خاونـدانو حصې پر نورووړانـدې دي. د فروضو خاوندان عبارت دي د پلار او صحیح نیکه که څه هم د نیکـه مرتبې پورته ولاړې شي، مورنی ورور، مورنی خور، میـړه، ښـځه، لـور یـا لورګـانې. د زوي لوریـا لورګـاني کـه څـه هـم د هغـوی مرتبې ټیټې شي. سکنی خور، پلارنی خور، مور، صحیحه نیا که څـه هـم د هغـوی مرتبې پورته ولاړې شي.

۲۰۰۵ ماده:

(۱) ددې قانون د (۲۰۲۲) مادې د حکم پـه نظر کـښې نیولـو سـره کـه دمړي پلار او زوي یا دزوي زوي که څخه هم د هغه مرتبې ټیټې شي، موجود شي نو شپږمه حصه د پلارده .

(۲) صحیح نیکه هغه چاته ویل کیږي چه مړي ته د هغه پـه نـسبت کـي موئنثې داخلی نه شي او د هغه حصه په هغې ترتیب چه ددې قـانون پـه (۲۰۰۴) مادې کښې درج شوي شپږمه ده.

۲۰۰۶ ماده:

مـورنی اولاد عـام لـه دې چـه نارینـه وي او کـه موئنـثه پـه هغـې صـورت کښې چه یواځې یونفروي نو د هغه شپږمه حصه ده، که متعدد وي نـو د هغـوی دریمـه حصه ده، د هغـوی نارینـه او مـوئنثې پـه ویـش کـښې برابـردي . پـه دوه یـم حالـت کـښې کـه د فرضـو خاونـدان ټولـه متروکـه واخلـي، نـو د مـورني اولاد سـره سـکني ورور یـا وروڼـه پـه ځـانګړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صورت یاد سکنې خور یا خویندو سره یو ځای شریکیږي او د هغوی ترمنځ درېیمه حصه په پورتنۍ ترتیب ویشله کیږي.

۲۰۰۷ ماده:

(۱) که ښځه مړه شوه که یې اولاد یا د زوي اولاد که څه هم مرتبې یې ټیټې شي نو دمیړه یې د میراث نیمایې حصه رسیږي. که یي اولاد یا د زوي اولاد موجود وو که څه هم مرتبې یې ټیټې وي نو د میړه د میراث څلورمه حصه رسیږي.
(۲) ښځه که څه هم د رجعي طلاق، طلاقه کړه شوې وي په هغې صورت کښې چه میړه د هغې د عدت په دوام کښې مړ شي یا ښځې که میړه اولاد یا د زوي اولاد که څه هم مرتبې یې ټیټې وي و نه لري د میراث څلورمه حصه او که اولاد یا دزوي اولادموجود وو که څه هم مرتبې یې ټیټې وي، نو دمیراث د اتمې حصې مستحق کیږي.
(۳) د مړینې په مرض کښې د بائن طلاق طلاقه کړه شوې د ښځې حکم لري، خو په دې شرط چه ښځه په طلاق راضي نه وي او طلاق کوونکی په همغې مرض کښې مړشي او طلاقه کړې شوې لا په عدت کښې وي.

۲۰۰۸ ماده:

ددې قانون د (۲۰۱۹) مادې د درج شوي حکم په مراعات کولو سره، لورګانې په لاندې ډول د میراث مستحق دي:
۱ – یوه لور نیمایې، دوه یا د هغې څخه زیاتي د میراث د دوه ثلثو مستحق کیږي.
۲ – د زوي لور ګانې عام له دې چه یوه وي یا ترهغې زیاتې که مړی لور یا د زوي لور چه د درجې د حیثه د هغې څخه پورته وي و نه لري، نو د پورتنۍ فقرې د درج شوي میراث مستحق کیږي. په هغې صورت کښې چه لور موجوده شي یا د زوي داسې لور موجوده شي چه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

درجي کښې د هغې پورته وي نو د زوي لورګانې د شپږمې حصې مستحق کيږي.

۲۰۰۹ ماده:

ددي قانون د (۲۰۱۹ – ۲۰۲۰) مادو د درج شو و حکمونو په مراعات کولو سره سکنۍ خويندې په لاندې ډول د ميراث مستحقې دي:

۱ – يوه سکنۍ خور نيمايي او دوه يا زياتې سکنۍ خويندې د ميراث د دوه ثلثو مستحقې دي.

۲ – که څوك سکنۍ خويندې ونه لري نو پلارنې خويندې د پور تني فقرې درج شوی حصې او که ورسره يوه مورنۍ خور موجوده شوه د ميراث د شپږمې حصې مستحقې کيږي. عام له دې چه پلارنې خويندې يوه وي او که ترهغې زياتې.

۲۰۱۰ ماده:

(۱) مور د اولاد يا د زوي د اولاد د موجوديت سره که څخه هم مرتبې يې ټيټې شي، يا د دوه يا زياتو ورونو او خويندو د موجوديت سره عام له دې چه عيني وي يا پلارنې يا مورني او يا مختلط وي، د شپږمې حصې مستحق کيږي، او د دې حالونو په غير دټولې ترکې ددريمې حصې ميراث مستحق کيږي. په استثني د هغې حالت چه ددواړو زوجينو څخه يوائې ديوه سره او د پلار سره يوځای شي نو په دې حالت کښې د ميړه يا د ښځې د حصې وروسته د پاتې دريمې حصې د متروکې مستحق کيږي.

(۲) صحيحه نيا د والدينو د هريو مور يا د صحيح نيکه مور ته ويل کيږي که څه هم مرتبې پورته لاړې شي، جده يوه وي او که زياتې د شپږمې حصې مستحقې دي او دا شپږمه حصه د هغوی ترمنځ په مساوي صورت ويشل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۱۱ ماده:

که د فروضو د خاوندانو حصې په متروکې زیاتې شي نو مسأله عول کوي په دې ډول چه په میراث کښې د هغوی د حصو په تناسب ویشل کیږي.

دوه یم جزء – د عصوبت په طریقې میراث

۲۰۱۲ ماده:

په شرعې کښې د عاصب اطلاق په هغه چا کیږي چه که د فروضو خاوندان نه یي نو ټوله ترکه او که د فروضو خاوندان موجود وو نو که د میراث څخه حجب کړی شوي نه وي د فروضو د خاوندانو څخه د پاتې متروکې مستحق کیږي.

۲۰۱۳ ماده:

که د فروضو د خاوندانو څخه هېڅ یو موجود نه وو او یا د هغوی د وجود سره ټوله متروکه د فروضو حصوته شامله نه شي، نو ټوله متروکه یا هغه چه د فروضو د خاوندانو څخه پاتې شوي، نسبي عصبه وو ته ورکوله کیږي.

۲۰۱۴ ماده:

نسبي عصبه په درېیو دستوویشل کیږي: پخپله عصبه، د بل په سبب عصبه او د بل چاسره عصبه.

۲۰۱۵ ماده:

پخپله عاصب هغه څوك دی چه پخپل عصوبت کښې بل چاته محتاج نه شي، او مړي ته د هغه په نسبت کښې موئنثه داخله نه شي .

۲۰۱۶ ماده:

پخپله عصبه په راتلونکي ترتیب سره څلور پلوونه لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ - زوي ولي چه زامنو او د زامنو زامنو ته شامل دي كه څه هم د هغوى درجې ټيټې شي.
۲ - پلارولي چه پلار او صحيح نيكه ته شامل دي، كه څه هم درجې يې پورته وي.
۳ - ورورولي چه سكنيو ورونو، پلارنيو ورونو او د هغوى زامنو ته شامل دي، كه څه هم درجې يې ټيټې شي.
۴ - تره ولي چه د مړي ترونو، د پلار ترونو، او د هغه د صحيح نيكه ترونو ته شامل دي كه څه هم درجې يې پورته شي. عام له دې چه سكنی وي يا پلارني وي. همدارنګه د هغوى زامنو او د هغوى د زامنو، زامنوته شامل دي كه څه هم درجې ئی ټيټې شي.

۲۰۱۷ ماده:

كه پخپله عصبه په پلو كښې يو ځاى شو، نو د ميراث مستحق هغه دی چه په درجې كښې مړي ته ډير نږدي وي، كه په پلو او درجي كښې يو ځاى شو نو د لومړي والي حق نږدې خپلوي ته وركول كيږي. كه څوك مړي ته د دوه نږدې خپلو يو لرونكی وو نو په هغه چا د وړاندې والي حق لري چه مړي ته ديوي نږدې خپلوي لرونكی وي. كه په پلو، درجې، او د خپلوي په نږديوالي كښې مساوي وو، نو د هغوى ترمنځ ميراث په مساوي توګه ويشل كيږي.

۲۰۱۸ ماده:

په بل چا عصبه هر هغه مؤنثه ده چه پخپل عصوبت كښې بل چاته محتاجه وي او په عصوبت كښې ورسره شريكه شي.

۲۰۱۹ ماده:

(۱) په بل چا عصبي عبارت دي له: ۱- لورګانې د زامنو سره.
۲ - د زوي لورګانې كه څه هم درجي يې ټيټې شي د زوي د زامنو سره كه څه هم درجي يې ټيټې شي خو په دې شرط چه د هغوى سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مطلقاً په يوي درجي کښې وي يا داچه د زوي زامن د زوي دلورګانو شخه په ټيټی درجي کښې وي او د دي په غير د بلي خوا د ميراث مستحقي نه وي.

۳ – سکنۍ خويندې د سکنيو ورونړو سره او پلارني خويندې دپلار نيو ورونړو سره.

(۲) دپورتني فقرې په درج شوو حالونو کښې نارينه د مؤنثې دوه چنده د ميراث حق لري.

۲۰۲۰ ماده:

د بل چا سره عصبي عبارت د هغې مؤنثي شخه دي چه پخپل عصوبت کښې بلي مؤنثي ته محتاج وي او دا بله مؤنثه ورسره په عصوبت کښې شريکه نه وي.

۲۰۲۱ ماده:

(۱) د بل چاسره عصبي عبارت دي له:

سکنيو يا پلار نيو خويندو شخه دلورګانو سره يا د زامنو د لورګانو شخه، که شه هم درجي يې ټيټې شي نو په دې صورت کښې د فروضو د حصو وروسته پاتې ترکه د هغوی ده.

(۲) د دې مادې د پورتني فقرې درج شوي اشخاصو ته د نورو عصبو په تناسب لکه سکنۍ ورونه يا پلارني ورونه اهميت ورکول کيږي په وړاندې والي، درجې او د خپلوي د نږدې والي له لحاظه د هغوی د حکمونو تابع دي.

۲۰۲۲ ماده:

که پلار يا نيکه د لور يا د ځوی لور سره، که شه هم درجه يې ټيټه شي يو ځای شي نو شپږمه حصه د فرض په اساس او پاتې د عصوبت د لارې مستحق کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۲۳ ماده:

(۱) که نیکه د سکنیو ورونو یا خویندو یا دپلرنیو ورونو یا خویندو سره یو ځای شي نو دوه ارثي حالتونه لري:

۱ – د ورور حصه وړي که یواځې نارینه وو یا نارینه او مؤنثې وي او یا مؤنثې وي چه د وارث د فرعي سره د میراث څخه عصبې شوی وي.

۲ – که د خویندو سره چه په نارینه وو نه وي عصبي شوي، یا د وارث په فرعي چه د موئنثو څخه وي نه وي عصبي شوي، که نیکه یوځای شي، د فروضو د خاوندانو د حصو وروسته د پاتې میراث د عصوبت د لارې مستحق کیږي.

(۲) که مقاسمه یا د میراث وړل په عصوبت سره په هغې ترتیب چه د دې مادې په پورتني فقرې کښې درج شوی صورت و مومي او نیکه د میراث څخه محروم کي یا یې حصهٔ د شپږمې حصې څخه کمه شي، نو د فرض په طریقې د شپږمې حصې مستحق کیږي.

(۳) که پلارني وروڼه یا خویندې په مقاسمې کښې حجب کړی شوی وو د میراث استحقاق نه پیدا کوي.

دریم جزء – حجب

۲۰۲۴ ماده:

حجب دې ته وایې چه څوك د میراث وړلو اهلیت ولري مګر د بل وارث د موجودیت له امله د میراث وړلو نه مستحق کیږي . حجب کړه شوی بل وارث حجبوي.

۲۰۲۵ ماده:

حجب په دوه نوعو دی:

۱ – د نقصان حجب چه د میراث وړلو د مستحقې حصې د کموالي باعث کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ – د محرومېدو حجب، چه وارث په کلي صورت د میراث وړلو ځخه محرومیږي.

۲۰۲۶ ماده:

که څوك د میراث د موانعو ځخه دیوه مانع په سبب د میراث وړلو ځخه محروم شي د هېڅ وارث د حجب باعث کېدای نه شي.

۲۰۲۷ ماده:

د وارثانو ځخه شپږ نفره هېڅ وخت د محرومېدو د حجب سره نه مخامخ کیږي چه عبارت دي د پلار، مور، زوي، لور، میړه او ښځې ځخه.

۲۰۲۸ ماده:

د نقصان حجب د وارثانو ځخه په پنځو نفرو واردیږي چه عبارت دي د مور، د زوي لور، د پلارني خور، د میړه او ښځې ځخه .

۲۰۲۹ ماده:

پلار، نیکه د میراث ځخه حجب کوي، عام له دې چه د عصوبت په سبب، یا د فرض په سبب یا د دواړو په سبب، میراث ویسي.

۲۰۳۰ ماده:

دمړی مور، نیاګانې د میراث ځخه حجب کوي عام له دې چه پلارنې نیا وي یا مورنې او یا نیکنې.

۲۰۳۱ ماده:

زوي، د زوي زوي حجب کوي. همدارنګه د هر زوي زوي چه درجه یې نږدې وي د هغه زوي زوي د حجب باعث کیږي چه درجه یې لیرې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۳۲ ماده:

په پلار، نیکه، په زامنو او د زامنو په زامنو که څه هم درجه یې ټیټه وي، خویندې او وروڼه د میراث څخه ساقطیږي عام له دې چه سکنۍ وي یا پلارني او یا مورني.*

۲۰۳۳ ماده:

پلارنې ورور په پلار، په زوي، د زوي په زوي، په سکنۍ ورور، او په سکنۍ خور حجب کیږي، خوپه دې شرط چه سکنۍ خور د بل چاسره عصبه شي.

۲۰۳۴ ماده:

د سکنۍ ورور زوي د اوه نفرو وارثانو په وسیلې حجب کیږي چه عبارت دي: د پلار، نیکه، زوي، د زوي زوي، سکنۍ ورور، او په پلارني ورور، په سکنۍ خور، یا په پلارني خور خو په دې شرط چه درې وروستني ذکر شوي دبل چا سره عصبه شي.

۲۰۳۵ ماده:

ددې قانون د (۲۰۳۴) مادې په درج شوو اووه نفرو علاوه د پلارنې ورور زوي په سکنۍ ورور زوي هم حجب کیږي.

۲۰۳۶ ماده:

مورني وروڼه په شپږ نفرو حجب کیږي چه عبارت دي له:
پلار، نیکه، زوي، د زوي زوي، صلبي لور، او د زوي لور.

---

* ۲۰۳۲ ماده تعدیل شوې ده، د تعدیلاتو برخې ته دې مراجعه وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۳۷ ماده:

سکنۍ تره په لس نفرو حجب کيږي چه عبارت دي له: پلار، نيکه، زوي، د زوي زوي، سکنۍ ورور، پلارنې ورور. او په سکنۍ خور يا پلارنۍ خور خو په دې شرط چه دواړه نوعې خويندې عصبي شي د سکنۍ ورور په زوي او د پلارني ورور په زوي.

۲۰۳۸ ماده:

د سکنۍ تره زوي د دې قانون د (۲۰۳۶ – ۲۰۳۷) مادو په درج شوو حجب کوونکو وارثانو علاوه په سکنۍ تره هم حجب کيږي. د پلارني تره زوي د دې مادې په ذکر شوو اشخاصو علاوه د سکنۍ تره په زوي هم حجب کيږي.

۲۰۳۹ ماده:

که د مړي صلبي لورګانې د هغه د زوي د لور ګانو سره يو ځای شي او صلبي لورګاني د دوه ثلثو ميراث حايزې شي نو د زوي لورګانې ساقطيږي، مګر دا چه د زوي زوي موجود وي، ځکه چه د زوي زوي هغوی عصبي کوي که چيرته د هغوی په درجې کښې وي او يا د هغوی څخه په ټيټې درجې کښې وي، همدارنګه داد زوي زوي د زوي لورګانې چه د هغه څخه په ټيټې درجې کښې وي حجبه وي.

۲۰۴۰ ماده:

که سکنۍ خويندې دوه ثلثه يا تر هغې زيات ميراث واخلې نو پلارنې خويندي ورسره ساقطيږي، مګر دا چه ورسره پلارنې ورور وي په دي صورت کښې په هغه عصبي کيږي.

۲۰۴۱ ماده:

که سکنۍ خور نيمايي متروکه واخلې، نو پلارنې خويندې نه حجبوي بلکه ورسره د شپږمې حصې ميراث مستحقې کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم جزء – رد

۲۰۴۲ ماده:

(۱) كه فروضو ټوله تركه مستغرقه نه كړه او نسبي عصبه موجود نه شي نو پاتې متروكه بې له زوجينو د فروضو خاوندانو ته د هغوی د حصو په اندازې رد يږی.
(۲) كه كوم نسبي عصبه، يا كوم د نسبي فروضو خاوند يا كوم د رحم خاوند پيدانه شونو پاتی متروكه د زوجينو څخه يوه ته رد يږی.

پنځم جزء – د رحم د خاوندانو ميراث وړل

۲۰۴۳ ماده:

(۱) كه كوم نسبي عصبه يا كوم يو د نسبي فروضو د خاوندانو څخه موجود نه شو نو تركه يا د تركې پاتې حصه د رحم خاوندانو ته وركول كيږي.
(۲) درحم خاوندان څلور صنفه دي چه ځينې په ځينې نورو په لاندنې ترتيب په ميراث وړلو كې دوړاندې والي حق لري:
۱ – د لورګانو اولاده كه څه هم درجه يې ټيټه شي. او د زوي د لورګانو اولاده كه څه هم د رجه يې ټيټه شي.
۲ – نا صحيح نيكه كه څه هم درجه يې پورته شي، ناصحيحه نياكه څه هم درجه يې پورته شي.
۳ – دموروني ورور زامن او د هغوی اولاد كه څه هم درجه يې ټيټه شي.د سكنۍ خور، پلارني خور او مورنۍ خور اولادونه كه څه هم درجې يې ټيټې شي. د سكنيو پلارنيو او مورنيو ورونو لورګانې او د هغوی اولادونه، كه څه هم درجې يې ټيټې شي. د سكنيو او پلارنيو ورونو د زامنو لورګاني كه څه هم درجې يې ټيټې شي او د هغوی اولادونه كه څه هم درجې يې ټيټې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ – د شپږو راتلونکو طائفو شاملين په لاندني ترتيب سره د ميراث په استحقاق کښې ځيني پرځينو نورو وړاندې ګڼل کيږي:

الف – د مړي موروني ترونه، سکني ياپلارني ياموروني ترورګانې (عمې) ماما ګان او ترورګانې (خالې).

ب – د هغو اشخاصو اولادونه چه د (الف) په جزء کښې درج شوي که څه هم درجې يې ټيټې شي، دمړي د سکنيو اوپلارنيو ترونو لورګاني او دهغوی د زامنو لورګانې که څه هم درجې يې ټيټې شي. او د هغو ښځو اولادونه چه په دې فقرې کښې ذکر شوي که څه هم درجې يې ټيټې شي.

ج– دمړي د پلار موروني ترونه، عمې، ماماګان او ترور ګانې عام له دې چه سکني وي يا پلارني او يا موروني، د مړي د مور ترونه، عمې، ماماګان، او ترور ګانې، عام له دي چه سکني، پلارني او يا موروني وي.

د – د هغو اشخاصو اولادونه چه د (ج) په فقرې کښې درج شوي، که څه هم درجې يې ټيټې شي. د مړي د سکنيو يا پلارنيو ترونو لورګانې او د هغوی د زامنو لورګانې که څه هم درجې يې ټيټې شي او د هغو ښځو اولادونه چه ذکر شوي که څه هم درجې يې ټيټې شي.

هـ – دمړي د مور دپلار د پلار ترونه او د مړي د مور د مور ترونه، دمړي دمور د پلار ترونه او دمړي د پلار د مور ترونه او د دې ټولو عمې، ماما ګان او ترورګانې عام له دې چه سکني، پلارني او يا موروني وي.

و – د هغو اشخاصو اولادونه چه د (هـ) په جزء کښې درج شوي، که څه هم درجې يې ټيټې شي. د مړي دپلار د پلار، سکنی يا پلارني ترونه او د هغوی د زامنو لورګانې که څه هم درجې يې ټيټې شي. د هغو اشخاصو اولادونه چه په دې جزء کښې درج شوي، که څه هم درجه يې ټيټه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۴۴ ماده:

د رحم د خاوندانو په لومړي صنف کې د میراث په اخستلو کښې هغه چاته ترجیح ورکول کیږي چه مړي ته د هغه د خپلوي درجه نږدې وي، که په درجې کښې مساوي وو نو د رحم په خاوندانو کښې د فرض د خاوندانو اولاد ته ترجیح ورکول کیږي. که په درجې کښې مساوي وو او د فرض د خاوند ولد نه وو اویا ټول د فرض د خاوندانو اولادونه وو، په میراث کښې شریک دي.

۲۰۴۵ ماده:

د رحم د خاوندانو په دوهم صنف کښې د میراث په اخستلو کښې هغه چاته ترجیح ورکول کیږي چه مړي ته د هغه د خپلوي درجه نږدی وي. که د خپلوي په درجي کښې سره مساوي وو نوهغه څوك چه د فرض خاوند ته منسوبیږی، وړاندي ګڼل کیږي، که ددرجي د مساوات سره هیڅ یود فرض خاوند ته منسوب نه وي یا د اچه ټول د فرض خاوند ته منسوب وي، نو د خپلوي پلوته اعتبار ورکول کیږي، که د خپلوي په پلو کښې هم سره یو وو په میراث کښې شریک دي . په هغې صورت کښې چه په پلو کښې اختلاف موجود وي نو دپلار د خپلوي د پلو خاوند ته دوه ثلثه او د مور د خپلوي د پلو خاوند ته دریمه حصه ورکول کیږي.

۲۰۴۶ ماده:

(۱) در حم د خاوندانو په دریم صنف کښې دمیراث په اخستلو کښې هغه چاته ترجیح ورکول کیږي، چه مړي ته د خپلوي په درجي کښي نږدی وي که مړي ته د خپلوي په درجې کښې مساوي وو نو عصبه نسبت د رحم د خاوندانو اولاد ونوته وړاندې دي. که ددي پلوه یې اختلاف نه لرلو، نو څوك چه مړی ته په خپلوي کښې ډیر نږدی وو هغه ته اعتبار ورکول کیږي، که څوك دپلار اومور څخه په یوه اصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې وي، نسبت په پلارني اصل او د پلار ني اصل خاوند نسبت د مورني اصل خاوند ته ترجيح لري.

(۲) که د خپلوي د نږديوالي په درجي کښې مساوي وو، نو ميراث به د هغوی ترمنځ په مساوي ډول ويشل کيږي.

۲۰۴۷ ماده:

(۱) کـه د دې قـانون د (۲۰۴۳) مـادې درج شـوي څلـورم صـنف پـه لومړني طايفې کښې د پلارني پلو خپلوان ځانګړی شي چه عبارت دي: د مړي د مـورني ترونـو او عمـو څخه اويـا د مـورني پلـو خپلـوان ځانګړې شي چه د مړي دماما ګانو او ترورګانو څخه عبارت دي. نو د خپلـوي نـږدې والـي تـه اعتبـار ورکـول کيـږي. پـه دې اسـاس کـه څوك دمور او پلاره نسبت پلرني ته او پلرني نسبت مـورني تـه وړاندې ګڼل کيږي. که په خپلوي کښې مساوي وونو په ميراث کښې شريک دي.

(۲) کـه د دواړو پلوونـو خپلـوان موجود وو نـو دپـلار د خپلوانـو پلوتـه دوه ثلثـه او دمـور د خپلوانـو پلوتـه د ميـراث دريمـه حـصۀ ورکـول کيـږي.ددې مـادې د (۱) فقـرې د تفـصيل سـره سـم دهرپلـو حـصې د هغوی ترمنځ ويشلی کيږي.

(۳) د دې مـادې د (۱ او۲) فقـرو درج شـوي حکمونـه پـر دريمـې او پنځمې طايفې هم تطبيقيږي.

۲۰۴۸ ماده:

(۱) پـه دوهـم طـايفې کـښې مـړي تـه د خپلـوي د نږديـوالي درجې تـه تـرجيح ورکـول کيـږي، کـه څـه هـم ديـوه پلـوه نـه وي. کـه پـه درجې او پلوکښې سره يو وو نو کـه عـصبه يـا د رحـم د خاونـدانو اولادونـه وو، ډيره نږدې خپلوي په نظر کښې نيوله کيږي.

(۲) که ځيني د عـصبه او ځينې د رحم د خاوندانو اولادونه وو، نـو د عصبه وو اولادونوته ترجيح ورکول کيږي. د پلو د اخـتلاف پـه صـورت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې، دوه ثلثه د پلارني پلو ته او درییمه حصه مورني پلوته ورکول کیږي. او د هر پلو حصه د هغوی ترمنځ د پورتني طریقې په اساس ویشله کیږي.
(۳) د دې مادې د (۱ او ۲) فقرې درج شوي حکمونه، په څلورمې او پنځمې طایفې هم تطبیقیږي.

۲۰۴۹ ماده:

که وارث د رحم د خاوندانو د پلو څخه وو نو د خپلوي درجې اعتبار نه لري، مګر دا چه د پلو اختلاف ثابت شي.

۲۰۵۰ ماده:

د رحم د خاوندانو په میراث وړلو کښې، دیو نارینه حصه د دوه مؤنثو د حصې په اندازې، تطبیقیږي.

شپږم جزء – چاته چه په نسب اقرار شوی وي

۲۰۵۱ ماده:

(۱) که مړي د هغه چا په نسب اقرار کړی وي چه نسب یې مجهول وي، او د ذکر شوي نسب دبل چا څخه ثابت نه شي او اقرار کوونکی هم د خپل اقرار څخه ونه ګرځي، نو چاته چه اقرار شوی دی د متروکې مستحق دی.
(۲) په دې حالت کښې شرط ده چې چاته اقرار شوی وي، د اقرار کوونکي د مړيني په وخت کښې او یا په هغې وخت کښې چه مړی ګڼل شوی او حکم پرې صادر شوی، ژوندی وي. او که داسې نه وه نو د میراث د موانعو څخه یو مانع ورباندې وړاندې کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم جزء – متفرقه حکمونه

لومړی – حمل

۲۰۵۲ ماده:

که حمل د نورو وارثانو سره شریک شي او یا يې د کموالي په حجب، حجب کي، نو حمل ته دمړي د ترکې څخه د زوي یادلور چه د هریوه حصه زیاته وي پرېښودله کیږي. که حمل د محرومیدو د حجب موجب شي ټوله ترکه ورته ساتل کیږي.

۲۰۵۳ ماده:

که حمل ژوندي و زیږیږي او یا داچه زیاته حصهٔ یې ژوندي راووځي نو د میراث مستحق دی. او که په جنایت راوستل شو نو په هر حال هم میراث وړي او هم ورڅخه میراث وړل کیږي.

۲۰۵۴ ماده:

(۱) که د مړي د مړینې وروسته د هغه ښځه یا معتده پیدا شي نو حمل یې په هغې صورت کښې د میراث مستحق ګڼل کیږي چه د مړینې د نېټې څخه یا د جدایي د نېټې څخه اکثراً د درې سوه او پنځه شپیته ورځو په موده کښې وزیږیږي.

(۲) حمل د پلار څخه غیر د بل چا څخه میراث نه شي وړلې، مګر په دوه راتلونکو حالونو کښې:

۱ – چه د مړینې یا جدایي د نېټې څخه اکثراً د (۳۶۵) ورځو په اوږدو کښې وزیږیږي. او داسې حالت وي چه موریې د مړینې یا جدایي معتده وي او مورث د عدت په وخت کښې مړ شوی وي.

۲ – که د مړی د مړیني په وخت کښې د زوجیت رابطه قایمه وي او د هغه د مړیني د نېټې وروسته اکثراً د (۲۷۰) ورځو په اوږدو کښې وزیږیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۵۵ ماده:
که حمل ته تخصیص شوې حصه د هغه د حق څخه کمه وي، نو کمه شوې اندازه د هغه چاڅخه اخستل کیږي چه د خپل استحقاق څخه یې زیاته اخستې ده. که تخصیص کړه شوي حصهٔ د حمل د استحقاق څخه زیاته وه نو د استحقاق څخه زیاته اندازه په مستحقینو ویشله کیږي.

دوه یم – ورک شوي

۲۰۵۶ ماده:
(۱) په کوم ورک شوي چه ددې قانون د (۳۲۶) مادې د حکم سره سم د هغه په مړینې حکم نه وي شوی، نو د هغه د مستحقې حصې تخصیص د مورث د متروکې څخه ورکول کیږي. که ژوند یې ثابت شو نو خپله مستحقه حصه به واخلي او که په مړینې یې حکم صادر شوی وونو په نورو وارثانو باندې چه د مورث د مړینې په وخت کښې د میراث مستحق وو ویشله کیږي.
۲ – که ورک شوی د مړینې د حکم د صادر ولو وروسته ژوندي پیدا شو، نو کوم شی چه د هغه د حصې څخه دوارثانو سره پیداشي همغه به اخلي.

دریيم – خنثی

۲۰۵۷ ماده:
د هغه خنثي چه نارینه توب او موٴنثیت توب یې نه پیژندل کیږي، ددواړو حصو څخه د کمې حصې مستحق کیږي او پاتې متروکه نورو وارثانو ته ورکول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم – د زنا او دلعان ولد

۲۰۵۸ ماده:
د زنــا او دلعــان ولــد د خپلــې مــوراو د هغــې د خپلوانــو څخــه او همدارنګه د هغه مور او د هغې خپلوان د هغه څخه د ميراث وړلو مستحق کيږي. مګر پلار او دهغه خپلوان د ذکر شوو اولاد ونو څخه ميراث نه شي وړلی.

پنځم – سوځيدل شوی، غرق شوی او نړيدل شوی

۲۰۵۹ ماده:
د غـرق شـوو، نړيـدل شـوو او سـوځيدل شـوو تـرمنځ يـو د بـل څخـه د ميراث وړل نه شته، خو په دې شرط چه معلومـه نـه شي چه کـوم يـو لـومړی مـړ شـوی. د هغـوی د ټولـو حصـې پـه ژونـديو وارثـانو ويـشلې کيږي.

شپږم – تخارج

۲۰۶۰ ماده:
تخارج دې تـه ويـل کيـږي چه ديو ټاکلي شي پـه بـدل کښې وارثـان د ځينو وارثانو په ويستلو يو تربله صلحه وکي. کـه کـوم وارث دبـل کـوم وارث سـره تخـارج وکـي د هغـه د حـصې مـستحق کيـږي او پـه ترکـي کښې د هغه قايم مقام کيږي. کـه يـوه وارث د پـاتې نـورو وارثـانو سـره تخارج وکه نوکه ورکول شوی شی د متروکې څخـه ورکـول شـوي وونـو د هغه حصه د نورو وارثانو تـرمنځ د هغـوی د حـصو پـه اندازې ويـشله کيږي . که ورکول شوی شی د هغوی د خپـل مـال څخـه وو او د تخـارج پـه عقد کـښې د ويـستلې د برخې د ويـشلو پـه طريقې تـصريح نـه وي شـوی، نـو د ويـستلې برخـه د هغـوی تـرمنځ پـه مـساوي تـوګـه ويـشله کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځمه فرعه – د متروکې تصفیه

۲۰۶۱ ماده:

کـه مـړي د خپلـې ترکـې د پـاره وصـي نـه وي ټـاکلی اویـو وارث د متروکې د تصفیې غوښتنه وکړي نو وارثان چه څوك د دې کار د پاره اختیاره وي، محکمه به هغه ټاکي. که د وارثانو موافقه په چا را نـه غله، نو قاضي به تـصفیه کـوونکی غـوره کـوي، خـو ترڅو چه ممکنـه وي د هغوی د دلیلونو د اوریدو وروسته بـه یې پخپلـه د ورثـانو څخـه غوره کوي.

۲۰۶۲ ماده:

(۱) که مورث د متروکې دپاره وصـي ټـاکلی وونـو محکمـه مکلفـه ده چه د هغه ټاکل شوي وصي تأییدکړي.
(۲) کوم حکمونه چه د متروکې پـه تـصفیه کـوونکي تطبیقیـږي همغـه حکمونه د ترکې په وصي باندې هم تطبیقیږي.

۲۰۶۳ ماده:

د محکمـې د مـالي چارو مؤظف بـه د تـصفیه کوونکو پـه بـاره کښـې دمحکمې صادر شوي امرونه ورځ پـه ورځ پـه خـاص دفتـر کښـې قیـده وي او دترکې د وصیانو دشهرت په شمول دوارثـانو دنومونـو د ابجدو د حروفو په ترتیب پـه خـاص سـجل کښـې ثبتـه وي. ذکـر شـوی مؤظف مکلـف دی چـه دعـزل او تېریـدو پـورې ټـول مربـوط امرونـه د سـجل دملاحظاتو په ستون کښې ورسوي.

۲۰۶۴ ماده:

د تصفیه کوونکی د ټاکلو په باری کښې د صادر شـوو امرونـو قیـدول د هغه چا په باره کښې تاثیر لري چه د وارثانو سره د ترکې د عقـارونو په هکله معامله کوي او دا تاثیر په همغې اندازې دی چه د دې قـانون د (۲۱۰۲) مادې اجراآت یې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۶۵ ماده:

(۱) تصفیه کوونکی به د ټاکلو سره سم د متروکې مالونه تسلیمیږي او د محکمې د مراقبت لاندې به د هغې تصفیې ته اقدام کوي.
(۲) د تصفیې د کارونو مصرفونه او د تصفیه کوونکی حق الزحمه چه د محکمې له خوا ټاکل کیږي د ټولې ترکې څخه ورکول کیږي.

۲۰۶۶ ماده:

محکمه مکلفه ده د اقتضا په وخت کښې د علاقې لرونکو یا د څارنوالۍ په غوښتنه یا پخپل تصمیم د متروکې د ساتنې دپاره عاجلو اجراآتو ته اقدام وکي خصوصاً په هغې باندې مهر لګول، د نقدو پیسو، قیمتي پاڼو او شیانو په بانک کښې په ودیعت ایښودل.

۲۰۶۷ ماده:

(۱) تصفیه کوونکي مکلف دي چه د مړي د تجهیزاتو او تعزیې د پاره د هغه د حالت سره مناسب، سمدستي د متروکې څخه یوه اندازه مال په نقدو پیسو بدل کي. همدارنګه مکلف دی چه د معجلې محکمې څخه د مړي د هغه وارثانو د کافي نفقې د پاره چه مورث یې په عادي توګه ورکوله ددې مال څخه د امر د صادرولو غوښتنه وکي، او دا نفقه به د ترکې څخه تر هغې ورکوله کیږي ترڅو چه تصفیه پای ته ورسیږي. د هر وارث نفقه د هغه د میراث د استحقاق څخه وضع کیږي.
(۲) د معجلې محکمې قاضي به ټولې هغه منازعې فیصله کوي چه ددې نفقې پورې مربوطې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمه فرعه – د ترکي تجريد ول

۲۰۶۸ ماده:

(۱) کوم وخت چه د تصفيه کوونکی د ټاکلو، قيد شوي امر صادر شي، پور ورکوونکی نه شي کولی چه په ترکې کښې هيڅ نوع اجراآت وکي، همدارنګه نه شي کولی چه هغه اجراآتو ته دوام ورکي چه ترمخه يې پيل کړی دي مګر د تصفيه کوونکي په حضور کښې.
(۲) هره نوعه توزيع چه د مورث په ضد پرانيستل شوی وی او آخرنی لست يې نه وي بند شوي، نو متوقف کول يې ترهغې پورې لازم دي ترڅو چه د ترکې د ټولو پورونو تسويه ترسره شي او داحکم په هغې وخت کښې دی چه کوم علاقه لرونکی يې غوښتنه وکي.

۲۰۶۹ ماده:

ترڅو چه وارث ته د ميراث ورکړلو د استحقاق سند نه وي ورکول شوی، نه شي کولی چه په متروکې کښې تصرف وکي، همدارنګه نه شي کولی چه د ترکې پورونه واخلي يا دا چه کوم پورونه وربانديې دي هغه دترکې په پور مجراکي.

۲۰۷۰ ماده:

تصفيه کوونکی مکلف دی چه دداسې وسيلو نيولو ته اقدام وکي چه د ترکې د مالونو ساتنه يې ايجابوي، همدارنګه هغې اجراآتو ته اقدام وکي چه د ذکر شوو مالونو داداري دپاره لازم دی. بايد چه د هغې دعوو نيابت وکي چه په ترکې باندې دايرې دي او هغه پورونه واخلي چه متروکه يې په خلکو لري.

۲۰۷۱ ماده:

تصفيه کوونکې د اجورې اخستونکی وکيل مسئوليت لري، که څه هم اجوره وانه خلي، قاضي مکلف دی چه د تصفيه کوونکی څخه په دوراني وختونو کښې د هغه د اداري حساب غوښتنه وکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۷۲ ماده:

تصفيه کوونکی مکلف دی د متروکې پور ورکوونکي او پور وړي په متروکې باندې د هغوی د حقوق او وجيبو د بيانولو دپاره د خبرتيا په وسيلې چه په يوې ورځ پاڼې کښې خپره او د محکمې د اعلانونو په لوحې کښې او دپوليسو د مرکزونو په مدخل باندې زړ ول کيږي، را وبولي. پور ورکوونکي مکلف دي چه د خبرتيا د خپريدو د نېټې څخه د دوه مياشتو په اوږدو کښې، غوښتل شوي توضيحات ورکي.

۲۰۷۳ ماده:

تصفيه کوونکی مکلف دی د ټاکلی نېټې څخه ددرې مياشتو په اوږدو کښې په متروکې دپور ورکوونکو او پوروړو حقوق او وجيبې د محکمې د مؤظف په اختيار کښې کښېږدي او ټول علاقه لرونکی اشخاص وربانديې خبر کي، تصفيه کوونکی کولی شي د ايجاب په وخت کښې د محکمې څخه ددې مودې داوږ دوالي غوښتنه وکي.

۲۰۷۴ ماده:

تصفيه کوونکی کولی شي چه د متروکې د تجريدولو او د متروکې د مالونو د قيمت د اندازې کولو دپاره دکار پوهانو څخه مرسته وغواړي.

۲۰۷۵ ماده:

که څوك په غش سره دمتروکې په مال که څه هم وارث وي تسلط پيدا کی، په امانت کښې د خيانت په جزاء محکوميږي.

۲۰۷۶ ماده:

د تجريدولو د صحت پورې مربوطې منازعې، محکمې ته د لست د تسليمولو د اعلان د صادريدلو د نېټې څخه د ديرش ورځو په اوږدو کښې اقامه کيږي، که محکمه د تحقيق څخه وروسته، نزاع جدي و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګني، هغه به قبلوي او د مدني محاکمو د اصول د قانون د حکمونو سره سم به غور کوي.

اوومه فرعه – د متروکې د پورونو ورکول

۲۰۷۷ – ماده:

تصفيه کوونکی به دمنازعې د مودی د تيريدو وروسته د محکمې په اجازې د هغې پورونو ورکولو ته اقدام کوي چه د هغې په باره کښې نزاع موجوده نه وي، په کومو پورونو کښې چه نزاع موجوده وي هغه به دوروستني حکم د صادريدلو وروسته ورکول کيږي.

۲۰۷۸ ماده:

که تصفيه کوونکی د متروکې په فقر متيقن شي او يا يې د فقر تصور وشي، نو مکلف دی چه د متروکې د پورونو دمربوطو منازعو د وروستني حکم د صادريدو پورې د پورونو دور کولو چارې متوقفې کي، که څه هم د ځينو پورونو په باره کښې نزاع موجوده نه وي.

۲۰۷۹ ماده:

تصفيه کوونکی به په ترتيب سره د متروکې پورونه د متروکې د حقوقو د عايداتو څخه، متروکې ته د شاملو پيسو څخه او هغه منقول مالونه چه په ترکې کښې دي د هغې د ثمن څخه اداء کوي. که دا ټول د متروکې د پورونو دپاره کافي نه وو نو د متروکې د عقاري مالونو د ثمن څخه به ورکول کيږي.

۲۰۸۰ ماده:

د حالونو سره سم به دمتروکې منقول او عقاري مالونه په علني مزايدې او په هغې مودې کښې چه د جبري بيعو دپاره ټاکل شوی، خرڅول کيږي، مګر دا چه ټول وارثان موافقه وکي چه بيعه دې په بله طريقه صورت ونيسي. که متروکه په پور مستغرقه وه نو د پور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوونکو موافقه هم هرو مرو ده، وارثان کولی شي چه په علني مزايدې کی ګډون وکي.

۲۰۸۱ ماده:

محکمه کولی شي چه د ټولو پور ورکوونکو په موافقې دمعجلو پورونو په تعجيل او د هغې پيسو په ټاکلو چه پور ورکوونکي يې مستحق دی حکم وکي.

۲۰۸۲ ماده:

که ټول وارثان د مؤجلو پورونو د تعجيل په غوښتنه موافقه ونه کي، نو محکمه به د ذکر شوو پورونو د توزيع کار او دمتروکې د ما لونو توزيع کول په لاس کښې اخلي، هر وارث ته به دپور او د ترکې د مال څخه دومره اندازه تخصيصوي چه د ميراث څخه دهغه دخالصي حصی معادل وي.

۲۰۸۳ ماده:

محکمه به دمترو کي د هريو پور ور کوونکي دپاره په عقار يا منقولو مالونو کافي تأمينات په داسې توګه ترتيبوي چه د هريو پور ور کوونکی پورې مختص تأمينات په همغې پخواني حالت وساتل شي، که داکار ممکن نه وو، نو محکمه به د متروکې په ټولو مالونو تأمين مرتبوي.

۲۰۸۴ ماده:

هر وارث کولی شي چه د مؤجلو پورونو د توزيع څخه وروسته، کومه اندازه مؤجل پور چه هغه ته تخصيص شوی په معجل صورت ادأ کي.

۲۰۸۵ ماده:

کوم پور ورکوونکي چه خپل حقوق د تجريدولو په لست کښې دنه داخلېدو له امله تر لاسه نه شي کړی او د ترکې په مال باندې عيني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تأمينات هم ونه لري نونه شي کولی چه کومو اشخاصو په ښه نيت سره په ذکر شوو مالونو عيني حقوق کسب کړی هغوی ته رجوع وکي، مګر په وارثانو د هغوی د شتمني په سبب رجوع کولی شي.

۲۰۸۶ ماده:

تصفيه کوونکی به د متروکې د پورونو دورکولو وروسته، د وصيت تنفيذ ول اونور تکليفونه په غاړه اخلي.

اتمه فرعه – د متروکې د مالونو تسليمول او دهغې ويشل

۲۰۸۷ ماده:

د متروکې دالتزاماتو د تنفيذ څخه وروسته، د هغې پاتې مالونه د شرعي حصو سره د وارثانو پورې تعلق نيسي.

۲۰۸۸ ماده:

تصفيه کوونکی مکلف دی د متروکې کوم مالونه چه دهر يوه وارث پورې تعلق نيسي، ورته يې تسليم کي.

۲۰۸۹ ماده:

وارثان کولی شي د منازعاتو د هغې ټاکلې مودې د تېرېدو وروسته چه د تجريدولو په لست کښې درج شوي هغه شيان او پيسې چه د متروکې په تصفيې کښې ورته ضروروت نه احساسيږی، په موقتي توګه تسليم شي او يا د هغې څخه ځينې د تعويض په ورکولو يا بې له هغې په کار واچوي .

۲۰۹۰ ماده:

کوم وارثان چه د خپل وراثت د ثبوت د پاره شرعي دليل يا داسې دليل چه د هغې قايم مقام کېداى شي، وړاندې کي نو محکمه به ورته داسې سند ورکوي چه په ميراث کښې د هغه د حقوقو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثابتوونکی او دهغه د حصې د اندازې بیانوونکی او د ترکې د هغو مالونو تړاکل وکي چه دهغه پورې یې تعلق نیولی دی.

۲۰۹۱ ماده:

هر وارث حق لري چه له تصفیه کوونکي څخه په میراث کښې د خپلې حصې په جلا شوی توګه غوښتنه و کي، مګر دا چه ذکر شوي وارث د موافقې یا د قانون د حکم په اساس په شراکت پاتې کېدو مکلف وي.

۲۰۹۲ ماده:

که د ویشلو د غوښتنې قبلول لازمي وي نو تصفیه کوونکي به د ویشلو اجراآتوته په دوستانه توګه اقدام کوي، مګر تر څوچه داویش د ټولو وارثانو د خوا تأیید نه شي، آخرنې نه ګڼل کیږي.

۲۰۹۳ ماده:

که وارثان په ټوله ایزه توګه په ویشلو موافقه ونه کي، نو تصفیه کوونکی مکلف دی چه د متروکې څخه په مصرف کولو د قانون د حکمونو سره سم د ویشلو د عوی اقامه کي، ددعوي مصرفونه د ویشو نکو د حصو څخه کمیږی.

۲۰۹۴ ماده:

د ترکې په ویشلو د ویشلو پورې مربوطې قاعدې خصوصاً هغه څه چه د تعرض، استحقاق، غبن او د ویشونکي د ضمان پورې تعلق لري تطبیقیږي.

۲۰۹۵ ماده:

که د ویشلو په وخت کښې یو وارث د ترکې په پور مختص شي، نوکه پوروړی د ترکې د ویشلو وروسته مفلس شي، نور وارثان دپور د

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخصیص شوي شخص ضامن نه ګڼل کیږي، مګر دا چه د هغې په خلاف موافقه شوي وي.

۲۰۹۶ ماده:

د وصیت کوونکي د وارثانو د پاره د متروکې د اعیانو په ویشلو وصیت صحیح دی په دې ترتیب چه د هر وارث دپاره یا د ځینو وارثانو دپاره د هغوی د حصو په اندازې وټاکي .

۲۰۹۷ ماده:

کوم ویش چه د مړینې وروسته زمانې ته مضاف وي، د هغې څخه په هر وخت کښې رجوع کول جواز لري. که وصي مړ شو او د وصیت څخه يي رجوع نه وه کړی نو لازمیږي.

۲۰۹۸ ماده:

که د مورث د مړینې په وخت کښې د ویش وصیت د هغه ټولو مالونو ته شامل نه وو، نو کوم مالونه چه د ویش په وصیت کښې داخل نه دي د ټولو وارثانو ترمنځ د میراث د قاعدو سره سم شریک ګڼل کیږي.

۲۰۹۹ ماده:

که یو یا څو احتمالي وارثان د ویش په وصیت کښې داخل وي او د مورث د مړینې ترمخه مړه شي، نو د هغوی د ویش په وصیت سره جلا شوی حصه د نورو وارثانو دپاره د میراث د قاعدو سره سم شریکه ګڼل کیږي.

۲۱۰۰ ماده:

کوم ویش چه د مړینې و روسته زمانې ته منسوب وي د غبن په استثنی، نور دویش ټول عمومي حکمونه ور باندې تطبیقیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۰۱ ماده:

که ویش په متروکې باندې پورونو ته شامل نه وو یا دا چه شامل وو خو پور ورکوونکي په ذکر شوي ویش موافقه ونه کي، نو که پورونه د پور ورکوونکو په موافقې ادأ نه شي، هر وارث حق لري چه د ترکې د ویش غوښتنه وکي خو په دې شرط چه ترڅو امکان لري د هغې ویش مراعات وشي چه مورث پرې وصیت کړی او هغه هدفونه د نظر لاندې ونیول شي چه د ویش وصیت وربانديې بنا دی.

۲۱۰۲ ماده:

که متروکه د تیرو حکمونو سره سم نه وه تصفیه شوی د متروکې عادي پور ورکوونکي کولی شي چه خپل حقوق او یا هغه حقوق چه په هغې ورته وصیت شوی د ترکې په هغې عقارونو تنفیذ کي چه تصرف په کښې شوي او یا دا چه د بل د ښیگڼو د پاره وربانديې عیني حقوق مرتب شوی، په دې شرط چه خپل پورونه په هغې ترتیب واخلي چه قانون پرې تصریح کړی.

دوه یم مبحث – وصیت

لومړی فرعه – عمومي حکمونه

۲۱۰۳ ماده:

وصیت په ترکې کښې د داسې تصرف څخه عبارت د ي چه اثر یې د وصیت کوونکي د مړینې وروسته، زمانې ته مضاف وي.

۲۱۰۴ ماده:

وصیت د وینا یا لیک په وسیلې منعقد کیږي، که وصیت کوونکی د لیک او وینا توان نه لرلو نو د هغه په معلومو اشاروهم منعقد کیدای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۰۵ ماده:

د وصيت د صحت دپاره شرط ده چه په ګناه کولو دې نه وي، او د هغې باعث دې د شارع د مقصدونو منافي نه وي.

۲۱۰۶ ماده:

دنامسلمان وصيت صحيح دی مګر هغه وصيت يې صحيح نه دی چه د هغه په شريعت کښې يا د اسلام په شريعت کښې حرام وي. يا دا چه قانون د هغې په نه نافذيدو اونه صحت باندې تصريح کړې وي.

۲۱۰۷ ماده:

ددې قانون د (۲۱۰۵-۲۱۰۶) مادو د حکمونو په نظر کښې نيولو سره مضاف وصيت يا د شرط پورې معلق يا د شرط سره يو ځای، صحت لري.

۲۱۰۸ ماده:

وصيت کوونکی بايد چه د قانوني لحاظه د تبرع اهليت ولري او د رشد عمر ته رسيدلی وي.

۲۱۰۹ ماده:

چاته چه وصيت کيږي بايد چه معلوم وي او که ټاکل شوی وو نو بايد چه د وصيت په وخت کښې موجود وي.

۲۱۱۰ ماده:

د خداي(ج) دپاره وصيت او د نيکو کارونو د پاره بې له دې چه د نيکو کارونو د پاره پلو او تصرف و ټاکل شي، صحيح دي. همدارنګه وصيت د جوماتونو، خيريه مؤسسو او د علمي او عمومي ښيګڼو د مؤسسو نورو پلوونو ته صحت لري، په دې حالتونو کښې په وصيت کړه شوي مال د هغې په عمارتونو، ښيګڼو، فقيرانو او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې په نورو مربوطو چارو مصرفیږي، مګر دا چه د عرف یا د لالت په اساس، د مصرف لارې ټاکل شوي وي.

۲۱۱۱ ماده:

د نیکي د کارونو یو دا سې ټاکلی پلو ته چه په راتلونکي وخت کښې پیدا کیږي وصیت کول صحت لري، که یې وجود متعذر شو نو وصیت کړه شوی مال د هغې مماثلو د نیکي د چارو پلوونو ته ورکول کیږي.

۲۱۱۲ ماده:

(۱) وصیت د دین او ملیت د توپیر سره صحیح دی. همدارنګه د هېوادونو توپیر د وصیت د صحت نه مانع کیږي. مګر دا چه وصیت کوونکی د اسلامي هېواد تابع وي او وصیت کړه شوی نامسلمان او د غیر اسلامي هېواد تابع وي او د هغه د هېواد قانون په داسې حالونو کې اجازه ورنه کې.
(۲) د نورو هېوادونو خلک ددې مادې د پورتني فقرې د درج شوي وصیت په اساس نه شي کولی چه په افغانستان کښې په عقاري مالونو باندې د ملکیت حق پیدا کې.

۲۱۱۳ ماده:

په وصیت کړه شوي شي کښې راتلونکي شرطونه هرو مرو دي:
۱ – د هغه شیانو د جملې څخه وي چه میراث وړل په کښې تطبیقیږي، یا دا چه د وصیت کوونکی په ژوند کښې عقد کول ور باندې صحیح وي.
۲ – که د وصیت موضوع مال وي نو باید چه د وصیت کوونکی په نزد دوام لرونکی وي.
۳ – که د وصیت موضوع بالذات ټاکل شوی وي نو باید چه د وصیت په وخت کښې د وصیت کوونکی په ملکیت کښې موجوده وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۱۴ ماده:

(۱) وصیت په هغې حقوقو کښې چه په میراث وړلو نقلیږي، جواز لري.

(۲) وصیت د اجارې ورکړه شوو اعیانو په ګټو که څه هم د اجارې اخستونکي د مړیني وروسته جواز لري.

۲۱۱۵ ماده:

وصیت، وصیت کړه شوي ته دیوه ټاکلی مال په قرض ورکولو جواز لري، که دا اندازه د ترکې درېیمې حصې څخه زیاته شوه نو په هغې کښې وصیت نه تنفیذیږي، مګر دو ارثانو په اجازې.

۲۱۱۶ ماده:

که وصیت کوونکی په پوره لیونتوب اخته شي او په همدې لیونتوب کښې مړ شي نو وصیت باطلیږي. همدارنګه که وصیت وکړه شوی د وصیت کوونکي څخه ترمخه مړشي، وصیت باطلیږي.

۲۱۱۷ – ماده:

که د وصیت موضوع یو ټاکلی شي وو او د وصیت کړه شوي د قبلو ولو ترمخه هلاک شي، وصیت باطلیږي.

۲۱۱۸ ماده:

د هغه چا وصیت باطل دی چه مال یې په پور مستغرق وي، مګر دا چه پور ورکوونکي ورته د پور څخه ابراء وکي یا داچه د هغوی په اجازې وصیت وکي.

۲۱۱۹ ماده:

(۱) که وصیت کوونکی د وصیت کړه شوي له خوا عمداً ووژل شي نو وصیت باطلیږي عام له دې چه وصیت اختیاري وي او یا واجبي. او عام له دې چه قاتل اصلي فاعل وي یا شریک او یا د داسې دروغو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـا حقـو شـاهد وي چـه د هغـه شـاهدي د وصـيت کـوونکي د اعـدام د حکم موجب شي او حکم تنفيذ شي، خو په دې شرط چه قتل ناحقه او بي له عذره وي، قاتل عاقل او د اتلس کلنۍ عمر يې پوره کړی وي .

(۲) د دې مـادې د پـورتني فقـرې درج شـوي محروميـت د وارثـانو پـه اجازې او د مقتول د مړينې ترمخه رضايت باندې د منځه نه ځي.

۲۱۲۰ ماده:

که په وصيت کوونکی باندې د هغه د سفاهت يا غفلت له امله، حجر واقع شو، نو وصيت يې نه باطليږي.

دوه يمه فرعه – د وصيت څخه رجوع کول

۲۱۲۱ ماده:

وصيت کوونکی کولی شي چه د وصيت کولو وروسته د ټول يا ځينې وصيت څخه په صراحت يا دلالت رجوع وکي.

دريمه فرعه – د وصيت قبلول يا رد ول

۲۱۲۲ ماده:

(۱) که د وصيت کوونکي د مړينې وروسته وصيت کړه شوي، وصيت په صريح يا ضمني ډول قبول که، نو وصيت لازميږي.

(۲) که وصيت کړه شوی جنين، قاصر يا حجر کړه شوي وي، نو د وصيت قبلول يا رد ول د هغه چا له خوا صورت مومي چه د محکمې د اجازې په اساس د هغه په مالونو د ولايت د حق لرونکی وي.

(۳) که وصيت مؤسسو، تصديو، شرکتونو او داسې نورو ته شوي وو نو د هغې قبلول يا رد ول د هغه اشخاصو له خوا کيږي چه هغه تمثيلوي. که يې ممثل نه لرلو نو وصيت بې له دې چه د قبلولو پورې متوقف شي، لازميږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۲۳ ماده:

که وصيت کړه شوی د وصيت د قبلولو يا ردولو ترمخه مړشي نو د هغه وارثان د هغه قايم مقام کيږي.

۲۱۲۴ ماده:

که د وصيت کوونکی وارثان يا هغه څوك چه د وصيت د تنفيذ حق وصيت کړه شوي ته لري، ديوه رسمي اعلان په وسيله چه د وصيت کړه شوي دپاره د وصيت پورې د ټولو مربوطو توضيحاتو مشتمل وي، خبرتيا ورکي او په هغې کښې ورڅخه و غواړي چه د وصيت د قبلولو يارد ولو په باره کښې خپله اراده ظاهر کي. خو ذکر شوی وصيت کړی شوي د اعلان د نېټې څخه د دېرش ورځو په اوږدو کښې بې د معقول عذر څخه ليکلی ځواب ورنه کي، وصيت باطل ګڼل کيږي.

۲۱۲۵ ماده:

که وصيت کړه شوي ځينې وصيت قبول او ځينې نوريې رد کړلو، نو وصيت په قبول کړه شوي کښې لاژم او په رد شوي کښې باطل دی. همدارنګه که ځينې هغه اشخاص چه ورته وصيت شوی هغه قبول او ځينې نوريې رد کي، نو چاچه وصيت قبول کړی د هغوی دپاره لاژم او هغه اشخاصو چه رد کړی د هغوی په باره کښې باطل دی.

۲۱۲۶ ماده:

(۱) وصيت د وصيت کوونکی د مړينې ترمخه ردولو باندې نه باطليږي.

(۲) که وصيت کړه شوي د وصيت کوونکی د مړينې وروسته، ټول يا ځينې وصيت ردکي، او د وارثانو څخه کوم يو دا رد قبول کي، وصيت فسخ کيږي او که يي هېڅ يو وارث قبول نه کي، نو چا ته چه وصيت شوي د هغه ردول باطل دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۲۷ ماده:

(۱) که وصیت کړه شوی د وصیت کوونکی د مړینې په وخت کښې موجود وو نو د هغه د مړینې سره سم د وصیت کړه شوي شي مستحق کیږي، مګر دا چه په وصیت کښې تصریح شوي وي چه د مړینې وروسته دي په یو ټاکلی وخت کښې د وصیت کړه شوي شي استحقاق ورته ثابته شي.

(۲) د وصیت کړه شوي شي زوايد د قبلولو د وخته د وصیت کړه شوي ملکیت دي او د همغي وخت وروسته د وصیت کړه شوي شي په مصرفونو مکلف دي. د شي زواید ددرېیمی حصې څخه د وصیت د ایستلو په محاسبي کښې داخل نه دي.

څلورمه فرعه – د وصیت آثار

لومړي جزء – وصیت کړه شوی شخص

۲۱۲۸ ماده:

(۱) وصیت بي شماره خلکو ته صحیح دي او یوائی د هغو محتاجو ته تخصیص پیدا کوي. په محتاجو باندي د وصیت کړه شوي مال توزیع کول د مختار وصي او یا د محکمې په واک کي دي.

(۲) د پورتني فقرې په حالت کښې وصي یا مربوطه محکمه د تعمیم یا مساوات د قید په مراعات کولو مکلف نه دی.

۲۱۲۹ ماده:

که وصیت د یوه قوم د پاره په داسې الفاظو وشو چه ټولو ته شامل وو او په نومونو یې و نه ټاکل، او د هغوی څخه ځینې داسې اشخاص وو چه د وصیت کوونکی د مړینې په وخت کښې یې د وصیت اهلیت نه لرلو، نوټول وصیت شوي شیان د هغه اشخاصو پورې تعلق نیسي چه د وصیت کوونکي د مړیني په وخت کښې یې د وصیت اهلیت لرلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۳۰ – ماده:

که وصیت د ټاکلو اشخاصو اویو جمعیت یایو پلو ترمنځ، یا دیو جمعیت او یو پلو ترمنځ، یا دټاکلو اشخاصو، جمعیت او پلو ترمنځ شریک وو، نو هر ټاکلی شخص او د جمعیت افراد عام له دې چه منحصر وي او که منحصر نه وي او هر پلو د وصیت شوي شي څخه خپله حصه اخستی شي.

۲۱۳۱ ماده:

که وصیت د ټاکلو اشخاصو د پاره شوی وو، نو د هغو اشخاصو حصه چه د هغوی د جملې څخه د وصیت اهلیت ونه لري، متروکې ته اعاده کیږي.

۲۱۳۲ ماده:

که وصیت د ټاکلو اشخاصو یا د جمعیت د پاره باطل شي، نو وصیت کړه شوي شي متروکی ته اعاده کیږي.

۲۱۳۳ ماده:

په راتلونکو حالونو کښې د حمل د پاره وصیت صحیح دی:

۱ – په هغې حالت کښې چه وصیت کوونکی د وصیت په وخت کښې د حمل په وجود اقرار وکي او د وصیت کوونکي د مړيني د نېټې څخه د درې سوه او پنځه شپیتو ورځو په اوږدو کښې او یا د هغې څخه په کمې مودې کښې ژوندې فعال وزیږیږي.

۲ – په هغې حالت کښې چه وصیت کوونکی د حمل په وجود اقرار نه وي کړی، مګر د وصیت له وخته اکثراً د دوه سوه او اویا ورځو په اوږدو کښې ژوندي وزیږیږي، خو په دې شرط چه حامله د وصیت په وخت کښې د مړيني یا بائن تفریق په عدت کښې نه وي، د هغې په غیر که حمل د مړيني یا بائن جلاوالي د نېټې څخه د درې سوه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه شپیتو ورځو په اوږدو کښې فعال ژوندی وزیږیږی نو وصیت صحیح دي.

۲۱۳۴ ماده:

که وصیت حمل ته د یو ټاکلی شخص څخه وي نو د دې قانون د (۲۱۳۳) مادې په درج شوو شرطونو علاوه د همغې ټاکلی شخص څخه د هغه د نسب ثابتول هم د وصیت د صحت شرط دی.

۲۱۳۵ ماده:

د وصیت کړه شوي شي حاصلات د حمل د فعال غوندې زیږیدو تر وخته پورې ساتل کیږي او ترهغې وروسته د هغه پورې تعلق نیسي.

۲۱۳۶ ماده:

(۱) که حامله په یوه وخت کښې یا دشپږو میاشتو څخه د کمې مودې په اوږدو کښې دوه یا زیات ژوندي اولادونه وزیږوي، نو وصیت د هغوی ترمنځ په مساوي توګه ویشل کیږي، مګر دا چه په وصیت کښې په صراحت سره د هغې په خلاف حکم شوی وي.
(۲) که د دوه ګانو یا د هغوی څخه زیاتو د جملې څخه یو مړ تولد شي، نو ټول وصیت ژوندي اولادونو پورې تعلق نیسي.
(۳) که کوم اولاد د زیږیدو وروسته مړ شي، نوکه وصیت په اعیانو صورت موندلی وي نو حصه یې د هغه د وارثانو پورې او که وصیت په ګټو اخستلو باندې صورت موندلی وي نو د هغه حصه د وصیت کوونکی د وارثانو پورې تعلق نیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم جزء – وصیت کړه شوی شی (موصي به)

۲۱۳۷ ماده:

وصیت د متروکې د دریمې حصې په حدودو کښې دوارث او غیر وارث دپاره صحت لري او بې دوار ثانو د اجازې څخه تنفیذیږي. د متروکې دریمې حصې څخه په زیاتي اندازې کښې هم صحت لري مګر د وصیت کوونکي د مړینې و روسته د هغې نافذیدل د وارثانو د اجازې پورې موقوف دی. خو په دې شرط چه اجازه ور کوونکی د تبرع اهلیت ولري او د هغه څخه چه اجازه یې ورکوي په هغې علم ولري.

۲۱۳۸ ماده:

د هغه چا وصیت چه وارث نه لري او پوروړی هم نه وي په ټول یا ځینې مال کښې نافذیږي او د دولت د خزانې د ممثل د اجازې پورې موقوف نه دی.

۲۱۳۹ ماده:

د هغه پوروړي وصیت چه مال یې په پور مستغرق وي صحیح دی، مګر ترڅو چه د پور څخه بري الذمه شوي نه وي، نه تنفیذیږي. که پوروړی د یوې برخې پور څخه بري الذمه شي او یا یې مال په پور مستغرق نه وي، نو وصیت د پور د اداْ کولو وروسته په پاتې مال کښې نافذیږي.

۲۱۴۰ ماده:

که پور مستغرق نه وو او د وصیت کړی شوي مال څخه ټول یا ځینې اداْ کړی شو وصیت کړی شوی کولی شي د اداْ کړی شوي پور په اندازې د ترکې په دریمې پاتې حصې کښې د پور د اداْ کولو وروسته رجوع وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۴۱ ماده:

که وصيت د وصيت کوونکی ديوه ټاکلي وارث د حصې په اندازې صورت موندلی وي، نو چاته چه وصيت شوی پخپلې ټاکلی حصې علاوه د هغه وارث د حصې په اندازې مستحق کیږي.

۲۱۴۲ ماده:

که وصيت ديوه نا ټاکلی وارث د حصې په اندازې شوي وو، نو که وارثان په حصو کښې مساوي وو، دوصيت کړه شوی پخپل استحقاقي حصې علاوه ديوه وارث د حصې مستحق کیږي. که د وارثانو حصو توپيرلرلونو د خپلې ټاکلې حصې علاوه د هغه شخص حصه اخلي چه په ميراث کښې يې حصه کمه ده.

۲۱۴۳ ماده:

که وصيت په ټاکلې اندازې پيسو يا عين شوی وي او په ترکې کښې غايب پور يا مال وي. که وصيت کړی شوی مال د متروکې د دريمې حاضري حصې څخه اداء شي، نو وصيت کړه شوي د هغې مستحق کيږي، د هغې په غير د همدي حاضر ثلث په اندازې مستحق کيږي او پاتې دوه ثلثه د وارثانو دي. او هر وخت چه غايب شی حاضر شو وصيت کړه شوی د هغې د دريمې حصې مستحق کيږي ترڅو چه خپل حق پوره واخلي.

۲۱۴۴ ماده:

که وصيت د ترکې په شريکې حصې کښې وو او په هغې کښې غايب پور يا مال وو، نو وصيت کړه شوی به خپله حصه د حاضر مال څخه ترلاسه کوي او هر وخت چه کومه اندازه مال حاضريده په هغې کښې مستحق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۴۵ ماده:

که وصیت د ترکې په ټاکلې نوعې کښې د یوې شریکې حصې په توګه صورت موندلې وو او په هغې کښې غائب پور یا مال موجود وي نو وصیت کړه شوی د دې حاضرې نوعې څخه د خپلې حصې مستحق کیږي. خو په دې شرط چه د هغه حصه د حاضرې ترکې د دریمې حصې څخه وویستله شي د هغې په غیر وصیت کړه شوي د همدې ثلث په اندازې د خپلې حصې مستحق کیږي او پاتې د وارثانو حق دې، هر وخت چه غایب شي حاضر شونو وصیت کړی شوي د هغې نوعې د دریمې حصې مستحق کیږي چه ورته په کښې د حصې وصیت شوي خو په دې شرط چه وارثان ورڅخه ضرر ونه ګوري، که هغوی ورڅخه متضرر کیدل وصیت کړه شوي به د خپلې پاتې حصې قیمت د خپل حق د پوره کولو پورې د وصیت کړه شوي، نوعې د ثلث څخه اخلي.

۲۱۴۶ ماده:

(۱) که د تېرو مادو په درج شوو حالونو کښې، ترکه داسې پورته شامله وه چه په یوه وارث یې اداً کول لازم وو او داپور د ټولې یا ځینې ترکې د حاضر جنس څخه وو، نوپه هغې کښې د همغې پوروړې وارث د حصې په اندازې د همغې جنس څخه مجرأیې صورت مومي او په دې ترتیب ذکر شوي پور د حاضرو مالونو د جملې څخه حسابیږي.
(۲) که هغه پور چه په وارث باندې یې اداً کول لازم دې د حاضر مال د جنس څخه نه وو، مجرا یې صورت نه نیسې، په دی صورت کې که پور د متروکې په حاضر مال کښې د ذکر شوي وارث د حصې سره مساوې او یا د هغې څخه کم وو، نو د حاضرو مالونو په جملې کښې حسابیږي، او که د هغې څخه زیات وو نو په هغې اندازې حاضر حسابیږي چه د ذکر شوی وارث د حصې سره مساوي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳) د دې مادې د (۲) فقرې په حالت کښې ترڅو چه وارث خپل پورنه وي ادأ کړی تر هغې پورې د حاضري متروکې په مال کښې پخپلې حصې تسلط نه شي پیدا کولی، نوکه ذکر شوي وارث خپل پور اداء نه کې، قاضي به د هغه حصه خرڅوي او د هغې د ثمن څخه به پور ادأ کوي.

۲۱۴۷ ماده:

که چېرته وصیت دترکې په یوه عین او یا د هغې په یوي ټاکلې نوعې صورت موندلی وو او وصیت کړی شوی شی هلاک شي یا په استحقاق ویوړشي، وصیت کړی شوی د هېڅ شي نه مستحق کیږي. که یې ځینې هلاک شو یا په استحقاق ویوړ شو ذکر شوي شخص د پاتې مستحق کیږي خو په دې شرط چه د متروکې د درېیمې حصې څخه زیات نه وي، او که د متروکې د درېیمې حصې څخه زیات وو، نو په هغې کښې د درېیمې حصې په اندازې مستحق کیږي.

۲۱۴۸ ماده:

که وصیت په شریکې حصې سره په ټاکلې شي کې وو او ذکر شوی شی هلاک یا په استحقاق ویوړ شي وصیت کړی شوی د هېڅ شي نه مستحق کیږي. که یې ځینې هلاک یا په استحقاق ویوړ شي نو وصیت کړی شوی به ټول وصیت د پاتې اندازې څخه په لاس راوړي، خوپه دې شرط چه پاتې حصه، وصیت پوره کي او د درېیمې حصې متروکې څخه ووځي، او که داسې نه وه نو که پاتې اندازه د درېیمې حصې څخه په لاس راتللی شو مستحق کیږي یا د هغې څخه په دومره اندازې مستحق کیږي چه دمتروکې ددرېیمې حصې څخه زیات نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۴۹ ماده:

که وصیت په شریکې حصې سره د متروکې په یوې نوعې مالونو کښې وواو دانوعه هلاکه او یاپه استحقاق ویوړه شي، وصیت کړی شوی د هېڅ شي نه مستحق کیږي. په هغې صورت کښې چه ځینې یي هلاکه او یا په استحقاق ویوړه شي نو وصیت کړه شوی به خپله حصه د پاتې اندازې څخه اخلي، خو په دې شرط چه د مال د دریمې حصې څخه وویستل شي د هغې په غیر به یي د دریمې حصې په اندازې اخلي.

۲۱۵۰ ماده:

که وصیت په څو شریکو حصو سره د متروکې په یوې نوعې مالونو کښې وو، نو دا وصیت د هغې وصیت په شان دی چه په هغې کښې په یوې شریکې حصې شوی وي.

دریم جزء - په ګټو اخستلو وصیت

۲۱۵۱ ماده:

(۱) که په ګټې اخستلو وصیت دیوه ټاکلي شخص دپاره دیوې معلومې مودې دپاره چه پېل او پای یې معلومه وي، شوی وي. وصیت کړه شوی په دی مودې کښې د ګټې اخستلو مستحق کیږي. که د وصیت کوونکی د مړینې ترمخه ذکر شوي موده تېره شوه نو وصیت داسې فرض کیږي چه دسره نه وو شوي. که د وصیت کوونکی دمړینې ترمخه ځینې موده تېره شوي وه نو وصیت کړی شوی په پاتې مودې کښې دګټې اخستلو مستحق کیږي.

(۲) که دمودې اندازه ټاکل شوې وه خو پېل یې معلوم نه وو نو د وصیت کوونکي د مړینې د نېټې څخه پیل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۵۲ ماده:

(۱) که کوم یو وارث وصیت کړی شوی د عین د ګټې اخستلو څخه په ټولی یا ځینې مودې کښې، منعې کړو، نو ذکر شوي وارث ورته د ګټې اخستلو د بدل ضامن کیږي، مګر دا چه ټول وارثان په بل وخت کښې چه د وصیت شوي مودې مساوي وي د عین څخه د ګټی اخستلو په تعویض موافقه وکي.

(۲) که ممانعت د ټولو وارثانو له خواوو نو وصیت کړی شوی اختیار لري چه د عین څخه په بلې مودې کښې ګټه اخلي او یا ورڅخه د ګټې اخستلو په بدل کښې تضمین اخلي.

(۳) که د ګټې اخستلو څخه ممانعت د وصیت کوونکی له خواوو او یایې داسې عذر لرلو چه د وصیت کړی شوی او ګټې اخستلو ترمنځ حائل وو، نو د ممانعت دلیرې کېدو له وخته ورته په بلې مودې کښې ګټه اخستلو هرو مرو دي.

۲۱۵۳ ماده:

(۱) که په ګټې اخستلو وصیت د داسې قوم د پاره وو چه تعداد یې معلوم نه وو او د قطع کیدو ګمان یې نه کېدلو او د نیکو کارونو د پلوونو څخه په یو پلو کښې وو او په دایمي یا مطلق صورت وو، نو وصیت کړه شوي تر ابده پورې د ګټې اخستلو مستحق دي.

(۲) که وصیت دایمي یا مطلق وو او دداسې قوم دپاره وو چه تعداد یې معلوم وو او د قطع کېدو ګمان یې کېدلو نو وصیت کړه شوی چه ترڅو منقرض شوي نه وي ترهغې پورې د ګټی اخستلو مستحق دي.

(۳) که وصیت د معلومې مودې دپاره وو چه پیل او پای یې ټاکل شوې وه یا موده ټاکل شوې وه خو پیل او پای یې معلومه نه وه نو ددې قانون د (۲۱۵۱ - ۲۱۵۲) مادو د حکمونو مراعات لازم دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۵۴ ماده:

که په ګټې اخستلو وصیت دیوې ټاکلې مودې او د ټاکلې قوم دپاره چه تعداد یې معلوم وي او ترهغې وروسته هغو اشخاصو ته شوی وي چه د هغوی قایم مقام دي او دقطع کېدلو ګمان یې نه کیږي او یا د نیکو کارونو د پلوونو څخه یو پلوته وصیت شوی وي او د وصیت کوونکی د مړینې د نېټې څخه یو پلو ته وصیت شوی وي او د وصیت کوونکي د مړینی د نیټې څخه د دري دېرش کلونو په اوږدو کښې او یا د ګټې اخستلو په ټاکلې مودې کښې د ټاکل شوو افرادو څخه یو هم پیدانه شو او یا د دې مودې په اوږدو کښې پیدا شو خود پای ته رسیدو ترمخه منقرض شو، نو په ټولې دې مودې یا ځینې ګټه اخستل د حالونو سره سم د هغه پلو پورې تعلق نیسي چه په نیکو کارونو کښې یې منفعت عام وي.

۲۱۵۵ ماده:

هغه عین چه په ګټې اخستلو یې وصیت شوي که د هغې طریقي څخه په غیر چه پرې وصیت شوي په بلې طریقې د ګټې اخستلو او بهره برداري امکان ولري، نو وصیت کړی شوی کولی شي چه په هرې طریقې یې خوښه وي ورڅخه ګټه واخلي، خو په دې شرط چه هغه عین ته چه په ګټې اخستلو یې وصیت شوی، ضرر ونه رسوي.

۲۱۵۶ ماده:

که وصیت په غلې یا ثمر شوی وو نو وصیت کړی شوی، د هغې غلې او ثمر مستحق کیږي چه د وصیت کوونکی د مړینې په وخت کښې موجود وو او یا په راتلونکي وخت کښې موجودیږي، مګر دا چه د دې په غیر بل دلیل اقامه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۵۷ ماده:

(۱) که چېرته وصيت کړی شوی ته په ټاکلي ثمن د عين د خرڅو لو، يا د ټاکلي مودې دپاره د هغې د اجاري ورکولو په مسمی شوی اجورې وصيت شوي وو او ثمن او اجوره په فاحش غبن سره د مثل څخه کمه وه خو د درېيمې حصې څخه نه وتله ،يا په کم غبن سره دمثل څخه کمه وه، نو وصيت نافذ يږي.

(۲) که فاحش غبن د درېيمې حصې څخه وتلو او وارثانو د زيادت اجازه ورنه کړه، نو وصيت نافذيږي، مګر دا چه وصيت کړی شوی ددې زيادت ور کول قبول کي.

۲۱۵۸ ماده:

د ګټې اخستلو ترلاسه کول د وصيت کړه شوي او د وصيت کوونکي د وارثانو ترمنځ د غلې ياثمر د ويشلو په اساس په هغې نسبت صورت مومي چه هريوه ته تخصيص شوی، يا د زماني او ځای په اساس صورت مومي يا دعين د ويشلو په اساس صورت مومي خو په دې شرط چه بې له ضرره د ويشلو تحمل ولري.

۲۱۵۹ ماده:

که د عين څخه ګټه اخستل يوه ټاکلي شخص ته، او دبل شخص دپاره پخپله د عين وصيت شوی وي، نو د ماليو تکليفونه او هغه څه چه د عين څخه د ګټې اخستلو دپاره لاژم دی د هغه چا په غاړه دی چه ورته په ګټې اخستلو وصيت کړی شوی وي.

۲۱۶۰ ماده:

په ګټې اخستلو وصيت هغه وخت ساقطيږي چه وصيت کړی شوی د ټولې يا ځينې ګټې د اخستلو څخه ترمخه مړشي، يا وصيت کړی شوی هغه عين واخلي چه د هغې څخه په ګټې اخستلو ورته وصيت شوی وي يا په هغې کښې د خپل حق څخه د عوض په بدل کښې يا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له عوضه د وصيت كوونكي وارثانو ته تېرشي او يا دا چه عين په استحقاق ويوړشي.

۲۱۶۱ ماده:

د وصيت كوونكي وارثان كولى شي چه په عين كښې خپلې حصې د هغې د ګتوسره بې له دې چه د وصيت كړى شوى څخه اجازه واخلي خرڅې كي.

۲۱۶۲ ماده:

كه په ګټې اخستلو وصيت ديوه ټاكلى شخص دپاره د هميشه دپاره يا د هغه د ژونده پورې او يا په مطلق صورت، شوى وو، نو وصيت كړى شوى د خپل ټول عمر دپاره د ګټې اخستلو مستحق دي، خو په دې شرط چه د وصيت كوونكي د مړيني د نېټې څخه د درې دېرش كلونو په مودې كښې د هغه د ګټې اخستلو استحقاق پيدا شي.

۲۱۶۳ ماده:

(۱) كه وصيت د عين په ټولو يا ځينو ګټو شوى وو او دا وصيت د هميشه دپاره يا په مطلق صورت يا د وصيت كړى شوى د ټول ژوند دپاره او يا د دومره مودې د پاره وو چه دلسو كلونو څخه زياته وه، نو د وصيت كړي شوي شي د عين په قيمت د هغې د ټولو يا ځينو ګټو سره سنجول كيږي.

(۲) كه وصيت د دومره مودې دپاره وو چه دلسو كلونو څخه نه زياتېده نو په همدې مودې كښې د وصيت كړى شوى شي د عين په ګټو په قيمت سنجول كيږي.

۲۱۶۴ ماده:

كه وصيت د عين د حقوقو څخه په يوه حق شوى وو، نو د هغې د قيمت سنجول په هغې توپير سره كيږي چه په عين باندې وصيت كړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوی حق وي قيمت يې څو مره دی او که ورباندې وصيت کړی شوی حق نه وي نو قيمت يې څومره دی.

څلورم جزء – په معاش وصيت

۲۱۶۵ ماده:

(۱) د پانګې څخه ديوې ټاکلې مودې د پاره د معاش وصيت صحيح دی. د وصيت کوونکی د مال څخه په هغې اندازې چه د وصيت تضمين وکي وقف کيږي خو په داسې ترتيب سره چه وارثانو ته ضرر ونه رسوي.

(۲) که هغه اندازه مال چه د وصيت د تنفيذ د پاره وقف شوی د ترکې د درېيمې حصې څخه زيات وي او وارثانو د زيادت اجازه ور نه کړه، نو د هغې څخه د درېيمې حصې په اندازې وقف کيږي، او وصيت په همدې درېيمې حصې او د هغې په حاصلاتو کښې نافذيږي ترڅو چه وصيت کړه شوي ته دترکې د هغې درېيمې حصې د قيمت ورکول پوره شي چه د وصيت کوونکی د مړينې په وخت کښې يي لرلو، يا دا چه موده پای ته ورسيږي او يا دا چه موده د وصيت کړی شوي په مړينې پای ته ورسيږي.

۲۱۶۶ ماده:

که د معاش وصيت د ترکې د حاصلاتو څخه او يا د ترکې ديوه عين د حاصلاتو څخه ديوې ټاکلې مودې د پاره صورت موندلی وو، نو ذکر شوی متروکه يا عين به لومړی بې د ذکر شوي معاش څخه قيمت کيږي او دوهم کرتې به د وصيت کړه شوي معاش سره قيمت کيږي، د دواړو قيمتونو د توپير اندازه د وصيت کړه شوي شي اندازه ټاکي، نو که ددرېيمې حصې متروکې څخه زياته نه وي، وصيت نافذيږي او که د متروکې ددرېيمې حصې څخه زياته وه او وارثانو د زياتې اندازې اجازه ورنه کړه نو ددرېيمې حصې په اندازې نافذيږي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

معاش زياته اندازه او هغه څه چه د متروكې يا عين څخه د هغې په مقابل كښې واقع شوی، د وصيت كوونكی د وارثانو حق دی.

۲۱۶۷ ماده:

كه په معاش وصيت ديوه ټاكلي شخص دپاره دپانګې يا د حاصلاتو څخه په مطلق، يا دايمې يا د وصيت كړه شوي د عمر پورې، صورت موندلی وو، نو ډاكتران به د هغه د ژوند سنجش كوي. كه په معاش وصيت د پانګې څخه وونو د وصيت كوونكي د مال څخه به په دومره اندازې وقف كيږي چه ددې قانون د (۲۱۶۵) مادې په حدودو كښې د وصيت د تنفيذيدلو تضمين وكې او كه په معاش وصيت د حاصلاتو څخه وو، نو ددې قانون د (۲۱۶۶) مادې په حدودو كښې به د ومره اندازه وقف كيږي چه د وصيت كړه شوي معاش د پاره كفايت وكي.

۲۱۶۸ ماده:

كه د دې قانون د (۲۱۶۷) مادې په درج شوی حالت كښې وصيت كړی شوی ترهغې مودې د مخه مړ شوچه ډاكترانو سنجولی، د وصيت پاتې برخه مستحقو وارثانو ته وركوله كيږي او يا هغه چاته وركوله كيږي چه د هغه د مړينې وروسته ورته وصيت شوی. كه د وصيت د تنفيذ دپاره وقف كړه شوي مال خلاص شو يا وصيت كړه شوی د ډاكترانو د سنجش څخه د زياتې مودې دپاره ژوندی پاتې شو، نو وصيت كړی شوی په وارثانو باندې د رجوع كولو حق نه لري.

۲۱۶۹ ماده:

كه د پانګې څخه په معاش وصيت د وصيت د تنفيذ دپاره د وقف كړه شوی متروكې حاصلاتو كفايت ونه كه، نو په هغې اندازې دې ورڅخه خرڅه كړی شي چه د معاش دپاره كفايت وكي . كه حاصلات د معاش

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه زیات وو نو زیاته اندازه د وصیت کوونکي وارثانو ته ورکوله کیږي.

۲۱۷۰ ماده:

که په حاصلاتو کښې د وصیت کړه شوي معاش د اندازې څخه زیاتوالی راغی، نو زیاته اندازه د نفعې اخستلو د وخت تر پایه پورې ساتل کیږي. که د وصیت د تنفیذ د پاره وقف کړه شوي متروکه په وچو کلونو کښې دومره حاصلات ونه کي چه د هغې دپاره کفایت وکي، نو وصیت کړه شوي ته به د زیاتې اندازې ساتل شوو حاصلاتو څخه دومره ورکول کیږي چه د هغه کمه اندازه معاش پوره کي.

۲۱۷۱ ماده:

که په وصیت کښې تصریح شوی وي او یا قرینه په دې موجوده وي چه معاش دې کال په کال ورکول شي، نو کلنۍ زیات والی دوصیت کوونکي وارثانو ته ورکول کیږي .

۲۱۷۲ ماده:

(۱) که په معاشونو باندې وصیت دداسې پلو دپاره وي چه په مطلق یا ابدي صورت د دوام صفت ولري، نو د وصیت کوونکي د مال څخه دومره وقف کیږي چه د هغې حاصل د وصیت تنفیذ تضمین کي. خو په دې شرط چه وقف کړه شوي مال د وصیت کوونکي ددریېمې حصې مال څخه زیات نه وي، او که زیات وو نو د وارثانو د اجازې پورې تعلق لري.
(۲) که وقف کړه شوی مال د وصیت کړه شوي معاش د اندازې څخه زیات حاصل ورکه، نو ذکر شوي پلویې مستحق کیږي او که حاصلات د معاش څخه کم شونو د وصیت کوونکي په وارثانو درجوع کولو حق نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۷۳ ماده:

د دې قانون د (۲۱۶۵ تر ۲۱۷۱) مادو په درج شوو حالونو کښې د وصیت کوونکي وارثان کولی شي چه په وقف کړی شوي مال باندې، په معاش د وصیت د تنفیذ د پاره او یا په هغې کښې د تصرف کولو دپاره تسلط حاصل، خو په دې شرط چه د وصیت کړی شوی په رضاء ټول معاشونه نقد په یو ځای کښې او یا په هغې ځای کښې چه قاضي یې ټاکي په ودیعت کښېږدي، او په ودیعت ایښودل شوي پیسې د وصیت د تنفیذ د پاره تخصیص شي. که وصیت کړی شوی په ودیعت ایښودل شوو پیسو د خلاصیدو ترمخه مړ شو، نو پاتې پیسې د وصیت کوونکي وارثانو ته ورکول کیږي.

۲۱۷۴ ماده:

په ودیعت ایښودلو او تخصیص سره په متروکې کښې د وصیت کړه شوي ټول حق زائلیږي.

۲۱۷۵ ماده:

که د وصیت کوونکی د مړینې په وخت کښې د وصیت کړی شوو د دوه لومړنیو طبقو څخه څوك موجود نه وو، نو د پانګې یا حاصلاتو څخه ورته په معاش وصیت صحیح نه دی، ډاکتران به د موجودو د ژوند سنجش کوي او وصیت به د هغه حکمونو سره سم چه د ټاکل شوو د پاره په وصیتونو کښې درج شوي تنفیذیږي.

پنځم جزء – په وصیت کړه شوي مال کښې زیات والی

۲۱۷۶ ماده:

که وصیت کوونکي د وصیت کړه شوي عین په علامو کښې تغییر راوړي او یا د هغې په عمارت کښې داسې زیاتوالی راوړي چه پخپله ځانګړی وجود ونه لري لکه ترمیمول، نو ټول عین وصیت ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۷۷ ماده:

که په عین کښې داسې زیات راوړل شو چه پخپله یې ځانګړی وجود لرلو لکه ونې او بنا ، نو وارثان د وصیت کړی شوي سره په ټول عین کښې د هغې زیادت په اندازې شریکان کیږي چه موجود دي.

۲۱۷۸ ماده:

(۱) که وصیت کوونکی وصیت کړه شوی عین و نړ ولو او په لومړني حالت یې د هغې بنأ لوړه کړله، که څه هم علامویې تغییر کړی وي، نو عین پخپل نوي حالت سره وصیت دی.
(۲) که بنأ په بل حالت جوړه کړی شوه نو د وصیت کوونکي وارثان د وصیت کړی شوي سره په ټول عمارت کښې د زیادت د قیمت په حدودو کښې شریکان کیږي.

۲۱۷۹ ماده:

که وصیت کوونکی د وصیت کړه شوي شي عین رنګ او ځمکه یې د خپل ملکیت دبلې ځمکې سره یو ځای کي او په هغې کښې عمارت بناکي. نو وصیت کړی شوی د وصیت کړی شوي ځمکې د قیمت په حدودو کښې د وصیت کوونکي دوارثانو سره په ټوله ځمکه او بنأ کښې شریک دي.

۲۱۸۰ ماده:

د تېرو مادو د حکمونو په استثنی، که وصیت کوونکی د وصیت کړه شوي عین ته څه شی ورکي او یا په کښې زیات والی راوړي او په عرف کښې په دې عادت جاري وي، نو زیادت د وصیت په عین علاوه کیږي. همدارنګه که عرف وربانديې جاري نه وي و لیکن د قرینو څخه داسې معلومه شي چه وصیت کوونکی ورسره دا زیاتوالی یو ځای کړی نو ذکرشوی زیاتوالی د وصیت سره یوځای کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۸۱ ماده:

که وصیت کوونکی د وصیت کړه شوي بنأ د عین څخه او د خپل ملکیت دبناء څخه، یوه داسې بناء جوړه کي چه د هغې سره د وصیت کړه شوي بنا خرڅول او تسلیمول په ځانګړي توګه ممکن نه وي، نو وصیت کړه شوی د وصیت کوونکي د وارثانو سره د وصیت کړه شوي بنأ د قیمت په اندازې شریك پیژندل کیږي.

پنځمه فرعه – واجب شوی وصیت

۲۱۸۲ ماده:

که مړی د خپلې فرعې هغې ولد ته چه د هغه په ژوند کښې حقیقتاً مړ شوی یا ورسره یو ځای که څه هم حکماً وي مړ شوی وي د هغې مثل په اندازې چه که چېرته د هغه د مړینې په وخت کښې ژوندی وي نو د هغه په ترکې کی داولد د میراث مستحق کیده، نو د فرعې د پاره په ترکې کښې ددې حصې په اندازې ددریمې برخې په حدو دوکې وصیت واجبیږي. دا په دی شرط چه میراث وړونکی نه وي او په دې شرط چه مړی ورته بې له عوضه دبل تصرف دلارې دومره شی نه وي ورکړی چه د هغه د پاره واجیبیږي. که یې د واجبې اندازې څخه کم شی ورکړی وو، نو دومره اندازه وصیت ورته لازمیږي چه هغه پوره کړي.

۲۱۸۳ ماده:

ددې قانون د (۲۱۸۲) مادې درج شوی وصیت دلومړي طبقې د اصلي لورګانو اولادونو ته او اصلی زامنو اولادونو دپاره چه د ملا څخه وي دي، که څه هم درجې یې ټیټې شي، خو په دي ترتیب چه هر اصل خپله فرعه حجبوي نه دبل فرعې. او د هر اصل حصهٔ د هغه په فرعې باندې لکه د میراث دویش په شان ویشله کیږي، که څه هم درجې یې ټیټې شي. او داترتیب داسې حکم لري چه هغه یا اصول چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغوی په وسيلې فرعي مړی ته منسوبيږي د هغه د مړينې وروسته مړ شوی وي او د هغوی مړينې د طبقو د ترتيب په شان مرتب صورت موندلی وي.

۲۱۸۴ ماده:

په واجب شوي وصيت کښې ددې قانون د (۱۹۹۹ – ۲۰۰۰) مادو د حکمونو مراعات هرو مرودی.

۲۱۸۵ ماده:

د واجب شوي وصيت په استحقاق کښې فرعه د هغې استحقاق د اندازې څخه چه د هغه مستقيم اصل د ژوندي اوسيدلو په شرط د خپل مورث د مړينې وروسته مستحق کېده، زياته حصه نه شي اخستی. همدارنګه د واجب شوي وصيت خاوند د هغو اشخاصو څخه زياته حصه نه شي اخستلی چه د هغه سره د خپلوي په درجې کښې مساوي دي.

۲۱۸۶ ماده:

(۱) که مړی د هغه چا د پاره چه وصيت ورته واجب شوی د هغه د حصې څخه په زياته اندازه وصيت کړی وو، نو دا زيادت اختياري وصيت دی. او که يې ورته د هغه د حصې څخه په کمې اندازې وصيت کړی وو نو د هغه دپاره دومره اندازه وصيت واجبيږي چه د هغه حصه پوره کي.
(۲) که مړی ځينو هغو اشخاصو ته چه وصيت ورته واجب دی وصيت کړی وواو ځينو نورو ته يي نه وو کړی، نو چاته چه وصيت شوی، د هغه د حصې په اندازې ورته واجبيږي.
(۳) دچا دپاره چه وصيت نه دی شوی او دهغه چا دپاره چه د هغه د واجبې حصې د اندازې څخه ورته کم وصيت شوی د پاتې دريېمې حصې ميراث څخه د هغوی واجب شوي ميراث پوره ورکول کېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که درېیمې حصې پوره نه که نو پاتې به د هغه څه نه ورکول کیږي چه داختیاري وصیت دپاره تخصیص شوي.

۲۱۸۷ ماده:

واجب شوی وصیت په نورو وصیتونو وړاندې دی.

۲۱۸۸ ماده:

که مړی د هغه اشخاصو دپاره چه وصیت ورته واجب شوی وصیت ونه کي او د نورو دپاره یې وکي، نو د کومو اشخاصو دپاره چه وصیت واجب دی، که د متروکې پاتې درېیمه برخه واجب شوي وصیت پوره کوي، واجب شوي وصیت به د هغې څخه اداء کیږي، که د متروکې پاتې درېیمې حصې واجب شوي وصیت پوره نه کړ، نو د پاتې درېیمې حصې او د هغې څخه چه دبل چا دپاره پرې وصیت شوی د هغوی حصه به پوره کیږي.

۲۱۸۹ ماده:

ددې قانون د (۲۱۸۶، ۲۱۸۷–۲۱۸۸) مادو په ټولو درج شوو حالونو کښې د اختیاري وصیت د حکمونو په مراعات کولو سره هرڅه چه د اختیاري وصیت څخه پاتې کیږي د میراث د مستحقینو ترمنځ د هغوی د حصو په اندازو ویشل کیږي.

شپږمه فرعه – د وصیتونو تزاحم

۲۱۹۰ – ماده:

که وصیتونه د ترکي ددرېیمې حصې څخه زیات ووا وارثانو د هغې اجازه ورکړه یا داچه ترکې د وصیتونو دپاره کفایت نه کولواو یا یې وارثانو اجازه ورنه کړه او درېیمی حصې وصیتونه، نه پوره کول نود حالونو سره سم دې ترکه یا درېیمه حصه د وصیت کړه شوو ترمنځ د هغوی د حصو په اندازې وویشله شي. خو په دې شرط چه چاته په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عین وصیت کړه شوی وي د همغه وصیت کړه شوي عـین څخه خپله حصه واخلي.

۲۱۹۱ ماده:

کـه وصـیتونه د ثوابونـو دپـاره شـوي وي او ټـول فـرائض، واجبـات یـا نوافـل وي او وصـیت کـوونکی د هـر پلـو د پـاره خاصـه حـصهٔ نـه وي ټاکلی، نو وصیت د پلوونو ترمنځ مـساوي ویـشل کیـږي. کـه یـې د هـر پلو دپاره دومره اندازه حصه ټاکلی وه چه د نورو حصو سره یو برابر نـه وه او ټول وصیت د هغې دپاره کفایت ونـه کـه، نـو وصـیت د هـر پلـو د حصې په تناسب ویشل کیږي.

۲۱۹۲ ماده:

کـه وصـیت د ثوابونـو د مختلفـو نوعـو دپـاره شـوی وو او وصـیت کـوونکی ټـولې یـو برابـر کـړی وي، نـو وصـیت دي پـه مـساوي ډول وویشل شي. که یي د ثواب د هرې نـوعې دپـاره خاصـې حـصې ټـاکلی وی اووصیت کړه شوي مال د هغې دپاره کفایت ونه کړ نو فـرائض دې په واجباتو او واجبات دي په نوافلو وړاندې شي او د هرې نوعې حصه دې د هغې د افرادو ترمنځ په مساوي ډول وویشله شي .

۲۱۹۳ ماده:

که د ثوابونو دپاره وصیت دنورو وصیتونو سره یـو ځـای شـو، او د هـر پلـو حـصې یـې نـه وي ټـاکلی نـو وصـیت کـړه شـوي شـي دي د هغـوی ترمنځ په مساوي ډول وویشل شي.

۲۱۹۴ ماده:

که په معاشونو باندې وصیتونو تزاحم وکړ او ځیني وصیت کړی شوي مړه شي او یا د وصیت کړی شوو پلوونو څخه یـو پلـو چـه پـه معاشـونو ورته وصیت شوی قطع شو، نو د هغه برخه د وصیت کوونکي وارثـانو پورې تعلق نیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوومه فرعه – متفرقه حکمونه

۲۱۹۵ ماده:

(۱) هر قانوني عمل چه د چا څخه دمړيني په رنځ کښې صادريږي او د هغې څخه تبرع مقصد وي نو دا عمل د مړينې څخه وروسته زمانې ته مضافيږي که دا عمل هر نوم ولري، د وصيت حکمونه وربانديې تطبيقيږي.

(۲) دچا څخه چه د مړينې په رنځ کښې قانوني عمل صادر شوی د هغې ثابتول دوارثانو په غاړې دي، هغوی کولی شي چه په دې باره کښې د اثبات د ټولو وسيلو څخه کار واخلي. په وارثانو باندې د سند په نيټې، که دانيټه ثابته نه وي، تمسک نه شي کيدلي.

۲۱۹۶ ماده:

که وارثانو ثابته کړه چه قانوني تصرف د هغوی د مورث له خواد مړينې په رنځ کښې صادر شوی، نو ذکر شوي تصرف تبرع ګڼل کيږي، مګر داچه د هغه چا دپاره چه تصرف شوي د هغې عکس ثابت کي. ټول دا حکم په هغې حالت کښې دی چه د هغې په خلاف حکمونه موجود نه وی.

۲۱۹۷ ماده:

که څوك د خپل يوه وارث په ګټه يو تصرف وکي، او دعين د حيازت او د هغې دګټې اخستلو حق په هري طريقې چه وي پخپل ټول عمر کښې وساتي، دا تصرف د مرګ څخه وروسته زمانې ته مضافيږي او د وصيت حکمونه ور باندې تطبيقيږي، مګر دا چه د هغې په خلاف کوم دليل قايم شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم قسمت– دالتصاق په سبب د ملکیت انتقال

لومړی مبحث–دعقارپورې دغیر حق نښلېدل

۲۱۹۸ ماده:

که دسیند د اوبو پورته کېدو په اثر نوې ځمکه پیدا شي او د بل چا د ملکیت لاندې ځمکې سره یو ځای شي نو نوې ځمکه د دولت ملکیت دی.

۲۱۹۹ ماده:

کومې ځمکې چه دولاړو اوبو په شا او خوا کښې را ظاهرېږي، په هېڅ صورت د ګاونډیو مالکینو ملکیت نه ګڼل کیږي. خو د هغه ځمکو ملکیت دلاسه نه ورکوي چه د اوبو دلوړوالي په اثر د اوبو لاندې شوي دي.

۲۲۰۰ ماده:

هغه ځمکې چه د سیندونو په دواړو خواوو کښې ظاهرېږي، د دولت ملکیت دی.

۲۲۰۱ ماده:

د هغو ځمکو ملکیت چه د سیندونو د جریان د تغییر په اثر پیدا کیږي او کومې جزیرې چه د هغې په جریان کښې پیدا کیږي، د خاص قانون په و سیلې تنظیمیږي.

۲۲۰۲ ماده:

ټولې بنأ ګانې، دونو کرهڼه او نور تأسیسات چه د ځمکې د مالک د کار کولو څخه پیدا کیږي، د هغه ملکیت ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۰۳ ماده:

هره بنأ یا دونو کرهنه یا نور تأسیسات چه د نورو خلکو په موادو سره د ځمکې د مالک له خوا نوي جوړیږي، د ځمکې د خاوند ملکیت ګڼل کیږي، د موادو د قیمت په ورکولو او د قانع کوونکی دلیل دپیدا کېدو په صورت کښې د تعویض په ورکولو هم مکلف کیږي. خو په دی شرط چه د موادو ویستل بې له دې چه تأسیساتو ته لوی ضرر ورسیږي ممکن نه وي.

۲۲۰۴ ماده:

که څوك د خپلو موادو په وسیلې دبل چاپه ملکیت کښې بې له دې چه هغه پرې راضي وي، بنأ یا تأسیسات جوړکي، د ځمکې خاوند کولی شي چه د جوړوونکي په مصرف د هغې دلیرې کېدو غوښتنه وکي. په هغې صورت کښې چه د هغې لیرې کېدل بې له دي چه ځمکې ته ضرر ورسیږي ممکن نه وي، د ځمکې خاوند کولی شي چه دلیری کولو وړ شیان د قیمت دور کولو په بدل کښې پخپل ملکیت کښې راوړي.

۲۲۰۵ ماده:

که ددې قانون په (۲۲۰۴) مادې درج شوي دبنأ یا تأسیساتو جوړوونکی شخص په ښه نیت سره عقیده ولري چې د ذکر شوو بناګانو او تأسیساتو په جوړولوکې د حق خاوند دی، نو د ځمکې خاوند د هغې دلیرې کولو غوښتنه نه شي کولی، بلکه داسې کولی شي چه د موادو قیمت د کارګرانو د اجورې سره، یا د هغه قیمت چه د جوړ ولو په سبب د ځمکې په ثمن کښې زیات والی راغلی دی، ورکي. خوپه دې شرط چه د بنأ یا تأسیساتو مالک د هغې دلیري کولو غوښتنه ونه کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۰۶ ماده:

که ددې قانون د (۲۲۰۵) مادې درج شوي بنأ یا تأسیسات دومره لوی وي چه د هغې د استحقاق ورکول د ځمکی د خاوند په توان کښې نه وي، نو د ځمکې خاوند کولی شي چه جوړوونکي ته د ځمکې د تملیک کولو د عادلانه تعویض په بدل کښې غوښتنه وکي.

۲۲۰۷ ماده:

که تأسیسات د جوړوونکي په موادو او دځمکې د مالک په اجازې صورت موندلی وي، که څه هم ددې تأسیساتو په مشخصاتو کښې موافقه نه وي شوي نو دځمکې خاوند نه شي کولی چه د هغې دلیرې کولو غوښتنه وکي بلکه مکلف دی چه دپاتې کېدو په حالت کښې د هغې قیمت ورکي، مګر داچه جوړوونکی د هغې دلیرې کېدو غوښتنه وکي.

۲۲۰۸ ماده:

که څوك دبل چا ځمکه بې د هغې د مالك د اجازې څخه وکري او په ځمکې کښې کرل شوی تخم راشین شي، نوکرهنه د ځمکې د مالك پورې تعلق نیسي.

دوه یم مبحث– دمنقولو پورې نښلیدل

۲۲۰۹ ماده:

که دوه منقول جنسونه چه ددوه مختلفو اشخاصو ملکیت دی، په ښه نیت او بې له دې چه مالکینو وربانديې ترمخه موافقه کړی وي، په داسې توګه سره یو تربله یو ځای شي چه د تلفیدو په غیر یو تربله نه شي جلاکېدی، نو د منقول د زیات مال مالک دلړ منقول چه د مال سره یې یو ځای شوی د قیمت په بدل کښې مالک ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم قسمت – د عقد په سبب د ملکیت انتقال

۲۲۱۰ – ماده:

د عقد په وسیلې، په عقار او منقول کښې ملکیت او نور عیني حقوق انتقال پیدا کوي، خو په دې شرط چه عقد په صحیح، نافذ او قاطع صورت منعقد شوی وي.

۲۲۱۱ ماده:

کوم منقول چه بې د نوعې د توضیح کولو څخه نه شي ټاکل کېدای نو د قانون د حکمونو سره سم بې د جلاوالي څخه د هغې ملکیت نه شي نقلېدلي.

۲۲۱۲ ماده:

د عقار او نورو عیني حقوقو ملکیت چه په کښې د سندونو د ثبت د قانون ټاکل شوي شرطونه مراعات شوي نه وي، نه نقلیږي.

پنځم قسمت – د شفعې په سبب د ملکیت انتقال

لومړی مبحث – عمومي حکومونه

۲۲۱۳ ماده:

شفع په اخیستونکي باندې د ټول یا ځینې خرڅ شوي عقار د تملک د حق څخه د ثمن او هغه مصرفونو په بدل کښې چه صورت یې موندلی عبارت ده، که څه هم په جبری صورت وي.

۲۲۱۴ ماده:

د شفعې سبب دادی چه د شفعې وړونکي ملکیت د خرڅ کړه شوي عقار سره متصل وي . عام له دې چه یوځای والی د شراکت له لارې وي او یا دګاونډیتوب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۱۵ ماده:

په شفعي کښېٍ شراکت دوه نوعې دي: يو پخپله په خرڅ کړه شوي عقار کښې شرکت او بل د هغې په حقوقو کښې شرکت.

۲۲۱۶ ماده:

پخپله په خرڅ کړه شوي عقار کښې شرکت دې ته وايي چه شفع وړونکی په هغې کښې شريکه حصه ولري.

۲۲۱۷ ماده:

د عمارت د احاطې د ديوال په ځمکې کښې شريک، پخپله عقار کښې شريک ګڼل کيږي.

۲۲۱۸ ماده:

د خرڅ کړه شوي عقار په حقوقو کښې شرکت عبارت دی د خاصې حقابې او خاص لارې، د شرکت څخه عام له دې چه ذکر شوي تخصيص ديوه پورې منحصر وي او که د متعددو پورې.

۲۲۱۹ ماده:

د خرڅ کړه شوي عقار متصل ګاونډی د شفعې وړونکی ګڼل کيږی.

۲۲۲۰ ماده:

که لاندنې منزل ديوه ملکيت او پاسنې منزل د بل چا ملکيت وي، نويو دبل متصل ګاونډی ګڼل کيږی.

۲۲۲۱ ماده:

(۱) که د شفعې سببونه يو ځای شو، نو قوي سبب ته ترجيح ورکول کيږی، په دې اساس څوک چه پخپله عقار کښې شريک وي، ترهغې وروسته هغه شريک ته چه ترځمکه شريکه احاطه ولري ترهغې وروسته چه د خرڅ کړه شوي عقار په خاصو حقوقو کښې شريک وي او ترهغې وروسته متصل ګاونډي ته د لمړی والي حق ورکول کيږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که د دې مادې د پورتنۍ فقرې کوم یو درج شوی شخص شفع پرېږدي او یا یې حق ساقط شي نو د هغه د شفعې حق بل چاته چه ترهغه وروسته مرتبې کښې بې له فاصلې څخه واقع دی نقلیږي.

۲۲۲۲ ماده:

شریکانو ته د شفعې استحقاق د شریکانو د تعداد په اساس اعتبار ورکول کیږي نه په ملکیت کښې د هغوی د حصو په اندازې. په دې صورت کښې که کوم شریک خپله حصه په بل شریک خرڅه کې، نو ذکر شوي شخص د شریکانو د جملې څخه یو نفر دی او خرڅه کړه شوې حصه د هغوی ترمنځ ویشله کیږي.

دوهم مبحث – د شفعې ثبوت

۲۲۲۳ ماده:

شفع د خرڅولووروسته او د موجبه سببونو د موجودیت په حالت کښې، ثابتیږي.

۲۲۲۴ ماده:

په کومي بیعې کښې چه شفع ثابتیږي باید چه راتلونکی شرطونه ولري:

۱ – باید چه عقار د یو چا ملکیت وي، که څه هم دویشلو وړ نه وي.

۲ – باید چه بیعه صحیح او نافذه وي یا داچه بیعه فاسده وي، خو د فسخ حق په کښې ساقط شوی وي او د خرڅوونکی په ګټه د شرط د خیار څخه خالي وي.

۳ – باید چه دمبیعې بدل مال وي.

۲۲۲۵ ماده:

د کوم عقار په وسیلې چه شفع ثابتیږي په هغې کښې شرط دی چه د هغه عقار د اخستلو په وخت کښې چه په شفعې وړل کیږي، د شفعې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړونکی ملکيت وي او همدارنګه شرط ده چه د شفعې وړونکی له خوا په بيعې باندې صراحتاً يا دلالتاً رضائيت نه وي صادر شوی.

۲۲۲۶ ماده:

په لاندنيو مواردو کښې شفع نه شته:

۱ – په بې عوضه هبې، صدقې، ميراث وړلو يا وصيت کښې او يا په هغې عقار کښې چه بدل يې مال نه وي.

۲ – په هغې منقولاتو کښې چه په ځمکې کښې نصب شوی وي، او په هغې ونوکښې چه په کومې ځمکې کښې ولاړې دي بې د ځمکی خرڅې شي که منقولات او ونې د ځمکې په تبعيت خرڅ کړی شي نو شفع په کښې ثابتيږي.

۳ – په هغې بناْ اوونو کښې چه د دولت په ملکيت کښې ولاړ وي.

۴ – په وقف کښې او دوقف د پاره.

۵ – د شريکانو ترمنځ د عقار په ويش کښې.

۶ – په هغې بيعې کښې چه خرڅوونکی په کښې د شرط خيار ولري، مګر دا چه خرڅوونکی خيار ساقط کړی وي او بيعه لازمه شي.

۷ – په هغې مبيعې کښې چه په علنې مزايدې يې صورت موندلی وي يايې د قانوني مجوزاتو سره سم د دولت له خوا د هغې خرڅولو صورت موندلی وي.

۸ – په هغې مبيعي کښې چه د اصولو او فروعو ترمنځ يا د زوجينو ترمنځ يا د څلورمې درجې پورې د خپلوانو ترمنځ او يا د دوه يمې درجې پورې د خيخانو ترمنځ خرڅول کيږي.

۹ – په هغې مبيعې کښې چه د استملاک، د جومات جوړ ولو يا د هغې سره د يو ځای کېدو دپاره خرڅول کيږی.

۱۰ – په نورو ټولو هغو مواردو کښې چه خاص قانون يې پيش بيني کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم مبحث– د شفعي غوښتنه

۲۲۲۷ ماده:

د شفعې غوښتنه په دریو طریقو صورت مومي:
۱ – د ټوپ وهلو غوښتنه.
۲ – د شاهدانو نیولو غوښتنه .
۳ – د تملک غوښتنه .

۲۲۲۸ ماده:

د ټوپ وهلو غوښتنه داده چه شفع وړونکی په هغې مجلس کښې چه په خرڅولو، اخستونکی او ثمن باندې علم پیدا کوي سمدستي بې دهغه شي د صادریدلو چه په انصراف یې دلالت وکي د شفعې غوښتلو ته اقدام وکي او داخستونکي د منکریدلو د ویرې په منظور د خپلې غوښتنې د پاره شاهدان ونیسي.

۲۲۲۹ ماده:

(۱) د شاهدانو دشهادت دادأ کولو غوښتنه داده چه شفع وړونکی په خرڅوونکي باندې که عقار د هغه په لاس کښې وي یا په اخستونکي باندي، که څه هم عقار د هغه په لاس کښې نه وي یا دبیعې په وخت کښې د شفعې د اخستلو په غوښتنه شاهدان ونیسي، که څه هم دا غوښتنه په لیکلي توګه یا د استازي په وسیله په وسیلې نه وي شوي. که شفع وړونکی د شاهدانو په نیولو قادر شي او شاهدان ونه نیسي، شفع باطلیږي.
(۲) که شفع وړونکی د ټوپ وهلو په غوښتنه کښې د خرڅوونکي یا اخستونکي په حضور، شاهد ونیسي، نو دا کار د دواړو نوعو غوښتنو معنی افاده کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۳۰ ماده:

(۱) د تملک غوښتنه د محکمې په وړاندې دجګړې کولو د غوښتنې څخه عبارت دي.

(۲) که شفع وړونکی د ټوپ وهلو او د شاهدانو د شهادت د اداء کولو دغوښتنې په اساس د مبیعې په اخستلو قادرنه شي، نو مکلف دي چه د مبیعې د خرڅولو د علم د نېټې څخه دیوې میاشتې په اوږدو کښې، خرڅوونکي او اخستونکي ته رسمي خبرتیا صادره کي چه د شفعې د لارې غواړي چه مبیعه واخلم. او که یې دا کار ونه کړ نو د شفعې حق یې ساقطیږي.

۲۲۳۱ ماده:

ددې قانون د (۲۲۳۰) مادې درج شوی رسمي خبرتیا باید چه د راتلونکو غوښتنو ته شامله وي:

(۱) د هغې عقار کافي بیان چه په شفعې باندې د هغې اخستل د نظر لاندې دي.

(۲) د ثمن او رسمي مصرفو نو، د بیعې شرطونه، د خرڅوونکی او اخستونکی نومونه، لقبونه، کسبونه او د استوګنځیو بیان.

۲۲۳۲ ماده:

(۱) په شفعې اخستلو کښې د شخص د رغبت اعلام ترهغې پورې په بل چا حجت کېدلی نه شي ترڅوچه دا اعلام ثبت شوی نه وي.

(۲) که اخستونکی د شفعې قبلول رد کړل نو شفع وړونکی مکلف دی، محکمې ته د دعوي د واړندې کولو ترمخه، د اعلام څخه وروسته دديرش ورځو په اوږدو کښې هغه ثمن چه پرې بیعې صورت موندلی په داسې خزانې یا بانک کښې په ودیعت کښېږدي چه د نظر لاندې عقار د هغې په حوزې کښې موجود وي او که دا کارونه کې نو د شفعې په اخستلو کښې د شفع وړونکی حق ساقطیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۳۳ ماده:

(۱) په خرڅوونکي او اخستونکي باندې د شفعې وړونکي د عوي د دې قانون د (۲۲۳۲) مادې ددرج شوي اعلام څخه وروسته د دېرش ورځو په اوږدو کښې هغې محکمې ته وړاندې کيږي چه د نظر لاندې عقار د هغې دواک په حوزې کښې موجود وي. که دا کار ونه کي نو د شفعې وړونکي حق ساقطيږي.
(۲) د شفعي د عوي په عاجل صورت سره د غور لاندې نيوله کيږي.

۲۲۳۴ ماده:

که مبيعه د خرڅوونکي په لاس کې وي نو ترڅو چه اخستونکي حاضر نه شي، شهادت وربانديې نه اوريدل کيږي. په هغې صورت کښې چه شفع په ټولو شرطونو او سببونو ثابته شي، نو قاضي به داخستونکي اخستل فسخ کوي او په وړل شوي عقار حکم به شفعې وړونکي ته کوي.

۲۲۳۵ ماده:

کوم حکم چه په آخرني صورت د شفعې د ثبوت دپاره صادريږي د شفعې وړونکي د ملکيت سند ګڼل کيږي، دا کار د سندونو د ثبت پورې مربوطې قاعدې نه اخلالوي.

څلورم مبحث- د شفعې حکمونه

۲۲۳۶ ماده:

شفع وړونکي د خرڅوونکي په مقابل کښې په ټولو حقوقو او التزامونو کښې داخستونکي قايم مقام ګرځي.

۲۲۳۷ ماده:

عام له دې چه د عقار تملک قضايې وي يا رضايې د شفعې وړونکي په حق کښې نوې اخستل ګڼل کيږي، نو د ليدلو او د عيب د خيارونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه ګټه اخستلی شي، که څه هم اخستونکي د خپل خرڅوونکي سره د دي دواړو خیارونوڅخه برائت شرط کړي وي.

۲۲۳۸ ماده:

که د شفعې وړونکی دپاره په مبیعې حکم وشي او ثمن يې په اخستونکي مؤجل وي، په شفعې وړونکی مکلف دي چه هغه معجل ادأ کې. په هغې صورت کښې چه ثمن خرڅوونکي ته ورکول شي، نو د اخستونکی د ذمې څخه ساقطیږي او که اخستونکي ته ورکول شي نو خرڅوونکي نه شي کولی چه د موافقه شوي مودې د رسیدو ترمخه يې د اخستونکي څخه غوښتنه وکي.

۲۲۳۹ ماده:

که عقار په شفعې اخستلو څخه وروسته په استحقاق ویوړ شي نو شفع وړونکی یواځې په خرڅوونکي رجوع کولی شي.

۲۲۴۰ ماده:

په شفعې وړونکی کولی شي د اخستونکي ټول تصرفونه په شمول ددي چه په شفعې وړل شوي عقار د هغه له خوا وقف شوي وي یا د جومات د پاره ټاکل شوي وي نقض کي، مګر دا چه د اول څخه د بیعي عقد د همدې منظور دپاره شوي وي.

۲۲۴۱ ماده:

که اخستونکی د شفعې وړونکی د رسمي خبرتیا وروسته په شفعې لاندې شوي ځمکې یاکور کښې آبادي وکي یا نیالګي کښېږدي شفعې وړونکی کولی شي چه د شفعې لاندې عقار پریږدي اویاپې د مسمی شوي ثمن او د بناء د موادو یادونو د قیمت داداُ کولو په بدل کښې واخلي، او یا داچه اخستونکی دبناء په نړولو او د نیالګیو په ویستلو مکلف کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۴۲ ماده:

که اخيستونکی د شفعې وړونکی د رسمي خبرتيا تر مخه د شفعې لاندې شوی عقار کښې زيات والی راوړي، نو شفعې وړونکی اختيار لري چه عقار پريږدي او يا يې د ثمن او دزيات د قيمت داداء کولو په بدل کښې اخلي.

۲۲۴۳ ماده:

که اخيستونکي يا بل څوك د شفعې لاندې شوي عقار ړنګ اويا يې کيښودل شوي ونې ونړوي نو د ذکر شوي عقار شفع وړونکی کولی شي چه د پاتې حصې د ثمن په معادل هغه واخلي.

۲۲۴۴ ماده:

(۱) که دشفعې لاندې شوي ځمکه پخپله ړنګه شي يا د شفعې لاندې شوی باغ ونې بې له قصوره وچې شي نو شفعې وړونکی کولی شي چه دمسمي شوي ثمن په بدل کښې يې واخلي.
(۲) په هغې صورت کښې چه اخيستونکی د هغې د خراب شوومواد و يا وچو شوو لرګيو څخه ګټه اخيستی وي نو د هغې د قيمت د معادل په اندازې د اصلي ثمن څخه کميږي.

۲۲۴۵ ماده:

که د شفعې لاندې شوی عقار يوه برخه د طبيعي حوادثو او د هغې د امثالو په سبب تلف شي، تلف شوی حصه د اصلي ثمن څخه کميږي.

۲۲۴۶ ماده:

که شفعې وړونکی وروروسته له دي چه د شفعې لاندې شوی عقار په شفعې واخلي په هغې کښې بنأ جوړه کي يا ونې وکري ترهغې وروسته ذکر شوی عقار په استحقاق ويوړل شي، نو يواځې د ثمن د غوښتلو مراجعه کولی شي نه د هغه نقصان چه د بنأ د ړنګېدو يا دونې د ويستلو له درکه ورته متوجه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۴۷ ماده:

(۱) شفع تجزیه نه قبلوي، شفع وړونکی نه شي کولی چه اخستونکی د شفعې لاندې شوی عقار دیوې برخې په اخستلو او د ځینې نورې په پرېښودلو مجبور کي.

(۲) په هغې صورت کښې چه خرڅوونکي یو او اخستونکي متعدد وي، شفعې وړونکی کولی شی چه د ځینو حصه واخلي او د ځینو د حصې څخه صرف نظروکي.

پنځمم مبحث – دشفعې ساقطیدل

۲۲۴۸ ماده:

شفع د توپ وهلو د غوښتنې په پرېښودلو یا د هغې د صحت د شرطونو څخه دیوه شرط په اخلال ساقطیږي.

همدارنګه د شاهدانو د شاهدي د اداء کولو د غوښتني په پرېښودلو یا د خبرتیا یا ددعوې د مودې په تېرېدلو ساقطیږي.

۲۲۴۹ ماده:

کوم شفیع چه د سبب له پلوه پر نورو وړاندې وي په شفعې کښې خپل حق ساقط کي او د حکم د صادریدلو ترمخه هغه پرېږدي، نو د هغه حق ساقطیږي، نور شفیعان چه د هغه وروسته درجې کښې قرار لري که یې د ټولو شرطونو سره د شفعې غوښتنه کړې وي. عقار اخستلي شي په هغې صورت کښې چه په شفعي وړونکی خپل حق د حکم د صادریدو وروسته ساقط کي، نو حق نه ساقطیږي او نور شفیعان حق نه شي پیدا کولی.

۲۲۵۰ ماده:

شفع د اخستونکي په مړینې نه ساقطیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۵۱ ماده:

شفع د شفعې وړونکي په مړينه په شفعې لاندې شوي عقار د تملك ترمخه عام له دې چه د قضاء يا رضاء دلارې وي، نه ساقطيږي. عام له دې چه شفع وړونکي د غوښتنې ترمخه يا تر هغې وروسته مړ شوي وي. په دې صورت کښې د شفع وړونکي حق د هغه وارثانو ته انتقاليږي.

۲۲۵۲ ماده:

که قوي شفع وړونکي د شفعې لاندې عقار داخستونکي څخه واخلي نو د هغه د شفعې حق او د هغه چا حق چه د شفعې په درجې کښې د هغه څخه وروسته دي يا د هغه سره مساوي دي ساقطيږي.

۲۲۵۳ ماده:

که شفع وړونکي د شفعې لاندې عقار په اجارې واخلي يا د هغې د مزايدې په خرڅولو يا اجارې کښې ګډون وکي يا د اخستونکي څخه د لومړني ثمن په مثل د هغې د خرڅولو غوښتنه وکي، نوشفع يې ساقطيږي.

۲۲۵۴ ماده:

(۱) که شفع وړونکي د ثمن په هغې اندازې چه د واقعي اندازې څخه زيات دي، خبر کړې شي او هغه د شفعې څخه تېر شي، بيا وروسته ورته ثابته شي چه حقيقي ثمن ترهغې ډيرکم دي چه ترمخه ورته پرې خبر ور کول شوي دي، نو د هغه د شفعې حق نه ساقطيږي.
(۲) که شفع وړونکي د اخستونکي په نوم معرفت پيدا کي او د شفعې څخه تېر شي بيا ثابته شي چه اخستونکي غير دهغه چابل څوك دي چه ورته معرفي شوي دي. يا داچه د شفعې لاندې عقار ديوې برخې د خرڅولو څخه ورته خبرتيا ورکول شي، بيا معلومه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د شفعې لاندې ټول عقار خرڅول شوي دي، د شفعې حق نه ساقطیږي.

(۳) د دې مادې د پورتنیو فقرو په ټولو حالونو کښې د خبرتیا او د دعوي د وړاندې کولو میعادونه چه په دې فصل کښې درج شوي مراعات کیږي.

۲۲۵۵ ماده:

په ټولو حالونو کښې، که دبیعې د ثبت په نېټې څلور میاشتې تېرې شوي، د شفعې حق ساقطیږي.

شپږم قسمت – د حیازت په سبب د ملکیت انتقال

لومړی مبحث – د حیازت کسبول، نقلول او زا یلیدل

۲۲۵۶ ماده:

حیازت د اسي واقعي حالت دي چه دیو چا د سلطې څخه پر یوه شي یا داچه په شي باندې دحقوقو څخه یو حق لري په دې صفت سره چه شخص د شي مالک دې یا په شي باندې دحق خاوند دي، پیدا کیږي.

۲۲۵۷ ماده:

که څوك یو شی مباح کي، کولی شي چه ورڅخه رجوع وکي. دا اباحت د دې دلیل نه دي چه مباح کوونکی په شي باندې حیازت دلاسه ورکوي .

۲۲۵۸ ماده:

که حیازت د زور سره یوځای شي یا په پټه واقع شي یا په کښې التباس موجود وي، نو پرهغه چا چه زور شوی یاور څخه حیازت پټ کړی شوی او یاور باندې حیازت ملتبس شوی وي هېڅ تاثیر نه لري، مګر د دې عیبونو دلیرې کیدلو دوخته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۵۹ ماده:

مميز صغير كولی شي د هغه چا د لارې حيازت كسب كي چه د هغه قانوني نائب وي.

۲۲۶۰ ماده:

كه څوك په مستقيم ډول د حايز په نامه حيازت ته اقدام وكي، حيازت پخپله حال پاتې كيږي او ذكر شوی شخص د تابع حيثيت لري، كومې چارې چه د شي پورې يا د هغه حق پورې چه په حيازت وارديږي، مربوطې وي په هغې كښې مكلف دي چه دحايز د اوامرو پيروي وكي.

۲۲۶۱ ماده:

كه حايز او بل څوك د حيازت په نقليدو موافقه وكي، نوكه هغه څوك چه حيازت ورته نقليږي ددې قدرت ولري چه پر شي او يا په هغه حق چه حيازت پرې مرتبيږي، تسلط پيدا كړی شي، د حيازت نقليدل ورته صحت لري.

۲۲۶۲ ماده:

د حيازت نقليدل بې دمادي تسليمي هم جواز لري، خو په دې شرط چه حايز خپلې ذواليدي ته د هغه چا په حساب چه په حيازت كښې يې خلف كيږي دوام وركي يا دا چه خلف پخپل حساب ذواليدي ته دوام وركي.

۲۲۶۳ ماده:

د عقار ذواليد كولی شي چه د خپلې ذواليدي دمودې سره د هغه چا د ذواليدي موده يو ځای كي چه د هغه څخه ورته عقار انتقال شوی دی عام له دې چه دا انتقال په اخستلو وي يا هبې يا وصيت يا په ميراث وړلو يا په بل كوم سبب. په دې صورت كښې كه دواړه مودې جمع شي او ددعوې دنه اوريدلو ټاكلي مودې ته ورسيدله، نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذواليد باندې نه د مطلق ملکيت دعوي نه د ميراث ورل اونه د وقف د عوې اوريدله کيږي.

۲۲۶۴ ماده:

د مزابدې، و ديعت، اجارې، عاريت او هبې غوښتنه د غوښتونکی د مستقيم ملکيت په نشتوالي، اقرار ګڼل کيږي نو دهغه د عوې د خپل ځان دپاره په ذواليد نه اورديدله کيږي، که څه هم په ذواليدي باندې د دعوې د نه اوريدلو تحديد شوی دعوې نه وي تيره شوي.

۲۲۶۵ ماده:

(۱) که څوك د اجاري يا عاريت دلارې د عقار ذواليدي او پري اقرار هم وکي، نونه شي کولی چه پخپلې دي ذواليدي په اجاري ور کوونکي او عاريت ور کوونکي باندې د زمانې په تېرېدو ددعوې د نه اوريدلو تمسک وکي.

(۲) که څوك د ذواليدي په دې تېوله موده کښې د اجاري يا د عاريت څخه منکر وي سره د دې چه مدعي حاضروي او د امکاناتو او اقتضاء د موجوديت سره په ذواليد باندې دعوي ترک کي، نو د ذکر شوي مودې د تيريدو وروسته د هغه دعوي نه اوريدله کيږی.

۲۲۶۶ ماده:

که حايز د خپلې فعلي سلطې څخه پر شي يا حق منصرف شي يا دا چه داسلطه دبلې لارې د لاسه ورکي، نو حيازت زايليږي.

۲۲۶۷ ماده:

حيازت د موقتې مانع په سبب د مينځه نه ځي مګر دا چه ذکر شوی مانع پوره يو کال دوام وکي او د نوي حيازت څخه پيدا شوی او دا نوي حيازت د حايز د ارادې په خلاف يابې د هغه د علم څخه واقع شوی وي، کال د هغې وخته څخه پيل کيږي چه په کښې نوي حيازت په علنی توګه پيل شوی وي، که حيازت په پټه واقع شوي وي نو کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغې نېټې څخه پېل كيږي چه لومړني حايز ورباندې علم پيدا كړي وي.

دوه يم مبحث – د حيازت ساتنه

۲۲۶۸ ماده:

(۱) كه څوك د عقار حيازت د لاسه وركي نو كولى شي چه د حيازت د لاسه وركولو د نېټې څخه د يوه كال په اوږدو كښې د هغې د بيرته ردولو غوښتنه وكي. كه د حيازت نشتوالي په پټه شوي وي نو د كال پيل د هغې نېټې څخه شروع كيږي چه د حيازت نشتوالي كشف كي.
(۲) كه څوك د بل چا په نيابت سره حيازت په لاس كښې ولري، هغه هم كولى شي چه د حيازت د ردولو غوښتنه وكي.

۲۲۶۹ ماده:

كه څوك د يوه كال څخه د كمې مودې د پاره د يوه شي حيازت په لاس كښې ولري او هغه دلاسه وركي، نونه شي كولى چه د حيازت د ردولو غوښتنه د هغه چا څخه وكي چه حيازت يې په قانوني سند متكي وي.

۲۲۷۰ ماده:

(۱) كه د حايزونو څخه هېڅ يو د قانوني سند لرونكى نه وي يادا چه د هغوى سندونه يودبل معادل وي، نو د حيازت ترجيح هغه چاته وركول كيږي چه سند يې وړاندې تاريخ ولري.
(۲) دپورتنې فقرې په درج شوي حالت كښې كه قانوني سندونه د عين تاريخ لرونكي وي، نو هغه حيازت ته ترجيح وركول كيږي چه د تاريخ له لحاظه وړاندې والي ولري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۷۱ ماده:

حایز کولی شي د حیازت دبیرته ردولو د عوي د قانوني میعاد په اوږدو کښې په هغه چا اقامه کي چه د غصب شوي شي حیازت یي کسب کړی وي که څه هم وروستنې ذکر شوی شخص دښه نیت لرونکی وي.

۲۲۷۲ ماده:

که څوك د عقار حیازت لاس ته راوړي او د هغه حیازت پوره یو کال دوام و کي او ترهغې وروسته یې په حیازت تعرض واقع شي، نو کولی شي چه دیوه کال په اوږدو کښې ددې تعرض د منع کېدو دعوي اقامه کي.

۲۲۷۳ ماده:

که څوك پوره یو کال دیو عقار حیازت په لاس کې ولري او د معقولو سببونو په علت د نوي تعرض د اعمالو د اجراء کولو څخه چه حیازت یې تهدیدوي ووېرېږي، کولی شي چه موضوع واک لرونکي محکمې ته وړاندې کي، او ددې اعمالو د توقف غوښتنه وکي، خو په دې شرط چه ذکر شوي اعمال نه وي ترسره شوي او د ذکر شوو اعمالو په شروع چه د ضرر په پیدا کیدو منجر کیږي یو کال نه وي تیر شوي. د هغې په غیر کولی شي چه دتعرض دمنع کېدو دعوي اقامه کي.

۲۲۷۴ ماده:

که څو متعدد اشخاص دیوه حق په حیازت کښې جګړه سره وکي، نوپه مؤقتي توګه د هغه چا حیازت ته اعتبار ورکول کیږي چه په ذکر شوي حق مادې حیازت ولري، مګر داچه د هغه حیازت معیوب ظاهر شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۷۵ ماده:

که څوك ديوه حق حايز وي د هغې مالک ګڼل کيږي مګر دا چه د هغې عکس ثابت شي.

۲۲۷۶ ماده:

(۱) که څوك بې له علمه او تيري څخه د بل چا په حق ديو حق حايز شي، نو دښه نيت لرونکی ګڼل کيږي، مګر داچه د هغه دا جهل د فاحشې خطا څخه پيدا شوی وي.
(۲) که حايز حکمي شخصيت وي، نو د هغه د قانوني ممثل نيت ته اعتبار ورکول کيږي.
(۳) دښه نيت موجوديت هميشه فرض کول کيږي، مګر داچه د هغې په نفې کوم دليل اقامه شي.

۲۲۷۷ ماده:

ښه نيت هغه وخت نفې کيږي چه حايز پوه شي چه دهغه حيازت دبل چا په حق تيرې دی يا داچه د هغه د حيازت دعيبونو د اعلان له وخته په خبرتيا سره يا مدعي د دعوې په صورت ورته ابلاغ شوی وي.

۲۲۷۸ ماده:

حيازت په همغې صفت پاتې کيږي چه د هغې د کسبو لو په وخت کښې پرې پيل شوی دی، ترڅو چه د هغې په عکس دليل موجود شي.

دريم مبحث– د حيازت آثار

۲۲۷۹ ماده:

د ميراث په استثنی که څوك بې له انقطاع څخه د پنځلسو کلونو په اوږدو کښې پرله پسې د عقار يا کوم بل شي ذواليد وي او په هغې کښې بې دجګړې او معارضې مالکانه تصرف ولري، نو پرهغه باندې د ملکيت دعوی نه اوريدله کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۸۰ ماده:

(۱) که څوك په عقار باندې ددري د پرش کلونو په اوږدو کښې ذواليدي او بې له جګړې په کښې مالکانه تصرف ولري نو په هغه باندې بې د شرعي عذر څخه، د ميراث دعوې نه اوريدله کيږي.

(۲) ددولت د مالونو، د تاريخي آثارو او د وقف د مال تملک زمانې دتيريدو په اساس، جواز نه لري.

۲۲۸۱ ماده:

که د ملکيت، ميراث يا د وقف ددعوي پرښودل د شرعي عذر په اساس لکه غيابت، قصور يا ليونتوب، صورت موندلی وي او ولي او وصي موجود نه وي، نو دارنګه دعوې اوريدله کيږي. مګر په هغه صورت کښې نه اوريدله کيږی چه غايب حاضر، قاصر، بالغ اوليونې، هوښيار شي او تر هغې وروسته په تاکل شوي مودې کښې دعوي پريږدي.

۲۲۸۲ ماده:

په ذواليد باندې د ملکيت دعوي دخرڅوونکي د اولاد، خپلوانو، ميره او ښځې چه دعقار د خرڅوولو په وخت کښې د ذواليد دپاره حاضره وي او د خرڅوولو څخه خبر شوي وي او چپتيا يې اختيار کړې وي، نه اوريدله کيږي، که څه هم د خرڅولو دوخته پنځلس کاله نه وي تير شوي.

۲۲۸۳ ماده:

که دچا ذواليدي په تحديد شوي پخواني وخت کښې ثابته شي او په حال کښې هم موجوده وي، نو دا ذواليدي په دې قرينه ده چه ددې دواړو مودو په مينځ کښې هم ذواليدي موجوده وه، مګر داچه د هغې په خلاف دليل موجود شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۸۴ ماده:

هېڅوك نه شي كولی چه د خپل سند په خلاف د زماني د تېرېدو په اساس حق كسب كي. نو هېڅوك نه شي كولی چه پخپله د خپل ځان دپاره دخپل حيات سبب ته تغيير وركي او همدارنگه نه شي كولی چه هغې اصل ته تغيير وركي چه دا حيازت ورباندي ولاړدی.

۲۲۸۵ ماده:

د هغې زمانې د تېرېدو قاعدې چه ددعوي ساقطوونكي دي، د هغې زمانې په تېرېدو چه حق كسبوونكي دي او دمودې د حساب، توقف، قطع كيدو او ترقضاء ترمخه د تمسک پورې تعلق لري تطبيقيږي. همدارنگه چه د هغې څخه د تېرېدونكي او د هغې په تعديل باندې په موافقې پورې متعلق وي تطبيقيږي، خو په دي شرط چه ذكر شوي قاعدې د حق كسبوونكي زمانې د تېرېدو د طبيعت سره او ددې قانون د (۲۲۸۶ - ۲۲۸۷) مادو په نظر كښې نيولو سره متعارض واقع نه شي.

۲۲۸۶ ماده:

د حق كسبوونكي زمانې د تېرېدو موده چه هر څومره وي د موجبه سببونو د موجوديت سره متوقف كيږي.

۲۲۸۷ ماده:

كه حايز دخپل حيازت څخه منصرف شو او يايې هغه د لاسه وركړو كه څه هم د بل چا په فعل وي، نو د حق كسبوونكي زمانې د تېرېدو موده قطع كيږي مگر داچه حايز ديوه كال په اوږدو كښې د هغې نېټې څخه چه حيازت يې قطع شوی، خپل حيازت بيرته مستردكي يا داچه د هغې دبيرته ردولو په باره كښې د همدې مودې په اوږدو كښې دعوی اقامه كي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم مبحث – د حیازت په اساس د منقولو شیانو حیازت

۲۲۸۸ ماده:

(۱) که څوک په منقول مال یا په منقول مال باندې د عیني حق یادداسې سند چه د هغه د حامل په نامه اعتبار ولري او صحیح سبب اوښه نیت ته مستندوي، حایز شي، د هغې مالک ګڼل کیږي.

(۲) د صحیح سبب په هغې سند اطلاق کیږي چه د مالک څخه په غیر یا د حق د خاوند څخه په غیر دبل چاله خوا صادر شوی وي.

۲۲۸۹ ماده:

د منقول مال مالک یا دداسې سند خاوند چه د هغه د حامل دپاره اعتبار ولري، کولی شي چه که هغه ورک کي او یا ورڅخه غلاکړی شي د ورکیدو یا غلاکېدو د نېټې څخه ددرې کلونو په اوږدو کښې د هغه چاڅخه بیرته واخلي چه په ښه نیت سره د هغې حایز شوي.

۲۲۹۰ ماده:

که غلاکړه شوی یا ورک شوی مال دداسې شخص په حیازت کښې پیدا شي چه يې په بازار کښې یا يې په علني مزایدې کښې یا دداسې شخص څخه چه ددې په مثل شیانو کښې تجارت کوي اخیستي وي، نو کولی شي که مال غلا کړه شوي وو د خرڅوونکي څخه او که مال ورک کړه شوي وو د هغه چا څخه چه د هغې بیرته ورکولو ته اقدام کوي، ورکول شوي ثمن وغواړي .

پنځم مبحث – په حیازت باندې د ثمر تملک

۲۲۹۱ ماده:

(۱) حایز په ښه نیت سره د ثمر او د هغه څه چه د هغه په حیازت کښې دی، مالک ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) طبیعي یا صنعتي ثمر د هغې دراټولولو دنېټې څخه قبض شوی ګڼل کیږي. خو مدني ثمر ورځ په ورځ قبض شوي حسابیږي.

۲۲۹۲ ماده:

کوم حایز چه دبد نیت خاوندوي له هغې نېټې څخه چه بد نیت مینځ ته راغلي د ټول هغه ثمر چه یې قبض کړی او یایې د هغه په قبضولو کښې تقصیر کړی دی مسئول ګڼل کیږي.

شپږم مبحث – دمصرفونو، بیرته اخستل

۲۲۹۳ ماده:

کوم مالک ته چه ملکیت بیرته ورکول کیږي، نو مکلف دی چه دښه نیت حایز ته ټول هغه ضروري مصرفونه چه په ښه نیت یې مصرف کړي دي، ورکي. د ګټورو مصرفونو په باره کښې ددې قانون د (**۲۲۰۵**-۲۲۰۶) مادو درج شوي حکمونه تطبیقیږي.

۲۲۹۴ ماده:

حایزنه شي کولی چه د مالک څخه د هغې مصرفونو غوښتنه وکي چه دمالیاتو د جملې څخه حسابیږي، خو ددې حق لري چه کوم شیان یې نوي جوړ کړي وي لیرې کي او شي خپل لومړني حالت ته بیرته وګرځوي، مګر داچه مالک د قیمت په ورکولو سره د هغې په پاتې کېدو موافقه وکي.

۲۲۹۵ ماده:

که څوك د مالک څخه یا د پخواني حایز څخه دیوشي حایز شوی وي او ثابته کي چه خپل سلف ته یې مصرفونه ورکړي دي، نو کولی شي چه ذکر شوي مصرفونه د هغه چا څخه وغواړي چه مال ورته بیرته ورکول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۹۶ ماده:

محکمه کولی شي چه د مصرفونو اندازه و ټاکي او د هغې د اداء کولو لپاره دضروري تضميناتو سره دوراني قسطونه و ټاکي.

اووم مبحث – د حيازت لاندې شي د هلاکېدو مسئوليت

۲۲۹۷ ماده:

که حايز په ښه نيت د شي څخه په هغې حدودو کښې چه خپل حق يې ګڼي ګټه واخلي نو د هغه شخص په مقابل کښی چه ورته د شي په ردولو مکلف کيږي، ددې ګټې اخيستلو په سبب د هر نوع تعويض مسئول نه دی. همدارنګه د ذکر شوي شي د هلاکيدو يا تلفېدو مسئول نه ګڼل کيږي مګر په هغې حدودو کښې چه ددې هلاکيدو يا تلفېدو څخه ورته ګټه رسيدلي ده.

۲۲۹۸ ماده:

که حايز د بد نيت لرونکی وي نو دشي د هلاکېدو يا تلفېدو که څه هم د ناڅاپي پيښو څخه پيدا شوی وي مسئول دي، مګر داچه ثابته شي که ذکر شوی شي دخپل مالک سره هم وي نو هلاکېده يا تلفېده.

درېيم فصل
دملکيت دحق څخه متفرع حکمونه

لومړی قسمت– د ګټې اخستلو حق

لومړی مبحث – عمومي حکمونه

۲۲۹۹ ماده:

جايزه ګټه اخستل، د ګټې اخستونکي د حق څخه د عين د استعمال او پکار اچولو څخه عبارت دی، خو په دي شرط چه پخپل حال باقي پاتې وي که څه هم پخپله عين مملوک نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۰۰ – ماده:

د اعیانو د ګټو کسبول بې د هغې درقبې څخه جواز لري، عام له دې چه دا اعیان عقاروي او که منقول.

۲۳۰۱ ماده:

د ګټې کسبول د عوض په بدل کښې او بې له هغې جواز لري.

۲۳۰۲ ماده:

د ګټې اخیستلو حق د قانوني عمل په سبب یا شفعې او یا د زمانې په تېرېدو ترلاسه کېدای شي.

۲۳۰۳ ماده:

د ګټې اخستلو په حق وصیت کول د وصیت د فصل د درج شوو حکمونو او قاعدو سره سم جواز لري.

۲۳۰۴ ماده:

په کومې تبرع چه د ګټې اخستلو حق مرتب کیږي نو په هغې کښې د تبرع د عقد د شرطونو مراعات هرو مرو دی او د دې سره سره ګټې اخستونکی د حقوقو او واجباتو مراعات حتمي دي.

۲۳۰۵ ماده:

د کوم شي د میوې څخه چه ګټه اخستل کیږي، دګټې اخستلو د مودې په اوږدو کښې د ګټې اخیستونکي حق ګڼل کیږي، بې له دې چه دبل چا کسب شوی حق اخلال کې، مګر کوم ثمر چه د ګټې اخستلو په پای کښې موجود وي د مالک حق دی، خو په دې شرط چه یو دبل پوره مصرفونه اداء کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۰۶ ماده:

(۱) کـه د ګټـې اخـستلو عقـد مطلـق وي او مقيـد نـه وي نـو ګټـه اخستونکي مکلف دی چه د کوم شي څخه ګټه اخلي هغـه پـه عـادي توګه استعمال کي.

(۲) که عقد په کوم قيد مقيدوو نو ګټه اخستونکی بـه دمـالک د قيـد سره سم يا د هغې په مثل يا د هغې څخه په کمه اندازه ګټه اخلي، خـو د احق نه لري چه د هغې څخه تېرې وکي.

۲۳۰۷ ماده:

که ګټې اخستونکی شي په نامشروعه توګه يا په داسې توګـه چـه د هغې د طبيعت سره موافق نه وي استعمال کي نـو دشـي مـالک کـولی شـي چـه پـه دې استعمـال اعتـراض وکـي، کـه ګټـه اخـستونکي دا اعتـراض وکـي، کـه ګټـه اخـستونکي دا اعتـراض قبولـه نـه کـي نـو محکمه کولی شي چه ذکر شوی عيـن د ګټې اخستونکي د تـصرف څخه و باسي او بل چاته يې تسليم کي چه اداره يې پـه غـاړه واخلي، همدارنګه کولی شي چه د ګټې اخستلو د حق په پاي تـه رسـيدو حکـم وکي، بې له دې چه د نورو حقوق اخلال کي.

۲۳۰۸ ماده:

(۱) کوم مصرفونه چه د هغه عين د پالنې او ساتنې دپـاره چـه ورڅخـه ګټه اخستل کيږي لازم وي، د نفعي اخستونکی په غاړه دی.

(۲) کوم تکليفونه چه غير عادي وي او هغه لوی اصلاحات چه د ګټـې اخستونکی د قـصور څخـه نـه وي پيـدا شـوي د مـالک پـه ذمـې دی او ګټه اخستونکی د هغې ګټې په ورکولو چه ددې مـصرف څخـه حاصـل شوي مکلف دې. که ذکر شوی مصرفونه ګټـې اخستونکی کـړي وي، نو کولی شي چه د ګټې اخستلو دمودې په آخر کښې د مـالک څخـه د هغې غوښتنه وکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۰۹ ماده:

د کوم شي څخه چه ګټه اخستل کيږي، نو که ګټه اخستونکی د هغې په ساتنه کښې تېري او قصور ونه کي او هلاک شي، ضامن نه ګڼل کيږي.

۲۳۱۰ ماده:

که ګټه اخستل ديوې معلومې مودې پورې مقيدوي او ګټه اخستونکي ددې مودې د تېرېدو وروسته عين د ځان سره وساتي او مالک ته يې بيرته ور نه کي او هلاک شي، نو ګټه اخستونکی د هغې د قيمت په ورکولو مکلف دی که څه هم عين يې د ذکر شوي مودې د تېرېدو وروسته نه وي استعمال کړی او مالک يې هم غوښتنه نه وي کړی.

۲۳۱۱ ماده:

ګټه اخستونکی مکلف دی چه د هغه عين په ساتنه کښې توجه وکي چه ورڅخه ګټه اخلي.

۲۳۱۲ ماده:

که شی هلاک شي يا داسې لويو اصلاحاتو ته محتاج شي چه جوړول يي په مالک لازم وي يا د داسې اجراآتو کولو ته لزوم پيدا شي چه عين ته د غير منتظره خطرونو څخه نجات ورکي، نو په دې صورت کښې ګټه اخستونکی مکلف دی چه مالک ته سمدستي خبر ورکي. همدارنګه مکلف دی چه که بل څوك په ذکر شوي عين باندې دکوم حق دعوې وکي، مالک ته خبرتيا ورکي.

۲۳۱۳ ماده:

که ګټه اخستونکی منقول مال په عاريت واخلي او د هغې څخه ګټه اخستل بې د هغې د استهلاک څخه ممکنه نه وي، نو کولی شي چه هغه استهلاک کي، په دې صورت کښې ګټه اخستونکی مکلف دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د ځمکې اخستلو څخه وروسته مالک ته د هغې مثل یا قیمت ورکي. همدارنګه که ذکر شوي مال د ځمی اخستلو ترمخه هلاک شي نو عاریت اخستونکي د ضمان په ورکولو مکلف دی، که څه هم د هغې هلاک د هغه د تېرې په اثر نه وي.

دوه یم مبحث – دځمکې اخستلو دحق پای

۲۳۱۴ ماده:

د ځمکې اخستلو حق دځمکې اخستلو د ټاکلې مودې په تېرېدو، د نفعې اخستونکي په مړینه یا د هغه عین په هلاکېدو چه ورڅخه ځمکه اخستل کیږي، پای ته رسیږي.

۲۳۱۵ ماده:

که د ځمکې اخستلو ټاکلې موده تیره شي او یا دا چه ځمکه اخستونکی د ځمکې اخستلو په مودې کښې مړ شي او ځمکه کښې داسې کرهڼه وي چه لا پخیدو ته نه وي رسیدلی، نو زراعت دې د هغې د پخېدو او لو کولو تروخته پورې د مثلي اجورې په بدل کښې ځمکې اخستونکي ته یا د هغه وارثانو ته پریښودل کیږي.

۲۳۱۶ ماده:

که د نفعې اخستلو حق پوره پنځلس کاله استعمال نه شو، نو حق پای ته رسیږي.

دوه یم قسمت– داوسیدلو او استعمال حق

۲۳۱۷ ماده:

د ځمکې اخستلو حق کله د استعمال او کله داوسیدلو پورې منحصر وي او کله دواړو ته شامل وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۱۸ ماده:

د استعمال یا داوسیدلو د حق ساحه د حق د خاوند او هغه فامیل غړو د احتیاج په اندازې مقیده ګڼل کیږي بې له دې چه هغه حکمونه اخلال کې چه د حق انشاء شوی سند یې تأیید کوي.

۲۳۱۹ ماده:

(۱) که څوك د وصیت د عقد په اساس دیوه کور داوسیدلو د حق مستحق شي که د کور رقبه د وصیت کوونکي د دریيمې حصې مال څخه زیاته نه وي نوکه وصیت مطلق وو وصیت کړه شوې کولی شي چه د خپل ژوند تر پایه پورې دخپل فامیل سره په هغې کښې و اوسیږي، او که موده ټاکل شوي وه نو د ذکر شوي مودې د تیریدو پورې په هغې کښې حق نقلیږي، او که د کور رقبه د وصیت کوونکی د دریيمي حصې مال څخه زیاته وي، وصیت کړه شوي کولی شي په هغې حدودو کښې چه د دریيمي حصې څخه زیاته نه وي و اوسیږي، او د دریيمې حصې څخه په زیاتي اندازې ساحه کښې وارثان واوسیږي. مګر دا چه وارثان وصیت کړه شوي ته په ټول کور کښې د اوسیدلو اجازه ورکي.

(۲) ددې مادې د پورتنې فقرې په درج شوي حالت کښې وصیت کوونکي وارثان نه شي کولی د کور هغه برخه چه د هغوی په لاس کې ده خرڅه کي خو کولی شي چه د مودې په حساب د هغې څخه ګټه اخستل په نوبت سره وویشي.

۲۳۲۰ ماده:

په کوم کور چه د اوسیدلو حق ثابت شوی وي، او جوړ ولو ته ضرورت ولري، نو جوړول یې د هغه چا په غاړه دي چه په هغې کښې اوسیږي او دا مصرف به هم د هغه د مال څخه وي، او کوم شی چه یې پخپل مال آباد کړی د هغه او دهغه دوارثانو حق ګڼل کیږي، که د حق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاوند د هغې د جوړولو څخه ځان وژغوره، نو علاقه لرونکي کولی شي چه د محکمې څخه وغواړي چه هغه په جوړولو مکلف کي او یا دا چه د محکمې څخه اجازه واخلي چه کور بل چاته په اجارې ورکي او د هغې د اجارې څخه هغه جوړکي او د اجارې د مودې په پای کښې کور، داوسیدلو د حق خاوند ته تسلیم کي.

۲۳۲۱ ماده:

د استعمال یا د اوسیدلو د حق څخه بل چاته تېرېدل جواز نه لري، مگر د یو صریح شرط یاقوي دلیل په اساس.

۲۳۲۲ ماده:

د کتې اخستلو پورې خاص مربوط حکمونه ترڅو چه د دې قسمت د درج شوو حکمونو او استعمال او اوسیدلو د حق د طبیعت منافي نه وي هم د تطبیق منافي نه وي هم د تطبیق وړ دی.

درېیم قسمت– د حکر حق

۲۳۲۳ ماده:

د حکر حق د داسې عیني حق څخه عبارت دي چه د هغې څخه مقصد د یوې ټاکلې اجورې په بدل کښې ځمکه د غرس او بنأ دپاره یا د دې دواړو څخه دیوه دپاره پاتې کېدل وي.

۲۳۲۴ ماده:

د حکر موده د پنځوسو کلونو څخه نه شي زیاتېدلی. که د حکر موده د پنځوسو کلونو څخه زیاته ټاکل شوي وي او یا دا چه بیخي نه وي ټاکل شوي، د پنځوسو کلونو دپاره اعتبار لري .

۲۳۲۵ ماده:

د حکر عقد جوازنه لري مگر دیو ضرورت او ښیگڼی په اساس او یا د ولایت د هغې محکمې په اجازې چه د قیمت له لحاظه ټوله یا زیاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه ځمکه د هغې په حوزي کښې واقع وي. د حکر عقد د محکمې د رئیس په حضور کښې یا د هغه غړي په حضور کښې چه د محکمې د رییس له خوا ټاکل کیږي، لیکل کیږي او ترهغې وروسته وثیقه د قانون د حکمونو سره سم ترتیبیږي.

۲۳۲۶ ماده:

د حکر د حق خاوند کولی شي چه د خپل حکر لاندې ځمکې کښې د ملکیت د نقلولو یا ګټې اخیستلو تصرفونه وکي. په دې ټولو حالونو کښې ځمکه د بناء، ونو او نورو ټولو نامنقولو مالونو سره د حکر د حق د مودې په پاي کښې د دې قانون د (۲۳۲۴) مادې د حکم په مراعات کولو سره، اصلي مالک یا هغه وارثانو ته بیرته ورکول کیږي.

۲۳۲۷ ماده:

دحکر دحق خاوند کولی شي چه په حیازت او غرس کښې یوائې یا د حکر د حق سره یوځای تصرف وکي.

۲۳۲۸ ماده:

د حکر د حق خاوند مکلف دی چه موافقه شوي اجوره په موافقه شوو میعادونو کښې مالک ته ورکي.

۲۳۲۹ ماده:

د حکر عقد د مثلي اجورې څخه په کمې اجورې جواز نه لري، د اجورې زیاتوالی یا کموالی هغه وخت صورت مومي چه په مثلي اجورې کښې د زیاتوالی یا کموالی له حیثه دپنځمې حصی څخه زیات تغییر راشي او د آخرنې سنجش نېټې څخه پنځه کاله تېر شوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۳۰ ماده:

د سنجش په وخت کښې چه زياتوالی يا کموالی اندازه کيږي د ځمکی د اجارې قيمت ته مراجعه کيږي او په هغې کښې د ځمکې موقعيت او د خلکو تمايل هغې ته مراعات کيږي. د هغې بنأ، ونو يا هغه څه ته چه دحکر خاوند په کښې جوړ کړي يا هغه څه ته چه د حکر خاوند يې په ځمکه باندې دضرر رسولو حق لري، د اجورې په سنجولو کښې اعتبار نه ورکول کيږي.

۲۳۳۱ ماده:

نوې سنجش د موافقې له وخته د تطبيق وړ دی او که موافقه نه وه شوی د هغې وخته اعتبار لري چه د سنجولو د غوښتنې دعوی اقامه شوی وي.

۲۳۳۲ ماده:

د حکرد حق خاوند مکلف دی، هغې وسيلو ته اقدام وکي چه د ځمکې حاصل ورکولو د پاره ضروري وي، سره ددې هم موافقه شوي شرطونه، د ځمکې طبيعت، هغه غرض چه ځمکه د هغې دپاره تياره شوی او د منطقې عرف مراعات کيږي.

۲۳۳۳ ماده:

(۱) دحکر حق دهغې دټاکلې مودې په سرته رسيدو سره پای ته رسيږي.

(۲) د مودې د سرته رسيدو ترمخه د حکر حق هغه وخت پای ته رسيږې چه د حکر د حق خاوند په ځمکې کښې د بنأ يا ونو ايښودلو ترمخه مړ شي مګر دا چه ټول وارثان د حکر د پاتې کيدو غوښتنه وکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۳۴ ماده:

که حکر په وقف کړه شوي ځمکې کښې صورت موندلی وي او د ځمکې څخه د وقف کوونکی د رجوع په اساس د وقف صفت لیرې شي، نو حکر پای ته رسیږي، که د وقف کوونکی له خوا د وقف موده کمه شي، نوکه پاتې موده د حکر دمودې څخه کمه وي نو د حکر حکم د وقف د سرته رسیدو تر وخته دوام کوي او د هغې په غیر د حکر د حکم سره سم د حکر د مودې تر پایه پورې حکر ته دوام ورکول کیږي.

۲۳۳۵ ماده:

که د حکر د حق خاوند د ځمکې د اجارې حق دوه پرله پسې کلونه اداء نه کي نو د ځمکې خاوند کولي شي چه د عقد د فسخ کېدو غوښتنه وکي.

۲۳۳۶ ماده:

د ځمکې مالک د حکر د فسخ کیدو په وخت کښې یا د حکر د مودې د پای ته رسیدو په وخت کښې اختیار لري چه د حکر د حق دخاوند بنأ او ونې لیرې کي او یا یې د لیرې کولو د کم قیمت په بدل کښې پریږدي. مګر دا چه موافقه بل رنګه شوي وي.

۲۳۳۷ ماده:

که د پنځلسو کلونو په مودې کښې د حکر د حق څخه ګټه وانه خیستله شي، نو د حکر حق پای ته رسیږي.

۲۳۳۸ ماده:

په دې قانون کښې د حکر د عقد درج شوي حکمونه د ځمکې په هغې حکر باندې هم تطبیقیږي چه ددې قانون د نافذیدو په وخت کښې ثابت وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۳۹ ماده:

(۱) ددې قانون ددرج شوي حکر د حق څخه د باندنې اشخاص عام له دې چه حقیقي وي یا حکمي، ګټه نه شي اخستلي.

(۲) کومه رویه چه د افغانستان دولت یې د دوستو هېوادونو دسیاسي نمایندګیو او په افغانستان کښې د اوسیدونکو بین المللي موٴسسو په مقابل کښې د عقاري مالونو په باره کښې نیسي، د حکر د حق تابع نه ده.

څلورم قسمت– مجرد حقوق

لومړی مبحث – د ارتفاق حق

۲۳۴۰ ماده:

ارتفاق په عقار باندې د داسې حق څخه عبارت دی چه دبل شخص د عقار د ګټې دپاره وي.

۲۳۴۱ ماده:

د ارتفاق حق په عام مال واقع کېداي شي، خو په دې شرط چه د هغې استعمال سره چه ورته دا مال تخصیص شوی معارض واقع نه شي.

۲۳۴۲ ماده:

د ارتفاق حق په قانوني عمل یا په میراث کسبیدلی شي، خو د زمانې په تېرېدو نه شي کسبیدلی، مګر ظاهري ارتفاقونه چه په هغې کښې د تلو راتلو حق هم شامل دی.

۲۳۴۳ ماده:

ظاهري ارتفاقونه د اصلي مالک د تخصیص په اساس مرتبیدلی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۴۴ ماده:

د اصلي مالک له خوا تخصيص هغه وخت موجوديږي چه د اثبات د طريقو څخه په يوې طريقې ثابته شي چه د دوه منفصلو عقارونو مالک د هغوی ترمنځ يوه ظاهري علامه قايمه کړي چه د هغې په اساس د هغې دواړو عقارونو ترمنځ داسې تبعي علامه پيدا شي که ذکر شوي دواړه عقارونه د دوه نفرو ملکيت فرض شي، نو د ارتفاق د حق په وجود دلالت وکي، په دې حالت کښې که د ذکر شوو دوه عقارونو ملکيت بې له کوم تغيير څخه د ارتفاق په همغه پخواني حالت د دوه مختلفو مالکينو لاس ته انتقال وکي، د دوه ذکر شوو عقارونو ترمنځ د ارتفاق حق د نوو مالکانو په ګټه او ضرر ثابت شمارل کيږي، مګر دا چه صريح شرط د هغې مخالف وي.

۲۳۴۵ ماده:

(۱) که داسې ټاکلې قيود وضع شي چه د عقار د مالک حق ورسره تحديد شي لکه دکور په لوړ والي کي تحديد يا د عمارت په ساحې کښې تحديد، نو ذکر شوي قيدونه په عقار باندې د ارتفاق د حقوقو په حيث د نورو عقارونو په ګټه چه د هغې دښه والي دپاره وضع شوی، ګڼل کيږي، مګر دا چه موافقه بل رنګه شوي وي.

(۲) که د وضع شوو قيدونو څخه مخالفت وشي نو د هغې اصلاح کول په عين شکل سره د محکمې څخه غوښتل کيدای شي او محکمه واک لري چه د موجبه دليلونو په صورت کښې په تعويض اکتفاء وکي.

دوه يم مبحث – داوبو کولو حق

۲۳۴۶ ماده:

اوبه کول د ځمکی يا وني يا کرهنې د اوبه کولو دپاره په اوبو د ګټې اخستلو د نوبت څخه عبارت دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۴۷ ماده:

د دریابونو او د هغې دفرو عو اوبه د عامو خلکو ملکیت ګڼل کیږي، هر څوك کولی شي چه ورڅخه خپلې ځمکې او به کي او یا ورڅخه ددې مقصد د پاره ویاله وباسي مګر دا چه دا کار د عمومي ښیګڼو یا خاصو قوانینو سره معارض واقع شي.

۲۳۴۸ ماده:

که څوك دخپل مال څخه د خپلو ځمکو د اوبه کولو دپاره خاصه ویاله و باسي، د هغې څخه دهري نوعې ګټې اخیستلو حق لري او بل څوك نه شي کولی چه بې دهغه د اجازې څخه ورڅخه ګټه واخلي.

۲۳۴۹ ماده:

د عمومي ویالې څخه د اوبو د استعمال او توزیع حق، عمومي ښیګڼو ته د ضرر نه رسولو په مراعات کولو سره د هغې ځمکو په اندازې صورت مومي چه اوبه کول یې اقتضاء کوي.

۲۳۵۰ ماده:

د هغې ځمکې خاوند چه خپله ځمکه د آلو، وسیلو یا مستقیماً د ویالې څخه اوبه کوي، نه شي کولی چه د اوبو لاندې ځمکو خاوندان د هغوی په ځمکو کښې د اوبو په جریان مجبوره کي، مګر دا چه په هغې کښې د اوبو د جریان حق ولري.

دریم مبحث – د تلو راتلو، داوبو د جریان اومسیل حق

۲۳۵۱ ماده:

(۱) که د تلو راتلو د اوبو د جریان او مسیل حق پخوانې وي، پخپل حال پریښودل کیږي مګر داچه د اصل څخه نامشروع وي، که د اصل څخه نامشروع وي هیڅ اعتبار نه لري نوکه په کښې ښکاره ضرر وو د مینځه وړل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) که دیوه کور مسیل عامې یا خاصې لارې ته ویستل شوی وي او د هغې څخه خلکو ته ضرر عاید وي، نو ذکر شوي ضرر که څه هم قدیمې وي لیرې کول کیږي.

۲۳۵۲ ماده:

که دیوه شخص د تلو راتلو، د اوبو د جریان یا مسیل حق د بل چا پر ځمکه وي د ځمکی خاوند نه شي کولی چه هغه د دې حقوقو څخه محروم کي.

۲۳۵۳ ماده:

هېڅوك نه شي کولی چه د خپل نوي کور مسیل ته د بل چاکورته بې د هغه د اجازې جریان ورکي، خو په دې شرط چه په هغې کښې حق ونه لري.

۲۳۵۴ ماده:

هېڅوك نه شي کولی چه عمومي لارې ته داسې ناوه یا بدرفت و باسي چه د هغې څخه خلکو ته ضرر متوجه وي. همدارنګه نه شي کولی چه بې د ښاروالۍ یا دکوڅې د خلکو د اجازې څخه ذکر شوي شیان په خاصي لارې کښې چه مجازه نه وي، جوړ کي.

څلورم مبحث ـ د ارتفاق حکمونه

۲۳۵۵ ماده:

د ارتفاق د حق خاوند کولی شي د اسې کارونو ته اقدام وکي چه په ارتفاق کښې د هغه د حق د استعمالولو دپاره ضروري وي یا داچه د ذکر شوي حق دساتنې دپاره لازمي و ګڼل شي او باید چه ذکر شوي حق داسې استعمال کي چه د هغې څخه ضرر پیدا نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۵۶ ماده:

د عقار مالک چه د ارتفاق د حق خاوند وي په هیڅ نوع کار نه مکلف کیږي مګر دا چه د ارتفاق استعمال یې په عادي توګه اقتضاء وکي.

۲۳۵۷ ماده:

کوم کارونه چه د ارتفاق د حق د استعمال او ساتنې دپاره لازم ګڼل کیږي، د هغې مصرفونه د ارتفاق د حق د خاوند د عقار په مالک باندې دی، مګر دا چه د هغې په خلاف شرط ایښودل شوی وي. که چېرته ذکر شوي کارونه د ارتفاق کړه شوي عقار د مالک د پاره هم ګټور وي، نو د صیانت مصرفونه په دواړه خواوو دي او دا مصرفونه د هغې ګټې په تناسب دي چه دواړو خواوو ته رسیږي.

۲۳۵۸ ماده:

که چېرته د دې قانون د (۲۳۵۷) مادې ددرج شوو کارونو په اجراء کولو د ارتفاق کړه شوي عقار مالک مکلف وي، هر وخت چه وغواړي کولی شي د خپل ټول یا ځینې ارتفاق کړه شوي عقار د ملکیت په نقلیدو د ارتفاق د حق خاوند ته خپل ځان د دې تکلیف څخه خلاص کي.

۲۳۵۹ ماده:

د ارتفاق کړه شوي عقار مالک نه شي کولی چه داسې کارونو ته اقدام وکي چه د هغې په اثر د ارتفاق د حق استعمال کم شي، همدارنګه نه شي کولی چه د هغې ځای ته تغییر ورکي، مګر دا چه ټاکل شوی ځای په داسې حالت کښې واقع شي چه د هغې په اثر د ارتفاق مصرفونه زیات شي یا داچه د ارتفاق کړه شوي عقار د تحسیناتو د پیدا کېدو مانع و ګرځي. په دې صورت کښې د عقار مالک کولی شي چه بل ځای ته د ارتفاق د نقلیدو غوښتنه و کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۶۰ ماده:

(۱) که د ارتفاق د حق لرونکی عقار تجزیه شي، ارتفاق د هغې په هر جزء کښې استحقاق پیدا کوي، خوپه دې شرط چه دا کار په ارتفاق کړه شوي عقار، واقع شوي تکلیفونه زیات نه کي.

(۲) که د ارتفاق حق یوائې په یوه جزء کښې مفید وي او ټولو اجزاوو ته مفید نه وي، نو د ارتفاق کړه شوي عقار مالک کولی شي چه د ذکر شوي حق لیرې کېدل د نورو اجزاوو څخه وغواړي.

۲۳۶۱ ماده:

(۱) که ارتفاق کړه شوي عقار تجزیه شي، د هغې په ټولو اجزاوو کښې د ارتفاق حق پاتې کیږي.

(۲) که د ارتفاق حق په واقع کښې د عقار په ځېنو اجزاوو نه استعمالیدلو او د استعمال امکان یې کم نه وو، نو د ذکر شوو اجزاوو مالک کولی شي د خپل ملکیت د جزء څخه د ذکر شوي حق د لیرې کېدلو غوښتنه وکي.

پنځم مبحث – د ارتفاق پای

۲۳۶۲ ماده:

(۱) د ارتفاق حقوق د ټاکلي مودې په تېرېدو او د ارتفاق کړه شوي عقار په هلاکېدو یا د ارتفاق د حق د ټول عقار په هلاکېدو یا د یوه شخص په ملکیت کښې د دواړو عقارونو په یو ځای کېدو پای ته رسیږي.

(۲) که د ملکیت د یوځای کېدو حالت په داسې تاثیر زوال پیدا کي چه تېرې زمانې ته راجع وي، نو د ارتفاق حق عودت کوي.

۲۳۶۳ ماده:

که د ارتفاق حق د پنځلس کلونو په اوږدو کښې استعمال نه شي، پای ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۶۴ ماده:

که د ارتفاق د حق عقار څو نفره شریکان په شریکه مالکان شي نو که یوه شریک د ارتفاق دحق څخه ګټه واخستله، د نورو په ګټه د زماني تېرېدل قطع کیږي. همدارنګه که دذکرشوو شریکانو څخه دیوه په ګټه د زماني تېرېدل متوقف شي، نو دا متوقف کېدل د نورو شریکانو په ګټه هم موقوفیږي.

۲۳۶۵ ماده:

که د شیانو وضع په داسې توګه تغییر و کړي چه په هغې کښې د ارتفاق د حق استعمال ناممکن وي، نو د ارتفاق حق پای ته رسیږي. که شیانو داسې وضعې ته عودت وکه چه ورسره د ارتفاق د حق استعمال ممکن وو، نو د ارتفاق حق هم ورسره عودت کوي، مګر دا چه د نه استعمال له امله د زماني د تېرېدو لاندې راغلی وي.

۲۳۶۶ ماده:

د ارتفاق کړه شوي عقار مالک هغه وخت کولی شي چه خپل ځان د ټول یا ځینی ارتفاق څخه خلاص کي چه د ارتفاق د حق د عقار ټوله ګټه د مینځه تللي وي یا دا چه د هغې څخه محدوده ګټه پاتې وي چه په ارتفاق کړه شوي عقار واقع شوو تکلیفونو سره متناسب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم باب
تبعي عیني حقوق

لومړی فصل
د مال د حبس حق (قید)

۲۳۶۷ ماده:
د هغې حالونو په استثنی چه په دې قانون کښې د حیازې او رسمي ګروې په مبحث کښې تصریح شوی لکه هغه عقد چه د تبعي عیني حقوقو د پیدا کېدو باعث کېږي. او د هغې حکمونو په استثنی چه د مال د حبس په خصوص کښې چه د ضمان د تنفیذ د وسیلو څخه دیوې وسیلې په حیث توضیح شوی، نو د مال د حبس د حق، د اختصاص د حق او د وړاندې والي د حقوقو په باره کښې راتلونکي حکمونه مراعات کېږي.

۲۳۶۸ ماده:
د مال د حبس حق داسې تبعي حق دی چه د پور د تضمین دپاره پر مال مرتب کېږي.

۲۳۶۹ ماده:
خرڅوونکی کولی شي چه د اخستونکی په مقابل کښې د حبس په حق احتجاج وکي، همدارنګه کولی شي چه د ټولو پور ورکوونکو په مقابل کښې په دې حق استناد وکي.

۲۳۷۰ ماده:
اجاره اخستونکی د اجارې د فسخ کېدو په صورت کښې کولی شي چه اجاره کړه شوي مال تر هغې پورې حبس کي ترڅو چه معجله اجوره بیرته واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۷۱ ماده:

ګروی اخستونکی حق لري چه ګرو کړه شوی مال د خپل هغه پور دپوره اخستلو د پاره حبس کي چه د هغې دپاره ګرو کړه شوی دي، که څه هم عقد فاسد وي. خو ګروی اخستونکی نه شي کولی چه ګرو کړه شوي مال د بل پور په مقابل کښې چه په ګروي ور کوونکي يې تر ګروی د مخه لرلو او يا يې د هغې څخه وروسته ورکړی وي، حبس کي.

۲۳۷۲ ماده:

که دچاسره مال په امانت ايښودل شوی وي، کولی شي چه په امانت ايښودل شوي مال ترهغې پورې حبس کي ترڅو چه هغه مصرف پوره واخلي چه د هغې په ساتنه ئې مصرف کړي.

۲۳۷۳ ماده:

هغه شريک اجير چه دکار اثريې په عين کښې موجود وي، کولی شي چه هغه د کار د خاوند څخه ترهغې حبس کي ترڅو چه يې اجوره ورکي.

۲۳۷۴ ماده:

که څوک دچاله خوا ديو شي په اخستلو وکيل وي ،نو کولی شي چه اخستل شوی مال ترهغې پورې حبس کي ترڅو چه ورته وکيل نيوونکی د هغې ثمن ورکي.

۲۳۷۵ ماده:

د مال د حبس حق د قانون د حکمونو سره سم د حبس د موضوع يا د هغې د قيمت په اداء کولو پای ته رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه یم فصل
داختصاص حق

لومړی قسمت- د اختصاص د حق پیدایښت

۲۳۷۶ ماده:

(۱) هر پور ورکوونکی چه په لاس کښې داسې واجب النفاذ حکم ولري چه دهغې په موجب پوروړی په تاکلي شی مکلف شي، نوکولی شي چه د خپل پوروړي په عقارونو د اختصاص حق د اصلي پور او مصرفونو د تضمین د پاره حاصل کي.

(۲) پور ورکوونکی نه شي کولی د پوروړي د مړینې وروسته د متروکې په عقار د اختصاص په حق استناد وکي.

۲۳۷۷ ماده:

د اختصاص د حق حاصلول دداسې حکم په اساس چه صلح ثابتوي یا دداسې موافقې په اساس چه د جګړې ددواړو خواوو له خوا شوي وي جواز لري، مګر د اختصاص د حکم حصول چه د امضاء د صحت په باره کښې صادر شوي وي جواز نه لري.

۲۳۷۸ ماده:

د اختصاص د حق حصول یوائې په هغې عقارونو جواز لری چه د ذکر شوي حق د قید په وخت کښې ټاکلی وي، د پوروړي په ملکیت کښې وي اوخرڅول یې د علني مزایدې د بیعې په صورت جواز ولري.

۲۳۷۹ ماده:

کوم پور ور کوونکی چه اراده لري چه د خپل پوروړي په عقارونو اختصاص واخلي، مکلف دي چه په دې باره کښې د حکم د سوادو سره یوځای د هغې ولایت د محکمې رئېس ته عریضه وړاندې کي چه ذکر شوي عقارونه د هغه د ولایت په حوزې کښې واقع وي. عریضه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم، لقب، کسب، او دپور ورکوونکی او د هغه دپوروړي داوسیدلو ځای ته شامله وي، همدارنګه به په کښې د حکم د صادریدو نېټه، حاکمه محکمه او دپور اندازه درجوي. د نظر لاندي عقارونه به په غور او تفصیل او وضاحت سره ټاکی، همدارنګه به د عقار موقعیت تثبیتوي او د هغې پاڼو سره به یې یو ځای وړاندې کوی. چه د هغې څخه د عقار د قیمت ټاکل ممکن وي.

۲۳۸۰ ماده:

د محکمې رئیس به دعریضې لاندې اختصاص په باره کښې خپل امرلیکی، او مکلف دی چه دپور د قیمت او د عقارونو د قیمت مراعات وکي،د محکمې رئیس د اقتضاء په حالت کښې کولی شي چه اختصاص د ځینو عقارونو پورې منحصر کړی، خوپه پدې شرط چه هغه دپور او مصرفونو دتضمین دپاره کافي و ګڼي.

۲۳۸۱ ماده:

(۱) د محکمې اداري دفتر مکلف دی چه صادر شوی امر، د هغې حکم په سواد کښې چه د عریضې سره یوځای وړاندې شوی درج کي.
(۲) پور ورکوونکی مکلف دي چه داختصاص د ذکر شوي امر د موضوع څخه د هغې د صادریدلو د نېټې څخه د اووه ورځو په اوږدو کښې، پوروړي ته خبرتیا ورکي.

۲۳۸۲ ماده:

پوروړی کولی شي چه د اختصاص د امر په مقابل کښې هغه چاته چه امریې صادر کړی یا د ولایت اختصاصي محکمې ته اعتراض وړاندې کي، باید چه هر امر یا حکم چه د اختصاص د صادر شوي امر په لغو کیدو بناوي د ثبت په حاشیه کښې درج شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۸۳ ماده:

پور ورکوونکی کولی شي کوم امر چه د اختصاص د غوښتنې په ردولو صادر شوي وي په هغې باندې د مربوطه ولایت اختصاصي محکمې ته اعتراض وړاندې کي.

دوه یم قسمت- داختصاص آثار، تنقیص او تېرېدل

۲۳۸۴ ماده:

(۱) که اختصاص په داسې اعیانو مرتب شوی وي چه قیمت یې د کافي تضمین د حدودو څخه زیات وي، نو علاقه لرونکي اشخاص کولی شي چه مناسبې اندازې ته د هغې د کموالي غوښتنه وکي ترڅو چه د عقار یا عقارونو یواځی یو جزء ته چه اختصاص ور باندې مرتب شوي، منحصر شي یا بل داسې عقارته نقل ورکول شي چه قیمت یې د پور د تضمین دپاره کافي وي.

(۲) د تنقیص لاژمي مصر فونه د هغې د غوښتونکی په غاړه دی.

۲۳۸۵ ماده:

هغه پور ورکوونکی چه د اختصاص حق حاصلوي عیناً د هغه پور ورکوونکی د حقوقو لرونکي دي چه رسمي ګروي ترلاسه کوي. د اختصاص د حق په باره کښې ټول هغه حکمونه مراعات کیږي چه د رسمي ګروي په باره کښې مراعات کیږي، خو په دې شرط چه د اختصاص د حق پورې خاص حکمونه اخلال نه کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم فصل
دوراندی والي حقوق

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۲۳۸۶ ماده:

وراندې والي د لومړیتوب دحق څخه عبارت دي چه قانون یې د هغې دصفت په اساس یوتاکلي حق دپاره حکم کوي. دلومړیتوب حق دقانون د صریح حکم په مقتضي ثابتیږي.

۲۳۸۷ ماده:

که قانون په صراحت سره په وراندی والي کښې د حق مرتبه نه وي تحدید کړی، نو د ټولو هغو حقوقو څخه چه په دې فصل کښې د هغې دوراندی والي په درجې تصریح شوي وروسته والي لری.

۲۳۸۸ ماده:

که هغه حقوق چه په قانون کښې د هغې دوراندې والي په درجې تصریح شوی وي، په یوې مرتبه کښې وي، نو د هریوه د اندازې په تناسب ورکول کیږي، مګر داچه قانون د هغې په خلاف حکم کړی وي.

۲۳۸۹ ماده:

دعامو خلکو دوراندې والي حقوق د پورورړی د ټولو منقولو او نامنقولو مالونو پورې تعلق نیسي مګر د خاصو خلکو حقوق د ټاکلي مال پورې تعلق پیدا کوي.

۲۳۹۰ – ماده

(۱) که څوک په ښه نیت سره په منقول مال باندې حیازت پیدا کي، نو دوراندی والي حق ور باندې هیڅ تاثیر نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) د عقـار اجاره اخستونکی نـسبت هغـه منقولـو مـالونو تـه چـه د اجاره کړه شوي په عـین کښې موجود دي او د هوټل خاوند د هغـې مـالونو په نسبت چه د مسافر له خوا په هوټل کښې پـه امانت ایـښودل کیږي، د ښه نیت حایز ګڼل کیږي.

۲۳۹۱ ماده:

که چېرته پـور ورکوونکی تـه د معقولـو سببونو پـه اساس دپـوروړی د تصرفونو څخه په هغې منقولو مـالونو کښې چه د پـور ورکـوونکي پـه ګټه د وړانـدې والي حق پـه کـښې تثبیت شـوي ویره پیداشـي، کـولی شي چه د هغې د حراست لاندې نیولو غوښتنه وکي.

۲۳۹۲ ماده:

په هغې عقارونو باندې چه دوړاندې والي حقوق ور باندې واقـع شـوی وي د رسمي ګروي حکمونـه وربانـدې ترهغـې انـدازې تطبیقیـږي چـه ددې حقوقـو د طبیعـت معـارض نـه وي. پـه دې بـاره کـښې پـه خاصـي نـوعې سـره دپـاکولو او قیـد حکمونـه سـره د هغـې آثـارو چـه پـه قیـد واردیـږي او سـره د هغـې نـوی والـی او محـو کیـدو چـه د هغـې پـورې ارتبـاط پیداکوي، تطبیقیږي.

۲۳۹۳ ماده:

(۱) دعامو خلکو د وړاندې والي په حقوقو کښې د وثیقي اخستل لازم نه دی که څه هم موضوع یې عقـاروي او پـه هغـه کـښې د تتبـع حق نـه ثـابتیږي، همدارنګـه د وړانـدې والـي د حقوقـو وثیقـه اخـستل د هغـه عقـار دپـاره چـه ددولـت د پیـسو دپـاره تـضمین شـوی وي ضـرورت نـه شته.

(۲) دا حقـوق د نـورو ټولـو عقـاري حقوقـو پـه وړانـدې والـي او د هـرې نوعې رسمي ګروي د حق څخه چه په هر تاریخ کښې ثبت شـوی وي پـه مرتبه کښې ترمخه دي. مګر پخپـل مینځ کښې هغـه وړانـدی والـي پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو عمومي حقوقو د لومړیتوب حق لري چه ددولت د حق د تضمین دپاره وضع شوی وي.

۲۳۹۴ ماده:

کوم حکمونه چه په رسمي ګروي کښې د شي د هلاک یا تلفېدو پورې تعلق لري د وړاندې والي په حقوقو تطبیقیږي.

۲۳۹۵ ماده:

دوړاندې والي حق عیناً په هغې طریقې او حکمونو سره سم پای ته رسیږي لکه چه د رسمي او حیازي ګروي حق پرې پای ته رسیږي، مګر دا چه قانون په صراحت سره د هغې په خلاف حکم کړی وي.

دوه یم قسمت– دوړاندې والي د حقوقو نوعې

۲۳۹۶ ماده:

په لاندنیو موادو کښې درج شوي حقوق، د هغو حقوقو په څنګ کښې چه په خاصو قوانینو کښې ورته دوړاندې والي حق ورکول شوي د وړاندې والي حق لري.

۲۳۹۷ ماده:

(۱) د محکمې هغه مصرفونه چه د ټولو پور ورکوونکو د ښیګڼو دپاره دپوروړی د مالونو په ساتنه او خرڅولو مصرف شوي، ددې مالونو په ثمن باندې دوړاندې والي حق لري.

(۲) ددې مادې د (۱) فقرې درج شوی مصرفونه دبل هر حق څخه که هم وړاندې والي ولری یا په ګروي باندې تضمین شوی وي په شمول د هغو پور ورکوونکو د حقوقو چه ذکر شوي مصرفونه د هغوی دښیګڼو دپاره شوي وي، ترمخه اداء کیږي او کوم مصرفونه چه د مالونو د خرڅولو دپاره مصرف شوي وي په هغې مصرفونو دوړاندې والي حق لري چه د توزیع په اجراآتو مصرف شوي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۹۸ ماده:

(۱) هغه پیسې چه د محصولونو، مالیو او نورو حقوقو دلارې د دولت پورې تعلق نیسي د مربوطو قوانینو او مقرراتو په مراعات کولو سره دوړاندې والي حق لري.

(۲) ددې مادې د پورتني فقرې درج شوي پیسي په استثني د هغې مصرفونو چه د دې قانون په (۲۳۹۷) مادې کښې درج شوی د ټولو پورونو ترمخه که څه هم وراندې والي ولري یا په رسمي ګروي تضمین شوی وي، د هغې مالونو د خرڅولو د ثمن څخه چه ددې وړاندې والي حق وربانديې دې، ادأ کیږي.

۲۳۹۹ ماده:

(۱) کومې پیسې چه د منقولو مالونو دساتنې او د هغې د لازمې ترمیمونو دپاره مصرف شوی وي په نورو ټولو پورونو د وړاندې والي حق لري.

(۲) ددې مادې د پورتنې فقرې درج شوی پیسې ددې قانون د (۲۳۹۷، ۲۳۹۸) مادو ددرج شوو مصرفونو څخه وروسته د ذکر شوو منقولو مالونو د ثمن څخه ورکول کیږي. د داسې حقوقو د تعدد په صورت کښې د مصرف د تاریخ د عکس په ترتیب ځینې په ځینو نورو د وړاندې والي حق لری.

۲۴۰۰ ماده:

(۱) راتلونکي حقوق دپور وړې په ټولو مالونو عام له دې چه منقول وي او که نا منقول د وړاندی والي حق لري:

۱ - د هغې پیسو چه مؤظفین، کارګران، مستخدمین او نور اجیران د دولس وروستنیو میاشتو د معاش او اجورې دلارې مستحق وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ – هغه پیسې چه د شپږو آخرنیو میاشتو د ضروري ارتزاقي موادو او لباس په مقابل کښې په پور ورېي او په هغه چاچه پور ورېي د هغوی د نفقې مسئول دی، مستحقې وي.
۳ – هغه نفقه چه د پوروړی د خپلوانو دپاره د وروستنیو شپږو میاشتو له درکه د هغه په ذمې لازمه وي.
(۲) ددې مادې د پورتني فقرې درج شوی پیسې، ددې قانون د(۲۳۹۷-۲۳۹۸-۲۳۹۹) مادو د مصرفونود اداء کولو وروسته سمدستي تحصیلېږي، که پخپلو منځونو کښې متعدد وو. نو د هریو په تناسب اخستل کیږي.

۲۴۰۱ ماده:

(۱)کومې پیسې چه په تخم، سره او د ځمکی د تقویه کولو په نورو موادو مصرفیږي، همدارنگه هغه پیسې چه د حشراتو او زراعتي او حیواني آفتونو په ضد یا په کرهڼه کښې مصرفیږي دوړاندې والي په حق کښې په یوې مرتبې کښې دی.
(۲) ددې مادې دپورتنې فقرې درج شوی پیسې د نورو پورتنیو حقوقو د اداء کولو څخه وروسته سمدستي د محصول د ثمن څخه اخستل کیږي.
(۳) هغه پیسې چه د زراعتي آلاتو په مقابل کښې داداً کولو مستحقي دي په عین مرتبه کښې په دې آلاتو د وړاندې والي حق لري.

۲۴۰۲ ماده:

د بناگانو او زراعتي ځمکو دوه کلنه اجوره او یا داجارې د ټولي مودې که دووه کلونو څخه کمه وه او داجاري ور کوونکی ټول هغه حقوق چه داجاري د عقد په اقتضاء داجاري اخستونکی په ذمې ثابت وي، دا ټول حقوق پر هغه څه باندې د وړاندې والي حق لري چه د اجاره کړه شوي شي په عین کښې موجود وي او د منقولو مالونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه وي او د اجارې اخستونکی ملکیت وي او د حجز قابلیت ولري او زراعتي محصول وي.

۲۴۰۳ ماده:

ددې قانون د (۲۴۰۲) مادې په درج شوي حالت کښې دو ړاندې والي حق ثابتیږي که څه هم ذکر شويمنقولات داجارې اخستونکی د میړه یا ښځې ملکیت وي او یا د بل چا ملکیت وي، خو په دې شرط چه اجاره ورکوونکی د اجارې کړه شوي په عین کښې د ذکر شوو شیانو دایښودلو په وخت کښې په هغې باندې د بل چا د حق په وجود علم ونه لری. دا حکم هغه حکمونه نه اخلالوي چه د غلا کړه شوو یا ورک شوو منقولاتو پورې مربوط وي.

۲۴۰۴ ماده:

که اجارې ورکوونکی په صراحت سره د باطن څخه د اجاري نه ورکول شرط کړی وي نو په هغې منقولاتو او محصولاتو باندې هم دوړاندې والي حق واقع کیږی چه د باطني اجارې اخستونکی ملکیت وي. که د باطن څخه داجارې نه ورکول د اجارې ورکوونکی له خوا په صراحت سره نه وي شرط شوی، نو دوړاندې والي حق یواځې په هغې پیسو کښې ثابتیږي چه د اصلي اجارې اخستونکی استحقاق د باطني اجارې اخستونکی په ذمې تثیت وي او اجاره ور کوونکی په دې باره کښې هغه ته خبر تیا ورکړی وي.

۲۴۰۵ ماده:

ددې قانون د (۲۴۰۲) مادې درج شوي حقوق د دې قانون د (۲۳۹۷-۲۴۰۱) مادو د حقوقو دور کولو وروسته تحصیلیږي، مګر دا چه ددې قانون د (۲۳۹۷-۲۴۰۱) مادو درج شوي حقوق د اجارې ورکوونکي په حق کښې په دې اعتبار چه د ښه نیت لرونکی حایز دی نافذ نه ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۰۶ ماده:

(۱) په کومو مالونو چه د تقدم حق ثابت وي، که داجاره کړه شوي د عین څخه داجارې ورکوونکی د اعتراض کولو سره یابي د هغه د علم څخه نقل کړی شي او په عین کښې د ذکر شوو حقوقو د تضمین دپاره کافي مالونه پاتې نه شي، نو په نقل کړه شوو مالونو باندي دوړاندې والي حق پاتې کیږي، مګر د وړاندې والي ددې حق پاتې کېدل د بل چا هغه حق چه په ښه نیت یې په ذکر شوو مالونو کسب کړی نه متضرر کوي.

(۲) که اجارې ور کوونکی په قانوني میعاد کښې استحقاقي حجز واقع کړ نو د مالونو د نقلیدو دورځی څخه تردرې کلونو پورې د وړاندې والي حق قایم پاتې کیږی، سره ددې هم که دا مالونه د ښه نیت په اخستونکی باندې په عمومي بازار او یا په علني مزایده کښې یا د داسې تاجر له خوا چه په داسې شیانو کښې تجارت کوي خرڅ کړی شو، نو په اجارې ور کوونکي لازمه د ه چه ثمن اخستونکی ته رد کي.

۲۴۰۷ ماده:

کومې پیسې چه د هوټل خاوند یې د مسافر په ذمې باندې د اوسیدنې، کرایې، خدمتونو او مصرفونو له درکه مستحق کیږي، نو په ذکر شوي هوټل یا د هغې په ملحقاتو کښې د مسافر په مالونو د وړاندې والي حق لري.

۲۴۰۸ ماده:

د هوټل خاوند په هر هغه مال چه د مسافر په وسیلې هوټل ته راوړل کیږي د وړاندې والي حق لری، که څه هم د ذکر شوي مسافر ملکیت نه وي، خو په دې شرط چه هوټل ته د مالونو د وارد ولو په وخت کښې د هوټل د خاوند علم په دې ثابت نه شي چه هغه د بل چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملکيت دی یا دا چه ذکر شوی مال غلاکړه شوي یاورک شوی نه وي.
ترڅو چه د هوټل خاوند د مسافر څخه خپل حق پوره نه وي اخستی، حق لري چه د هغه د مال په نقلولو اعتراض وکي، که مسافر څخه مال نقل کړ، نو دوړاندې والي د هغه د اعتراض سره بي د هغه د علم حق وربانديې قايم پاتې کيږي، مګر دا حق د بل چا هغه حقوق چه په ښه نيت يې کسب کړی نه اخلالوي.

۲۴۰۹ ماده:

د هوټل د خاوند دوړاندې والي حق عيناً په هغې مرتبې کی واقع دی چه د اجارې ورکوونکی حق په کښې واقع دی، که دواړه حقونه سره يو ځای شونو هغه حق ته وړاندې والي ورکول کيږي چه تاريخ يې ترمخه وي، مګر داچه د بل چا په نسبت نافذ نه وي.

۲۴۱۰ ماده:

د منقولو مالونو خرڅوونکی چه د ثمن او د هغې د ملحقاتو مستحق شوی وي، نو په خرڅ کړه شوي شي د وړاندې والي حق لري، دا حق ترهغې وخته پورې قايم پاتې کيږي ترڅو چه ذکر شوی شي د خپل ذاتيت ساتونکې وي. دا حق د بل چا هغه حقوق چه په ښه نيت يې کسب کړی وي نه اخلالوي او په دې باره کښې بايد چه د تجارت په قانون کښې د خاصو موادو مراعات وشي

۲۴۱۱ ماده:

ددې قانون د (۲۴۱۰) مادې درج شوي دوړاندې والي حق د وړاندې والي د هغې ذکر شوو حقوقو څخه چه په منقولو مالونو واقع دي وروسته راځي، مګر سره ددې هم داجارې ورکوونکي او د هوټل د خاوند په باره کښې چه که ثابته شي چه د اجاره کړه شوي په عين کښې یا په هوټل کښې د مبيعې د ايښودلو په وخت کښې په هغې عالم وو تطبيقيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۱۲ ماده:

(۱) هغه شریکان چه منقول مال پخپلو مینځونو کښې وویشي د هریوه د حق د تأمین دپاره په رجوع کښې په نورو باندې دویشلو په سبب او دخپلې حصې دپوره اخستلو په اندازې په هغې دوړاندې والي حق لري.

(۲) یو تربله دویشلو، د وړاندې والي حق عیناً په هغې مرتبې کښې واقع دي چه د خرڅونکي د وړاندې والي حق په هغې کښې واقع دي، نوکه دا دواړه حقونه یو ځای شي، نوکوم یو چه په تاریخ کښې ترمخه وي هغې ته ترجیح ورکول کیږي.

دریم قسمت

دوړاندې والي هغه حقوق چه په عقار واقع کیږي

۲۴۱۳ ماده:

(۱) د کوم ثمن او دهغې د ملحقاتو چه د عقار خرڅوونکی مستحق کیږي، هغه په ذکر شوی خرڅ کړه شوي عقار د وړاندې والي حق لري.

(۲) باید چه د وړاندې والي حق قید شي که څه هم مبیعه ثبت شوی وي او د هغې مرتبه د قید له وخته اعتبار لري.

۲۴۱۴ ماده:

(۱) دکومو پیسو چه قرار داد کوونکي او د معماري هغه مهندسین چه ورته دبناګانو او نورو تأسیساتو جوړول سپارل شوي او یاورته د هغې بیرته جوړول، ترمیمول او صیانت سپارل شوي وي، مستحق شوي وي، هغوی په دي تأسیساتو دوړاندې والي حق لري مګر په هغې اندازې چه د هغوی د کارونو په سبب د عقار په قیمت کښې د هغې د خرڅولو په وخت کښې زیاتوالی راغلی وي.

(۲) باید چه حق په رسمي سند کښې مقید وي او د هغې په سبب د پاتې پیسو قیمت ثابت وي، همدارنګه لازمه ده چه د اسنادو د ثبت د قانون د حکمونو سره سم ثبت شي، نو ددې وړاندې والي مرتبه د هغې د ثبتولو د نېټې څخه اعتبار لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۱۵ ماده:

که شریکان پخپلو مینځونو کښې شریک عقار وویشي نو هر یوه په هغې باندې دویشلو د حق له درکه یو په بل باندې په رجوع کښې د تأمین دپاره د وړاندي والي حق لري، په هغې کښې د غوښتنې حق دویش په معادل هم شامل دی. باید چه دا وړاندي والي قید شي او مرتبه یې د قید د نېټې څخه اعتبار لري.

۲۴۱۶ ماده:

دا قانون په رسمي جریدې کښې (د ېرش) ورځې وروسته د خپرېدو څخه نافذیږي، ددې قانون د نافذیدو سره د ازدواج د زمري د میاشتي د (۱۷) نېټې د ۱۳۵۰ کال خپورشوی قانون لغو ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مدنی قانون تعدیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- د (۲۰۳۲) مادي تعديل:

" خوینــدي او وروڼــه کــه ســکنی وی یــا پلارنـــی یــا مـــورنی د پـــلار، ځـــوی او د ځـــوی د ځـــوی پـــه موجودیــت کــه څــه هــم د هغـــوی درجـــي ټیټـــې شـــی د میراث څخه محرومیږي.

همدا رنګه مورني وروڼه او خویندی دنیکه په موجودیت سره دمیراث څخه محرومیږي. "

دا ضمیمه په رسمي جریدي کي دخپریدو وروسته نافذیږي.

(د مدنی قانون لومړی ګڼه ضمیمه د ۱۳۵۶ هـ.ش کال دسلواغی په دیرشمه نیټه (۳۹۱) ګڼه رسمی جریده کې خپره شوی ده.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانون مدنی

جلد چهارم

جریدۀ رسمی شماره (۳۵۳)

مؤرخ ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ هـ. ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب سوم
حقوق عینی

باب اول
حقوق عینی اصلی

فصل اول
حقوق ملکیت

قسمت اول- تعریف، ساحه و حمایت ملکیت

مادۀ ۱۹۰۰:

ملکیت، حقی است که به مقتضای آن شی تحت اراده و تسلط شخص قرار می‌گیرد و تنها مالک می‌تواند در حدود احکام قانون به استعمال، بهره برداری و هر نوع تصرف مالکانه در آن بپردازد.

مادۀ ۱۹۰۱:

مالک شی، مالک تمام آنچه که از عناصر اصلی آن شمرده شده و انفصال آن از شی بدون از بین رفتن یا تلف شدن یا تغییر یافتن شی ممکن‌نباشد، شناخته می‌شود.

مادۀ ۱۹۰۲:

(۱) ساحۀ ملکیت زمین، به آن چه که عمقاً و ارتفاعاً معتاد و مجاز است شامل می‌باشد.

(۲) بموجب موافقه یا حکم قانون، ملکیت سطح زمین از ملکیت مافوق و ماتحت آن مجزا شده می‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۹۰۳:

ملکیت هیچ شخص از دست او کشیده شده نمی‌تواند، مگر به موجب قانون.

قسمت دوم- قیود ملکیت

مادۀ ۱۹۰۴:

مالک می‌تواند در ملکیت خود در حدود قانون تصرف نماید.

مادۀ ۱۹۰۵:

هرگاه به ملک حق غیر تعلق بگیرد، مالک نمی‌تواند در آن طوری تصرف نماید که موجب ضرر غیر گردد. مگر به اجازه صاحب حق.

مادۀ ۱۹۰۶:

ضرر فاحش قدیم باشد یا جدید از بین برده می‌شود.

مادۀ ۱۹۰۷:

ضرر فاحش آن است که سبب شکست یا انهدام بنأ گردیده و یا مانع حوایج اصلی که عبارت از منافع مقصود آن است گردد.

مادۀ ۱۹۰۸:

مانع شدن روشنی بطور کلی از خانه ضرر فاحش شمرده می‌شود، هیچکس نمی‌تواند چنان بنائی اعمار نماید که کلکین خانه همجوار را مسدود ساخته و بطور کلی مانع روشنی در آن گردد. در صورت احداث چنین بنأ، همجوار می تواند دفع ضرر را در صورت امکان و در غیر آن از بین بردن بنأ را برای دفع ضرر مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۰۹:

شخصی‌که عمارتی بناء می‌کند باید آن را طوری اعمار نماید که از کلکین، عمارت قدیمه همجوار متضرر نگردد.

مادهٔ ۱۹۱۰:

شخصی‌که به مصرف خود منبع آبیاری یا مجرای آب فاضل را به منظور آبیاری اراضی خویش احداث می‌نماید، اشخاص دیگر بدون اجازه وی حق انتفاع را از آن ندارند.

مادهٔ ۱۹۱۱:

با رعایت عدم ضرر رساندن به عامه، تعیین حق استفاده از آب، نهر عمومی و توزیع آن به اندازه زمینی می‌باشد که آبیاری را ایجاب می کند.

مادهٔ ۱۹۱۲:

مالک اراضی ای‌که بواسطهٔ آلات یا نهر زمین خود را آبیاری می‌نماید در حالی‌که حق جریان آب را بر اراضی غیر نداشته باشد نمی‌تواند مالک زمین مذکور را به جریان آب خود مجبور گرداند.

مادهٔ ۱۹۱۳:

هرگاه شخص حق جریان آب را بر زمین دیگری داشته باشد، مالک زمین مذکور نمی تواند مانع جریان آب او در زمین خود گردد.

مادهٔ ۱۹۱۴:

شخصی‌که زمین خود را بصورت عادی طوری‌که زمین آن را تحمل بتواند، آبیاری نماید و به اثر آن آب در زمین شخص دیگری جریان پیدا کند و زراعت او را از بین ببرد، ضامن شناخته نمی‌شود و اگر زمین

(c) ketabton.com: The Digital Library

خود را به صورت غیر عـادی آبیـاری نمـوده و شـخص دیگـری از آن متضرر گردد، ضامن شناخته می شود.

مادهٔ ۱۹۱۵:

حقابه به میراث برده می‌شود و با استفاده از آن وصیت جـواز دارد.

مادهٔ ۱۹۱۶:

(۱) حق آبهٔ زمین، تابع زمین می باشد.
(۲) فـروش، هبه و اجاره حقابه زمین زاید از ضـرورت صاحـب زمـین، جزء بمنظور آبـیاری زمین جواز ندارد.
(۳) سایر احکام مربوط به حق آبه و آبیاری زمین که در این قانون پـیش بینی نشده، تابع احکام قانون خاص می‌باشد.

مادهٔ ۱۹۱۷:

مالک زمین مکلف است، به جریان آب کافی به منظور آبیاری زمین هـای دور ملکیت اشخاص دیـگر از منبع آب بـر زمـین خـود اجـازه بدهـد و هـمچنان به فاضل آب آبیاری شدهٔ زمین های مذکور که در نزدیک ترین جـوی عمـومی بریـزد، اجـازه نمایـد. مـشروط بـر اینکـه در برابـر آن تـعویض عادلانه داده شود.

مادهٔ ۱۹۱۸:

هرگاه تمام مشترکین آب به رضائیت خویش به اصلاحات ضروری نهـر یا جوی نپردازند، به اساس مطالبهٔ هر یـک از شـرکاء بـه ایـن امـر وادار ساخته می‌شوند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۱۹:

مالک زمینی‌که اصلاً براه عام اتصال ندارد و یا راه مرور به آن ناکافی و دشوار باشد، طوری‌که احداث راه کافی بدون تحمل مصارف گزاف یا دشواری بزرگ میسر نباشد، می‌تواند در برابر تعویض عادلانه در زمین همجوار به اندازه لازم تصرف و آن را استعمال نماید. مشروط بر این‌که از حد معتاد تجاوز ننماید و این حق تنها در موضع استعمال شده می تواند که با کمترین ضرر رفت و آمد مقصود به دست آید

مادهٔ ۱۹۲۰:

هرگاه مانع اتصال براه عام از تقسیم و تجزیه قانونی عقار نشات کرده باشد و احداث راه کافی در اجراء عقار مذکور ممکن باشد، مطالبهٔ حق مرور به جزء در همان اجزاء جواز ندارد.

مادهٔ ۱۹۲۱:

هر یک از مالکین اراضی همجوار، می‌توانند طرف دیگر را با تعیین حدود در اراضی اتصال یافتهٔ یکدیگر مجبور سازند. مصارف تعیین حدود بین طرفین مشترک می‌باشد.

مادهٔ ۱۹۲۲:

هرگاه دیواری بین دو نفر مشترک باشد، یکی از طرفین نمی تواند بدون اجازه طرف دیگربه تغییر ارتفاع آن بپردازد یا بناء دیگری را به آن بیفزاید.

مادهٔ ۱۹۲۳:

هر یک از شرکاء می‌توانند بالای دیوار مشترک باندازه شریک، چوب یا دیگر مواد استنادیه های خویش را بگذارد، مشروط بر این‌که از حدود

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقاومت دیوار مذکور تجاوز نکند. تزئید یا تغییر مکان چوب ازطرف یک شریک بدون اجازه شریک دیگر با رعایت سلامت دیوار جواز ندارد.

مادۀ ۱۹۲۴:

هرگاه دیوار مشترک مقاومت خود را از دست داده و خوف انهدام آن موجود باشد، اگر یکی از شرکاء اراده خراب کردن آن را بنماید و شریک دیگر ممانعت کند. منع کننده به تخریب دیوار مجبور کرده می‌شود.

مادۀ ۱۹۲۵:

هرگاه شرکاء به انهدام دیوار مشترک بپردازند، یا دیوار مذکور بافتد و هر شریک بالای آن چیزی گذاشته باشد و در تعمیر مجدد آن یکی از شرکاء ممانعت نماید، شریک منع کننده به صورت مطلق به ساختن آن مکلف می‌شود. در صورتی که یکی از شرکاء به اجازۀ محکمه به اعمار آن بپردازد، مصارف آن را به مقدار حصۀ شریک دیگر مطالبه کرده می-تواند و تا زمانی‌که شریک مذکور حصۀ خویش را نپردازد شریک دیگر می‌تواند او را از استفاده از دیوار منع نماید.

مادۀ ۱۹۲۶:

دیواری‌که هنگام بناء حد فاصل بین دو عمارت باشد، تا زمان جدائی دو بنأ دیوار مشترک دانسته می‌شود. مگر وقتی‌که دلیل دیگری به عکس آن ظاهر شود.

مادۀ ۱۹۲۷:

همجواری‌که در مصارف اعمار دیوار سهم نگرفته، وقتی شریک دیوار شناخته می‌شود که نصف مصارف بنأ و نصف قیمت زمین را که دیوار بر آن واقع است، بپردازد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۲۸:

همجوار، نمی‌تواند همجوار دیگر را به اعمار دیوار یا چیزی دیگری در داخل حدود ملکیت او مکلف سازد، همچنان نمی‌تواند او را به دادن قسمتی از دیوار او یا قسمتی از زمینی‌که دیوار بر آن بنأ شده وادار سازد مگر در حدود حکم مادهٔ (۱۹۲۷) این قانون.

مادهٔ ۱۹۲۹:

همجوار حق ندارد، به طرف همجوار خود در مسافهٔ کمتر از یک متر کلکین یا کلکینچه داشته باشد مسافه از عقب دیواری‌که کلکین یا کلکینچه در آن واقع است یا از کنار خارجی دیوار اندازه می‌شود.

مادهٔ ۱۹۳۰:

همجوار می‌تواند که کلکین، کلکینچه ملاقی در برابر عقار همجوار که در عین وقت در برابر راه عام باشد، داشته باشد.

مادهٔ ۱۹۳۱:

روشن دانی‌که قاعدهٔ آن از سطح اطاق بیشتر از قامت انسان ارتفاع داشته باشد و منظور از آن جریان هوا و داخل شدن روشنی باشد، طوری‌که دیدن از آن عادتاً بر عقار همجوار ممکن نباشد، اندازهٔ مسافه در آن شرط نیست.

مادهٔ ۱۹۳۲:

فابریکه، دستگاه تجارتی، چاه و دیگر تأسیساتی‌که به همجوار ضرر می رساند، باید در مسافه اعمار گردد که ضرر آن به همجوار نرسد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۳۳:

هرگاه عقد یا وصیت متضمن شرطی باشد که به مقتضای آن تصرف در مال منع گردیده باشد، شرط مذکور تا زمانی‌که مبنی بر سبب مشروع و منحصر بمدت معقول نباشد صحیح نمی‌باشد. سبب وقتی مشروع پنداشته می‌شود که منظور از منع تصرف حمایت منفعت حایز متصرف یا متصرف الیه یا شخص ثالث باشد و مدت هنگامی معقول شمرده می-شود که مقید به حیات متصرف یا متصرف الیه یا شخص ثالث باشد.

مادهٔ ۱۹۳۴:

هرگاه شرط وارده در عقد یا وصیت مبنی بر منع از تصرف طبق حکم مادهٔ (۱۹۳۳) این قانون صحیح باشد هر نوع تصرف مخالف آن باطل شمرده می‌شود.

قسمت سوم- ملکیت مشاع

مادهٔ ۱۹۳۵:

هرگاه ملکیت عین، بین دو نفر یا زیاده از آن مشاع باشد، هر یک آنها به اندازهٔ حصهٔ خویش از آن حق استفاده داشته و می‌تواند در آن طوری تصرف نماید که به شریک دیگر ضرر عاید نگردد. همچنان در صورتی‌که مقدار مشاع معلوم باشد بیع و بهره برداری آن به صورت مشاع جواز دارد و استعمال آن نیز جواز دارد، مشروط بر این‌که به حقوق سایر شرکاء ضرر عاید نگردد.

مادهٔ ۱۹۳۶:

هرگاه یکی از شرکاء یک قسمت معین مال مشاع را تصرف نماید و آن قسمت مال حین قسمت در حصهٔ او واقع نشود، حق متصرف الیه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

همان جزئی‌که بعد از تقسیم به متصرف تعلق می‌گیرد، انتـقال مـی نمایـد و در صورتی‌که متصرف عدم معرفت خویش را مبنی بر ملکیـت مـشاع در عین متصرف فیها ثـابت نماید، می‌تواند به ابـطال تصرف بپردازد.

مادۀ ۱۹۳۷:

اداره مـال مشاع حق تمام شـرکاء مـی‌باشـد، مگـر ایـن‌کـه موافقـه طـور دیگری صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۹۳۸:

شرکاء در مـال مشاع تابع رای اکثریت مـی‌باشـند و اکثریـت بـه اسـاس قیمت حصصی محاسبه می‌شوند. در صورت عدم تحقق اکثریت محکمـه می‌تواند تدابیر ضروری را به اساس در خواسـت یکـی از شـرکاء اتخـاذ نماید، همچنان محکمه می‌تواند هنگام ضرورت شخصی را تعیین نماید تا مال مشاع را اداره نماید.

مادۀ ۱۹۳۹:

هر یک از شرکـاء مـال مشاع می‌توانـد وسـایل لازمـی را جهـت حفاظـت مـال مذکور اتخاذ نماید، گرچه سایر شرکاء به آن موافقت نداشته باشند.

مادۀ ۱۹۴۰:

هر یک از شرکاء به اندازۀ حصۀ خود در خانه مـشترک حـق سـکونت را دارد.

مادۀ ۱۹۴۱:

حصۀ یکی از دوشریک در دست شریک دیگر حیثیت امانت را داشـته، در صورتی‌که بدون قصور او از بین برود، ضامن شناخته نمی‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۴۲:

هرگاه ملکیت مشترک محتاج اصلاح و ترمیم باشد، شرکاء در آن مشترکاً به اندازهٔ حصص خود سهم می‌گیرند.

مادهٔ ۱۹۴۳:

هرگاه یک شریک به اجازهٔ سایر شرکاء در اعمار ملکیت مشترک بپردازد، می‌تواند مصارف آن را به اندازه حصص هر یک مطالبه نماید و در صورتی‌که بدون اجازه به چنین عمل مبادرت نموده باشد، متبرع شناخته شده و شریکی که به قیمت حصهٔ خود اجازه نداده رجوع کرده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۹۴۴:

(۱) هرگاه ملکیت مشترکی که قابل قسمت نبوده محتاج اصلاح و ترمیم گردد و یکی از شرکاء غایب باشد، حصول اجازهٔ محکمه در خصوص اعمار آن حتمی است. درین صورت کسی‌که به ترمیم می پردازد می-تواند مصارف مذکور را از شرکاء و شریک و غایب بعد از حضور وی باندازه حصهٔ هر یک مطالبه نماید.
(۲) اگر اقدام مذکور بدون اجازه صورت گیرد، راجع به مصارف خود بر سایر شرکاء رجوع کرده نمی تواند.

مادهٔ ۱۹۴۵:

هرگاه ملکیت مشترک غیر قابل قسمت منهدم گردد و یکی از شرکاء ارادهٔ اعمار آن را داشته و دیگری امتناع آورد، ممتنع به اعمار مکلف شده نمی‌تواند. در صورتی‌که یکی از شرکاء بدون اجازهٔ شریک دیگر و یا محکمه به آن اقدام نماید، متبرع شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۹۴۶:

هرگاه قسمتی از ملک مشترک غیر قابل قسمت، منهدم گردد و یکی از شرکاء ارادۀ اعمار آن را داشته و شرکاء دیگر از آن امتناع آورند، در حالی‌که شریک به اجازۀ محکمه به اعمار آن اقدام نماید، می‌تواند سایر شرکاء را الی زمان تادیۀ مصرف، حصۀ آن‌ها را از انتفاع ملکیت مذکور منع نماید و اگر شریک بدون اجازه محکمه به اعمار آن اقدام نماید، حق مراجعه او بر سایر شرکاء ساقط می‌گردد.

مادۀ ۱۹۴۷:

هرگاه ملکیت مشترک غیر قابل قسمت کاملاً منهدم گردیده و هموار شود، هیچ یک از شرکاء به اعمار آن مکلف نبوده زمین آن بین شرکاء تقسیم می‌شود.

مادۀ ۱۹۴۸:

مصارف اداره کردن حفاظت و مالیات و سایر تکالیف عایده یا تعیین شده، بر مال مشترک را هر شریک به اندازه حصۀ خود در مال مشترک متحمل می‌گردد. مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

مادۀ ۱۹۴۹:

شرکائی‌که حد اقل مالک سه ربع مال مشاع باشند، می‌توانند با اعلان به سایر شرکاء در خصوص تصرف بر مال مذکور تصمیم اتخاذ نمایند. مشروط بر این‌که به اسباب موجبه قدیمه استناد نمایند، شریکی که بر اتخاذ چنین تصمیم اعتراضی داشته باشد، می‌تواند در خلال دو ماه از

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاریخ اعلان به محکمه با صلاحیت رجوع نـمايد، محکمـه مـی توانـد بـر ضرورت تصرف حکم و یا آن را رد نماید.

مادۀ ۱۹۵۰:

(۱) شریک در مال مـشاع منقول یـا در مجموع امـوال مـی‌توانـد قبـل از تقسیم مـطالبۀ اسـترداد آن حصۀ از مـال مشاع را نـمایـد کـه از جانـب شریک دیگر به فروش رسیده، مشروط بـر اینکه این مطالبه را در خـلال مـدت سی روز از تاریخ علم او بفـروش، یـا از تـاریخ اعـلان بـه فـروش غرض اطلاع به بایع و مـشتری توجیـه نمـوده باشـد. در ایـن صـورت مسـترد کننده در تمام حقوق و تـعهدات قایـم مقام مشتری قرار می‌گیرد. بـشرطی‌که تمام مصارف او را تعویض نماید.

(۲) اگر شرکائی که رد کردن مـال فروخته شده فقرۀ فوق را مطالبـه مـی نمایند متعدد باشند، هـر یک مـی‌توانـد بـه انـدازۀ حـصۀ خـود رد آن‌را مـطالبه نـماید.

قسمت چهارم- رفع مشاع به اثر تقسیم

مادۀ ۱۹۵۱:

تقسیم، عبارت است از تعیین حصۀ مشاع و اداء آنکه به رضائیت شرکاء یا حکم محکمه صورت می‌گیرد.

مادۀ ۱۹۵۲:

تقسیم رضائی در غیاب یکی از تقسیم کنندگان جواز ندارد، ولی یا وصی صغیـر در تقسیم قایم مقام صغیر می‌گردد، مشروط بر اینکه محکمـه بـا صلاحیت مطابق به ا حکام قانون به آن موافقت نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۹۵۳:

اگر شرکاء به ابقای مال مشاع به اساس حکم قانون یا موافقه، مکلف نشده باشند، هر یک از شرکاء می‌تواند از محکمه تقسیم مال مشاع را مطالبه نماید. منع تقسیم مال مشاع باساس موافقه در مدتی که از پنج سال تجاوز نماید جواز ندارد و درصورتی که مدت موافقه بیش از پنج سال نباشد، در مورد شریک و خلف او نافذ شمرده می‌شود.

مادۀ ۱۹۵۴:

باید مال قابلیت تقسیم را داشته باشد، در غیر آن به اساس تقسیم استفاده مطلوب از بین می‌رود.

مادۀ ۱۹۵۵:

هرگاه مال قابل قسمت باشد، محکمه می‌تواند هنگام مطالبه تقسیم از جانب یکی از شرکاء یک یا چند نفر اهل خبره را به منظور ترتیب و تقسیم حصۀ هر شریک مؤظف نماید.

مادۀ ۱۹۵۶:

اهل خبره حصص را به اساس خوردترین سهم تقسیم می‌کند. گر چه تقسیم جزئی باشد. در صورت عدم امکان می توانند حصۀ هر یک از شرکاء را تعیین و مجزا نمایند.

مادۀ ۱۹۵۷:

معادله حصص حسب استحقاق که در آن نقصان فاحش نباشد، حتمی است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۵۸:

حقوق مشترکه متقاسمین بر اعیان تحت قسمت هنگام تقسیم رعایت می-شود.

مادهٔ ۱۹۵۹:

تقسیم بدو شکل صورت می‌گیرد، یکی به جمع حصهٔ مشاع در هر فرد از افراد مال اعیان مشترک که تقسیم جمع یاد می‌شود و دیگری به تعیین حصص مشاع در یک عین مشترک که تقسیم تفریق نامیده می-شود.

مادهٔ ۱۹۶۰:

معادل کمبود حصص به پرداخت مال اضافی از جانب کسی‌که حصهٔ بیشتر گرفته است، جواز دارد.

مادهٔ ۱۹۶۱:

در تقسیم رضائی خیار شرط، خیار رویت و خیار عیب، طبق موافقه طرفین و احکام قانون تطبیق می‌گردد.

مادهٔ ۱۹۶۲:

هرگاه یکی از شرکاء در ملک مشترک بدون اجازه باقی شرکاء برای خود تعمیری بسازد و در تقسیم به حصهٔ دیگری اصابت کند به انهدام آن مکلف می‌شود.

مادهٔ ۱۹۶۳:

در دعوی تقسیم محکمه ابتدائیه که اعیان مورد تقسیم در حوزهٔ آن قرار دارد، ذیصلاح شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۱۹۶۴:

محکمه ابتدائیه مندرج مادۀ (۱۹٦۳) این قانون منازعـات ناشـی از تعیـین حصـص و سایر منازعات مـربوط را که قانونـاً در سـاحۀ صـلاحیت آن داخل باشد، حل و فصل می‌نماید.

مادۀ ۱۹۶۵:

هرگاه هنگام رسیدگی محکمۀ ابتدائـیه به دعـوی تقسیم منـازعات دیگری بروز نماید، محکمه مکلف است دعـوی تقسیم را تا زمان انفصال قطــعی مـنازعات مذکورمتوقف سازد.

مادۀ ۱۹۶۶:

(۱) هرگاه منازعه قطع شود و حصص بـه طریـق رضـائی تعیـین گـردد، محکمه به اعطای حصۀ مفرزه هر یک از شرکاء حکم می‌نماید.
(۲) در صورتی‌که حصص به طریق رضـائی تعیـین نگـردد، تقـسیم بـین شرکاء به اساس قرعه صورت گـرفته و در محضر محکمه درج گـردیده و به اعطاء حـصۀ مفرزه هـر شریـک حکم صادر می گردد.

مادۀ ۱۹۶۷:

هرگاه تقسیم عین مـال متعذر بوده یا مـال که تقـسیم قیمـت آن مطلـوب است در اثر تقسیم قیمت آن بسیار زیاد تنزیل نمایـد، مــال طبـق احکـام قانون اصول محـاکمات مدنی به فروش می‌رسد.

مادۀ ۱۹۶۸:

در دعوی تقسیم ادخـال، دائنینی که حقوق آن‌ها مقید است و دائنینی کـه در انجام تقسیم عین یا به فروش مـال طـور مزایده اعتراض مـی‌نماینـد، حتمی شمرده مـی‌شود، در غیر آن تقسیم در حق آنها نافذ نمی‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۶۹:

هرگاه علیه میت بعد از تقسیم متروکه او دین ظاهر شود، فسخ تقسیم جواز دارد، مگر اینکه ورثه دین را تادیه یاداین از دین خود به ورثه ابراء نماید و یا از میت مال دیگری غیر از مال تقسیم شده باقیمانده باشد که دین را تکافو نماید.

مادهٔ ۱۹۷۰:

متقاسم از ملکیت مال مشاع، مالک حصهٔ شناخته می‌شود که در تقسیم به او تعلق گرفته و در حصص باقیمانده مالک چیزی نمی باشد.

مادهٔ ۱۹۷۱:

متقاسمان در برابر یکدیگر از تعرض یا استحقاق که بنا به سبب قبل از تقسیم واقع شود، ضامن می‌باشند. هر یک آنها به تناسب حصهٔ خود به اعتبار قیمت روز تقسیم مال به تادیه تعویض به مستحق ضمان مکلف می باشد. اگر یکی از متقاسمان نادار باشد، مقدار ضمان که بر او لازم است بر تمام متقاسمان دارنده و مستحق ضمان، توزیع می‌گردد.

مادهٔ ۱۹۷۲:

تضمین در حالات آتی مورد ندارد:

۱ – اگر به موجب موافقهٔ صریح بنابر موجبهٔ خاصی‌که ضمان از آن نشأت کرده تضمین عفو شده باشد.

۲ – استحقاق به خطاء شخص متقاسم راجع باشد.

مادهٔ ۱۹۷۳:

(۱) نقض تقسیم رضائی به شرطی جواز دارد که یکی از متقاسمان ثابت نماید که از تقسیم به اثر غبن به اندازهٔ بیش از خمس قیمت به او ضرر

(c) ketabton.com: The Digital Library

عاید شده است. در تعیین اندازه غبن قیمت روز تقسیم مـال اعتبار داده می‌شود.

(۲) بعد از انقضای سال مابعد تقسیم دعـوی شـنیده نمـی‌شـود و مـدعی علـیه می تواند با پرداخت نـقد یا عـین که کمبـود حـصهٔ مـدعی را پـوره کند، دعوی را متوقف نماید.

قسمت پنجم- تقسیم منافع

مادهٔ ۱۹۷۴:

تقسیم منافع یا زمانی می‌باشد و یـا مکـانی و هـر دوی آن بـه صـورت رضائی یا قضائی انجام می‌گردد.

مادهٔ ۱۹۷۵:

در تقسیم منافع مکانی، شرکاء موافقه می‌نمایند کـه هـر یـک آن از جـزء معین منفعت مـال که با حصهٔ او در مـال مشترک مشاع مـساوی باشـد، استفاده نموده و در مقابل آن از استفاده کـردن اجـزاء باقیمانـده حـصهٔ خود به شرکاء دیگر تنازل نماید. مدت ایـن موافقـه از پـنج سـال تجـاوز کرده نمی‌تواند. اگر مدت تعیین نشده باشد، موافقه تا مـدت یکـسال دوام می‌کند و در صورتی‌که قبل از سه ماه از تاریخ خـتم سـال شـریک عـدم رضائیت خود را به سایر شرکاء ابلاغ ننماید، موافقه برای سال آینده نیز تجدید شده تلقی می‌گردد. اگر این تقسیم به همین وضع تـا مـدت پـانزده سال دوام کند، تقسیم نهائی شمرده می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۷۶:

(۱) تقسیم منافع زمانی، آن است که شرکاء موافقه نمایند به صورت متناوب از منافع تمام مال مشترک هر یک آن برای مدتی که متناسب حصهٔ او باشد، استفاده نمایند.

(۲) اگر یکی از شرکاء در مال غیر قابل قسمت، مطالبه تقسیم منافع نماید و شرکاء دیگر از آن امتناع آورند، تقسیم منافع به صورت جبری صورت می‌گیرد.

مادهٔ ۱۹۷۷:

تقسیم منافع از حیث جواز تمسک به آن بر غیر و از حیث اهلیت متقاسمان، حقوق و تعهدات آن‌ها و طرق اثبات تابع احکام عقد اجاره شناخته می‌شود، مشروط بر این‌که احکام مذکور با طبیعت این تقسیم معارض نباشد.

قسمت ششم- مشاع اجباری و ملکیت طبقات منازل

مبحث اول - مشاع اجباری

مادهٔ ۱۹۷۸:

هرگاه از منظور تهیه مال مشاع چنین معلوم گردد که مال مذکور باید به صورت دایم باقی ماند، شرکاء نمی‌توانند تقسیم آن‌را مطالبه نمایند.

مبحث دوم - ملکیت طبقات منازل

مادهٔ ۱۹۷۹:

هرگاه یکی مالک طبقهٔ بالا و دیگری مالک طبقهٔ پائین عمارت باشد، مالک طبقهٔ بالا حق قرار را بر سقف داشته و سقف ملکیت مالک طبقهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پائین شناخته می‌شود. مالک طبقهٔ بالا از سطح آن بـصورت معتـاد حـق استفاده را دارد مـالک طبـقـهٔ پائین عمارت در طبقهٔ بالا در حدود صیانت حق خود حق دارد.

مادهٔ ۱۹۸۰:

هرگاه دروازهٔ مدخل طبقهٔ بالا و پائین عمارت یکی باشد، مـالکین هـر دو طبقهٔ حق استعمـال آن‌را به صورت مشترک داشته هیچ یک دیگـری را از استفاده از آن منع کرده نمی‌تواند.

مادهٔ ۱۹۸۱:

هرگاه مالک طبقه پائین عمارت طبقهٔ مذکور را تجاوزاً تخریـب نمایـد، بـه تجدید بنأ به صورت جبری مکلف می باشد.

مادهٔ ۱۹۸۲:

(۱) هرگاه طبقهٔ پائین عمارت بدون فعل مـالک آن منهدم گردد به بناء آن مکلف می‌باشد. اگر مالک منـزل پائین از اعمـار مجـدد آن امتنـاع آورد و مـالک طـبقهٔ بالا بـه اجازه مـالک طبقهٔ پائـین یا اجازه محکمـه بـه اعمـار آن بـپردازد، می‌تواند مصارف اعمار را از مـــالک طـــبقهٔ پـــائین حاصـل نـماید.

(۲) اگر مالک طبقهٔ بالا بدون اجازه مـالک طـــبقهٔ پـائین یـا بـدون اجـازهٔ محکمه به اعمار اقدام کند، حق مراجعه او بر مالک طبقهٔ پـائین منحـــصر به قیمت بنا می‌باشد و قیمت به اساس نرخ گـذاری اهـل خبـره بـه قیمـت روز اعمار تـعیین می‌شود نـه قیمـت روز مراجعه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۸۳:

مـالـک طـبقهٔ بالا در هر دو حالت مندرج مـادهٔ (۱۹۸۲) ایـن قـانون، مـی- تواند مالک طبقهٔ پائین را از سکـونت و استفاده طبقهٔ مذکــور تـا زمـانی منع نماید که حق او را تادیه کند. هـمچنان می‌تواند به اجـازهٔ محکمه آن- را به اجاره داده و از اجرت آن حق خـود را بگیرد.

مادهٔ ۱۹۸۴:

مـالک طبقهٔ بالا نمی‌تواند بدون اجازهٔ ملک طبقهٔ پـائین در بالای منزل بنأ جدید اعمار یا به ارتـفاع منزل خود اقدام کند، مگر این‌که ثابت شود عمـل مذکور به طـبقهٔ پائین ضرر عاید نمی‌کند. در این‌صورت می‌تواند بــدون اجازه مــالک طبقهٔ پائین به اعمار یا ارتـفاع آن اقـدام کند.

فصل دوم
اسباب کسب ملکیت

قسمت اول- تصاحب

مادهٔ ۱۹۸۵:

شخصی‌که مـال منقول مباح را قبل از دیگـران بـه دسـت آرد، مــالک آن شناخته می‌شود.

مادهٔ ۱۹۸۶:

هرگاه مـالک مـال منقول از ملکیت آن صرف نظر نمایـد، بـه مــال مبـاح تبدیل می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۱۹۸۷:

احراز، یا حقیقی است که با گذاشتن دست فعلی بر شی یا حکمی است که به تهیه سبب آن محقق می‌گردد.

مادهٔ ۱۹۸۸:

هرگاه معدن، خزانه یا آثار باستانی در اراضی مملوکه شخصی کشف گردد، ملکیت آن از دولت بوده علاوه بر اعطای مکافات برای مالک، زمین مطابق به قانون استملاک می‌گردد.

مادهٔ ۱۹۸۹:

کسی‌که در اراضی دولتی معدن، خزانه دفن شده یا اثر باستانی را بیابد، ملک دولت شمرده شده مقامات با صلاحیت در مقابل به او مکافات مناسب تعیین می‌کنند.

مادهٔ ۱۹۹۰:

حقوق در شکار آبی و زمینی، لقطه و آثار تاریخی توسط قوانین خاص تنظیم می‌گردد.

مادهٔ ۱۹۹۱:

اراضی زراعتی لا مالک ملکیت دولت بوده، تملک آن بدون اجازهٔ دولت و خلاف احکام قانون، جواز ندارد.

مادهٔ ۱۹۹۲:

اراضی بایر غیر قابل انتفاع که لا مالک باشد، ملک شخصی شناخته می-شود که به اجازه حکومت آن را تصرف و آباد نموده باشد. اگر اراضی بایر و لا مالک به اجازهٔ حکومت آباد گردد ودر آن کشت زراعت و بنأ

(c) ketabton.com: The Digital Library

آباد کند آباد کننده مـالک آن شناخته شده و به تادیه مـالیات مکلف مـی-شود، مگر این‌که قانون خاص طور دیگر حکم کرده باشد.

قسمت دوم- انتـقال ملکیت به سبب وفات

مبحث اول – میراث

فرع اول – احکام عمومی

مادۀ ۱۹۹۳:

ملکیت امـوال منقول و عقار و حقوقی‌که از مورث به ارث گذاشـته شـود، مطابق قواعد و حصص مندرج مواد ذیل بورثه انتـقال می‌یابد.

مادۀ ۱۹۹۴:

استحقاق ارث به مرگ مورث یا به اعتبـار اینکـه بـه حکـم قاضـی مـرده شمرده شده، تحقق می یابد.

مادۀ ۱۹۹۵:

برای تثبیت استحقاق ارث، تحقق حیات حقیقی یا حکمی وارث هنگام مرگ مورث یا هنگام صدور حکم به مرگ مورث، حتمی شمرده می‌شود.

مادۀ ۱۹۹۶:

هرگاه دو نفر بمیرد و معلوم شده نتـواند که کدام یکی از آنها اول مـرده در متروکه دیگری مستحق شده نمی‌تواند، اعم از این‌که مرگ آنها دریـک حادثه باشد یا در حوادث مختلف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرع دوم - متروکه و توزیع آن

مادۀ ۱۹۹۷

از متروکه به ترتیب ذیل تأدیه میشود:

۱ - مصارف تکفین و تجهیز میت تا زمان دفن.

۲ - اداء دیونیکه بر ذمه او واجب است.

۳ - وصیت میت از ثلث ما بقی متروکه بعد از تأدیه دین.

٤ - تقسیم باقیمانده متروکه به ورثه مطابق احکام میراث.

مادۀ ۱۹۹۸:

(۱) هرگاه طبق حکم فقرۀ (٤) مادۀ (۱۹۹۷) در این قانون مستحق میراث موجود نگردد، میراث متروکه متباقی حسب ذیل توزیع میشود:

۱ - استحقاق شخصی که میت به نسب او به غیر از خود اقرار نموده باشد.

۲ - وصیت زاید از حدودی که وصیت در آن تنفیذ میشود.

(۲) در صورتی که اشخاص فوق این ماده موجود نشوند متروکه یا آنچه از آن باقی مانده، به دولت تعلق میگیرد.

فرع سوم - موانع میراث

مادۀ ۱۹۹۹:

از موانع، میراث قتل عمدی مورث است، اعم از اینکه قاتل فاعل اصلی یا شریک یا شاهد ناحق باشد که شهادت ناحق او موجب حکم اعدام و تنفیذ آن گردیده باشد. مشروط بر اینکه قتل بدون حق و بدون عذر بوده و قاتل عاقل و سن هجده سالگی را تکمیل نموده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۰۰:

(۱) استحقاق ارث بین مسلمان و غیر مسلمان نیست. اما غیر مسلمان از یکدیگر مستحق میراث شده می‌توانند. اختلاف دو کشور در بین مسلمین و غیر مسلمین مانع میراث نمی‌گردد، مگر این‌که قانون مملکت بیگانه میراث بردن بیگانه را منع نموده باشد.

(۲) اجانب نمی توانند بر اساس ارث مندرج فقرۀ (۱) این ماده، حق ملکیت را در اموال عقاری تمسک نماید.

فرع چهارم - اسباب میراث

مادۀ ۲۰۰۱:

اسباب میراث: زوجیت و قرابت است.

مادۀ ۲۰۰۲:

ارث به اساس زوجیت تنها به طریقۀ فرض بوده و در قرابت به طریقۀ فرض عصوبت یا به هر دو یا رحم یا رعایت قواعد حجب و رد می‌باشد.

مادۀ ۲۰۰۳:

هرگاه یکی از ورثه از دو جهت مستحق ارث باشد، با رعایت احکام این فصل از هر دو جهت میراث برده می‌تواند.

جزء اول - میراث به طریق فرض

مادۀ ۲۰۰۴:

فرض سهم معین وارث است. در توزیع متروکه و در میراث سهام صاحبان فروض مقدم به دیگران داده می‌شود. صاحبان فروض عبارت اند از پدر، جد صحیح گر چه مراتب آن بالا رود، برادر مادری،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواهر مادری، زوج، زوجه، دختر یا دختران دختر یا دختران پسر گر چه مراتب آنها تنزیل نماید خواهر عینی، خواهر پدری، مادر، جد صحیحه گر چه مراتب آن ها بالا رود.

مادهٔ ۲۰۰۵:

(۱) با رعایت حکم مادهٔ (۲۰۲۲) این قانون اگر از متوفی پدر و پسر یا پسر پسر گر چه مراتب او تنزیل یابد موجود شود، حصهٔ پدر سدس می‌باشد.

(۲) جد صحیح کسی است که در نسبت وی به میت اناث داخل نشود وحصهٔ وی به ترتیبی که در مادهٔ (۲۰۰٤) این قانون درج است سدس می باشد.

مادهٔ ۲۰۰۶:

اولاد مادری اعم از پسر و دختر در صورتی که تنها یک فرد باشد، حصهٔ او سدس و در حالی‌که متعدد باشند حصهٔ آنها ثلث می باشد، ذکور و اناث آنها در تقسیم برابر اند. در حالت دوم اگر ذوی الفروض تمام متروکه را در بر گیرد یا اولاد مادری برادر یا برادران عینی، به صورت جداگانه یا همراه با خواهر یا خواهر ان عینی، شریک می‌شوند و در بین آنها ثلث به ترتیب فوق تقسیم می‌شود.

مادهٔ ۲۰۰۷:

(۱) برای زوج در حال نداشتن اولاد یا اولاد پسر گر چه مراتب او تنزیل نماید، نصف میراث می‌رسد و در حال موجودیت اولاد یا اولاد پسر گر چه مراتب او تنزیل کند، چهارم حصهٔ میراث میرسد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) زوجه گر چه مطلقه رجعی باشد در صورتی که شوهر در حال بقای عدت او وفات نماید، یا زوجات در صورت نداشتن اولاد یا اولاد پسر گر چه مراتب او تنزیل نماید، چهارم حصۀ میراث و در صورت وجود اولاد یا اولاد پسر گر چه مراتب تنزیل کند هشتم حصه میراث را مستحق می‌شوند.

(۳) مطلقه طلاق بائن در معرض موت حکم زوجه را دارد، مشروط براین‌که زوجه بر طلاق راضی نبوده و طلاق کننده در همان مرض بمیرد و مطلقه هنوز در عدت باشد .

مادۀ ۲۰۰۸:

دختران با رعایت حکم مادۀ (۲۰۱۹) این قانون حسب ذیل مستحق میراث می‌گردند:

۱ – یک دختر نصف، دو یا بیشتر از آن ثلثان میراث را مستحق می-گردند.

۲ – دختران پسر در حال نداشتن دختر یا دختر پسر که از حیث درجه از وی بالاتر باشد، مستحق میراث مندرج فقرۀ فوق می‌گردند. دختران پسر یکی باشند یا بیشتر از آن، در صورت موجودیت دختر یا دختر پسر که در درجه بالاتر از وی قرار داشته باشد، مستحق ششم حصۀ میراث می‌گردند.

مادۀ ۲۰۰۹:

خواهران عینی با رعایت حکم مواد (۲۰۱۹ و۲۰۲۰) این قانون حسب آتی مستحق میراث می باشند:

۱ – یک خواهر عینی نصف و دو یا بیشتر از آن ثلثان میراث را مستحق می گردند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ – خواهران پدری در حال نداشتن خواهر عینی، حصص مندرج فقرهٔ فوق را و با موجودیت یک خواهر عینی، ششم حصهٔ میراث را مستحق می‌شوند. اعم از اینکه خواهران پدری یک نفرباشد یا بیشتر از آن.

مادهٔ ۲۰۱۰:

(۱) مادر با موجودیت اولاد یا اولاد پسر گر چه مراتب او تنزیل نماید، یا دو یا بیشتر از دو برادران و خواهران عینی باشند یا پدری یا مدری و یا مختلط ششم حصهٔ میراث را و در غیر از این احوال ثلث میراث کل ترکه را مستحق می‌شود. به استثنای حالتی‌که تنها با یکی از زوجین و پدر یکجا شود، درین حالت ثلث باقیمانده ترکه را بعد از حصهٔ زوج یا زوجه مستحق می‌شود.

(۲) جده صحیحه به مادر یکی از والدین یا جد صحیح اطلاق می‌شود، گر چه مراتب بالا رود، جده یکی باشد یا متعدد مستحق ششم حصهٔ میراث می باشند و در بین آن‌ها به صورت مساوی تقسیم می‌گردد.

مادهٔ ۲۰۱۱:

هرگاه حصص صاحبان فروض بر متروکه بیشتر گردد، ترکه بتناسب حصص آن‌ها در میراث تقسیم می‌گردد.

جزء دوم – میراث به طریقه عصوبت

مادهٔ ۲۰۱۲:

عصبه شرعاً بالای کسی اطلاق می‌شود که در صورت نبودن صاحبان فروض تمام متروکه و در صورت موجودیت اصحاب فروض در حالی- که از میراث محجوب نباشد، باقیمانده اصحاب فروض را از متروکه مستحق می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۰۱۳:

هرگاه هیچ یک از صاحبان فروض موجود نبوده یا با وجود آن‌ها تمام متروکه شامل حصص فروض نشود، تمام متروکه با آنچه از اصحاب فروض باقیماند، به عصبه نسبی داده می‌شود.

مادهٔ ۲۰۱۴:

عصبهٔ نسبی به سه دسته تقسیم می‌شوند: عصبه بنفسه، عصبه به سبب غیر، عصبه مع غیر.

مادهٔ ۲۰۱۵:

عصبه بنفسه، کسی است که در قرابت او بمیت به غیر محتاج نبوده و در نسبت او بمیت اناث داخل نمی گردد.

مادهٔ ۲۰۱۶:

عصبه بنفسه به ترتیب ذیل دارای چهار جهت است:

۱ – بنوت، که شامل پسران و پسران پسر می‌شود، گر چه درجه آن‌ها تنزیل یابد.

۲ – ابوت، که شامل پدر و جد صحیح می‌شود، گر چه در جه آن‌ها بالا رود.

۳ – اخوت، که شامل برادران عینی پدری و پسران آنها می‌گردد، گر چه درجات آن‌ها پایان رود.

٤ – عمومت، که شامل کاکاهای میت، کاکاهای پدر میت و کاکاهای جد صحیح میت می‌شود گر چه درجات آنها بالا رود. اعم از اینکه عینی باشند یا پدری و همچنان شامل پسران و پسران پسر آن‌ها می‌شود، گر چه درجات آن‌ها پائین رود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۱۷:

هرگاه عصبه بنفسه از نظر جهت یکی باشند، قریب ترین آن‌ها از لحاظ درجه به میت مستحق شمرده می‌شود. اگر در جهت و درجه یکی باشند، حق اولیت به قرابت داده می‌شود و اگر شخص دارای دو قرابت به میت باشد، بر شخصی که دارای یک قرابت است حق اولیت دارد و اگر از لحاظ جهت درجه و قوت قرابت مساوی باشند، میراث در بین آن‌ها مساویانه تقسیم می گردد.

مادۀ ۲۰۱۸:

عصبه به سبب غیر، به مؤنثی اطلاق می‌شود که در عصبات بمیت محتاج به غیر بوده و یا با غیر در عصوبت شریک باشد.

مادۀ ۲۰۱۹:

(۱) عصبه به غیر عبارت اند از:

۱ – دختران یا پسران.

۲ – دختران پسر، گر چه درجات آن پائین رود با پسران پسر، گرچه تنزیل نماید. در حالی‌که پسران در درجه متوازی بادختران یا پائین تر از آن‌ها قرار داشته و از طریق دیگر مستحق ارث نشوند.

۳ – خواهران عینی با برادران عینی و خواهران پدری با برادران پدری.

(۲) در احوال مندرج فقرۀ فوق این ماده مرد دو چند زن از میراث حصه می‌گیرد.

مادۀ ۲۰۲۰:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عصبه مع غیر، به مؤنثی اطلاق می‌شود که در عصوبت خـود بـه مونـث دیگر محتاج بوده و مونث دیگر در عصوبت با او شرکت نداشته باشد.

مادۀ ۲۰۲۱:

(۱) عصبه مع غیر عبارت اند از:
خواهران عینی یـا پـدری بـا دختـران یـا دختـران پـسر، گـر چـه درجـه آنهــا تنزیــل نمایــد. دریــن صــورت بــاقی متروکــه را بعــد از ادای حصۀ فروض مستحق می‌شوند.
(۲) به اشخـاص مندرج فقرۀ فوق این ماده نسبت به سایر عــصبهماننـد برادران عینی و پدری اعتبار داده شـده در حـق تــقدم، درجــه و قـوت، تـابع احکام آنـها می باشند.

مادۀ ۲۰۲۲:

هرگاه پدر یا پدر کلان یا دختر یا دختر پسر، گر چـه درجـه تنزیـل یابـد یکجا شود، حصۀ متروکه را بـه طریـق فـرض و باقیمانـده را بـه طریـق عصبیت مستحق می گردد.

مادۀ ۲۰۲۳:

(۱) هرگاه جد با برادران و خواهران عـینی یا پـدری جــمع شـود، دارای دو حالت ارثـی می باشد:
۱ – سهم یک برادر را مستحق می گردد، در صورتی‌که تنها با ذکور یابـا ذکور واناث و یا تنها با اناثی کـه بـا فـرع وارث در میـراث عـصبه شـده باشند، جمع شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ – در حالتی‌که جد با خواهرانی‌که بـه ذکـور یـا بـا فـرع وارث از انـاث عصـبه نـشده باشـد، در ایـن صورت بعد از اصحاب فـروض به طریقـه عصبیت مستحق میراث باقیمانده مـی‌گردد.

(۲) هرگاه حالت مقاسمه یا وراثـت بـه عـصبیت بـه ترتیبی کـه در فقـرهٔ فـوق این مـاده درج گردیده جـد را از میراث محـروم نـماید و یـا حـصهٔ اورا از ششم حصه کم نماید بـه طـریقهٔ فــرض مـستحق شـشم حـصـه مـی‌گـردد.

(۳) در حـالت مقاسمه به اولاد پدری که محجوب شده باشند، اعتبار داده نمی‌شود.

جزء سوم – حجب

مادهٔ ۲۰۲۴:

حجب، آن است که شخص اهلیت ارث را داشـته مگـر نـسبت موجودیـت وارث دیگر مستحق ارث نمی‌گردد. محجوب باعث محجوبیت وارث دیگـر می‌گردد.

مادهٔ ۲۰۲۵

حجب به دو نوع است:

۱ – حجـب نقصان که باعث تقلیل حـصهٔ مستحقهٔ ارث می‌شود.

۲ – حجـب حـرمان که به صورت کلی از میراث محروم می‌شود.

مادهٔ ۲۰۲۶:

کسی‌که به سبب یکی از موانع میراث از ارث محـروم گردد، باعـث حجـب هیچ یک از ورثه شده نمی‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۲۷:

شش نفر از ورثه هیچ گاه به حجب حرمان مواجه نمی شوند و آنها عبارتند از پدر، مادر، پسر، دختر، زوج و زوجه.

مادۀ ۲۰۲۸:

حجب نقصان بر پنج نفر از ورثه وارد می‌شود که آن‌ها عبارتند از مادر، دختر، پسر، خواهر پدری، زوج و زوجه.

مادۀ ۲۰۲۹:

پدر باعث حجب جد می گردد، خواه از طریق فرض مستحق ارث شود یا از طریق عصبیت یا هر دو.

مادۀ ۲۰۳۰:

مادر میت باعث حجب جدات از میراث می‌شود، اعم از این‌که جده پدری باشد یا مادری یا از طرف جد.

مادۀ ۲۰۳۱:

پسر باعث حجب پسر پسر و همچنان هر پسر پسر که درجه او قریب تر باشد، باعث حجب پسر پسری می‌گردد که درجه او بعیدتر باشد.

مادۀ ۲۰۳۲:

خواهران و برادران عینی باشند یا پدری یا مادری به موجودیت پدر و جد و پسر و پسر پسر گر چه درجه شان تنزیل یابد از میراث محروم می‌شوند.*

---

* **ماده ۲۰۳۲ تعدیل گردیده، در بخش تعدیلات مراجعه شود.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۳۳:

برادر پدری به موجودیت برادر عینی و خواهر عینی ای‌که عصبه با غیر گردد، محجوب می‌شود.

مادۀ ۲۰۳۴:

پسر برادر عینی بهواسطه هفت نفر از ورثه محجوب می‌شود و عبارت اند از: پدر، جد، پسر، پسر پسر، برادر عینی، برادر پدری و خواهر عینی یا پدری ایکه عصبه با غیر گردد.

مادۀ ۲۰۳۵

پسر برادر پدری علاوه بر هفت نفر مندرج مادۀ (۲۰۳٤) این قانون به موجودیت پسر برادر عینی، نیز محجوب می‌شود.

مادۀ ۲۰۳۶:

برادران مادری به موجودیت شش نفر از ورثه محجوب می‌شوند که عبارتند از: پدر، جد، پسر، پسر پسر دختر صلبی و دختر پسر.

مادۀ ۲۰۳۷:

کاکای عینی به وجود ده نفر از ورثه محجوب می‌شود که عبارتند از: پدر، جد، پسر، پسر پسر، برادر عینی، برادر پدری، خواهر عینی یا پدری، مشروط بر این‌که هر دو نوع خواهر عصبه شوند با پسر برادر عینی یا پدری.

مادۀ ۲۰۳۸:

پسر کاکای عینی با موجودیت وارثین مندرج مواد (۲۰۳٦ و ۲۰۳۷) این قانون محجوب می‌گردد و همچنان با وجود کاکای عینی محجوب می

(c) ketabton.com: The Digital Library

گردد و پسر کاکای پدری علاوتاً بر اشخاص مندرج این مادهٔ یا پسر کاکای عینی محجوب می‌شود.

مادهٔ ۲۰۳۹:

هرگاه دختران صلبی میت با دختران پسر میت اجتماع نمایند و دختران حایز دو ثلث ارث شوند، دختران پسر ساقط می‌شوند. مگر این‌که پسر پسر موجود گردد. در این صورت پسر پسر آن‌را عصبه می‌سازد، مشروط بر این‌که در درجه آنها یا در درجات پائین تر باشد و این پسر پسر دختران پسر را که در درجه پایانتر از او قرار دارند، محجوب می‌سازد.

مادهٔ ۲۰۴۰:

هرگاه خواهران عینی دو ثلث متروکه یا بیشتر از آن را حایز شوند، خواهران پدری ساقط می‌شوند. مگر این که با آن‌ها برادر پدری وجود داشته باشد، در این صورت به واسطه آن عصبه می‌گردند.

مادهٔ ۲۰۴۱:

هرگاه خواهر عینی نصف متروکه را حایز گردد، خواهران پدری ساقط نگردیده، ششم حصهٔ متروکه را مستحق می‌شوند.

جزء چهارم - رد

مادهٔ ۲۰۴۲:

(۱) هرگاه ذوی الفروض تمامی متروکه را در بر نگیرد و عصبه وجود نداشته باشد، باقیمانده فروض به استثنای زوجین متناسب به حصص فروض بالای ذوی الفروض توزیع می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اگر یکی از عصبه نسبی یا یکی از ذوی الفروض یا ذوی الارحام موجود نباشد، باقی مانده متروکه به یکی از زوجین رد می‌گردد.

جزء پنجم - ارث ذوی الارحام

مادهٔ ۲۰۴۳:

(۱) هرگاه هیچ یک از عصبات و اصحاب فروض نسبی وجود نداشته باشند، تمام متروکه یا باقیمانده آن به ذوی الارحام پرداخته می شود.

(۲) ذوی الارحام را چهار صنف ذیل تشکیل می‌دهد که بالترتیب یکی بر دیگری در ارث مقدم شناخته می‌شود:

۱ - اولاد دختران، گر چه مراتب آن‌ها تنزیل نماید و اولاد دختران پسر، گرچه تنزیل درجه نمایند.

۲ - جد غیر صحیح، گر چه درجه او بالا برود و جده غیر صحیحه، گر چه درجه او بالا شود.

۳ - پسران برادران مادری و اولاد آن‌ها، گر چه درجه آن‌ها تنزیل نماید و اولاد خواهران عینی یا پدری یا مادری. گر چه مراتب آن‌ها تنزیل کند و دختران برادران عینی یا پدری یا مادری و اولاد آن‌ها، گر چه مراتب تنزیل نماید و دختران پسران برادر عینی یا پدری، گر چه مراتب آن‌ها تنزیل نماید و اولاد آن‌ها، گر چه تنزیل درجه نمایند.

٤ - مشمولین شش طایفه آتی بعضی بر بعضی دیگر به ترتیب ذیل در استحقاق ارث، مقدم می باشند:

الف - کاکاهای مادری میت و عمه‌های او و ماماهای او، خاله‌های عینی یا پدری یا مادری او.

ب - اولاد طایفه هائی‌که در جز (الف) درج گردیده گر چه مراتب آنها تنزیل نماید و دختران کاکاهای میت عینی یا پدری باشد و دختران

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسران آنها، گر چه درجه آنها تنزیل نماید و اولاد همه آن‌هایی که درین تصریح ذکر شدند، گر چه درجه آنها تنزیل کند.

ج – کاکاهای مادری پدر میت، عمه‌ها، ماماها و خاله های پدر میت اعم از این‌که عینی یا پدری یا مادری باشند و کاکاهای مادر میت، عمه ها، ماماها و خاله های مادر میت، اعم از این‌که عینی یا پدری یا مادری باشند.

د – اولاد طایفه های مندرج جزء (ج) گرچه مراتب آنها تنزیل نماید و دختران کاکاهای عینی یا پدری میت و دختران پسران آن‌ها، گر چه درجه آنها تنزیل نماید و اولاد دختران اشخاص مذکور، گرچه تنزیل یابند.

هـ – کاکاهای پدر، پدر مادر میت و کاکاهای پدر مادر میت و کاکاهای مادر مادر میت و کاکاهای مادر پدر میت و عمه ها وماماها و خاله های همه آنها، اعم از اینکه عینی یا پدری یا مادری باشند.

و – اولاد طایفه‌های مندرج جز (هـ) گر چه تنزیل نمایند و دختران کاکاهای عینی یا پدری پدر، پدر متوفی و دختران پسران آنها گر چه تنزیل درجه نمایند و اولاد اشخاصی که در این جزء درج گردیده اند، گر چه در درجه پائین قرار داشته باشند.

مادهٔ ۲۰۴۴:

در صنف اول ذوی الارحام ترجیح به اخذ میراث به کسانی داده می‌شود که درجه قرابت او به متوفی نزدیک‌تر باشد، اگر در درجه مساوی باشند به اولاد صاحبان فرض ذوی الارحام ترجیح داده می‌شود. اگر در درجه مساوی باشند و ولد صاحب فرض وجود نداشته یا همه اولاد اصحاب فروض باشند، در میراث شریک می‌گردند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۴۵:

در صنف دوم ذوی الارحام، حق تقدم در ارث به کسی داده می‌شود که درجه قرابت او به متوفی نزدیک‌تر باشد، درحالی‌که در درجه قرابت با هم مساوی باشند،کسی‌که به صاحب فرض منسوب می‌گردد، مقدم شناخته می‌شود، اگر با وجود تساوی درجه هیچ یک به صاحب فرض منسوب نباشد یا همه به صاحبان فروض منسوب گردند، به جهت قرابت اعتبار داده می‌شود. در صورت اتحاد جهت، در ارث شریک شناخته می‌شوند و در صورت اختلاف جهت، دو ثلث به صاحب جهت قرابت پدر و یک ثلث به صاحب جهت قرابت مادر، پرداخته می-شود.

مادۀ ۲۰۴۶:

(۱) در صنف سوم ذوی الارحام به کسانی حق تقدم داده می‌شود که از لحاظ درجه قرابت به متوفی نزدیک تر باشند، در صورت تساوی درجه قرابت، اولاد عصبه نسبت به اولاد ذوی الارحام مقدم شناخته می-شوند و در صورت عدم اختلاف ازین ناحیه به قوت قرابت به متوفی اعتبار داده می‌شود و کسی‌که اصل از پدر و مادر باشد، نسبت به صاحب اصل پدری و صاحب اصل پدری نسبت به صاحب اصل مادری ترجیح داده می‌شود.

(۲) اگر از لحاظ درجه و قوت قرابت مساوی باشند، مساویانه در ارث شرکت می‌ورزند.

مادۀ ۲۰۴۷:

(۱) در طایفه اول از طوایف صنف چهارم مندرج مادۀ (۲۰٤۳) این قانون اگر اقارب جهت پدر منفرد شوند که عبارت از کاکاهای مادری و عمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

های میت است یا اقارب جهت مادری منفرد شوند که عبارت از ماماهـای متوفی و خاله های او است، به قوت به قرابت اعتبار داده مـی‌شـود و بـه این اساس کسی‌که از پدر و مادر باشد، نسبت به پدری و پدری نسبت به مادری مقدم شناخته می‌شود. اگر در قرابـت مـساوی باشـند در میـراث شریک می‌گردند.

(۲) اگراقارب هر دوجهت موجود باشد، به اقارب جهت پدر دو ثلـث و بـه اقارب جهت مادر یک ثلث از میراث داده مـی‌شـود و حـصص هـر جهـت حسب تفصیل فقرۀ (۱) این ماده در بین آن‌ها تقسیم می‌شود.

(۳) احکام فقرات (۱) و (۲) این ماده بر طوایف سوم و پـنجم نیـز تطبیـق می‌شود.

مادۀ ۲۰۴۸:

(۱) در طایفه دوم نزدیکی درجه قرابت با متـوفی مـدار اعتبـار قـرار داده می‌شود. گرچه از یک جهت نباشند و در صورت برابری درجـه و اتحـاد جهت قوت قرابت مد نظر گرفته می‌شود، اگر اولاد عـصبه یـا اولاد ذوی-الارحام باشد.

(۲) اگر بعضی اولاد عصبه و بعضی اولاد ذوی الارحام باشـند بـه اولاد عـــصبه تـــرجیح داده مـــی‌شـــود و در صـــورت اخـــتلاف جهـــت، دو ثلث به جهت پدری و یک ثلث به جهت مادری پرداخته شده و حصص هر یک از جهات حسب طریقه فوق بین آن‌ها تقسیم می‌شود.

(۳) احکام فقرات (۱) و (۲) این ماده بر طوایف چهارم و ششم نیز تطبیـق می‌شود.

مادۀ ۲۰۴۹:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرگاه وارث از ذوی الارحام باشد، تعدد درجات قرابت اعتبار ندارد. مگر در صورتی که اختلاف جهت ثابت شود.

مادۀ ۲۰۵۰:

در ارث ذوی الارحام، قاعده ای حصۀ ذکور دو چند حصۀ اناث رعایت می‌شود.

جزء ششم – مقرله به نسب

مادۀ ۲۰۵۱:

(۱) هرگاه متوفی به نسب کسی‌که نسب او مجهول باشد، اعتراف نموده باشد و نسب شخص مذکور از غیر ثابت نگردیده و مقر نیز از اقرار خود منصرف نشود، مقر له مستحق متروکه شناخته می‌شود.
(۲) برای کسب استحقاق ارث، درین حالت حیات شخص مقر له حین وفات یا هنگام حکم به وفات حکمی شخص مقر حتمی است. در غیر آن موانع ارث مقدم شناخته می‌شود.

جزء هفتم – احکام متفرق

اول – حمل

مادۀ ۲۰۵۲:

هرگاه حمل با سایر ورثه شرکت نماید یا باعث حجب نقصان ورثه شود، حصۀ یک پسر یا یک دختر هر یکی که بیشتر باشد به او گذاشته می‌شود و در صورتی که حمل موجب حجب حرمان گردد، تمام متروکه به او گذاشته می‌شود.

مادۀ ۲۰۵۳:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرگاه حمل زنده وفعال تولد شود یا الی خروج اکثر حصهٔ بدن زنده باشد، مستحق ارث شناخته می‌شود. اگر وضع حمل به اثر جنایت صورت گیرد، در هر حال مستحق ارث شده و هم از او میراث برده می-شود.

مادهٔ ۲۰۵۴:

(۱) هرگاه زوجه یا معتده متوفی بعد از مرگ او موجود باشد، حمل او در صورتی مستحق میراث شناخته می‌شود که حداکثر در خلال مدت سه صد و شصت و پنج روز از تاریخ وفات یا فرقت، زنده تولد شود.

(۲) حمل به غیر از پدر از شخص دیگری میراث برده نمی‌تواند، مگر در دو حالت آتی:

۱ - حداکثر درخلال مدت (۳٦٥) روز از تاریخ وفات یا فرقت زنده متولد گردد، درحالی‌که مادر او معتده وفات یا فرقت بوده و مورث هنگام عدت وفات نموده باشد.

۲ - حداکثر درخلال مدت (۲۷۰) روز از تاریخ وفات مورث زنده متولد گردد، مشروط بر این‌که زوجیت بین پدر و مادر او حین وفات پدر قایم باشد.

مادهٔ ۲۰۵۵:

هرگاه حصهٔ تخصیص داده شده به حمل، از حصهٔ مستحقه او کمتر باشد، مقدار کمبود از حصهٔ کسانی که از استحقاق خود اضافه گرفته اند، اخذ می‌شود و اگر حصهٔ تخصیص داده شده از استحقاق زیادتر باشد، حصهٔ ما زاد استحقاق به مستحقین توزیع می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوم – مفقود

مادهٔ ۲۰۵۶:

(۱) حصهٔ مستحقه مفقودیکه مطابق مادهٔ (۳۲٦) مندرج این قانون به وفات وی حکم نشده باشد از متروکه مورث تخصیص داده می‌شود. در صورت ظهور حیات آن‌را اخذ ودر صورت صدورحکم به مرگ او، بر سایر ورثه مستحق هنگام وفات مورث توزیع می‌شود.
۲ – اگرمفقود بعد از حکم به مرگ او زنده ظاهر شود، آنچه که از حصهٔ او نزد ورثه موجود شود اخذ می‌نماید.

سوم – خنثی

مادهٔ ۲۰۵۷:

خنثائیکه ذکوریت و انوثت او فهمیده شده نتواند، اقل نصیبین را مستحق گردیده و باقیمانده متروکه به ورثه دیگر داده می‌شود.

چهارم – ولد زنا و ولد لعان

مادهٔ ۲۰۵۸:

ولد زنا و ولد لعان از مادر و اقارب او و همچنان مادر و اقارب او از آنها مستحق ارث می‌شوند، مگر پدر و اقارب او از اولاد مذکور ارث برده نمی توانند.

پنجم – حوادث غرق، حریق و انهدام

مادهٔ ۲۰۵۹:

فوت شدگان حوادث غرق، حریق و انهدام که تقدم و تآخر وفات هیچ یک معلوم نباشد، از همدیگر ارث برده نمی‌توانند و حصص شان به ورثه احیای آنها تقسیم می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ششم – تخارج

مادهٔ ۲۰۶۰:

تخارج، آن است که ورثه به اخراج بعضی از ورثه به مقابل شی معین مصالحه نمایند. اگر یکی از ورثه یا ورثه دیگر تخارج نماید، قایم مقام او قرار گرفته مستحق حصهٔ او از متروکه می‌گردد، اگر یکی از ورثه همراه باقی وارثین تخارج نماید، در حالی‌که شی از جمله متروکه باشد، حصهٔ وی بین باقی وارثین به تناسب حصص هر یک در متروکه تقسیم می-شود و اگر شی مذکور از مال شخصی آنها بوده و در عقد تخارج به طریقه تقسیم شخص خارج تصریح نشده باشد، حصهٔ خارج شده، مساویانه در بین وارثین تقسیم می‌شود.

فرع پنجم – تصفیه متروکه

مادهٔ ۲۰۶۱:

هرگاه مورث برای متروکه اموال خویش وصی تعیین نه نماید و یکی از ورثه تصفیه متروکه را مطالبه نماید، محکمه شخصی را انتخاب می نماید، در صورت عدم توافق تمام ورثه در انتخاب شخص، محکمه می-تواند بعد از استماع دلایل ورثه، به انتخاب خود شخص را تعیین نماید که تا حد امکان از جمله ورثه باشد.

مادهٔ ۲۰۶۲:

(۱) هرگاه مورث برای متروکه وصی تعیین نموده باشد، محکمه مکلف است تعیین مورث را تائید نماید.

(۲) تمام احکام متعلق به تصفیه کننده، بر وصی متروکه تطبیق می شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۰۶۳:

مؤظف امور مالی محکمه، مرتباً اوامر محکمه را مبنی بر تعیین تصفیه کننده، در دفتر مخصوص قید نموده و شهرت وصی متروکه را به شمول اسمای مورثین بحروف ابجدی در سجل مخصوص ثبت می نماید. مؤظف مذکور مکلف است تمامی اوامر مربوط به عزل و تنازل را در ستون ملاحظات سجل برساند.

مادهٔ ۲۰۶۴:

قید اوامر صادره مبنی بر تعیین تصفیه کننده، در مورد اشخاصی که راجع به عقار متروکه با ورثه معامله می‌کنند، عین اثر آتی را بار می آورد که اجراآت مندرج مادهٔ (۲۱۰۲) این قانون در قبال دارد.

مادهٔ ۲۰۶۵:

(۱) تصفیه کننده به مجرد تعیین اموال متروکه را تسلیم گردیده تحت نظر ومراقبت محکمه، به تصفیه آن مبادرت می‌ورزد.

(۲) مصارف امور تصفیه بشمول حق الزحمه تصفیه کننده ای‌که از جانب محکمه تعیین می‌شود، از مجموع متروکه پرداخته می‌شود.

مادهٔ ۲۰۶۶:

محکمه مکلف است در وقت اقتضأ به اجراآت عاجل بنابر مطالبه اشخاص ذیعلاقه یا څارنوالی یا صوابدید خود اقدام نماید، مخصوصاً در گذاشتن مهر بر اموال و امانت گذاشتن پول نقد و اوراق بهادار و اشیای قیمتی در بانک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۰۶۷:

(۱) تصفیه کننده مکلف است، فی الحال به تبدیل مقداری از مال متروکه به پول نقد بپردازد تا تکافوی مصارف تجهیز و مصارف تعزیه‌دار میت را به تناسب حالت او بنماید. همچنان مکلف است از قاضی امورمعجله صدور امر مبنی بر مصارف نفقه عیال متوفی که وارث باشند، به اندازه معتاد ازمال متروکه الی زمان انتهای تصفیه مطالبه نماید. نفقه هر یک از ورثه از حصهٔ مسحق ارثی او وضع می گردد.

(۲) تمام منازعات ناشی از این مصارف، توسط قاضی رسیدگی می‌شود.

فرع ششم – تجرید ترکه

مادهٔ ۲۰۶۸:

(۱) دائنین از تاریخ صدور امر مبنی بر تعیین تصفیه کننده به بعد، نمی توانند در برابر متروکه به هیچ نوع اجراآتی بپردازند و یا به اجراآت اتخاذ شده قبلی ادامه دهند، مگر به حضور تصفیه کننده.

(۲) اجراآت توضیح که به ضد مورث افتتاح گردیده و هنوز لست نهائی آن مسدود نشده باشد، در اثر تقاضای یکی از اشخاص ذیعلاقه تا زمان تسویه تمام دیون متروکه متوقف می‌شود.

مادهٔ ۲۰۶۹:

وارث نمی‌تواند قبل از تسلیمی سند استحقاق ارث در مال مترو که تصرف نماید، همچنان نمی تواند دیون ترکه را بگیرد یا دینی‌که بر او است، به دین متروکه مجرا نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۰۷۰:

تصفیه کننده مکلف است به اتخاذ تدابیری بپردازد که حفاظت اموال متروکه ایجاب نماید و به اجرای اعمالی قیام ورزد که ادارهٔ اموال مذکور مقتضی آن باشد. همچنان مکلف است در مقابل دعاوی دایر بر متروکه نیابت نموده و در گرفتن دیون متروکه اقدام نماید.

مادهٔ ۲۰۷۱:

تصفیه کننده از لحاظ مسئولیت، حیثیت وکیل بالاجرت را دارد. گرچه در مقابل اجرت نگیرد، قاضی مکلف است از تصفیه کننده تقدیم حساب اداری در مواعید دورانی مطالبه نماید.

مادهٔ ۲۰۷۲:

تصفیه کننده، مکلف است دائنین و مدیونین متروکه را به توضیح حقوق و وجایب شان در برابر متروکه توسط ابلاغیه‌ایکه در یکی از روزنامه ها نشر و در لوحه اعلانات محکمه و مدخل مراکز پولیس تعلیق می‌شود، دعوت نماید. دائنین مکلف اند در خلال دو ماه از تاریخ نشر ابلاغیه به توضیح مطلوب بپردازند.

مادهٔ ۲۰۷۳:

تصفیه کننده، مکلف است در خلال سه ماه از تاریخ معینه لست توضیح حقوق و وجایب دائنین و مدیونین متروکه را به اختیار مؤظف محکمه گذاشته و تمام اشخاص ذیعلاقه را به آن خبر نماید، تصفیه کننده می تواند تمدید این مدت را در صورت ایجاب از محکمه مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۷۴:

تصفیه کننده، می‌تواند در مورد تشریح متروکه و تقدیر قیمت اموال آن از اهل خبره و اشخاص ماهر استمداد جوید.

مادۀ ۲۰۷۵:

هر شخصی که از طریق غش، چیزی از اموال متروکه را به دست آرد. گرچه ورثه باشد، بجزای خیانت در امانت محکوم می‌شود.

مادۀ ۲۰۷۶:

منازعات مربوط به صحت تشریح، در خلال سی روز از تاریخ صدور اعلان از تسلیمی لست به محکمه اقامه می‌شود. در صورتی‌که محکمه بعد از تحقیق، نزاع را جدی تشخیص دهد، آنرا قبول نموده رسیدگی طبق احکام مربوط به اصول محاکمات مدنی صورت می‌گیرد.

فرع هفتم – تسویه دیون متروکه

مادۀ ۲۰۷۷:

تصفیه کننده، بعد از انقضای میعاد منازعه به اجازۀ محکمه به تادیه دیونی می پردازد که در خصوص آن نزاع وجود نداشته باشد، دیون متنازع فیه بعد ازحکم نهائی تادیه می‌شود.

مادۀ ۲۰۷۸:

هرگاه تصفیه کننده به اعسار متروکه متیقن شده یا احتمال آن متصور باشد امور تادیه دیون را الی زمان صدور حکم نهائی در منازعات متعلق

(c) ketabton.com: The Digital Library

به دیون متروکه متوقف می‌سازد. گر چه در خصوص بعضی دیون نزاع وجود نداشته باشد.

مادهٔ ۲۰۷۹:

تصفیه کننده، دیوان متروکه را بالترتیب ازعواید حقوق متروکه پول و ثمن اموال منقول شامل متروکه تادیه می‌کند، در صورت عدم کفایت دیون از ثمن اموال عقاری متروکه تادیه می‌شود.

مادهٔ ۲۰۸۰:

فروش اموال منقول و عقار متروکه در صورت ایجاب اموال به مزایده علنی مطابق قواعد مربوط به فروشات اجباری صورت می‌گیرد، مگر این‌که تمام ورثه بفروش آن از طریق دیگری موافقه نمایند. اگر متروکه مستغرق به دین باشد، موافقت دائنین نیز حتمی شمرده می‌شود ورثه در مزایده شرکت کرده می توانند.

مادهٔ ۲۰۸۱:

محکمه می‌تواند، بنابر مطالبه تمام ورثهٔ به تعجیل دیون مؤجل و تعیین مبلغی که داین مستحق می‌شود حکم نماید.

مادهٔ ۲۰۸۲:

هرگاه تمام ورثه به مطالبه تعجیل دیون مؤجل موافقه نه نمایند، محکمه امر توزیع دیون مذکور و توزیع اموال متروکه را به دست گرفته به هر یک از ورثه مقداری از دین و مقداری از مال متروکه را طوری تخصیص می‌دهد که در نتیجه با حصهٔ خالص وی از میراث معادل گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۰۸۳:

محکمه برای هر یک از دائنین متروکه، تامینات کافی بـر عقـار یـا امــوال منقول طـوری ترتیـب می‌نماید که تأمینات مختص به هر یک از دائنین به همان حـالت قبلی حفظ شود. در صورت عدم امکان چنین تجویز محکمـه بر همه امـوال متـروکه تـأمین را مرتب می سازد.

مادهٔ ۲۰۸۴:

هـر یـک از ورثــه مــی‌توانـد بعـد از توزیـع دیـون مؤجـل انـدازه کـه به او تخصیص یافته، قبل از رسیدن موعد تادیه، بپردازد.

مادهٔ ۲۰۸۵:

دائنی‌که حقوق خود را نـسبت عـدم انـدارج لـست تـشریح بدسـت آورده نتواند و تأمینات عینی بر مـال متروکه نیز نداشـته باشـد، نمـی‌توانـد بـر اشخاصی‌که با حسن نیت حقوق عینی را بـر امـوال مذکور کسب نمـوده اند مـراجعه نماید، مگر بر ورثه به سبب غنا آنها مـراجعه کرده می‌تواند.

مادهٔ ۲۰۸۶:

تصفیه کننده، بعد ازتادیه تسویه دیون متروکه، تنفیذ وصـیت و تکــالیف دیـگر را به عهده می‌گیرد.

فرع هشتم – تسلیم امـوال متروکه و تقسیم آن

مادهٔ ۲۰۸۷:

بعــد از تنفیـذ التزامـــات متروکـــه، باقیمانـــده امـــوال آن طبـــق حصص شرعی به ورثه تعلق می‌گیرد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۸۸:

تصفیه کننده، مکلف است آنچه را که از امـوال متروکه بهر یـک از ورثـه تعلق می‌گیرد، به او تسلیم نماید.

مادۀ ۲۰۸۹:

ورثه می‌توانند بعد از انقضای مــواعید مــعینه، منــازعات منـدرج لـست تـشریح آنــعده از اشـیاء و نقـودی را کـه در تـصفیه مــتروکه بـه آن ضرورت احساس نـشود به طور مؤقت تسلیم گردیده یا بعضی از آن- را در مـقابل اعـطاء تضـمین یـا بدون آن بکار اندازد.

مادۀ ۲۰۹۰:

محکمه به هر یـک از ورثـه که دلیل شرعی به وراثت خـود را ویـا آنچـه قـائم مقام آن باشد تـقـدیم نـماید، سـندی را اعــطا مـی کـنـد کـه حـاوی تثبیت حقوق او در ارث و توضیحات مربـوط بـه مقـدار حـصه و تعیـین آنچه از امـوال تـرکـه بـه او تعلق گرفته می‌باشد.

مادۀ ۲۰۹۱:

هر یک از ورثه می‌تواند از تصفیه کننده تقاضـا نمایـد تـا حـصۀ او را از ارث به صورت جداگانه به او تسلیم نماید، مگر ایـن‌کـه وارث مـذکور بـه موجب موافقه قبلی یا حکم قانون بـه بـاقی مانـدن طـور مـشترک مکلـف باشد.

مادۀ ۲۰۹۲:

هرگاه قبول مطالبه قسمت حتمی باشد، تصفیه کننده به طریقـه دوسـتانه به اجراآت تقسیم بپردازد، مگر این تقسیم الی زمانی‌که به صورت دسـته جمعی از طرف ورثه تأیید نشود، نهائی شمرده نمی‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۰۹۳:

هرگاه ورثه بصورت دسته جمعی به تقسیم موافقت نه نماید تصفیه کننده مکلف است به مصرف متروکه دعوی تقسیم را مطابق احکام قانون اقامه نماید. مصارف دعوی از حصص تقسیم کنندگان کاسته می-شود.

مادۀ ۲۰۹۴:

در مورد قسمت متروکه قواعد مربوط قسمت خصوصاُ آنچه متعلق به ضمان تعرض و استحقاق غبن است تطبیق می‌شود.

مادۀ ۲۰۹۵:

هرگاه یکی از ورثه در وقت تقسیم به دین متروکه تخصیص داده شود سایر ورثه در حالی‌که مدیون بعد از تقسیم افلاس نماید ضامن شخص تخصیص شده شناخته نمی‌شوند مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادۀ ۲۰۹۶:

وصیت به تقسیم اعیان متروکه برای ورثه وصیت کننده به ترتیبی‌که برای تمام ورثه باندازه حصۀ آنها تعیین نماید جواز دارد.

مادۀ ۲۰۹۷:

تقسیمی‌که به بعد ازمرگ منسوب شود رجوع از آن جواز دارد مگر بعد از وفات وصیت کننده لا زمی شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۰۹۸:

هرگاه تقسیم دیوان متروکه شامل،تمام اموال میراث نباشد. اموال خارج تقسیم به صورت مشاع مطابق قواعد میراث بتمام ورثه تعلق می‌گیرد.

مادهٔ ۲۰۹۹:

هرگاه یکی یا چند نفر از ورثه احتمالی وصیت کننده شامل تقسیم باشند و قبل از وفات مورث فوت نماید حصهٔ معینه ای‌که به سهم او رسیده بصورت مشاع مطابق قواعد میراث به سایر ورثه تعلق می گیرد.

مادهٔ ۲۱۰۰:

در مورد تقسیم منسوب به بعد از مرگ تمام احکام مربوط به تقسیم عمومی به استثنای احکام غبن تطبیق می‌شود.

مادهٔ ۲۱۰۱:

هرگاه تقسیم شامل دیون متروکه نبوده یا در صورت شمولیت دیون، دائنین به تقسیم مذکور موافقه نداشته باشند هر یک از ورثه می‌تواند در حالی‌که ادای دیون باتفاق با دائنین صورت نگرفته باشد، رعایت تقسیمی را که مورث وصیت نموده و اعتباراتی را که به اساس آن تقسیم مذکور بناء یافته در حدود امکان در تقسیم متروکه مطالبه نماید.

مادهٔ ۲۱۰۲:

هرگاه متروکه مطابق احکام گذشته تصفیه نشده باشد دائنین عادی متروکه می‌توانند حقوق خود را یا آنچه به آنها رجعت شده است بر عقارات متروکه که تصرف بر آن حاصل گردیده یا عقاراتی‌که حقوق

(c) ketabton.com: The Digital Library

عینی به مصلحت غیر بر آن مرتب شده است نافذ می‌سازند، مشروط بر این‌که توثیق دین مطابق به احکام قانون صورت گرفته باشد.

مبحث دوم – وصیت

فرع اول – احکام عمومی

مادهٔ ۲۱۰۳:

وصیت عبارتست از تصرف در ترکه به نحوی‌که اثر آن به مدت بعد از وفات وصیت کننده منسوب باشد.

مادهٔ ۲۱۰۴:

وصیت توسط قول یا کتابت منعقد می‌گردد. در صورتی‌که وصیت کننده قادر به کتابت و گفتار نباشد به اشارت معروف نیز منعقد شده می‌تواند.

مادهٔ ۲۱۰۵:

شرط صحت وصیت آن است که به معصیت نبوده و باعث بر آن منافی مقاصد شارع نباشد.

مادهٔ ۲۱۰۶:

وصیت غیر مسلمان صحت دارد مگر این‌که وصیت مذکور به اساس احکام شریعت او و شریعت اسلام حرام باشد و یا قانون به عدم صحت و نفاذ آن تصریح نموده باشد.

مادهٔ ۲۱۰۷:

با رعایت احکام مواد (۲۱۰۵ و ٢١٠٦) این قانون وصیت منسوب یا معلق به شرط یا متصل بشرط صحت دارد.

مادهٔ ۲۱۰۸:

(c) ketabton.com: The Digital Library

وصیت کننده لازم است قانوناً اهل تبرع بوده و به سن رشد رسیده باشد.

مادهٔ ۲۱۰۹:

شخصی که به او وصیت می‌شود لازم است هنگام وصیت معلوم بوده و معین باشد.

مادهٔ ۲۱۱۰:

و صیت در راه خداوند (ج) و اعمال خیریه بدون تعیین جهت صحت داشته و در امور خیریه به مصرف می رسد، همچنان وصیت برای مساجد، مؤسسات خیریه و جهات دیگر مؤسسات علمی ومصالح عامه صحت دارد در این احوال مال وصیت شده بر عمارت، مصالح فقراء و غیره امور مربوط به آن به مصرف رسانیده می‌شود، مگر اینکه طرق مصرف باساس عرف یا دلالت تعیین شده بتواند.

مادهٔ ۲۱۱۱:

وصیت به جهت معینه از جهات خیریه که در آینده به وجود می آید صحت دارد در صورت تعذر وجود آن مال وصیت شده به جهات خیریه مماثل آن داده می‌شود.

مادهٔ ۲۱۱۲:

(۱) وصیت با وجود اختلاف دین و ملیت صحیح بوده همچنان اختلاف مملکت باعث عدم صحت وصیت نمی‌شود، مگراین‌که وصیت کننده تابع مملکت اسلامی بوده وشخصی‌که به او وصیت می‌شود غیر مسلمان وتابع مملکت غیر اسلامی باشد وقانون مملکت او، وصیت او را در چنین احوال اجازه ندهد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اجانب نمی توانند بر اساس وصیت مندرج فقرۀ (۱) این مادۀ حق ملکیت را در اموال عقاری کسب نمایند.

مادۀ ۲۱۱۳:

چیزیکه به آن وصیت می‌شود باید دارای شرایط آتی باشد:
۱ – از جمله اشیائی باشد که ارث در آن جاری شده یا قرار گرفتن آن به حیث موضوع عقد در حال حیات وصیت کننده صحت داشته باشد.
۲ – اگر موضوع وصیت را مال تشکیل می‌داد نزد وصیت کننده متقوم باشد.
۳ – اگر موضوع وصیت شی معین بالذات باشد باید هنگام وصیت در ملکیت وصیت کننده موجود باشد.

مادۀ ۲۱۱۴:

(۱) وصیت به حقوقی‌که توسط ارث انتقال می یابد صحت دارد.
(۲) وصیت به منافع اعیان اجاره داده شده، گر چه بعد از وفات مستاجر باشد صحت دارد.

مادۀ ۲۱۱۵:

وصیت بقرض دادن اندازه معین مال به شخصی‌که به او وصیت می-شود صحت داشته و در مقدار مازاد آن از ثلث متروکه بدون اجازه ورثه هنگام وفات وصیت کننده که به سن رشد رسیده باشند، تنفیذ شده نمی-تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۱۱۶:

هرگاه وصیت کننده به جنون کامل مبتلا گردیده و در جنون فـوت شـود وصیت باطل می‌گردد همچنان در مورد شخصی‌که بـه او وصـیت شـده است اگر قبل از وفات وصیت کننده، وفات نماید وصیت باطل می‌شود.

مادۀ ۲۱۱۷:

هرگاه موضوع وصیت شی معین بوده و قبل از قبولی شخصی که بـه او وصیت شده از بین برود وصیت باطل می گردد.

مادۀ ۲۱۱۸:

وصیت کسی‌که مـال او مستغرق به دین باشـد باطـل شـناخته مـی‌شـود مگر این‌که دائنین از دین ابراء کرده یا به وصیت اجازه دهـند.

مادۀ ۲۱۱۹:

(۱) وصیت بـقاتل عمدی وصـیت کننده اختیاری باشد یـا واجــبی باطـل شمرده می‌شود اعـم از این‌که قـاتل فاعل اصلی یا شریک یا شاهد زوری باشد که شهادت او موجب حکم بـه اعدام وصیت کننده گردیـده و تنفیـذ گردد، مـشروط بـر این‌که قتـل بـدون حــق و بــدون عـذر بــوده قــاتل عاقـل سن (۱۸) سالگـی را تکمـیل نموده بـاشد.

(۲) محرومیت قاتل از استحقاق وصیت منـدرج فقـرۀ یکـم ایـن مـادۀ بـه اجازه ورثه و رضائیت مقتول قبل از وفات از بین نمی‌رود.

مادۀ ۲۱۲۰:

حجر بر وصیت کننده نسبت سفاهت یا غفلـت موجـب بطـلان وصـیت او نمی‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرع دوم – رجوع از وصیت

مادهٔ ۲۱۲۱:

وصیت کننده از تمامی یا بعضی وصیت صراحتاً یا دلالتاً عدول نموده می تواند.

فرع سوم – قبول یا رد وصیت

مادهٔ ۲۱۲۲:

(۱) وصیت یا قبولی صریح یا ضمنی شخصی که به او وصیت می‌شود بعد از وفات وصیت کننده لازم می‌گردد.
(۲) هرگاه شخصی‌که به او وصیت می‌شود جنین، قاصر یا محجور علیه باشد، قبول یا رد وصیت از طرف شخصی صورت می‌گیرد که به اساس استیذان محکمه حق ولایت را بر مال او دارا باشد.
(۳) اگر وصیت به مؤسسات تصدیها، شرکت‌ها و امثال آن باشد قبول یا رد از طرف اشخاصی صورت می گیرد که آنرا تمثیل می نمایند. در صورت عدم موجودیت ممثل وصیت بدون توقف به قبول، لازم می‌شود.

مادهٔ ۲۱۲۳:

هرگاه شخصی که به او وصیت صورت گرفته قبل از قبولی یا رد وصیت فوت شود ورثه موصی له قایم مقام او شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۱۲۴:

هرگاه ورثهٔ وصیت کننده یا شخصی‌که صلاحیت تنفیذ وصیت را دارد توسط اعلان رسمی مشتمل بر تمام توضیحات مربوط به وصیت به شخصی‌که به او وصیت شده است ابلاغ نموده و در آن اظهار اراده او را مبنی بر قبول یا رد وصیت مطالبه نماید. اگر شخص

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذکور در خلال سی روز از تاریخ اعلان بدون عذر معقول بصورت تحریری به جواب آن نپردازد، وصیت باطل شمرده می‌شود.

مادهٔ ۲۱۲۵:

هرگاه شخصی که به او وصیت شده است بعضی وصیت را قبول و بعضی دیگر را رد نماید وصیت در مقدار قبول شده لازم گردیده و در مقدار رد شده باطل شناخته می‌شود. همچنان در صورتی‌که بعضی از اشخاصی که به آنها وصیت شده آن‌را قبول و بعضی دیگر آن را رد نماید وصیت برای اشخاصی که آنرا قبول نموده اند لازم و نسبت به اشخاصی که آن را رد نموده اند باطل می‌گردد.

مادهٔ ۲۱۲۶:

(۱) وصیت به رد آن قبل از وفات وصیت کننده باطل نمی‌گردد.
(۲) هرگاه شخصی که به او وصیت شده بعد از وفات و صیت کننده تمام یا بعضی وصیت را رد نموده و یکی از ورثه رد را بپذیرد وصیت فسخ و اگر هیچ یک از ورثه آنرا قبول ننماید، رد کردن شخصی‌که به او وصیت شده باطل شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۱۲۷:

(۱) هرگاه شخصی‌که به او وصیت شده هنگام وفات وصیت کننده موجود باشد از همان لحظهٔ وفات، شی وصیت شده را مستحق می‌گردد مگر اینکه در متن وصیت استحقاق شی وصیت شده به وقت معین بعد از مرگ تثبیت شده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) زواید شی وصیت شده از زمان قبول، ملک شخصیکه به وی وصیت شده تلقی می‌شود و شخص مذکور از همان لحظه به بعد مکلف به مصارف شی وصیت شده می‌گردد. زواید شی در محاسبه اخراج وصیت از ثلث داخل نمی باشد.

فرع چهارم - آثار وصیت

جزء اول – شخصی که بوی وصیت شده

مادهٔ ۲۱۲۸:

(۱) وصیت بعدهٔ غیر محصور صحیح بوده و به اشخاص محتاج تخصیص می یابد، امور توزیع مال وصیت شده بر محتاجان از صلاحیت وصی مختار و یا محکمه مربوطه می باشد.
(۲) در حالت فوق وصی و یا محکمه مربوطه به رعایت قید تعمیم یا مساوات مکلف نمی باشد.

مادهٔ ۲۱۲۹:

هرگاه بیک قوم معین به الفاظی وصیت شود که بدون تخصص اسماء شامل همه افراد قوم مذکور گردد و در بین آنها افرادی موجود شود که حین وفات وصیت کننده اهل وصیت نباشد تمام اشیاء وصیت شده به اشخاصی تعلق می گیرد که حین وفات وصیت کننده، اهل وصیت باشند.

مادهٔ ۲۱۳۰:

هرگاه وصیت بین اشخاص معین و یک جمعیت یا یک جهت یا بین یک جمعیت و یک جهت، یا بین اشخاص معین و جمعیت و جهت مشترک

(c) ketabton.com: The Digital Library

باشد هر یک از اشخاص معین و افراد جمعیت منحصر باشد یا غیر منحصر و هر جهت از شی وصیت شده حصه می‌گیرند.

مادهٔ ۲۱۳۱:

هرگاه وصیت برای اشخاص معین صورت گرفته باشد حصهٔ اشخاصی که اهل وصیت نباشند به متروکه وصیت کننده، اعاده می‌شود.

مادهٔ ۲۱۳۲:

هرگاه وصیت به اشخاص معین یا یک جمعیت باطل شود آنچه وصیت شده است به متروکه متوفی اعاده می‌شود.

مادهٔ ۲۱۳۳:

وصیت برای حمل در احوال آتی صحیح شمرده می‌شود:

۱ - در حالی‌که وصیت کننده بوجود حمل هنگام وصیت اقرار نموده و حمل در خلال مدت سه صد و شصت و پنج روز یا کمتر از آن از وقت وصیت زندهٔ فعال متولد شود.

۲ - در حالی‌که وصیت کننده بوجود حمل اقرار نکرده مگر حمل حداکثر در خلال مدت دو صدو هفتاد روز از وقت وصیت زنده متولد گردد، مشروط بر این‌که حامله هنگام وصیت در عدت وفات یا تفریق بائن نباشند در غیر آن اگر حمل در خلال مدت سه صد و شصت و پچ روز از وقت وفات یا فرقت بائن زندهٔ فعال متولد شود وصیت صحیح تلقی می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۱۳۴:

هرگاه وصیت به حمل از شخص معین باشد علاوه بر شروط مندرج مادۀ (۲۱۳۳) این قانون ثبوت نسبت آن از همان شخص معیین نیز شرط صحت وصیت شناخته می‌شود.

مادۀ ۲۱۳۵:

حاصلات شی وصیت شده الی زمان زنده و فعال متولد شدن حمل نگهداشته می‌شود و بعداً به او تعلق می‌گیرد.

مادۀ ۲۱۳۶:

(۱) هرگاه حامله همزمان یا در خلال مدت اقل از شش ماه دو یا زیاده اولاد زنده بدنیا آورد وصیت در بین آنها بطور مساوی توزیع می‌شود. مگر اینکه در وصیت صراحتاً به خلاف آن حکم شده باشد.

(۲) اگر یکی از دو گانگی یا زیاده، مرده متولد گردد تمام وصیت به اولاد زنده تعلق می‌گیرد.

(۳) در صورتی که یکی از اولاد بعد از ولادت به میرد اگر وصیت بر اعیان صورت گرفته باشد حصۀ او به ورثه وی و اگر وصیت بر منافع صورت گرفته باشد حصۀ او به ورثه وصیت کننده تعلق می گیرد.

جزء دوم – شی وصیت شده (موصی به)

مادۀ ۲۱۳۷:

وصیت در حدود ثلث متروکه به وارث و غیر وارث صحت داشته، بدون اجازۀ ورثه تنفیذ می‌گردد و در حدود زاید از ثلث متروکه نیز صحت داشته مگر نفاذ آن موقوف به اجازۀ ورثه بعد از وفات وصیت کننده

(c) ketabton.com: The Digital Library

می باشد مشروط بر این‌که اجازه دهنده دارای اهلیت تبرع بوده و با آنچه که اجازه داده علم داشته باشد.

مادۀ ۲۱۳۸:

وصیت شخصی‌که وارث نداشته و مدیون هم نباشد به تمام مال یا بعضی آن بدون توقف به اجازه ممثل خزانۀ دولت نافذ می‌گردد.

مادۀ- ۲۱۳۹:

وصیت مدیونی که مال او مستغرق بدین باشد صحیح بوده مگر بدون برائت ذمه او از دین تنفیذ نمی‌گردد در صورتی‌که مدیون از یک قسمت دین بری الذمه گردد. یا مال او مستغرق به دین نباشد، وصیت در مقدار باقیمانده بعد از تادیه دین تنفیذ می‌شود.

مادۀ ۲۱۴۰:

هرگاه دین غیر مستغرق بوده و تمام یا بعضی آن از شی وصیت شده تادیه شده باشد شخصی‌که به او وصیت شده است می‌تواند به اندازه دین تادیه شده بر ثلث ترکه بعد از پرداخت دین مراجعه نماید.

مادۀ ۲۱۴۱:

هرگاه وصیت به اندازه حصۀ یکی از ورثه معین وصیت کننده صورت گرفته باشد، شخصی‌که بوی وصیت می‌شود علاوه بر استحقاق فرضی مستحق مقدار حصۀ همان وارث شناخته می‌شود.

مادۀ ۲۱۴۲:

هرگاه وصیت به اندازۀ حصۀ یکی از ورثه غیر معین صورت گرفته باشد در حال تساوی ورثه در حقوق شخص مذکور علاوه بر فرض

(c) ketabton.com: The Digital Library

مستحق حصهٔ یکی از آنها می‌گردد و در حال اختلاف حقوق علاوه بر فرض مستحق حصهٔ شخصی می‌گردد که در میراث حق او کمتر است.

مادهٔ ۲۱۴۳:

هرگاه وصیت به اندازه معین از پول یا عین صورت گرفته و در ترکه دین یا مال غایب باشد. اگر شی که به آن وصیت صورت گرفته از ثلث مال حاضر متروکه خارج شود. کسی‌که برای او وصیت شده مستحق آن می‌گردد و در غیر آن به اندازه همین ثلث مستحق می‌گردد و باقیمانده بر ورثه تعلق می‌گیرد و هر وقت که شی حاضر شد شخصی که به او وصیت شده مستحق ثلث آن می‌گردد تا حق او کاملاً تادیه شود.

مادهٔ ۲۱۴۴:

هرگاه وصیت صورت گرفته و در آن دین یا مال غایب وجود داشته باشد شخصی‌که به او وصیت شده حصهٔ خود را از مال حاضر بدست آورده و هر وقت که مال غایب حاضر شد حق خود را از آن می‌گیرد.

مادهٔ ۲۱۴۵:

هرگاه وصیت طور سهم مشاع در نوع معین مال ترکه صورت گیرد و در آن دین یا مال غایب وجود داشته باشد شخصی‌که به او وصیت شده حصهٔ خود را ازین نوع حاضر بدست می آورد. مشروط بر اینکه حصهٔ مذکور از ثلث حاضر متروکه خارج شده بتواند در غیر آن شخصی‌که به او وصیت شده به اندازه این ثلث مستحق حصهٔ خود شده و باقیمانده حق ورثه می باشد. هر وقت که شی حاضر شد، شخصی‌که برای او وصیت شده به اندازه ثلث از نوع وصیت شده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مستحق حصهٔ می‌گردد، مشروط بر اینکه ورثه از آن متضرر نگردند و اگرآنها از آن متضرر گردند شخصی‌که به او وصیت شده قیمت باقیماندهٔ حصهٔ خود را تا تکمیل حق خود از ثلث نوع وصیت شده می-گیرد.

مادهٔ ۲۱۴۶:

(۱) هرگاه در احوال متذکره مواد فوق متروکه شامل دین قابل تادیه بر یکی از ورثه بوده و دین مذکور از جمله تمام یا بعضی جنس حاضر متروکه باشد در آن به اندازهٔ حصهٔ وارث مذکور از همان جنس مجرائی صورت می‌گیرد و به این ترتیب دین مذکور از جمله اموال حاضر محسوب می‌شود.
(۲) اگر دین مستحق تادیه بر وارث از غیر جنس حاضر باشد مجرائی صورت نگرفته درین صورت اگر دین مساوی حصهٔ وارث مذکور در مال حاضر متروکه یا کمتر از آن باشد در جمله اموال حاضر محسوب می گردد و اگر از آن بیشتر باشد به آن اندازه حاضر دانسته می‌شود که با حصهٔ وارث مذکور مساوی باشد.
(۳) در حالت فقرهٔ (۲) این ماده وارث تا زمان تادیه دین خود بر حصهٔ خود در مال حاضر و متروکه تسلط پیدا کرده نمی‌تواند در حالی‌که وارث مذکور دین خود را تادیه نکند، قاضی حصهٔ او را فروخته و از ثمن آن دین را تادیه می‌نماید.

مادهٔ ۲۱۴۷:

هرگاه وصیت به عین از متروکه یا نوع معین از آن صورت گرفته و شی وصیت شده از بین برود یا به استحقاق برده شود شخصی‌که بوی وصیت شده است مستحق چیزی شناخته نمی‌شود. در صورتیکه بعضی

(c) ketabton.com: The Digital Library

از آن از بین برود یا به استحقاق برده شود، شخص مذکور باقیمانـده را در حـالی‌که از ثلث متروکه تجاوز نکند مستحق می‌گـردد و اگـر از ثــلث متروکه تجاوز کند درآن به اندازه ثلث مستحق می‌شود.

مادهٔ ۲۱۴۸:

هرگاه وصیت به حصهٔ مشاع معین صورت گیرد و شــی مـذکور از بـین برود یا به استحقاق برده شود شخصی‌که بوی وصـیت صـورت گرفتـه مستحق هیچ چیزی نمی گـردد و اگـر بعـضی از آن از بـین بـرود یـا بـه استحقاق برده شود شخص مذکور تمـام وصـیت را از مقـدار باقیمانـده بدست می آرود مشروط بر اینکه باقیمانده آنرا تکافو نموده و در حـدود ثلث مـال متروکه باشد در غیر آن تمام مقدار باقیمانده را که از ثلث مـال بدست آمده بتـواند مستحق می‌شود و یا از آن بـه انـدازه مـستحق مـی-گردد که از ثلث متروکه تجاوز نکند.

مادهٔ ۲۱۴۹:

هرگاه وصیت به حصهٔ مشاع و نوعی از امـوال متروکـه بـوده و از بـین برود یا به استحقاق برده شود شخصی‌که بـه او وصـیت شـده مـستحق چیزی شناخته نمی شود و در صورتی‌که بعضی از آن از بین برود یا به استحقاق برده شود شخص مذکور حـصهٔ خـود را از باقیمانـده حاصـل می‌دارد، مشروط بر اینکه از ثلث مـال حاصل شده بتواند در غیر آن بـه اندازه ثلث از آن مستحق می‌گردد.

مادهٔ ۲۱۵۰:

وصیت به عدد مـشاع در یـک نــوع از امــوال ماننـد وصـیت بـه حـصهٔ مـشاع در آن شـمرده می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جزء سوم - وصیت به منافع

مادۀ ۲۱۵۱:

(۱) هرگاه وصیت به منفعت برای شخص معین برای مدتی‌که آغاز و انجام آن معلوم باشد صورت گرفته باشد شخص مذکور از منفعت موصوف در خلال همان مدت مستفید می‌شود اگر میعاد مذکور قبل از وفات وصیت کننده سپری شود، وصیت کأن لم یکن شمرده می-شود، در صورت انقضای بعضی از مدت مذکور شخص از مدت باقیمانده استفاده کرده می‌تواند.

(۲) هرگاه مدت منفعت معین بوده مگر تاریخ آغاز آن غیر معلوم باشد مدت مذکور از تاریخ وفات وصیت کننده آغاز می‌گردد.

مادۀ ۲۱۵۲:

(۱) هرگاه یکی از ورثه در طول مدت یا بعضی مدت از منفعت گرفتن بر عین، مانع شخص وصیت شده گردد به ضمان بدل منفعت مکلف می-شود. مگر این‌که تمام ورثه به تعویض منفعت از عین بوقت دیگری مساوی به مدت وصیت شده موافقه نمایند.

(۲) اگر ممانعت از طرف عموم ورثه صورت گیرد شخصی که بوی وصیت شده بین انتفاع از عین در مدت دیگری و تضمین بدل منفعت مختار می‌باشد.

(۳) هرگاه ممانعت از منفعت از جانب وصیت کننده و یا به سبب عذری باشد که بین انتفاع از عین و شخصی‌که به او وصیت شده است حایل واقع گردد تعویض آن به مدت دیگری بعد از رفع مانع حتمی است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۱۵۳:

(۱) هرگاه وصیت به منفعت برای قومی که تحت حصر آمده نتوانند و انقطاع ایشان متصور نباشد و یا به یکی از طرق خیریه بصورت مؤید یا مطلق صورت بگیرد. وصیت شدگان موصوف بصورت دائمی از منفعت مستفید میشوند.

(۲) اگر وصیت به منفعت طور دایمی یا مؤقت برای یک قوم بدون حصر صورت گیرد که انقطاع آن متصور باشد استحقاق انتفاع وصیت شدگان الی زمان انقراض آنها ادامه می یابد.

(۳) اگر وصیت برای مدت معلوم بوده باشد و تاریخ آغاز و انجام آن توضیح شده باشد یا نباشد احکام مواد (۲۱۵۱ و ۲۱۵۲) این قانون قابل رعایت میباشد.

مادۀ ۲۱۵۴:

هرگاه وصیت به منفعت برای مدت معین و برای یک قوم معین و بعداً به کسانی که قایم مقام آنها میگردند صورت گیرد و انقطاع قوم مذکور متصور نباشد یا برای یکی از طرق خیریه وصیت شود مگر در خلال (۳۳) سال از تاریخ وفات وصیت کننده یا در خلال مدت معینه انتفاع هیچ یک از افراد تعیین شده، موجود نگردند یا در خلال مدت مذکور موجود شده و قبل از انتهای مدت منقرض گردند منفعت در تمامی این مدت و یا بعضی آن حسب احوال بر جهتیکه نفع آن در طرق خیر عام تر باشد تعلق میگیرد.

مادۀ ۲۱۵۵:

هرگاه عینی که به منفعت آن وصیت شده احتمال انتفاع و بهره برداری را به غیر از طریقیکه وصیت شده داشته باشد شخصی که

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوی وصیت شده است می‌تواند از آن بـه طریق مـطلوب استفاده نـماید مشروط بر ایـن‌که از این نـاحیه بعین مذکـور ضرری عاید نـگردد.

مادهٔ ۲۱۵۶:

هرگاه وصیت به غله یا ثمر صورت گرفته باشد، شخصی‌که بوی وصیت شده مستحق غله یا ثمرهٔ می‌گردد که در وقت مرگ وصیت کننده موجود بوده و آنچه در آینده موجود می گردد، مگر این‌که دلیلی بغیر آن موجود شود.

مادهٔ ۲۱۵۷:

(۱) هرگـاه وصیت بفروش یا اجارهٔ عـین در مـــدت معـین و بـــه اجـوره مسمی بـرای وصیت شده صورت گـرفته باشد و ثـمن یا اجـرت مـذکور از مـقدار ثمن مثل به غبن فاحش که از ثلث حاصل شده بتـــواند یـا غـبن بسیط باشد، وصیت نافـذ مـی‌گردد.
(۲) هرگاه غبن فاحش از حدود ثلث متجاوز باشـد وصـیت بـدون اجـازه ورثه در مقدار زاید نافذ نمی‌گردد مگر اینکـه شخـصی‌کـه بـوی وصـیت شده تفاوت زیادت را بپردازد.

مادهٔ ۲۱۵۸:

حصول منفعت به اساس تقسیم غله یا ثمره بین ورثه و شخصی‌که بـوی وصیت شده به تناسب حصهٔ هر یک رعایت مـی‌گردد یا از لحاظ تقـسیم زمان و مکان یا از طـریق تقسیم عین صورت می‌گیرد مشروط بر این‌کـه عین مذکور بدون الحاق ضرر قابل قسمت باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۱۵۹:

هرگاه منفعت عین به یکی و خود عین بدیگری وصیت شده باشد تکـالیف مـالیات عین مذکور و چیزی‌که برای حصول منفعـت از آن لازم شـمرده می‌شود بر شخص می‌باشد کـه وصـیت منـفعت برای او شده.

مادهٔ ۲۱۶۰:

وصیت به منفعت با وفات شخصی‌که به وی وصیت شده قبل از حـصول تمام یا بعضی منفعت وصیت شـده و بـه خریـدن عـین مـذکور از طـرف شخصی‌که بـه منفعت آن برای او وصیت شـده و بـه اسـقاط حـق بـرای ورثـه بـه مقابل عوض یا بدون عوض و هــمچنان بـه اسـتحقاق بــردن عین سـاقط می‌گردد.

مادهٔ ۲۱۶۱:

ورثـه وصـیت کننـده مـی‌تواننـد حـصهٔ خـود را از عـین بـا منفعـت آن بدون اجازهٔ شخصی که به او وصیت شده است بفروشد.

مادهٔ ۲۱۶۲:

هرگاه وصیت به منفعت به صورت مؤبد یا مطلق یا مقید به طـول حیـات شخص معین صـورت گیـرد شـخص مـذکور در طـول حیـات از منفعـت مذکور استفاده کرده می‌تـواند، مشروط بر این‌که اسـتحقاق او برمنفعـت وصیت شده در خـلال مدت سـی و سـه سـال از تـاریخ وفـات وصـــیت کننده نشئت نماید.

مادهٔ ۲۱۶۳:

(۱) هرگاه وصیت بتمام منافع عین یا بعضی آن بصورت مؤبد یا مطلق یا طول مدت حیات شخصی که بوی وصیت می شود یا برای مـدت اضـافه

(c) ketabton.com: The Digital Library

از دهه سال صورت گیرد به قیمت تمام یا بعضی منافع عین وصیت شده سنجش می‌شود.
(۲) اگر وصیت برای مدت کمتر از ده سال صورت گرفته باشد به اندازه قیمت منفعت عین وصیت شده به اعتبار ارزش منفعت مذکور در خلال همان مدت سنجیده می‌شود.

مادهٔ ۲۱۶۴:

هرگاه وصیت به حقی از حقوق عین راجع باشد ارزش آن به اساس فرق بین قیمت عین با حقوق و قیمت آن بدون حقوق وصیت شده تثبیت می‌شود.

جزء چهارم - وصیت به معاش

مادهٔ ۲۱۶۵:

(۱) وصیت به معاش از سرمایه برای مدت معین صحت دارد و از مال وصیت کننده به اندازه ای‌که تنفیذ وصیت را تضمین کرده بتواند و به ترتیبی‌که ورثه از آن متضرر نگردند تادیه می‌گردد.
(۲) هرگاه آنچه برای تضمین تنفیذ وصیت موقوف گذاشته از ثلث متروکه بیشتر باشد و ورثه مقدار زاید را اجازه ندهد در حدود مقدار ثلث گذاشته می‌شود و وصیت در آن و در حاصلات آن تا زمانی نافذ می‌گردد که شخص وصیت شده تا مقدار قیمت ثلث متروکه حق خود را بگیرد یا مدت وصیت سپری گردد و یا شخص وصیت شده فوت شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۱۶۶:

هرگـاه وصیت به معاش از حاصـل متروکـه یـا حاصـل عینـی از اعیـان متروکـه بـرای مـدت معینـی صـورت گـرفته بـاشد مـتروکه یـا عـین مذکور اولاً بـدون معاش وصـیت شده و ثـانیا بـا معـاش مـذکور قیمـت شدهٔ مقدار تفاوت هر دو قیـمت اندازهٔ شی وصـیت شـده تثـبیت گردیـده در حـالیکه از ثـلث مال تجاوزنکند وصـیت نافـذ و در حــال تــجاوز از ثلث و عدم اجازه ورثه بـه اندازه ثلـث نـافــذ مـیگـردد و مقــدار زایــد معاش و آنچـه از مـتروکـه یا عــین در مقابـل آن قــرار مـــیگیـرد حـق ورثه وصیت کنـنده شناخته مـیشود.

مادهٔ –۲۱۶۷:

هرگاه وصـیت بـه معـاش بـرای شـخص معینـی از سـرمایه یـا حاصـل بصورت مطلق یا دایمی یا به طول حیات شخصـیکه بـوی وصـیت شـده صورت گرفته باشد مدت حیات شخص از طرف اطباء سنجش شـــده در حـالیکه وصیت از سرمایه باشد ازمـال وصـیت کننـده در حـدود حکـم مادهٔ (٢١٦٥) این قانون تا مقداریکه تنفیذ وصیت را تضمین نموده مـی-تواند موقـوف گذاشته و در حـالیکه وصیت به معاش از حاصلات باشـد در حدود حکم مادهٔ (٢١٦٦) این قـانون به اندازه که معاش وصـیت شـده را کفایت نماید گذاشته میشود.

مادهٔ ۲۱۶۸:

در حـالت مندرج مادهٔ (٢١٦٧) این قانون هـرگاه شخصـیکه بوی وصیت شـده قبل از مدتی که از طرف اطباء ســنجش شـده وفـات نمایـد مقـدار باقـیمانده وصـیت به ورثه مستحق او یـا کـسیکـه بــعد از خـود بـه او وصـیت نموده باشد، اعطا مـیشود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و در صورتی که مـال مـوقوف گذاشته شده باتمام برسـد و یـا شـخص بیشتر از میعاد تثبیت شده زنده ماند حق رجوع را به ورثه نه دارد.

مادهٔ ۲۱۶۹:

هرگاه حاصل متروکه موقوف گـذاشته شـده بـه منظـور تنفیـذ وصـیت معاش از سرمایه کفایت نکند در حدود کـفایت معاش ازآن فروخته مـی-شود. و در صورتی‌که حاصل مذکـور از معاش افـزود گـردد مـازاد بــه ورثه وصیت کننده تعلق می‌گیرد.

مادهٔ -۲۱۷۰:

هرگاه در حاصلات از اندازهٔ معـاش وصـیت شـده افـزودی آمـده باشـد مـقدار مازاد الی زمان انتهای مدت انتفاع نگهداشته می‌شوددر صورتی‌که متروکه موقوف گذاشته شده به منـظور تنفیذ وصیت نسبت خشک سالی یا عـوامل مشابه در سالهای دیگر چنان حاصلی ندهدکه وصیت را تکافو نماید با قیمانده استحقاق شخص از حاصل نگهداشـته شـده تادیـه مـی-شود.

مادهٔ ۲۱۷۱:

هرگاه در وصیت تصریح شده باشد یا از قرینه چنـین معلـوم شـود کـه معاش سال به سال پرداخته می‌شود مازاد سالانه به ورثهٔ وصیت کننده تادیه می‌شود.

مادهٔ ۲۱۷۲:

(۱) هرگاه وصیت به معاش برای جهتی صورت گرفتـه باشـد کـه صـفت دوام را طور مطلق یا مؤید دارا باشد از مـال وصیت کننده به مقداری‌کـه حاصل آن تنفیذ وصیت را تضمین کرده بتواند مـوقوف گذاشته می‌شود،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشروط بر اینکه از حدود ثلث تجاوز نکند. در صورت تجاوز از ثلث در مقدار زاید از ثلث اجازه ورثه شرط می باشد.

(۲) اگر مال موقوف شده بیشتر از معاش وصیت شده حاصل بدهد جهت مذکور آنرا مستحق می‌گردد و در صورت نقصان حاصل، حق رجوع را بر ورثه ندارد.

مادۀ ۲۱۷۳:

در احوال مندرج مواد (۲۱٦۵ تا ۲۱۷۱) ورثه وصیت کننده می‌تواند بر اموال موقوف گذاشته شده به منظور تنفیذ وصیت تسلط حاصل، یا برآن تصرف نماید مشروط بر اینکه برضائیت شخصی که برای او وصیت شده یا به تعیین قاضی تمام معاش وصیت شده را نقداً در جای طور امانت بگذارد که به تنفیذ وصیت تخصیص داده شود و اگر شخصی که برای او وصیت شده قبل از تمام شدن مبلغ امانت گذاشته شده وفات نماید مبلغ باقیمانده به ورثۀ وصیت کننده رد می‌گردد.

مادۀ ۲۱۷۴:

تمام حقوق شخصی‌که برای او وصیت شده بمیرد، گذاشتن امانت و تخصیص در متروکه از بین میرود.

مادۀ ۲۱۷۵:

وصیت به معاش در سرمایه یا حاصل برای غیر از اشخاص موجود از نظر طبقۀ اول اشخاصی‌که برای آنها وصیت می‌شود. هنگام وفات وصیت کننده صحت ندارد. مدت حیات اشخاص موجود از طرف اطباء سنجش گردیده وصیت مربوط طبق احکام وصیت به اشخاص معین تنفیذ می یابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جزء پنجم - احکام زیادت در مال وصیت شده

مادهٔ ۲۱۷۶:

هرگاه وصیت کننده علایم عین وصیت شده را تغیر دهد یا در آن زیادتی را از قبیل ترمیم به عمل آرد که مستقل بنفسه نباشد، عین مذکور با زیادت وارده، مال وصیت شده شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۱۷۷:

هرگاه زیادت در عین مستقل بنفسه باشد مانند درختان و عمارت، ورثه وصیت کننده یا شخصی‌که برای او وصیت شده است در حدود قیمت زیادت وارده در تمام عین مذکور شریک می‌شوند.

مادهٔ ۲۱۷۸:

(۱) هرگاه وصیت کننده عین وصیت شده را منهدم گردانیده و آنرا مجدداً به همان حالت سابقه ولو که با تغیر علایم باشد اعمار نماید عین مذکور حالت جدید مال وصیت شناخته می‌شود.

(۲) اگر بنأ بغیر از حالت سابقه اعمار شود ورثه در حدود قیمت زیادت با شخصی‌که برای او وصیت شده در تمام عمارت شریک شمرده می‌شوند.

مادهٔ ۲۱۷۹:

هرگاه وصیت کننده عین وصیت شده را منهدم گردانیده زمین آنرا با زمین دیگر ملکیت خود ضم و در آن عمارتی بنأ نماید شخصی‌که برای او وصیت شده با ورثه در تمام بنأ و زمین در حدود قیمت زمین وصیت شده شریک شمرده می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۱۸۰:

بـه اسـتثنای احکام مـواد سابقه آنچـه از طرف وصـیت کننده بـر عــین وصیت پـرداخـته می‌شود. یا بر عیـن مذکـور افـزود مـی‌گـردد و عـرف بـر آن جاری است و یـا از قرائن چنـین اسـتنباط شود که زیادت بـر آن از طرف وصـیت کنـنده صورت گرفته اسـت زیـادت مـذکور بـا وصـیت یکجا می‌گردد.

مادهٔ ۲۱۸۱:

هرگاه وصیت کننده از بنأ عین وصیت و بنأ دیگر ملکیت خود بنأ واحدی را تشکیل دهد که به اساس توحید مذکـور بیع و تسلیم عین وصیت شده به تنهائی ناممکن گردد شخصی‌که برای او وصیت شده است با ورثه در حـدود قـیمت وصیت شریک شناخته می‌شود.

فرع پنجم - وصیت واجبه

مادهٔ ۲۱۸۲:

هرگاه متوفی برای فرع ولد خود که در زندگی او فوت شده یا بـا متـوفی یکجا حقیقتاً یا حکماً وفات نموده باشد به مثل آنچه ولـد مـذکور اگـر در وقت مرگ او زنده می‌بود در متروکه او مستحق میراث می‌گردیدوصـیت نکرده باشد برای فرع مذکور در ترکه بانـدازه اسـتحقاق ارث مـذکور در حدود ثلث ترکه وصیت واجب می‌گردد مشروط بر این‌که فرع غیـر وارث بوده و متوفی در حیات خود بلا عوض به او مـالی را از طریـق تـصرف دیگری به اندازه حصهٔ واجبه نداده باشد و در صورتی‌که مـال را بـه او اعطا کرده باشد، مگر از اندازه واجبه کمتر باشد باندازه که حصهٔ مذکور را تکمیل نماید به طریقه وصیت واجبه مستحق می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۱۸۳:

وصیت مندرج مادۀ (۲۱۸۲) این قانون برای اهل طبقۀ اول از اولاد دختری و برای اولاد پسری از اولاد ظهور گر چه مراتب آنها تنزیل نماید می‌باشد به ترتیبی که هر اصل فرع خود را بدون فرع دیگر محجوب گردانیده و حصۀ هر اصل بر فرع او تقسیم می‌گردد گر چه تقسیم میراث تنزیل نماید مانند آنکه اصل با اصولی‌که بواسطۀ آنها شخص به متوفی منسوب می‌شود بعد از او وفات نموده باشند و وفات آنها مرتب بترتیب طبقات صورت گرفته باشد.

مادۀ ۲۱۸۴:

در وصیت واجبه رعایت احکام مواد (۱۹۹۹ و ۲۰۰۰) این قانون حتمی می باشد.

مادۀ ۲۱۸۵:

در استحقاق وصیت واجبه، فرع از استحقاق آنچه که اصل وی بشرط حیات بعد از وفات مورث مستحق می‌گردید، سهم بیشتر گرفته نمی تواند. همچنان صاحب وصیت واجبه سهم بیشتری را از اشخاصی که در درجه قرابت با وی یکسان باشند مستحق شده نمی‌تواند.

مادۀ ۲۱۸۶:

(۱) هرگاه شخصی برای کسی که وصیت با او واجب است بیشتر از حصۀ او وصیت نماید مقدار زاید وصیت اختیاری تلقی می شود و اگر وصیت به کمتر از حصۀ او صورت گرفته باشد به اندازه ایکه حصۀ او را تکمیل نماید واجب می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اگر برای بعضی از اشخاصی که وصیت برای آنها واجب است وصیت شده و به بعضی دیگر وصیت نشود باشخاصی‌که وصیت شده، باندازه حصهٔ او واجب می‌شود.

(۳) حصهٔ کسی‌که به او وصیت نشده است و اندازه باقیمانده حصهٔ کسانی‌که به آنها کمتر از حصهٔ واجبه شان وصیت شده است از باقی ثلث پرداخته می‌شود و اگر ثلث تکافو نکند از ثلث و از آنچه برای وصیت اختیاری تخصیص داده شده باشد پرداخته می‌شود.

مادهٔ ۲۱۸۷:

وصیت واجبه بر سایر وصایا مقدم شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۱۸۸:

هرگاه برای اشخاصی‌که وصیت برای آنها واجب است وصیت نشده برای دیگری وصیت شود اشخاصی‌که وصیت برای آنها واجب است به اندازه حصهٔ خود از ثلث باقیمانده متروکه اگر آنرا پوره کند به طریقه وصیت واجبه مستحق می‌شوند و اگر ثلث باقیمانده حصهٔ آنها را پوره نکند از ثلث باقیمانده و از آنچه به غیر وصیت شده حصهٔ آنها تکمیل می‌گردد.

مادهٔ ۲۱۸۹:

در تمام احوال مندرج مواد (۲۱۸٦، ۲۱۸۷ – ۲۱۸۸) این قانون آنچه از وصیت اختیاری باقیمانده با مراعات احکام مربوط به وصیت اختیاری بین مستحقین مطابق به حصص آنها تقسیم می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرع ششم - تزاحم وصایا

مادۀ ۲۱۹۰:

هرگاه وصیت متجاوز از ثلث بوده و ورثه آنرا اجازه نماید مگر متروکه تمام وصایا را تکافو نکند یا ورثه اجازه ندهد و ثلث مال، تمام وصیت را کفایت نکند، حسب احوال ثلث با متروکه بین اشخاصی‌که به آنها وصیت شده است مطابق به حصص، بین آنها تقسیم می‌شود مشروط بر اینکه شخص وصیت شده بعین، از همان عین معینه وصیت شده، حصۀ خود را دریافت بدارد.

مادۀ ۲۱۹۱:

هرگاه وصیت به وجه ثواب صورت گرفته باشد و تماماً فرایض یا واجبات یا نوافل باشد ووصیت کننده برای هر یک از جهات حصۀ را معین نکرده باشد، وصیت بین جهات مذکور بصورت مساوی تقسیم می‌شود و اگر برای هر یک حصۀ متفاوت تعیین نموده و تمام وصیت آن را تکافو نکند بتناسب حصۀ هر جهت تقسیم می‌شود.

مادۀ ۲۱۹۲:

هرگاه وصیت به انواع مختلف وجوه ثواب بصورت مساوی تقسیم شود واگر برای هر یکی انواع ثواب خاص تعیین گردیده و مال وصیت شده کفایت همه انواع را کرده نتواند فرایض نسبت به واجبات و واجبات نسبت به نوافل ترجیح داده شده و حصۀ هر نوع بین افراد آن بصورت مساوی تقسیم می‌شود.

مادۀ ۲۱۹۳:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرگاه وصیت به وجوه ثواب با وصیت بطرق دیگر بدون تخصیص حصص یکجا شود، مال وصیت شده بصورت مساوی بین جهات مذکور تقسیم می‌شود.

مادۀ ۲۱۹۴:

هرگاه در وصیت به معاش مزاحمت ایجاد شود و بعضی اشخاص مستحق وفات نموده یا یکی از جهات مستحق انقطاع نماید حصص مذکور به ورثه وصیت کننده تعلق می‌گیرد.

فرع هفتم - احکام متفرقه

مادۀ ۲۱۹۵:

(۱) هر عمل قانونی ایکه از شخص هنگام مرض موت او صادر گردیده و منظور از آن تبرع باشد نسبت آن به بعد از مرگ اعتبار داده شده و احکام وصیت بر آن تطبیق می‌شود، به صیغه و الفاظ اعتبار داده نمی-شود.

(۲) اثبات اینکه عمل قانونی هنگام مرض موت صورت گرفته است بدوش ورثه است و می‌توانند درین مورد از تمام وسایل و طرق اثبات استفاده نمایند. تمسک بر تاریخ سند علیه ورثه در صورتی‌که این تاریخ ثابت نباشد اعتبار ندارد.

مادۀ ۲۱۹۶:

هرگاه ورثه به اثبات برساند که تصرف قانونی از مورث آنها در مرض موت صادر گردیده تصرف مذکور تبرع شناخته می‌شود، مگر اینکه شخصی‌که برای او تصرف صادر گردیده عکس آنرا به اثبات برساند، این امر در حالتی است که احکام دیگری بخلاف آن وجود نداشته باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۱۹۷:

هرگـاه شخصی بنفع یکی از ورثه خود تصـرفی را انجام داده و حیـازت و انتـفاع عین مذکور را بیکی از طرق الی زمان حیات خـود حفـظ نمایـد، تصرف مذکور به بعد از مــرگ منـسوب بـوده و احکـام وصـیت بـر آن تطبیق می‌گردد مگر اینـکه دلیل دیگری بر آن قـایم گـردد.

قسمت سوم - انتقال ملکیت به سبب التصاق

مبحث اول – التصاق بر حق غیر عقار

مادهٔ ۲۱۹۸:

اگر از اثر آب خیزی دریا، زمـین جدیـدی بوجـود آیـد و بـزمین مملوکـه شخص دیگری اتصال یابد زمین جدید ملکیت دولت شمرده می‌شود.

مادهٔ ۲۱۹۹:

اراضی ایکه در اطراف آبهای ایستاده جدیداً مکشوف مـی‌شـود بـه هـیچ صورت ملکیت مـالکین همجوار شناخته نمی‌شود مگـر ملکیـت زمینـی را که در اثر ارتفاع آب زیر آب شده است از دست نمی‌دهند.

مادهٔ ۲۲۰۰:

اراضی ایکه در دو طرف دریاها منکشف می‌گـردد ملـک دولـت شـناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۲۰۱:

ملکیت اراضی ایکه در اثر تغییر مسیر دریا بوجود می آید و جزیره هـای که در مسیر آن تشکیل می‌گردد توسط قانون خاص تنظیم می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۰۲:

تمام بناءها، اشجار غرس شده و تاسیسات دیگری که از عمل مالک زمین بوجود آمده باشد ملک او شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۲۰۳:

هر بنأ یا غرس اشجار یا تأسیساتی‌که جدیداً از طرف مالک زمین به وسیله مواد مملوکه غیر احداث می‌گردد ملک صاحب زمین محسوب شده به تادیه قیمت مواد و در صورت موجودیت دلیل موجه به پرداخت تعویض نیز مکلف می‌شود. مشروط بر این‌که کشیدن مواد بدون الحاق ضرر بزرگ به تأسیسات مذکور ممکن نباشد.

مادهٔ ۲۲۰۴:

هرگاه شخص توسط مواد شخصی خود، بنأ یا تأسیسات دیگری را با وجود علم به ملکیت غیر در زمین شخص دیگری بدون رضائیت او احداث نماید مالک زمین می تواند ازالهٔ آن‌را به مصارف احداث کننده مطالبه نموده در صورت موجودیت دلیل مؤجه تعویض را نیز مطالبه نماید. در صورتی‌که ازالهٔ آن بدون عائد شدن ضرر بزمین ممکن نباشد مالک زمین می تواند اشیاء قابل ازالهٔ را در مقابل تادیه قیمت آن تصاحب نماید.

مادهٔ ۲۲۰۵:

هرگاه شخص احداث کنندهٔ بنأ یا تأسیسات مندرج مادهٔ (۲۲۰٤) این قانون با حسن نیت معتقد باشد که در احداث انشاآت مذکور ذیحق می باشد. مالک زمین ازالهٔ آن را مطالبه کرده نتوانسته بلکه می‌تواند یا قیمت مواد را با اجرت کار کارگران یا آنچه که به سبب احداث در ثمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمین افزایــش بـه عمـل آمـده هـر یـک را کـه خواسـته باشـد بپـردازد مـشـروط بر این‌که مـالـک تأسـیسات، ازالهٔ آن‌را مطالبه ننماید.

مادهٔ ۲۲۰۶:

هرگاه بنأ یا تأسیسات مندرجه مادهٔ (۲۲۰۵) این قـانون بـه حـدی بـزرگ بـاشد که پرداخت استحقاق آن در توان مـالک زمین نباشد، مـالک زمـین می تواند تملیک زمین را در مقابل تعـویض عادلانـه بـرای احـداث کننـدهٔ تأسیسات تقاضـاء نماید.

مادهٔ ۲۲۰۷:

هـرگاه تأسیسات به وسیله مواد احداث کنــنده بـه اجـازه مـــالک زمـین صورت گـرفته بـاشد گر چه در مشخـصات ایـن تـأسیـسات موافقـه بـه عمل نیامده باشد مـالک زمین نمـی‌تواند ازالهٔ آنرا مطالبه کند بلکه مکلـف است قیمت آن‌را بحـال بقای آن بپردازد مگر این که احداث کننـده ازالـــهٔ آنرا مـطالبه نمـاید.

مادهٔ ۲۲۰۸:

هرگاه شخص زمین شخص دیگری را بدون اجازه مـالک آن بذر نماید و بذر مذکـور سبز شود زرع بـه مالک زمین تعلق می‌گـیرد.

مبحث دوم - التصاق، اتصال بر منقول

مادهٔ ۲۲۰۹:

هرگاه دو جنس منقول ملکیت دو شخص مختلف با حسن نــیت و بـدون موافقه قبلی مـالکـین آن طـوری با هم یکجا شود که بدون تـلف شـدن از هم مجزا شده نتـواند مالک منـقول اکثر در برابـر قیــمت منــقول دیگـر، مالک مال یکجا شده محسوب می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت چهارم – انتقال ملکیت به سبب عقد

مادهٔ ۲۲۱۰:

ملکیت و سایر حقوق عینی در عقار و منقول بوسیلهٔ عقد انتقال می یابد مشروط بر این‌که عقد بصورت صحیح، قاطع، نافذ و لازم منعقد گردد.

مادهٔ ۲۲۱۱:

منقولی‌که بدون توضیح نوع تعیین شده نتواند بغیر از افراز آن مطابق احکام قانون ملکیت آن انتقال نمی یابد.

مادهٔ ۲۲۱۲:

ملکیت عقار و سایر حقوق عینی که در آن شرایط مقرره قانون مبنی بر ثبت اسناد رعایت نشود انتقال نمی نماید.

قسمت پنجم – انتقال ملکیت به سبب شفع

مبحث اول – احکام عمومی

مادهٔ ۲۲۱۳:

شفع عبارت از حق تملک تمام یا بعضی از عقار فروخته شده است بر مشتری به مقابل ثمن و مصارفی‌که صورت گرفته ولو بصورت اجبار باشد.

مادهٔ ۲۲۱۴:

سبب شفع اتصال ملک شفیع است با عقار فروخته شده اعم از این‌که اتصال از رهگذر شرکت باشد یا جوار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۱۵:

شرکت در شفع دو نوع است: یکی شرکت در نفس عقار فروخته شده و دیگری شرکت در حقوق آن.

مادهٔ ۲۲۱۶:

شرکت در نفس عقار فروخته شده آن است که شفیع در آن حصهٔ مشترک داشته باشد.

مادهٔ ۲۲۱۷:

شریک در زمین دیوار احاطه عمارت، شریک در نفس عقار شمرده می-شود.

مادهٔ ۲۲۱۸:

شرکت در حقوق عقار فروخته شده عبارت از شرکت در حقابه خاص و راه خاص می‌باشد، خواه تخصیص مذکور منحصر به یکی باشد یا متعدد.

مادهٔ ۲۲۱۹:

همجوار متصل عقار فروخته شده شفیع شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۲۲۰:

هرگاه منزل تحتانی ملک یکی و منزل فوقانی ملک دیگری باشد، یکی همسایه متصل دیگری شناخته می‌شود.

مادهٔ ۲۲۲۱:

(۱) در صورت اجتماع اسباب شفع به سبب قویتر ترجیح داده می-شود به این اساس به شریک در نفس عقار، بعد از آن در زمین احاطه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشترک، بعد از آن به شریک در حقوق خاص عقار فروخته شده و بعد از آن به همجوار متصل حق تقدم داده می‌شود.

(۲) اگر یکی از اشخاص مندرج فقرهٔ فوق این مادهٔ شفع را ترک نماید و یا حق او ساقط گردد حق شفع به دیگری که در مرتبه بلافاصله بعد تر از آن قرار دارد انتقال می‌نماید.

مادهٔ ۲۲۲۲:

استحقاق شفع برای شرکاء به اساس تعداد شرکاء اعتبار داده می‌شود نه به اساس مقدار حصص آن‌ها در ملکیت. به این صورت اگر یک شریک حصهٔ خود را به یکی از شرکاء دیگر به فروش برساند، شخص مذکور یکی از جمله شرکاء شناخته شده و حصهٔ فروخته شده در بین آن‌ها تقسیم می‌شود.

مبحث دوم – ثبوت شفع

مادهٔ ۲۲۲۳:

شفع بعد از بیع و در حال موجودیت اسباب موجبه آن، ثابت می‌شود.

مادهٔ ۲۲۲۴

بیعی که در آن شفع ثابت می‌شود، باید واجد شرایط آتی باشد:

۱ – باید عقار مملوک باشد، گرچه غیر قابل قسمت باشد.

۲ – بیع صحیح و نافذ بوده یا در صورتی‌که بیع فاسد باشد، حق فسخ در آن ساقط گردیده و از اختیار شخص به نفع بایع عاری باشد.

۳ – بدل مبیعه مال باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۲۲۵:

در عـقاری‌کـه تـوسط آن شفع ثـابت می‌گردد، شرط اسـت کـه در وقـت خریدن عقاریکه به شفع بـرده مـی‌شـود، ملکیـت شــفیع باشـد و شـرط اسـت که از شفیع رضائیت به بیع صراحتاً یا دلالتاً صادر نشده باشد.

مادۀ ۲۲۲۶:

در موارد آتی شفع نیست:

۱ – در هبه بـلا عوض یا در صدقه یا ارث یا وصیت یا عـقاری‌کـه بــدلۀ آن مال نـباشد.

۲ – در منقـولات منـصوب در زمـین و اشـجار، بـدون زمینـی‌کـه در آن ایستاده فروخته شود و اگر منقولات منصوبه و اشجار، بدون زمینی‌کـه در آن ایستاده فروخته شود و اگر منقولات منصوبه و اشجار بـه تبعیـت زمین فر وخته شود در آن شفع ثابت می‌شود.

۳ – در بناء و اشجاریکه در زمین ملکیت دولت استوار باشد.

٤ – در وقف و برای وقف.

٥ – در تـقسیم عـقار بـین شرکاء.

٦ – در بیعی‌که در آن بایع خیار شـرط داشـــته بــاشد. مگـر اینکـه بـایع خیـار را ساقط نموده و بیع لازم گردد.

۷ – در مبیعه ای‌که به مزایده علنی یا مطابق اجراآت مجـوزه قانونـــی، از طرف دولـت فروش آن صورت مـی گیرد.

۸ – در مبیعه ای‌که بین اصول و فـروع یا بـین زوجین یا بـین اقـارب تـا درجۀ چهارم یا بین خویشاوندان تا درجۀ دوم، فروخته می‌شود.

۹ – در مـبیعه ای‌که به منظور استملاک اعـمار مـسجد یا الحـاق بـــه آن، فـروخـته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰ – سایر مواردی‌که که قانون خاص پیش بینی نموده باشد.

مبحث سوم – طلب شفع

مادۂ ۲۲۲۷:

مطالبه شفع به سه طریقه صورت می‌گیرد:

۱ – طلب مواثبت (مبادرت).

۲ – طلب اشهاد (تقدیر)

۳ – طلب تملک (دعوی)

مادۂ ۲۲۲۸:

طلب مواثبت، آن است که شفیع در مجلسی که به بیع و مشتری و ثمن علم حاصل می‌نماید، فوراً بدون صدور آنچه به انصراف او دلالت کند به طلب شفع مبادرت ورزد و به منظور خوف انکار مشتری برای طلب خود، شهود بگیرد.

مادۂ ۲۲۲۹:

(۱) طلب اشهاد، آن است که شفیع بر بایع در صورتی که عقار در دست او باشد، یا بر مشتری گر چه عقار در دست او نباشد، یا هنگام بیع مبنی بر طلب اخذ شفع، شهود بگیرد. گر چه این مطالبه کتبی یا توسط فرستنده صورت نگرفته باشد و در صورتی‌که به گرفتن شهود قادر شود و شهود نگیرد، شفع باطل می‌شود.

(۲) هر گاه شفیع در طلب مواثبت بحضور یکی از بایع یا مشتری شاهد بگیرد، این امر معنی هر دو نوع طلب را افاده می‌کند.

مادۂ ۲۲۳۰:

(۱) طلب تملک عبارت از طلب مخاصمت است در پیشگاه محکمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) هرگاه شفع به اساس طلب مبادرت و طلب اشهاد به گرفتن مبیعه قادر نگردد،مکلف است در خلال یکماه از تاریخ علم او برای هر یک از بایع و مشتری مبنی بر رغبت خود به خریداری مبیعه به طریق شفع، اخطار رسمی صادر نماید و الا حق شفع او ساقط می‌شود.

مادۀ ۲۲۳۱:

اخطار رسمی مندرج مادۀ (۲۲۳۰) باید شامل مطالب ذیل باشد:

(۱) بیان کافی عقاری‌که اخذ آن به شفع مد نظر است.

(۲) بیان ثمن وعطوف رسمی و شروط بیع و اسم هر یک از بایع و مشتری با لقب و پیشه و سکونت آن‌ها.

مادۀ ۲۲۳۲:

(۱) اعلان رغبت شخصی در گرفتن به شفع، تا وقتی‌که این اعلان به ثبت نرسیده باشد، بر غیر حجت شده نمی‌تواند.

(۲) اگر مشتری قبولی شفع را رد نمود، شفیع مکلف است قبل از رفع دعوی به محکمه، در ظرف سی روز بعد از اعلان ثمنی را که به آن بیع صورت گرفته، در خزانه یا بانک طور امانت بگذارد که در حوزۀ آن عقار مورد نظر قرار دارد، و الا حق شفیع در اخذ شفع ساقط می‌شود.

مادۀ ۲۲۳۳

(۱) دعوی شفیع علیه بایع و مشتری در ظرف سی روز بعد از اعلان متذکره مادۀ (۲۲۳۲) این قانون به محکمه تقدیم می‌شود که عقار مورد نظر در حوزۀ صلاحیت آن قرار دارد. در غیر آن حق شفیع ساقط می‌گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) دعوی شفع بـه صورت عاجل تحت رسیدگی قرار داده می‌شود.

مادهٔ ۲۲۳۴:

هرگاه مبیعه در دست بایع باشـد، تـا زمـانی‌کـه مـشتری حاضـر نـشود شهادت بر او شنیده نمی‌شود. در صورتی کـه شـفع بـا تمـام شـرایط و اسباب آن ثابت شود، قاضی خرید مشتری را فسخ و عــقار مـشـفوع را برای شفیع حـکم می‌کند.

مادهٔ ۲۲۳۵:

حکمی‌که به صورت نهائی برای ثبوت شفع صادر می‌شود، سـند ملکیـت شـفیع شناخته شده، این امر قواعد مربوط به ثبت اسناد را اخـلال نمـی-کند.

مبحث چهارم – احکام شفع

مادهٔ ۲۲۳۶:

شفیع در تمامی حقوق و وجائب در برابر بایع، قایم مقـام مـشتری قـرار می‌گیرد.

مادهٔ ۲۲۳۷:

تملک عقار اعم از این‌که قضائی باشـد یـا رضـائی در حـق شـفیع خریـد جدید شـمرده می‌شود، از خیار رویت و خیار عیـب مـستفید شـده مـی-تواند، گـرچه مشتری یا بایع خود برائت از این دو خیـار را شـرط کـرده باشد.

مادهٔ ۲۲۳۸:

هرگـاه برای شفیع به مبیعه حکم شود و ثمن آن بـالای مـشتری مؤجـل باشد، شـفیع مـکلف است آنرا معجل بپردازد. در صورتی که ثمن به بایع

(c) ketabton.com: The Digital Library

تادیه شود، از ذمه مشتری ساقط می‌شود و در صورتی‌که برای مشتری تادیه گردد، بایع نمی‌تواند آنرا قبل از رسیدن موعد موافقه شده از مشتری مطالبه نماید.

مادۀ ۲۲۳۹:

هرگاه عقار بعد از اخذ آن به شفع از طرف غیر به استحقاق برده شود، شفیع تنها به بایع مراجعه کرده می‌تواند.

مادۀ ۲۲۴۰:

شفیع می‌تواند تمام تصرفات مشتری را به شمول وقف نمودن عقار مشفوع یا قرار دادن آن به حیث مسجد نقض نماید. مگر این که عقد بیع در اول به همین منظور صورت گرفته باشد.

مادۀ ۲۲۴۱:

هرگاه مشتری بعد از ابلاغ رسمی شفیع در زمین یا خانه مشفوع، آبادی نماید، یا نهال غرس کند، شفیع می‌تواند مشفوعه را ترک نموده یا آن‌را در مقابل ثمن مسمی و پرداخت قیمت مواد بنأ یا اشجار بگیرد و یا مشتری را به قلع بنأ و اشجار مکلف نماید.

مادۀ ۲۲۴۲:

هرگاه مشتری قبل از ابلاغ رسمی شفیع در عقار مشفوعه زیادتی به عمل آرد، شفیع در ترک عقار یااخذ آن در مقابل ثمن و پرداخت قیمت زاید. مخیر است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۲۴۳:

هرگاه مشتری یا شخص دیگری بناء عقار مشفوعه را منهدم نموده یا اشجار غرس شدۀ آن‌را قلع نماید، شفیع عقار مذکور را به ثمن معادل حصۀ باقیمانده اخذ نموده می‌تواند.

مادۀ ۲۲۴۴:

(۱) هرگاه خانه مشفوعه خود به خود منهدم گردد یا درختان باغ مشفوعه بدون قصور خشک شود، شفیع آن‌را در برابر ثمن مسمی اخذ نموده می‌تواند.
(۲) در صورتی‌که مشتری از مواد تخریب شده یا چوب های خشک شده آن استفاده به عمل آورده باشد، به اندازۀ معادل قیمت آن از اصل ثمن تنقیص می‌شود.

مادۀ ۲۲۴۵:

هرگاه قسمتی از عقار مشفوعه به اثر حوادث طبیعی یا امثال آن تلف شود، حصۀ تلف شده از اصل ثمن کاسته می‌شود.

مادۀ ۲۲۴۶:

هرگاه شفیع در عقار مشفوعه بعد از اخذ آن به شفع بناء اعمار نماید یا اشجار غرس کند و بعداً عقار مذکور به استحقاق برده شود، تنها به طلب ثمن مراجعه کرده می‌تواند نه به نقصانی‌که از لحاظ قلع و قمع بناء و اشجار به او متوجه می شود.

مادۀ ۲۲۴۷:

(۱) شفع تجزیه را نمی پذیرد، شفیع نمی‌تواند به اخذ قسمتی از عقار مشفوعه و ترک بعضی دیگر آن مشتری را مجبور سازد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) در صورتی‌که بایع واحد و مشتری متعدد باشد، شفیع می‌تواند حصهٔ بعضی را اخذ و از حصهٔ بعضی دیگری منصرف شود.

مبحث پنجم - سقوط شفع

مادهٔ ۲۲۴۸:

شفع به ترک طلب مواثبت، مبادرت و یا اخلال شرطی از شروط صحت آن ساقط می‌گردد.
همچنان به ترک طلب اشهاد و انقضای میعاد اخطار یا دعوی ساقط می‌شود.

مادهٔ ۲۲۴۹:

هرگاه شفیعی که از جهت سبب بر دیگران مقدم باشد، حق خود را در شفع ساقط نموده و قبل از صدور حکم آن‌را ترک نماید. حق او ساقط شده سایر شفعا که بعد از وی قراردارند، می‌توانند در حالی‌که با تمام شرایط طلب شفع نموده باشند، عقار را اخذ نمایند. در صورتی‌که شفیع بعد از صدور حکم حق خویش را ساقط سازد، حق ساقط نگردیده و سایر شفعا کسب حق کرده نمی‌تواند.

مادهٔ ۲۲۵۰:

شفع به مرگ مشتری ساقط نمی‌گردد.

مادهٔ ۲۲۵۱:

شفع به مرگ شفیع قبل از تملک عقار مشفوع از طریق قضاء یا رضا ساقط نمی‌شود، اعم از این‌که شفیع قبل از طلب یا بعد از آن فوت شده باشد. حق شفیع دراین صورت به ورثه او انتقال می‌یابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۵۲:

هرگاه شفیع قوی، عقار مشفوعه را از مشتری خریداری نماید، حق شفع او و کسانی‌که در درجه شفع از او بعدتراند یا مثل او اند، ساقط می گردد.

مادهٔ ۲۲۵۳:

هرگاه شفیع عقار مشفوعه را به اجاره بگیرد یا در مزایده فروش یا اجارهٔ آن شرکت ورزد یا فروش آن‌را از مشتری به مثل ثمن اول مطالبه نماید، شفع او ساقط می‌شود.

مادهٔ ۲۲۵۴:

(۱) هرگاه شفیع به مقدار ثمن بیش از حد واقعی مطلع ساخته شود و او از شفع صرف نظر نماید و بعداً به او ثابت شود که مقدار ثمن کمتر از آن است که قبلاً به او اطلاع داده شده حق شفع او ساقط نمی‌شود.

(۲) اگر شفیع به اسم مشتری معرفت حاصل نماید و از شفع صرف نظر کند و بعداً ثابت شود که مشتری غیر از آن شخصیست که قبلاً به او معرفی شده بود، یا از فروش قسمتی از عقار مشفوعه به او ابلاغ گردد و او شفع را واگذار شود و بعداً ظاهر شود که تمام عقار مشفوعه فروخته شده است، حق شفع ساقط نمی‌گردد.

(۳) در تمامی احوال مندرج فقرات فوق این ماده، مواعید اخطار و رفع دعوی مندرج این فصل رعایت می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۵۵:

در تمامی احوال حق شفع به انقضای مدت چهار ماه از تاریخ ثبت عقد بیع، ساقط می‌شود.

قسمت ششم – انتقال ملکیت به سبب انتقال

مبحث اول – کسب انتقال و زوال حیازت

مادهٔ ۲۲۵۶:

حیازت، حالت واقعی است که از سلطه شخصی بر شی، یا بر حقی از حقوق بر شی به صفت مالک شی یا صاحب حق بر شی نشأت می‌کند.

مادهٔ ۲۲۵۷:

کسی‌که چیزی را مباح سازد، می‌تواند از آن رجوع نماید. این اباحت دلیل عدم حیازت شخص مباح کننده شناخته نمی‌شود.

مادهٔ ۲۲۵۸:

هرگاه حیازت با اکراه مقرون گردد یا بصورت خفیه واقع و یا در آن التباس موجود باشد، اثر آن بر شخصی‌که علیه او اکراه صورت گرفته یا حیازت از او اخفاء شده یا بر او التباس واقع شده است، مرتب نمی‌گردد، مگر از تاریخ زوال عیوب مذکور.

مادهٔ ۲۲۵۹:

صغیر غیر ممیز از طریق کسی‌که قانوناً قایم مقام او شناخته می‌شود، کسب حیازت نموده می‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۶۰:

هـرگاه شخص دیگـری بـه صـورت مـستقیم در حیـازت بـه اسـم حـایز مبادرت نماید، حیازت به حـال خود باقیمانده، شخص مذکور حیثیت تابع را داشـته و مـتابعت اوامر حایز در امور مـتعلق به شی یا حقـوق تحـت حیازت مکلف می باشد.

مادهٔ ۲۲۶۱:

حـیازت از شـخص حـایز به شخص دیگر، در صورتی انتـقال مـی‌نمایـد که طـرفین به آن مـوافقه نموده و شـخص مذکور اهلـیت تصاحـب را بر شـی یا حـقوق مـورد حیازت دارا بـاشد.

مادهٔ ۲۲۶۲:

انتـقال حیازت بدون تسلیم مادی هم جواز دارد. در صورتی‌که حـایز بـه ذوالیدی خود به حساب کسی‌که از او نیابت می‌کند، دوام دهد یا شخصی که به او انتـقال حیازت می‌شود، به حسـاب خود بذو الیدی ادامه دهد.

مادهٔ ۲۲۶۳:

ذوالید عقار می‌تواند با مدت ذوالیدی خـود مـدت ذو الیـدی کـسی را کـه عقار از طرف او به وی انتـقال نـموده، ضم نماید. اعم از این‌که انتـقال به سبب شرا باشد یـا هبـه یــا وصــیت یـا ارث یــا سـایر اسـباب. درایـن صورت اگر مجموع مـدت ذوالیـدی بحـدی بـالغ شــود کـه مـانع سـماع دعـوی گـردد، عـلیه ذوالید دعوی ملک مطلق، دعوی ارث و دعوی وقـف شنیده نمی‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۲۶۴:

طلب مزایده، ودیعت، اجاره ،عاریت و هبه، اقرار بعدم ملکیت مطالبه کننده شناخته شده، دعوی موصوف برای نفس خود شی بالای ذو الید سمع نمی‌شود. گر چه بر ذو الیدی میعادیکه مانع سماع دعوی گردد، منقضی نشده باشد.

مادۀ ۲۲۶۵:

(۱) ذو الیدی‌که به اساس اجاره یا رعایت در عقار منصرف باشد، نمی تواند به مرور زمان ذو الیدی راجع به منع استماع دعوی علیه اجاره دهنده یا عاریت دهنده تمسک نماید.

(۲) در صورتی‌که شخص از اجاره و عاریت در طول مدت ذو الیدی منکر بوده و مدعی با وجود حضور و امکانات و موجودیت مقتضی ترک دعوی نماید، بعد از انقضای مدت مذکور دعوی او شنیده نمی-شود.

مادۀ ۲۲۶۶:

هرگاه حایز از تسلط فعلی خود بر شی یا حق منصرف گردد و یا این تسلط را به طریقه دیگری از دست بدهد، حیازت زایل می‌گردد.

مادۀ ۲۲۶۷:

حیازت به اثر مانع مؤقت از بین نمی رود، مگر این‌که مانع مذکور مدت یکسال کامل ادامه پیدا کرده و نتیجۀ حیازت جدیدی باشد که بخلاف اراده حایز یا بدون علم او واقع شده باشد. آغاز سال در حالی‌که حیازت به صورت عینی واقع شده باشد، از تاریخ آغاز حیازت جدید و در حالی-

(c) ketabton.com: The Digital Library

که به صورت خفیه واقع شده باشد، از تاریخ علم حایز اول به آن حساب می‌شود.

مبحث دوم - حمایت حیازت

مادهٔ ۲۲۶۸:

(۱) هرگاه شخصی حیازت عقار را از دست بدهد، می‌تواند در خلال یک سال بعد از فقدان حیازت رد آنرا مطالبه نماید. در صورتی‌که فقدان حیازت طور خفیه به عمل آمده باشد، شروع سال از تاریخ کشف فقدان حیازت شروع می‌شود.
(۲) شخصی که به صورت نیابت از غیر حیازت را به دست داشته باشد، نیز می‌تواند رد حیازت را مطالبه نماید.

مادهٔ ۲۲۶۹:

شخصی‌که هنگام از دست دادن حیازت کمتر از یک سال، حیازت را به دست داشته باشد، نمی‌تواند رد حیازت را از شخصی مطالبه نماید که حیازت او متکی به سند قانونی باشد.

مادهٔ ۲۲۷۰:

(۱) هرگاه هیچ یک از حایزین دارای سند قانونی نبوده یا اسناد آنها معادل یکدیگر باشد، ترجیح حیازت به شخصی داده می‌شود که سند او تاریخ مقدم داشته باشد.
(۲) در حالت مندرج فقره فوق، اگر اسناد قانونی دارای عین تاریخ باشد، به حیازتی که از لحاظ تاریخ مقدم است، امتیاز داده می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۲۷۱:

حایز می‌تواند دعوی استرداد حیازت را در خلال میعاد قانونی علیه کسی‌که حیازت شی غصب شده باشد، کسب نموده است اقامه نماید. گر چه شخص اخیر الذکر دارای حسن نیت باشد.

مادۀ ۲۲۷۲:

شخصی که حیازت عقاری را به دست آورده و حیازت او مدت یک سال کامل دوام نماید و بعدا بر حیازت او تعرض واقع شود، می‌تواند در خلال مدت یکسال دعوی منع این تعرض را اقامه نماید.

مادۀ ۲۲۷۳:

شخصی که حیازت عقاری را در ظرف یک سال کامل به دست داشته و به علت اسباب معقول از اجرای اعمال تعرضی جدید که حیازت وی را تهدید می‌کند بترسد، می‌تواند موضوع را بمحکمۀ با صلاحیت تقدیم نموده و توقف این اعمال را مطالبه نماید. مشروط بر اینکه اعمال مذکور به انجام نرسیده و از شروع بر اجرای اعمال مذکور که منجر به حدوث ضرر می‌شود، یکسال منقضی نشده باشد، در غیر آن می‌تواند دعوی منع تعرض را اقامه نماید.

مادۀ ۲۲۷۴:

هرگاه اشخاص متعدد در حیازت حق واحدی تنازع نمایند، به صورت مؤقت به حیازت کسی اعتبار داده می‌شود که حیازت مادی بر حق مذکور داشته باشد، مگر این‌که حیازت او معیوب ظاهرشود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۷۵:

شخصی‌که حایز حقی باشد، مالک آن شناخته می‌شود، مگر این‌که عکس آن ثابت شود.

مادهٔ ۲۲۷۶:

(۱) شخصی‌که بدون علم از تجاوز بر حق غیر، حایز حقی گردد، دارای حسن نیت شناخته می‌شود. مگر این‌که این جهل او ناشی از خطاء فاحش باشد.

(۲) اگر حایز شخصیت حکمی باشد، به نیت ممثل قانونی او اعتبار داده می‌شود.

(۳) موجودیت حسن نیت همیشه فرض کرده می‌شود، مگر این‌که دلیلی به نفی آن اقامه شود.

مادهٔ ۲۲۷۷:

حسن نیت وقتی نفی می‌شود که حایز بداند که حیازت او تعرض بر حق غیر می‌باشد، یا اینکه عیوب حیازت او بر اساس اخطار یا صورت دعوی مدعی به او ابلاغ شود.

مادهٔ ۲۲۷۸:

حیازت کماکان به همان وصفی که ابتداء زمان کسب به وجود آمده باقی می‌ماند، تا این‌که دلیل عکس آن موجود شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث سوم - آثار حیازت

مادهٔ ۲۲۷۹:

دعوی ملکیت به استثنای ارث، بر شخصی که در طول مدت پانزده سال متوالی بلا انقطاع ذو الید عقار یا اشیاء دیگر بوده و در آن بدون منازعه و معارضه تصرف مالکانه داشته باشد، سمع نمی‌شود.

مادهٔ ۲۲۸۰:

(۱) دعوی ارث بر شخصی‌که ذو الید عقار بوده، در صورت مدت سی و سه سال بدون منازعه در آن تصرف مالکانه داشته باشد، بدون عذر شرعی شنیده نمی‌شود.
(۲) تملک اموال دولت، آثار باستانی و عامل وقف بر اساس مرور زمان جواز ندارد.

مادهٔ ۲۲۸۱:

هرگاه ترک دعوی ملکیت یا ارث یا وقف به اساس عذر شرعی مثل غیبت، قصور یا جنون بوده و ولی یا وصی وجود نداشته باشد، سمع می‌شود. مگر در صورتی شنیده نمی‌شود که غایب حاضر، قاصر بالغ، مجنون هوشیار شود و بعد از آن در مدت تعیین شده دعوی را ترک نمایند.

مادهٔ ۲۲۸۲:

دعوی ملکیت بر ذو الید از طرف اولاد، اقارب زوج و زوجه بایع که هنگام فروش عقار برای ذو الید حاضر بوده و از فروش مطلع گردیده سکوت اختیار نموده باشند، سمع نمی‌شود. گر چه از وقت بیع مدت پانزده سال سپری نشده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۸۳:

هرگاه ذو الیدی شخص در طول مدت محدودی در سابق ثابت بوده و در حال نیز ثابت باشد، این وضع برای ابقاء و قیام ذو الید در طول مدت بین دو زمان مذکور قرینه شمرده می‌شود، مگر این‌که دلیل به خلاف آن موجود شود.

مادهٔ ۲۲۸۴:

هیچ کس نمی تواند به اساس مرور زمان بخلاف سند خود کسب حق نماید، به این اساس هیچ کس نمی تواند شخصاً به مفاد خود سبب حیازت خود یا اصلی را که این حیازت بر آن استوار است، تغییر دهد.

مادهٔ ۲۲۸۵:

احکام مرور زمان ساقط کنندهٔ دعوی بر مرور زمان کسب کننده حق در آنچه به حساب مدت و توقف آن و انقطاع آن و استناد به آن در پیشگاه قضاء و همچنان به تنازل کننده از آن و موافقه بر تعدیل آن متعلق باشد، تطبیق می شود. مشروط بر اینکه احکام مذکور با طبیعت مرور زمان کسب کننده حق و رعایت احکام مواد (۲۲۸٦ و ۲۲۸۷) این قانون متعارض واقع نشود.

مادهٔ ۲۲۸۶:

مدت مرور زمان کسب کننده حق به هر اندازه که باشد، با موجودیت اسباب موجبه متوقف می‌شود.

مادهٔ ۲۲۸۷:

هرگاه حایز از حیازت خود صرف نظر نماید و یا آن را از دست دهد، گر چه به فعل غیر باشد، مرور زمان کسب کننده حق قطع می‌شود. مگر

(c) ketabton.com: The Digital Library

این‌که حایز در خلال یک سال از تاریخ انقطاع حیازت خویش را مسترد نموده یا راجع به استرداد آن در خلال همین مدت اقامه دعوی نماید.

مبحث چهارم – تملک اشیاء منقول به اساس حیازت

مادهٔ ۲۲۸۸:

(۱) شخصی‌که مال منقول یا حق عینی را بر مال منقول یا سندی‌که بنام حامل آن اعتبار داشته باشند به استناد اسباب صحیح توام با حسن نیت حایز شود، مالک آن شناخته می‌شود.
(۲) سبب صحیح به سندی اطلاق می‌شود که از طرف غیر مالک یا غیر صاحب حق، صادر شده باشد.

مادهٔ ۲۲۸۹:

مالک مال منقول یا صاحب سندی‌که برای حامل آن اعتبار داشته باشد، می تواند در صورت فقدان یا سرقت از تاریخ ضیاع یا سرقت یا استرداد آن از نزد شخصی‌که با حسن نیت آنرا حایز گردیده است، بپردازد.

مادهٔ ۲۲۹۰:

هرگاه مال مسروقه یاگم شده در حیازت شخص دستیاب شود و مال مذکور را با حسن نیت از بازار به مزایده علنی یا از تاجری‌که در امثال آن تجارت دارد، خریداری نموده باشد، می‌تواند ثمن تادیه شده را در صورتی‌که مال مسروقه باشد، از فروشنده و در صورتی‌که مال گم شده باشد، از شخصی‌که به استرداد آن می پردازد، مطالبه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث پنجم – تملـک ثمر به حیازت

مادهٔ ۲۲۹۱:

(۱) حایز به حسن نیت مـالک ثمر و آنچه که در حیازت او است، شناخته می‌شود.

(۲) ثمر طبیعی یا صنعتی از تاریخ جمع آوری آن قبض شـده تلقـی مـی-گردد، مگر ثمر مدنی روز بروز قبض شده شمرده می‌شود.

مادهٔ ۲۲۹۲:

حایزیکه دارای سوء نیت باشد، از تاریخ بمیان آمدن نیت سوء از تمـامی ثمریکه قبض نموده و یا در قبض آن تقصیر به عمل آورده است، مسئول پنداشته می‌شود.

مبحث شـشم – استرداد مصارف

مادهٔ ۲۲۹۳:

مالکی که ملکیت به او رد می‌شود، مکلف است تمام مصارف ضروری را که حایز به حسن نیت به مصرف رسانیده است به او بپردازد و در مورد مصارف نافع احکام مواد (۲۲۰۵ – ۲۲۰۶) این قانون تطبیق می‌شود.

مادهٔ ۲۲۹۴:

حایز نمی تواند مـصارفی را کـه از جملـه مـالیات حـساب مـی‌شـود، از مـالک مطالبه نماید، مگر حق آنرا دارد تـا آنچـه را جدیـداً احـداث نمـوده است دور ساخته و شی را به همان حـالت اولی آن بر گرداند، مگر این‌که مـالک به ایفای آن در مقابل تادیه قیمت، موافقه نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۲۹۵:

هرگـاه شخصی حیازت را از مـالک یا حایز سـابق حـایز شـده باشـد، و اثبات نـماید که مـصارف را بـه سـلف خـود پرداخــته است، مـی‌توانـد مصارف مذکور را از شخـصی‌که مـال به وی سپرده مـی‌شود، مــطالبه کند.

مادهٔ ۲۲۹۶:

محکمه می‌تواند اندازه مصارف را تثبیت و راجع بـه پرداخـت آن اقـساط دورانی را با تضمینات ضروری، تعیین نماید.

مبحث هفتم - مسئولیت از بین رفتن شی تحت حیازت

مادهٔ ۲۲۹۷:

هرگاه حایز با حسن نیت از شی در حدودی‌که حـق خود پندارد، استفاده نمـاید. در مـقابل شخصی‌که به رد شی به او مکلف مـی‌شـود از هـر نـوع تعویض به سبب ایـن اسـتفاده مـسئول شـناخته نمـی‌شود، همچنـان از عواقب از بین رفتن و تلف شدن شی مذکور مسئول پنداشـته نمـی‌شـود. مگر در حدودی‌که از آن ناحیه به او مفادی تـعلق گرفته باشد.

مادهٔ ۲۲۹۸:

هرگاه حایز دارای سوء نیت باشد، از بین رفتن و تلف شدن شـی گرچـه از اسباب غیر مترقبه نشأت کرده باشد، مسئول شناخته مـی‌شـود. مگـر این‌که ثابت شود که اگر شی مذکور نـزد مالـک آن هـم مـی‌بـود، از بـین میرفت و یا تلف می‌گردید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل سوم
حقوق متفرع از حق ملکیت

قسمت اول- حق انتفاع

مبحث اول - احکام عمومی

مادۀ ۲۲۹۹:

انـتفاع جایـز، عبارت از حق نفع گیـرنده اســت در استعمــال و بـه کـار انـداختن عیـن تا زمانی‌که بـه حـالت خـود باقیمانده، گـر چــه رقبــه آن در مالکیت او نباشد.

مادۀ ۲۳۰۰:

کسب منافع اعیـان عقار باشد یا منقول، بدون رقبـه آن جـواز دارد.

مادۀ ۲۳۰۱:

کسب منفعت در مقابل عوض یا بدون آن جایز است.

مادۀ ۲۳۰۲:

حق انتفاع به سبب عمل قانونی یا شفع یا مرور زمان، کسب می‌شود.

مادۀ ۲۳۰۳:

وصیت کردن به حق انتفاع مطابق احکام و قواعد منـدرج فـصل وصـیت، جواز دارد.

مادۀ ۲۳۰۴:

رعایت شروط عـقد تبرعی که بـر آن حــق انتفـاع مــرتب مـی‌گـردد، بـا مراعات حقوق و وجایب نـفع گیرنده، حتمی است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۳۰۵:

ثمر شی که از آن نفع گرفته می‌شود، در طول مدت انتفاع حق نفع گیرنده شمرده می‌شود. همچنان ثمر طبیعی موجود هنگام آغاز مدت انتفاع حق نفع گیرنده شناخته می‌شود، بدون این‌که حقوق کسب شدهٔ غیر را اخلال نماید، مگر ثمری را که هنگام انتهای مدت انتفاع موجود باشد، حق مالک تلقی می‌شود. مشروط بر این‌که هر یک مصارف یکدیگر را بپردازند.

مادهٔ ۲۳۰۶:

(۱) هرگاه عقد منفعت به صورت مطلق غیر مقید صورت گرفته باشد، نفع گیرنده مکلف است از شی که منفعت می‌گیرد آن را طور عادی استعمال نماید.

(۲) در صورت مقید بودن عقد، انتفاع گیرنده طبق دستور مالک یا مثل آن یا کمتر از آن حق استفاده را دارد و تجاوز از آن، جواز ندارد.

مادهٔ ۲۳۰۷:

مالک شی می‌تواند راجع به استعمال غیر مشروع یا مغایر طبیعت شی بر نفع گیرنده اعتراض نماید، اگر نفع گیرنده آن را قبول ننماید، محکمه می‌تواند عین مذکور را از تصرف نفع گیرنده کشیده و به شخص دیگری آنرا تسلیم نماید تا اداره آن را به عهده گیرد. همچنان می‌تواند به انتهای حق انتفاع بدون اخلال حقوق غیر، حکم صادر نماید.

مادهٔ ۲۳۰۸:

(۱) مصارف لازمهٔ سرپرستی و حفاظت عینی که از آن نفع گرفته می-شود، به ذمه نفع گیرنده می باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) تکالیف غیر عادی و اصلاحات بزرگی که از قصور نفع گیرنده نشأت نکرده باشد، به ذمه مالک بوده و نفع گیرنده به دادن مفادیکه از مصرف حاصل شده، مکلف می‌شود و اگر نفع گیرنده مصارف مذکور را نموده باشد، می‌تواند در وقت انتهای مدت انتفاع استرداد آن‌را از مالک، مطالبه نماید.

مادۀ ۲۳۰۹:

هرگاه عینی که از آن نفع برده می‌شود بدون تجاوز و قصور نفع گیرنده در نگهداری آن از بین برود، ضامن نمی گردد.

مادۀ ۲۳۱۰:

هرگاه منفعت به مدت معلوم مقید باشد و نفع گیرنده بعد از گذشت مدت مذکور عین را نزد خود نگهداشته و به مالک آن رد نکند و از بین برود، نفع گیرنده بپرداخت قیمت آن مکلف می‌شود. گر چه عین را بعد از انقضای مدت انتفاع استعمال نکرده و مالک نیز رد آنرا مطالبه ننموده باشد.

مادۀ ۲۳۱۱:

نفع گیرنده مکلف است در حفاظت عینی‌که از آن نفع می‌گیرد، توجه نماید.

مادۀ ۲۳۱۲:

هرگاه شی از بین برود یا به اصلاحات بزرگی محتاج گردد که اقدام به آن در وجایب مالک شمرده شود یا اتخاذ تدابیری لازم افتد که عین را از وقوع خطر غیر منتظره نجات دهد، در این صورت نفع گیرنده مکلف

(c) ketabton.com: The Digital Library

است به مالک فوراً اطلاع دهد، همچنان مکلف است در صورت ادعای غیر مبنی بر حق بالای عین مذکور، مالک را مطلع گرداند.

مادهٔ ۲۳۱۳:

نفع گیرنده می‌تواند مال منقولی را که عاریت گرفته است، از بین ببرد، در حالی‌که انتفاع از آن بدون از بین بردن آن ممکن نباشد، درین صورت نفع گیرنده بعد از نفع گرفتن برد مثل یا قیمت آن به مالک مکلف می‌شود، همچنان در صورتی‌که مال مذکور قبل از نفع گرفتن از بین برود، نفع گیرنده بپرداخت ضمان مکلف می‌شود. گر چه از بین رفتن در اثر قصور وی صورت نگرفته باشد.

مبحث دوم – انتهای حق انتفاع

مادهٔ ۲۳۱۴:

حق انتفاع به انقضای مدت معینه انتفاع و به وفات نفع گیرنده و یا به از بین رفتن عینی که از آن نفع گرفته می‌شود، خاتمه می یابد.

مادهٔ ۲۳۱۵:

هرگاه مدت معینه انتفاع سپری گردد یا نفع گیرنده در اثنای مدت مذکور وفات نماید و زمین به زرعی مشغول باشد که هنوز پخته نشده باشد، زراعت تا وقت پخته شدن زرع و درو آن در مقابل اجرت مثل به نفع گیرنده یا ورثهٔ او گذاشته می‌شود.

مادهٔ ۲۳۱۶:

حق انتفاع بگذشت مدت پانزده سال در حال عدم استعمال حق، منتهی می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسمت دوم- حق استعمـال و سکونت

مادۀ ۲۳۱۷:

حق انتفاع گاهی منحصر به استعمـــال یـا سـکونت و گـاهی هـر دو مـی باشد.

مادۀ ۲۳۱۸:

ساحه حق استعمـال یا سکونت بـه اندازه احتیاج صاحب حـق و اعضای فامیل او مـقید شناخته می‌شود، بـا آنـــهم آنچـه را سنــد انــشاء حــق احتوا نـماید، رعـایت مـی شود.

مادۀ ۲۳۱۹:

(۱) کسی که حق سکونت منزلی را باساس عقد وصیت کسب نمایـد، اگـر رقبه منزل از ثلث مـال وصیت کننده متجاوز نباشد، شخص مذکور مـی-تواند در صورت اطلاق وصیت در طول حیات خویش با فامیـل خـود در آن سکونت اختیار نماید و در صورت تعیین مدت الی زمان انقضای مدت مذکور در آن سکونت کرده می‌تواند و بعد از آن حق سـکونت بـه ورثـۀ وصیت کننده انتـقال می یابد و اگر رقبه منزل از ثلث مـال وصیت کننـده متجاوز باشد، شخصی‌که به او وصیت شده، می‌توانـد در مقـداری‌کـه از حدود ثلث تجاوز نکند، سکونت نمایـد و از سـاحه خـارج از حـدود ثلـث ورثه استفاده به عمل می‌آرد، مگر این‌که ورثه وصـیت را در تمـام منـزل اجازه دهد.

(۲) در حالت مندرج فقره فـوق، ورثـــه وصـــیت کـــننده نمـی تـــوانند آن قـسمت مـنزل را که در دسـت دارند، بفـروشند مگر تقسیم استفاده آنـرا حسب زمان، بصـورت نـوبت کـرده مـی‌تواند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۳۲۰:

هر گاه منزلی‌که برای حق سکونت تثبیت شده باشد بـه اعمـار ضـرورت داشته باشد، تعمیر آن به عهده کسی می‌باشد که حـق سـکونت را در آن حایز است، تا از مـال خود، به آن مبادرت نمایـد. و آنچـه را کـه از مـال خود بناء نماید، ملکیت او و ورثه او شناخته می‌شود. و اگر صاحب حـق از اعمار آن امتناع ورزد شخص ذیعلاقه، می‌توانـد از محکمـه الـزام او را به تعمیر مطالبه و یا اجازهٔ محکمه را در خـصوص اجـاره منـزل مـذکور بـغیر حاصل نماید. تا از پول اجارهٔ آن به اعمار مذکور پرداخته و بعد از انتهای مدت اجاره آن‌را به صاحب حق سـکونت رد نماید.

مادهٔ ۲۳۲۱:

تنازل از حق استعمـال یا حق سکونت بـرای غیـر جـواز نـدارد، مگـر بـه اساس شرط صریح یا دلیل قوی.

مادهٔ ۲۳۲۲:

احکام مربوط بـحق انتفاع تا وقـتی که مغایراحکام منـدرج این قـسـمت و مـنافی طبیعـت ایـن دو حـق نباشـد، در مـورد حـق استعمـال و حـق سکونت نیز تـطبیق می‌شود.

قسمت سوم- حق حکر

مادهٔ ۲۳۲۳:

حق حکر، عبارت از حق عینی است که منظور از آن ابـقای زمـین بـرای بنأ غرس یا یـکی ازین دو در مـقابل اجرت معین می بـاشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۳۲۴:

مدت حکر، از پنجاه سال تجاوز نمی‌کند در حالی‌که مدت حکر بیشتر از پنجاه سال تعیین و یا اصلاً تعیین نگردیده باشد، برای مدت پنجاه سال اعتبار داده می‌شود.

مادۀ ۲۳۲۵:

عقد حکر جواز ندارد، مگر به اساس ضرورت یا مصلحت و اجازه محکمه ولایتی که تمام زمین یا قسمت اعظم آن از لحاظ قیمت در حوزه آن محکمه قرار داشته باشد عقد به حضور رئیس محکمه یا عضوی‌که از طرف رئیس محکمه تعیین می‌شود، تحریر می‌گردد. وثیقه بعداً طبق احکام قانون ترتیب می‌گردد.

مادۀ ۲۳۲۶:

صاحب حق حکر، می تواند در زمین تحت حکر خود تصرفات مبنی بر انتقال ملکیت یا انتفاع را به عمل آورد، در تمام این حالات زمین یا بنأ اشجار و سایر اموال غیر قابل انتقال بعد از انتهای مدت حق حکر، به مالک اصلی یا ورثه وی با رعایت مادۀ (٢٣٢٤) این قانون اعاده می-شود.

مادۀ ۲۳۲۷:

صاحب حق حکر، می‌تواند در حیازت و غرس به تنهائی یا با حق حکر یکجا تصرف نماید.

مادۀ ۲۳۲۸:

صاحب حق حکر، مکلف است اجرت معینه را در مواعیدی‌که به آن موافقه صورت گرفته، بمالک بپردازد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۳۲۹:

عقد حکر، به مقدار کمتر از اجرت مثل جواز ندارد، تزئید یا تنقیص اجرت زمانی صورت گرفته می‌تواند که در اجرت مثل متجاوز از خمس از حیث زیادت یا نقصان تغییر وارد شده و از تاریخ آخرین سنجش پنج سال، سپری شده باشد.

مادۀ ۲۳۳۰:

در سنجش زیادت یا نقصان به قیمت اجارۀ زمین در هنگام سنجش مراجعه می‌شود و در آن موقعیت زمین و اندازه تمایل مردم به آن رعایت می‌گردد. به موجودیت بنأ، اشجار یا آنچه صاحب حق حکر در آن احداث نموده یا حقوق و اضرار صاحب حق حکر در زمین مذکور در سنجش اجرت اعتبار داده نمی‌شود.

مادۀ ۲۳۳۱:

سنجش جدید از تاریخ موافقه طرفین یا از تاریخ اقامه دعوی مبنی به مطالبه سنجش، اعتبار داده می‌شود.

مادۀ ۲۳۳۲:

صاحب حق حکر، مکلف است به اتخاذ وسایلی اقدام نماید که برای حاصل دهی زمین لازم باشد و با آنهم شروط موافقه شده، طبیعت زمین، غرضی‌که زمین برای آن آماده شده و اقتضای عرف منطقه رعایت می‌شود.

مادۀ ۲۳۳۳:

(۱) حق حکر به انتهای مدت معینه، منتهی می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) قبل از انتهای مدت، حق حکر وقتی منتهی می‌گردد کـه صـاحب حـق حکر بیش از احداث بناء یا غرس اشجار در زمـین مـذکور وفـات نمایـد. مگر این‌که تمامی ورثه بقای حکر را مطـالبه نمایند.

مادهٔ ۲۳۳۴:

هرگاه حکر در زمین موقوفه صورت گرفته باشد و صفت وقـف از زمین مـذکور به اساس رجوع وقف کننـده از وقـف زایـل شـــود، حکـر منتهـی مـــی‌گـردد و اگـر مـدت وقـــف از طـرف وقـف کننـــده تنقـیص یابـد، در صـورتی‌که مدت باقیمانده از مدت حکر کمتـر بـاشـــد، حکـر الـی زمـان انتهای وقف ادامـه می یابد و در غـیر آن الـی نـــهایت مـدت حـــکر طبـق حـکر دوام داده مـی‌شود.

مادهٔ ۲۳۳۵:

هرگـاه صـاحب حـق حکـر حقـوق اجـاره زمـین را در دو سـال متـوالی نپردازد، مالک زمین می‌تواند فسخ عقد را مطالبه کند.

مادهٔ ۲۳۳۶:

مالک زمین هنگام فسخ عقد یا انتهای مدت حکر، بین ازاله بنـاء و اشـجار غرس شدهٔ محتکر یا بقای آن در مقابل اقل قیـمت مستحقه ازالـه یـا بقـأ، مخیر است. مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

مادهٔ ۲۳۳۷:

هرگاه در ظـرف مدت پانزده سال از حق حکر استفاده به عمل نیاید، حق حکر منتهی شـناخته مـی‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۳۳۸:

احکام عقد حکر مندرج این قانون، به حکر زمینی‌که هنگام نفاذ این قانون ثابت باشد، نیز تطبیق می‌شود.

مادۀ ۲۳۳۹:

(۱) از حق حکر مندرج این قانون، اشخاص خارجی اعم از حقیقی و حکمی، استفاده کرده نمی توانند.
(۲) رویۀ که دولت افغانستان در برابر نمایندگی های سیاسی دول متحابه و مؤسسات بین المللی مقیم افغانستان در مورد اموال عقاری اتخاذ می‌دارد، تابع احکام حق حکر نمی‌باشد.

قسمت چهارم- حقوق مجرد

مبحث اول - حق ارتفاق

مادۀ ۲۳۴۰:

ارتفاق، عبارت از حقی است بالای عقار جهت منفعت عقار شخصی دیگر.

مادۀ ۲۳۴۱:

حق ارتفاق بالای مال عام مرتب شده می‌تواند، مشروط بر این‌که به استعمال مال مذکور که به آن تخصیص یافته منافات نداشته باشد.

مادۀ ۲۳۴۲:

حق ارتفاق به اساس تعهد قانونی یا ارث حاصل شده می‌تواند، مرور زمان باعث کسب حق ارتفاق نمی‌گردد. مگر در مورد ارتفاق از قبیل حق مرور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۳۴۳:

ارتفاق ظاهر به اساس تخصیص مالک اصلی نیز مرتب شده می‌تواند.

مادۀ ۲۳۴۴:

تخصیص از جانب مالک اصلی وقتی موجود می‌شود که مالک دو عقار منفصل از هم در بین دو عقار مذکور علایم ظاهری احداث نماید که به اساس آن بین آن دو عقار چنین علامۀ تبعی ایجاد گردد که اگر دو عقار مذکور ملک دو نفر فرض شود، به وجود حق ارتفاق دلالت نماید، و این امر به یکی از طرق اثبات ثابت گردد. درین حال اگر ملکیت دو عقار مذکور بدون تغییر به همان حالت بدو نفر دیگر انتقال نماید، حق ارتفاق بین دو عقار مذکور بنفع و ضرر مالکان جدید، ثابت شمرده می‌شود. مگر این که شرط صریح مخالف آن باشد.

مادۀ ۲۳۴۵:

(۱) هرگاه قیودی وضع شود که حق مالک عقار را در بناء تعمیر محدود سازد، از قبیل تحدید در ارتفاع منزل یا در ساحه عمارت، قیود مذکور به حیث حقوق ارتفاق بر عقار به منفعت عقارات دیگری که به منظور بهبود آن وضع شده، شمرده می‌شود. مگر اینکه موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

(۲) اگر از قیود وضع شده تخلف به عمل آید، اصلاح آن عیناً از محکمه مطالبه شده می‌تواند و محکمه صلاحیت دارد در صورت دلایل موجبه به تعویض، اکتفاء نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث دوم - حقابه

مادۀ ۲۳۴۶:

حقابه، عبارت از نوبت استفاده از آب است به منظور آبیاری زراعت یا اشجار.

مادۀ ۲۳۴۷:

آب دریاها و فروع آن ملک عامه شمرده شده، هر کس حق دارد از آن اراضی خویش را آبیاری نموده یا از آن به این منظور جوی بکشد. مگر این‌که این امر با مصلحت عامه یا قوانین خاص معارض واقع شود.

مادۀ ۲۳۴۸:

کسی‌که از مال خود جوی خاص به منظور آبیاری زمین خود احداث کند، از آن حق هر نوع استفاده را داشته و شخص دیگر از آن بدون اجازۀ احداث کننده، استفاده کرده نمی‌تواند.

مادۀ ۲۳۴۹:

حق استعمال آب از جوی عام و توزیع آن با رعایت عدم الحاق ضرر به مصالح عامه به اندازۀ اراضی صورت می‌گیرد، که آبیاری آن منظور نظر باشد.

مادۀ ۲۳۵۰:

صاحب زمینی که توسط آلات و وسایل یا مستقیماً از جوی آبیاری می‌کند نمی تواند صاحبان اراضی تحت آب را به مسیر آب در

(c) ketabton.com: The Digital Library

اراضی آن‌ها مجبور سازد. مگر این‌که حق جریان آب را در آن داشته باشد.

مبحث سوم - حق مرور، مجرا و مسیل

مادهٔ ۲۳۵۱:

(۱) حق مرور، مجرا و مسیل اگر قدیمی باشد، به حال خود گذاشته می-شود، مگر این‌که اصلا نامشروع باشد. در این صورت به قدامت اعتبار داده نمی‌شود و در صورت موجودیت ضرر واضح از بین برده می‌شود.
(۲) اگر مسیل منزلی در راه عام یا خاص کشیده شده باشد که از آن ضرری به مردم عاید باشد، ضرر مذکور رفع ساخته می‌شود گرچه قدیمی باشد.

مادهٔ ۲۳۵۲:

هرگاه حق مرور، مجرا یا مسیل شخصی بالای زمین شخص دیگری باشد، صاحب زمین نمی تواند او را از این حقوق محروم نماید.

مادهٔ ۲۳۵۳:

هیچ کس نمی تواند بدون حق مسیل محلی را که جدیداً احداث نموده به منزل شخص دیگری بکشد، مگر این‌که اجازهٔ او را حاصل کرده باشد.

مادهٔ ۲۳۵۴:

احداث ناوه دان یا حفر بدر فت فاضله آب باران و غیره، در راه عام در حالی‌که از آن ضرری به عام تولید شود، جواز ندارد و همچنان احداث امور فوق در راه خاص که غیر نافذ باشد. بدون اجازهٔ شاروالی یا اهل کوچه، مجاز نمی‌باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث چهارم – احکام ارتفاق

مادهٔ ۲۳۵۵:

صاحب حق ارتفاق، می تواند به چنان اعمالی مبادرت ورزد که برای استعمال حق او در ارتفاق ضروری باشد، یا برای محافظت حق مذکور لازمی شناخته شود و باید حق مذکور را طوری استعمال نماید، که از آن ضرری عاید نشود.

مادهٔ ۲۳۵۶:

مالک عقار مرتفق به اجراء هیچ نوع عملی مکلف نمی‌گردد، مگر این‌که استعمال معتاد حق ارتفاق آنرا اقتضاء نماید.

مادهٔ ۲۳۵۷:

مصارف اعمالی که به منظور استعمال حق ارتفاق لازم شمرده شود یا تکالیف حفاظت آن به ذمه ای مرتفق می باشد، مگر این‌که به خلاف آن شرط گذاشته شده باشد و اگر اعمال مذکور برای مالک عقار مرتفق نیز نافع باشد تکالیف صیانت آن به تناسب مفادی که به هر یک عاید می‌گردد، می باشد.

مادهٔ ۲۳۵۸:

هرگاه مالک عقار مرتفق به اجرای اعمال مندرج مادهٔ (۲۳۵۷) این قانون به مصارف خود مکلف باشد، هر وقت که خواسته باشد، می تواند به انتقال ملکیت تمام یا قسمتی از عقار مرتفق به، برای صاحب حق ارتفاق، خود را از این تکلیف سبک دوش سازد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۳۵۹:

مالک عقار مرتفق به، نمی تواند به اجرای اعمالی بپردازد که منجر به نقصان استعمال حق ارتفاق شود، همچنان نمی تواند موضع حق مذکور را تغییر دهد. مگر این‌که موقع مذکور به اثر حوادث طوری گردد که تکلیف ارتفاق را تزئید بخشد یا استعمال حق از موضع مذکور مانع آوردن تحسینات در عقار مرتفق به شود، در این صورت مالک عقار، می تواند انتقال ارتفاق را به موضع دیگر مطالبه نماید.

مادهٔ ۲۳۶۰:

(۱) هرگاه عقار دارای حق ارتفاق تجزیه شود، هر یک از اجزاء مستحق ارتفاق شناخته می‌شود. مشروط بر این‌که این امر تکلیف اضافی را بر عقار مرتفق به، عاید نسازد.

(۲) اگر حق ارتفاق در واقع تنها برای یک جزء مفید بوده و برای تمام اجزاء مفید نباشد، مالک عقار می‌تواند زوا ل حق مذکور را از سایر اجزاء، مطالبه نماید.

مادهٔ ۲۳۶۱:

(۱) هرگاه عقار مرتفق به، تجزیه شود حق ارتفاق در تمام اجزاء آن باقی می ماند.

(۲) اگر حق ارتقاق در واقع بالای بعضی اجزاء عقار استعمال نمی گردید و امکان استعمال آن هم نباشد، مالک اجزای مذکور می توانند زوا ل حق مذکور را از جزء ملکیت خود مطالبه نمایند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبحث پنجم – انتهای ارتفاق

مادۀ ۲۳۶۲-:

(۱) حق ارتفاق به انقضای مدت معینه یا از بین رفتن کامل عقار مرتفق به یا عقار مرتفق، و به اجتماع هر دو عقار دو ملکیت یک شخص منتهی می شود.
(۲) اگر حالت اجتماع ملکیت بنابر تاثیری زایل گردد که به زمان گذشته راجع می گردد، حق ارتفاق عودت می نماید.

مادۀ ۲۳۶۳:

اگر حق ارتفاق در خلال مدت پانزده سال استعمال نشود، منقضی می- گردد.

مادۀ ۲۳۶۴:

هرگاه عقار دارای حق ارتقاق در ملکیت یک عده شرکاء به صورت مشترک داخل شود، استفاده یکی از شرکاء از حق ارتفاق مرور زمان را در مورد سایر شرکاء قطع می‌نماید. همچنان توقف مرور زمان به منفعت یکی از شرکاء به منفعت شرکای باقیمانده، موقوف می شود.

مادۀ ۲۳۶۵:

هرگاه وضع اشیاء طوری تغییر نماید که استفاده از حق ارتفاق غیر ممکن گردد، حق ارتفاق منقضی شناخته می‌شود. در صورتی که اشیاء به حالتی بر گردد که استفاده از حق مذکور ممکن شود، حق ارتفاق نیز اعاده می گردد. مگر این‌که به اساس عدم استعمال تحت مرور زمان آمده باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۳۶۶:

مـالک عقار مـرتفق به، وقتی می توانـد کـه خـود را از تمـام یـا بـعـضی ارتـفاق خلاص کند کـه منفعت عــقار مرتفـق کـامــلاً از بـین رفتـه یــا منفـعت محدودی ازآن باقی مانده باشد، کـه باتـکــالیف واقــع بـر عقـار مرتفق بـه، تناسـب نداشته بـاشد.

باب دوم
حقوق عینی تبعی

فصل اول
حق حبس مـال (قید)

مادۀ ۲۳۶۷:

بـه اسـتثنای احـوالی کـه در ایـن قانون در مبحث رهن حیازی و رسـمی تصریح شـده، مـانند عقدی کـه بـاعـث ایجاد حــقوق عینـی تبعــی مـی- شود، و به استثنای احکامیکه در خـصوص حق حــبس مـال بـه حــیث وسیله از وسـایل ضمان تنــفید توضــیح گـردیــده، در مــورد حقــوق حـبس اخـتصاص و تقـدم احکام آتـی رعـایـت میشود.

مادۀ ۲۳۶۸:

حق حبس مـال، حق تبعیای است که بـه منظـور تـضمین دیـن بـر مـــال مرتب میگردد.

مادۀ ۲۳۶۹:

بایع، میتواند به حــق حــبس مبیعـه در مـراجــعه بـــه مـــشتری و در بـرابر تمـام دائنین بـه این حـق اسـتناد نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۳۷۰:

اجـاره گیرنده، می‌تواند در صـورت فسخ اجـاره و پـر داخـت اجـرت و پیشـکـی مال اجـاره شـده را تـا وقـت رد اجرت، حـبس نماید.

مادهٔ ۲۳۷۱:

رهن گیـرنده، می‌تواند رهن را تـا وقت اسـتیفای دینـی‌کـه در برابـر آن رهن اخـذ نموده است، نزد خـود نگهـدارد، گـرچـه عــقد رهــن فـاسـد بـاشد. او نمی‌تواند مـال مرهونه را در مقابل دین دیگــری کـه سـابق از عـقد رهن بالای مـال مـرهونه گیرنده داشـت، حـبس نـماید.

مادهٔ ۲۳۷۲:

شخصی‌که نزد او مـال به امانت گذاشته شده است، می‌تواند مــال را تـا زمان حصول مصارفی‌که در راه حفاظـت آن بـه خـرچ رسـانیده، حـبس نماید.

مادهٔ ۲۳۷۳

اجیر مشترکی که اثر عـمل او در عین موجود باشد، می‌تواند عین مذکور را تا وقت حـصول اجرت از صـاحب عمل حـبس نماید.

مادهٔ ۲۳۷۴:

شخصی‌که وکیل به خـرید بـاشـد مـی‌توانـد مــال خریـده شــده را تــا وقـت پـرداخـت سند آن از طرف مـؤکـل حـبـس نمـاید.

مادهٔ ۲۳۷۵:

حق حبس با پرداخت مورد حبس یا قیمت آن، مطابق احکام قانون منتهـی می شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل دوم
حق اختصاصی

قسمت اول- انشاء حق اختصاصی

مادهٔ ۲۳۷۶:

(۱) هر داینی که حکم واجب التنفیذ را مبنی بر الزام مدیون به شی معین به دست داشته باشد، می تواند حق اختصاصی را بر عقارات مدیون خود به منظور تضمین اصل دین و مصارف حاصل نماید.
(۲) داین نمی‌تواند بعد از وفات مدیون بر عقار متروکه، به حق اختصاصی استناد نماید.

مادهٔ ۲۳۷۷:

حصول حق اختصاص بنا بر حکم اصلاحی به اتفاق طرفین متخاصم جواز داشته، مگر حصول آن بنابر حکم در خصوص صحت امضاء جواز ندارد.

مادهٔ ۲۳۷۸:

حصول حق اختصاص، تنها بر عقاراتی جواز دارد که هنگام قید حق مذکور معین و در ملکیت مدیون بوده و فروش آن به صورت بیع مزایده علنی جواز داشته باشد.

مادهٔ ۲۳۷۹:

دائنی‌که ارادهٔ اخذ اختصاص را بر عقارات مدیون خود دارد، مکلف است توام با سواد حکم در این خصوص عریضهٔ به رئیس محکمهٔ ولایتی تقدیم نماید. که عقارات مورد نظردرحوزه آن ولایت قرار دارد. عریضه شامل اسم، لقب، کسب اقامتگاه دائین و مدیون او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوده تاریخ صدور حکم و محکمه حاکم و مقدار دین در آن درج و عقارات مورد نظر در آن با دقت باالتفصیل تعیین و توضیح شده موقعیت عقار تثبیت با انضمام اوراقی که قیمت عقار از آن تعیین شده بتواند، تقدیم می‌شود.

مادهٔ ۲۳۸۰:

رئیس محکمه در ذیل عریضه امر خویش را مبنی بر اختصاص تحریر می‌دارد و مکلف است در زمینه تناسب اندازه دین و قیمت عقارات مورد نظر را رعایت نموده، در صورت اقتضای احوال، می‌تواند اختصاص را منحصر بر بعضی از عقارات نماید. مشروط بر این‌که مقدار معینه در نظر او برای تادیه دین ومصارف آن کافی شمرده می‌شود.

مادهٔ ۲۳۸۱:

(۱) هیئت تحریر محکمه، مکلف است امر صادره را در کاپی حکم که در ضم عریضه تقدیم شده است، درج نماید.
(۲) داین مکلف است موضوع امر مذکور را در خلال هفت روز از تاریخ صدور آن غرض اطلاع مدیون، اطلاع نماید.

مادهٔ ۲۳۸۲:

مدیون، می‌تواند در برابر امر صادره به اختصاص به نزد شخصی که امر را صادر نموده یا به محکمه اختصاصی ولایت اعتراض نماید و تمام جریان در حاشیه ثبت امر رسانیده می‌شود، یا محکمه به الغای امر مذکور حکم صادر می‌نماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۳۸۳:

داین می تواند در مقابل صدور امر مبنی به رد طلب اختصاصی به محکمه اختصاصی ولایت مربوط، اعتراض نماید.

قسمت دوم- آثار تنقیص و انقضای اختصاص

مادۀ ۲۳۸۴:

(۱) هرگاه اختصاص بر اعیانی مرتب شده باشد که قیمت آن از حدود تضمین مکفی بیشتر باشد، اشخاص ذیعلاقه می‌توانند تنقیص آنرا بحدود مناسبی مطالبه نمایند، تا تنها بر جزئی از عقار یا عقارات اختصاص یافته تخصیص داده شده یا بر عقار دیگری انتقال داده شود که قیمت آن برای ضمان دین، کافی باشد.

(۲) مصارف لازمه مطالبه تنقیص بر طلب کننده آن می باشد.

مادۀ ۲۳۸۵:

داینی که حق اختصاص را حاصل می دارد، دارای عین حقوق دینی می باشد که رهن رسمی را به دست می آورد. در مورد حق اختصاص، تمام احکامی رعایت می شود که در مورد رهن رسمی رعایت می گردد. مشروط بر اینکه احکام مختص بحق اختصاص را اخلال ننماید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل سوم
حقوق تقدم

قسمت اول- احکام عمومی

مادۀ ۲۳۸۶:

تقدم، عبارت از برتری است که قانون برای حق معین بـه اسـاس وصـف آن حکم می نمایـد . حـق برتـری بـه اسـاس حکـم صـریح قـانون ثابـت می‌گردد.

مادۀ ۲۳۸۷:

هـرگاه قانون تعیین حق از حقوق را از لحاظ تقدم تحدید نکرده باشـد، از تمام حـقوقی که درجـه تـقدم آن در ایـن فـصل تـصریح یافتـه، متـأخر شـمرده مـی شود.

مادۀ ۲۳۸۸:

هرگاه حقوقی کـه درجۀ تـقـدم آن در مرتبۀ واحد در قانون تصریح شده اجتـماع نماید، به تـناسب اندازه هر یک تادیه می شود، مگر این‌که قـانون بـه خلاف آن حـکم نمـوده باشد.

مادۀ ۲۳۸۹:

حقوق تقدم عام بر تمام دارایی منـقول و غـیر منـقول مدیون تعلـق مـی-گیـرد، مگر حـقوق خـاص بـر مال مـعین راجع می شود.

مادۀ ۲۳۹۰:

(۱) حق تـقدم بر کسی کـه بـا حـسن نیـت مـــال منــقول را حـایز شـود، تـاثیر وارد کـرده نمی تـواند .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) اجاره گیرنده عقار در خصوص امـوال منقول موجود، به عین اجـاره داده شـده و صاحب هـوتل در خصوص اشیایی که از طـرف مـسافر در هـوتل امـانت گذاشته می شود، حایز دارای حسن نیت تلـقـی می‌شود.

مادۀ ۲۳۹۱:

هرگاه بالای داین از تصرفات مدیون در اشیاء منقولی کـه بـه نفـع دایـن حق تقدم در آن تثبیت شده، بنـابر موجبات معقـول خـوف تقـسیم مـال مستولی شود، می‌تواند تحت حـراست گرفتن آن‌را مطالبه نماید.

مادۀ ۲۳۹۲:

در مورد حقوق تـقدم بـر عقار، احکام رهن رسـمی تا جائی‌که با طبـیعت حقـوق مـذکور مـعارض نباشد، تطبیـق مـی‌شـود و در مـورد بـه نـوع خـاص تقـدم احکام پـاک کـردن (تطــهیر) و ثــبت آثـاری کـه بـر ثبــت مرتب می‌گـردد و آنچه از قـبیل تجدید و امحاء بر آن وارد مـی شـود رعایت مـی‌گردد.

مادۀ ۲۳۹۳:

(۱) تـوثـیق در حـقوق تـقدم عام لازم شـمرده نمی‌شـودگر چـه مـورد آن عقـار باشد و نه در آن حـق تتبـع ثابـت مـی‌گـردد. همچنـان تـوثیق حقـوق تقـدم عقاری که برای تـضمین حقــوق دولـت وضـع مـی شـود. حتمی دیـده نمی شود.

(۲) این حقوق در مرتبه، از همه حقوق تقدم عقاری دیگر واز هر نوع حـق رهن رسمی به هـر تـاریخی کـه قیـد آن صـورت گـرفته باشـد، مـقـدم شناخته می‌شود. مگر در بین خود حق تقدمی که برای تضمین حق دولت وضـع شده و سایر حقـوق تقدم عـام مـقدم شـمرده می شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۳۹۴:

احکامی که در خصوص از بین رفتن شی یا تلف گردیدن آن در رهن رسمی رعایت می‌شود، در مورد حقوق تقدم نیز مراعات می‌شود.

مادهٔ ۲۳۹۵:

احکام متعلق به انقضای حق رهن رسمی و رهن حیازی به عین طریقه در مورد حق تقدم تطبیق می شود، مگر این‌که قانون صراحتاً به خلاف آن حکم نمود باشد.

قسمت دوم- انواع حقوق تقدم

مادهٔ ۲۳۹۶:

حقوق مندرج مواد ذیل در پهلوی حقوقی که در قوانین خاص به آن حق تقدم داده می‌شود، مقدم شمرده می‌شود.

مادهٔ ۲۳۹۷:

(۱) مصارفی که محکمه جهت حفاظت اموال مدیون و فروش آن بنفع داینین متحمل می‌شود، از ما حصل فروش اموال مذکور مقدم شناخته می‌شود.

(۲) مصارف مندرج فقره (۱) این ماده قبل از هر حق دیگر ولو حق مذکور مقدم بوده یا به رهن رسمی تضمین شده باشد، تادیه می‌گردد. بشمول حقوق داینی‌که مصارف مذکور به منظور مصلحت آنها صورت گرفته است و مصارفی که در راه فروش اموال مذکور صورت گرفته، بر مصارفی که در اجراآت توزیع به عمل آمده است، حق قدامت دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادهٔ ۲۳۹۸:

(۱) مبلغی که از طریق محصولات و مـالیات و سایر حقوق به دولت تعلق می‌گیرد، با رعایت قوانین و مقررات مربوط، حق تقدم را دارا می باشد.

(۲) مبلـغ مندرج فـقره فـوق ایـن مـاده، قبل از تمامی دیون بـــه اسـتثنای مصارف مندرج مادهٔ (۲۳۹۷) این قانـون ولو متـقدم بـوده یـا بـــه رهـــن رسـمی تـضمین شـده باشد، از مدرک فـروش امـوال درهر دسـتی کـــه باشد، تحصیل مـی‌شـود.

مادهٔ ۲۳۹۹:

(۱) مبالغی کـه در راه حفاظـت مـــال منـــقول و تـرمیم آن به مـصرف رسیـده است از سـایر دیـون مقدم شناخته می شود.

(۲) مبلـغ مندرج فـقره فوق این ماده، بلافاصلـه بعد از حصول مـصارف متذکره مواد (۲۳۹۷،۲۳۹۸) این قـانون، از ثمن مـال مذکور پـرداخته مـی شود و در صورت تعدد چنین حـقوق، بـه ترتیب عکس تـاریخ، مـصرف هـر یک تـادیه مـی‌گردد.

مادهٔ ۲۴۰۰:

(۱) حقوق آتـی بـر تمـام امـــوال منقـول و عقـار مدیون،مقدم شـناخته می شود:

۱ – مبالغی که مؤظفین، کارگران، مستخدمین و سایر اجیـران از رهگـذر معاش واجرت دوازده ماه اخیر مستحق می‌گردند.

۲ – مـبالغ مستحقه در مقابل فعالیت شش ماههٔ اخیـر اجنـاس ضـروری مواد ارتـزاقی ولباس مدیون و کسانی که مدیون مـسئول نفقـه آنهـا مـی باشد.

۳ – نفـقه شش ماه اخیر اقارب مدیون که در ذمه مدیون لازم باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) مبالغ مندرج فقرهٔ فوق این ماده، بلافاصله بعد از مصارف مندرج مواد (۲۳۹۷-۲۳۹۸-۲۳۹۹) این قانون تحصیل می شود و در صورت تعدد، تناسب هر یک در نظر گرفته می شود.

مادهٔ ۲۴۰۱:

(۱) مبالغی که از لحاظ بذر، کود و سایر مواد تقویه زمین و مبالغی که از لحاظ ادویه ضد حشرات و آفات زراعتی و حیوانی و یا در کار کشت و در و به مصرف می رسد، بر محصولی که در تولید آن به مصرف رسیده، حق تقدم داشته و همه در یک مرتبه قرار می گیرد.
(۲) مبالغ مندرج فقره فوق این ماده، بعد ازتادیه حقوق فوق پرداخته می شود.
(۳) مبالغی که در برابر آلات زراعتی قابل تادیه شناخته می شود در عین مرتبه بر آلات مذکور امتیاز داده می شود.

مادهٔ ۲۴۰۲:

اجرت دو ساله بناها و اراضی زراعتی یا اجرت تمام مدت اجاره آن اگر از دو سال کمتر باشد و تمام حقوق دیگر اجاره دهنده که به موجب عقد اجاره به ذمه اجاره گیرنده ثابت باشد، بر اشیاء منقول قابل حجزکه ملکیت اجاره گیرنده بوده و بالای عین اجاره داده شده موجود باشد، بر محصولات زراعتی مقدم شمرده می شود.

مادهٔ ۲۴۰۳:

حق تقدم مندرج مادهٔ (۲٤۰۲) این قانون در حالی که منقولات مذکور ملکیت زوجه یا زوج اجاره گیرنده یا ملکیت غیر باشد، نیز ثابت پنداشته می شود. مشروط بر اینکه اجاره دهنده هنگام وضع اشیاء مذکور

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـالای عین، بـر وجـود حق غیر بر آن علم نداشته باشد. این امـر احکـام متعلق بر مـنقولات مـسروقه یا ضایعه را اخـلال نمی نماید.

مادۀ ۲۴۰۴:

حـق تقدم بر منقولات و محـصولات ملکیت اجـاره گیرنده از بـاطن ثابت می گردد . مشروط بر اینکه اجاره دهنده صـراحتاً اجاره از باطن را مـنع نموده باشد و اگر اجاره باطـنی صراحتاً منع نـشده باشـد، حـق تـقدم، تنها در مـبالغی عملی مـی شود که استحقاق اجاره گیرنده اصلی بر ذمـه اجاره گیرنده باطنی تثبیت گردد، آنهم بـعد از اخـطـاری کـه از جـانب اجاره دهنده در این خـصوص بـه او صادر می شـود.

مادۀ ۲۴۰۵:

حقوق مندرج مادۀ (۲٤۰۲) این قانون بعد از پرداخت حقوق منـدرج مـواد (۲۳۹۷-۲٤۰۱) این قانون از ثمن امـوالی که حق تقـدم دارد تـحـصیل مـی شود . مگر اینکه حقوق مندرج مواد (۲۳۹۷-۲٤۰۱) در حق اجاره دهنـده به اعتبار اینکه حایز دارای حسن نیت است، غیر نافـذ شمرده شود.

مادۀ ۲۴۰۶:

(۱) هر گاه امـوالی که حق تقدم بر آن ثـابت باشـد، از عـین اجـاره داده شده با وجود اعتراض اجاره دهـنده یا بدون عـلم او انتـقال نمایـد و در عین مذکور امـوال کافی برای ضمان حقـوق متقدم باقی نماند، حق تقـدم بر امـوال نـقل شـده بـاقی میمـاند، مـگر بقای این حق حقوق غـیر را که بـا حسن نیت در امـوال مذکور کسب نموده، مـتضرر نـمی سازد.

(۲) اگـر اجاره دهـنده در مـیعاد قانونی حجز را حاصل نـمود، حق تـقدم تا مـدت سه سـال باقی مـیماند، با این هـم اگـر مـال مـذکور در بـازار

(c) ketabton.com: The Digital Library

عام یا در مزایده علنی یـا به تاجـر اختـصاصی چـنین اموال بر مـشتری دارای حسن نیت به فروش رسیده باشد، اجـاره دهــنده مــکلف اســت، ثـمن را بـه مشـتری رد نـماید.

مادهٔ ۲۴۰۷:

مـبالغی را که صـاحب هوتـل بـر ذمـه مـسافر از درک کرایـه خـدمات و مصارف مستحق می‌شـود، بر امتعه مـسافری کـه در هــوتل مـذکور یـا ملحـقات آن بـاشد، حـق تقدم داده مـی‌شـود.

مادهٔ ۲۴۰۸:

صاحب هوتل بر هر امتعه‌ای کـه توســط مـسافر در هوتـل آورده شـده باشد، حق تقدم دارد. گر چه در ملکیت مسافر مذکور نباشد، مشروط بـر این‌که علم صاحب هوتل به ملکیت غیر هنگام ورود مـال ثابـت نگـردد یـا امتعه مذکور مسروقه یا ضـایعه نباشد، تا وقتی که صاحب هـوتل حقوق خود را کاملاً اخذ نکند، می تواند از نقل دادن امتعه مسافر مخالفت نماید. در صورتی که امتعه با وجـود مخالفت او بدون علم او انتـقال داده شود، حـق تقدم صـاحب هـوتل در آن باقی می ماند، مـگر این حـق حقـوقی را که شخص ثالث بـاحسن نیت اکتساب نمـوده متاثر نـمی‌سازد.

مادهٔ ۲۴۰۹:

حق صاحب هوتل از لحاظ تقدم در عین درجه ای قرار می‌گیرد که اجاره دهنده در آن قرار دارد، و در صورت یکجا شـدن هـر دو حـق، بـه حقـی ترجیح داده می شود که تاریخ آن مقـدم بــاشد، مگـر ایـن‌کـه بـه نـسبت دیگری غیر نافذ باشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مادۀ ۲۴۱۰:

آنچه بایع شی منقول، از رهگذر ثمن و ملحقات آن مستحق می شود. حق تقدم را بر شی مبیعه تا وقتی داشته می باشد که مبیعه کیفیت خود را حفظ نماید. تقدم مذکور با در نظر گرفتن مواد خاص به تجارت حقوق شخص ثالث که به حسن نیت کسب نموده باشد، اخلال نمی کند.

مادۀ ۲۴۱۱:

حق تقدم مندرج مادۀ (۲٤۱۰) این قانون از لحاظ درجه بعد از حقوق تقدم مندرج مواد قبل آن که بر منقول واقع است می باشد، مگر با وجود آن در مورد حقوق اجاره دهنده و صاحب هوتل که عالم بودن آنها به بیع هنگامگذاشتن مبیعه در عین اجاره داده شده یا هوتل ثابت شود تطبیق می‌گردد.

مادۀ ۲۴۱۲:

(۱) شرکائی که مال منقول را بین خود تقسیم نمایند، به منظور تأمین حق رجوع بر یکدیگر به سبب تقسیم مذکور و استیفاء بدل، حق تقدم را در آن دارا می باشند.

(۲) تقدم متقاسم با تقدم بایع در عین درجه قرار می‌گیرد و در یکجا شدن هر دو حق، به تاریخ سابق ترجیح داده می‌شود.

قسمت سوم- حقوق تقدمی که بر عقار وارد می شود

مادۀ ۲۴۱۳:

(۱) ثمن عقار و ملحقات آن که بایع مستحق آن‌می شود، بر عقار مذکور حق تقدم دارد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲) بـاید حـق تقدم قیدگردد، گرچه مبیعه ثبت گردیده باشـد و مرتبـهٔ آن از تاریخ قید اعتبار داده می شود.

مادهٔ ۲۴۱۴:

(۱) مبـالـغ استحقاق مقاوله کنندگان و مهندسین معماری ای که اعمار بنأ یا تأسیسات دیگر یا اعاده اعمار یا ترمـیم عمارت یا حفاظت آن بـه آنهـا تفـویض می شود، در حـدود مقداری که از رهگـذر اعـمـــال مـــذکور در قیمت عقار در وقـت بیع آن افزودی به عمـل آیـد، حـق تقـدم بـر بنـأ یـــا تـأسیسات مذکور داده می شود.

(۲) باید حـق در سند رسـمی قیـد بوده قیمـت مبـالغ در آن درج بـــاشد، هـمچنان باید طـبق احکام قانون ثبـت اسناد ثبت گردد و مرتبه این تقـدم از تـاریخ ثبت آن اعتبار دارد.

مادهٔ ۲۴۱۵:

هـرگـاه شـرکاء عقار مشترک را بین خود تقسیم نمایند، برای هر یک بـه منظـور تأمین حصص آنها از رهگـذر حق رجـوع بـر یکـدیگر حـق تقـدم داده می شود، حق مطالبه به اندازه مـعادل قسمت نیز شامل این حق مـی باشد. باید این حـق قید گردد و مـرتبه آن از تاریخ قید اعتبار دارد.

مادهٔ ۲۴۱۶:

این قانون (سی) روز بعـد از نـشر در جـریـدهٔ رسـمی نافـذ مـی گـردد، بانفاذ ایـن قـانون، قانـون ازدواج منتشرهٔ تاریـخی ۱۷ اسد ۱۳۵۰ ملغـی شناخته می‌شود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعدیل ماده ۲۰۳۲ قانون مدنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤- تعدیل مادهٔ (۲۰۳۲)

«خـواهران و بــرادران عینـی باشـند یـا پــدری یـا مــادری بـه موجودیت پـدر و پسر و پسر پسر گرچه درجه شان تنزیل یابد از میراث محـروم می‌شوند.»

همچنان برادران وخواهران مـادری بـه موجودیـت جـد از میـراث محروم می‌شوند.

این ضمیمه بعد نشر در جریدهٔ رسمی نافذ می‌گردد.

(ضمیـمهٔ نمـبر (۱) قـانـون مـدنـی درجـریدهٔ رسـمی شماره (۳۹۱) مـؤرخ ۱۳۵۶/۱۱/۳۰ نشـر گردیده است.)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library